

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA NOVÁKY
(2008 – 2013)**

PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEJ ÚNIE

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce (mesta) predstavuje podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja¹ základný strednodobý programový dokument regionálneho rozvoja obce (mesta). Úlohou obce (mesta) podľa citovaného zákona² je vypracúvať, schvaľovať, vyhodnocovať a zabezpečovať jeho plnenie.

Obsahom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Nováky na obdobie 2008-2013 je analýza súčasného stavu, potenciálu a možnostiach rozvoja mesta v oblastiach, ktoré priamo či nepriamo súvisia s rozhodovaním a právomocami samosprávy, SWOT analýza slabých stránok, silných stránok, príležitostí a ohrození a návrh stratégie rozvoja mesta prostredníctvom strategických zámerov, cieľov a nástrojov a ich implementácie na základe navrhnutých opatrení.

Zámerom PHSR je, aby sa realizovali také riešenia, ktoré budú v súlade s princípmi efektívnej, zodpovednej a transparentnej samosprávy, a ktoré budú smerovať k ekonomicky udržateľnému rozvoju mesta.

¹ § 5 a § 10 zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

² § 17 zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

OBSAH

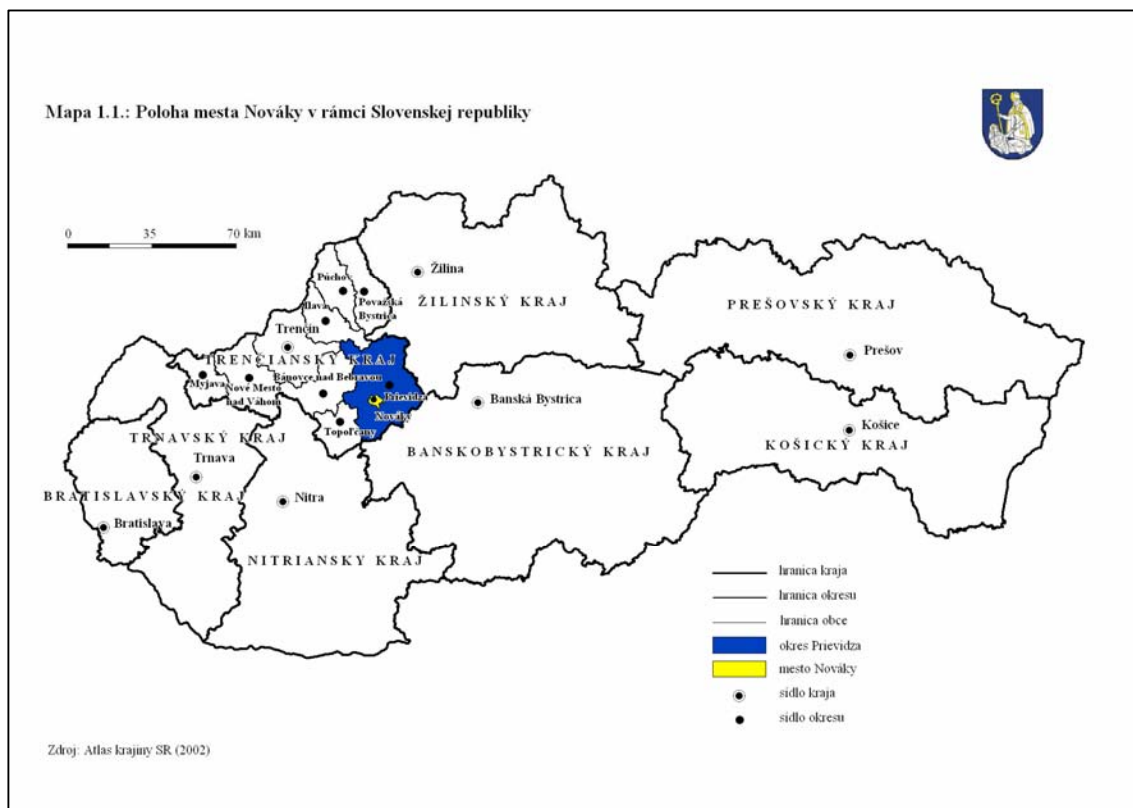
1.	VYMEDZENIE, POLOHA ÚZEMIA A ZÁKLADNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	5
1.1.	VYMEDZENIE A POLOHA ÚZEMIA	5
1.2.	FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	6
1.3.	HISTORICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA A ADMINISTRATÍVNY VÝVOJ.....	8
1.4.	ZHRNUTIE.....	10
1.5.	ZDROJE.....	11
2.	ĽUDSKÝ POTENCIÁL Z MIMO EKONOMICKÉHO HĽADISKA.....	12
2.1.	PRIRODZENÝ POHYB OBYVATEĽSTVA	12
2.2.	MECHANICKÝ POHYB OBYVATEĽSTVA	14
2.3.	CELKOVÝ POHYB OBYVATEĽSTVA	15
2.4.	ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	15
2.5.	ZHRNUTIE.....	18
2.6.	ZDROJE.....	19
3.	EKONOMICKÝ POTENCIÁL	20
3.1.	RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ	20
3.2.	PRODUKČNÝ A PODNIKATEĽSKÝ POTENCIÁL	20
3.3.	ABSORPČNÝ POTENCIÁL JEDNOTLIVCOV A DOMÁCNOSTÍ	23
3.4.	VPLYV SAMOSPRÁVY NA EKONOMIKU V MESTE	24
3.5.	ZHRNUTIE.....	27
3.6.	ZDROJE.....	27
4.	SOCIÁLNY POTENCIÁL	28
4.1.	RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ	28
4.2.	SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ A JEJ CIEĽOVÉ SKUPINY	28
4.3.	SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ VYBAVENOSŤ	31
4.4.	VPLYV SAMOSPRÁVY NA SOCIÁLNY POTENCIÁL V MESTE.....	32
4.5.	ZHRNUTIE.....	33
4.6.	ZDROJE.....	33
5.	OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA	34
5.1.	ŠKOLY	34
5.2.	KULTÚRNE INŠTITÚCIE A KULTÚRNE PAMIATKY	36
5.3.	ŠPORT	38
5.4.	BÝVANIE.....	38
5.5.	ZHRNUTIE.....	39
5.6.	ZDROJE.....	39
6.	DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	40
6.1.	RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ	40
6.2.	DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	41
6.3.	VPLYV SAMOSPRÁVY NA STAV DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY V MESTE	44
6.4.	ZHRNUTIE.....	45
6.5.	ZDROJE.....	45
7.	TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA.....	46
7.1.	VODNÉ HOSPODÁRSTVO	46
7.2.	ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU, ODKANALIZOVANIE A ČISTENIE ODPADOVÝCH VÔD	46
7.3.	ZÁSOBOVANIE TEPLOM	48
7.4.	ZÁSOBOVANIE PLYNOM.....	49

7.5.	ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU	49
7.6.	ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	50
7.7.	OVZDUŠIE	53
7.8.	HLUK	54
7.9.	OCHRANA PRÍRODY	55
7.10.	ZHRNUTIE	56
7.11.	ZDROJE	56
8.	ŠIRŠIE VZŤAHY – MESTO A ZÁZEMIE	58
8.1.	SÍDELNÁ ŠTRUKTÚRA	58
8.2.	ODCHÁDZKA A DOCHÁDZKA ZA PRÁCOU A DO ŠKÔL	59
8.3.	MIKROREGIÓN Y A ZDRUŽENIA OBCÍ	61
8.4.	EUROREGIÓN Y A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA	63
8.5.	ZHRNUTIE	65
8.6.	ZDROJE	66
9.	E-GOVERNMENT A INFORMATIZÁCIA	67
9.1.	INFORMATIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY	67
9.2.	LEGISLATÍVNY RÁMEC V OBLASTI INFORMATIZÁCIE	68
9.3.	FINANCOVANIE INFORMATIZÁCIE	69
9.4.	ZHRNUTIE	69
9.5.	ZDROJE	69
10.	SWOT ANALÝZA	70
10.1.	ĽUDSKÝ POTENCIÁL Z MIMO EKONOMICKÉHO HĽADISKA	70
10.2.	EKONOMICKÝ POTENCIÁL	71
10.3.	SOCIÁLNY POTENCIÁL	72
10.4.	OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA	73
10.5.	DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	74
10.6.	TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	75
10.7.	ŠIRŠIE VZŤAHY – MESTO A ZÁZEMIE	76
10.8.	E-GOVERNMENT A INFORMATIZÁCIA	77
11.	STRATÉGIA ROZVOJA MESTA	78
11.1.	RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ A PRINCÍPY	78
11.2.	STRATEGICKÉ ZÁMERY	79
11.3.	CIELE A NÁSTROJE	80
11.4.	OPATRENIA	83
11.5.	MOŽNOSTI SPOLUFINANCOVANIA OPATRENÍ Z FONDOV EÚ	117

1. VYMEDZENIE, POLOHA ÚZEMIA A ZÁKLADNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

1.1. VYMEDZENIE A POLOHA ÚZEMIA

Predmetné územie mesta Nováky je vymedzené na báze administratívnych hraníc. Zahŕňa katastrálne územie mesta Nováky s časťami Nováky, Laskár a Horné Lelovce.³ Mesto Nováky je priemyselným centrom regiónu horná Nitra a okresu Prievidza (viď mapa č. 1.1.). Rozloha vymedzeného územia je 19,29 km² a k 1. januáru 2007 tu žilo 4 400 obyvateľov.⁴

Územie mesta sa nachádza v prechodnej oblasti medzi stredným a západným Slovenskom Hornonitrianskej kotliny, rozprestierajúc sa prevažne v jej podcelku zvanom Prievidzská kotlina. Kotlinu obklopujú predhoria Strážovských vrchov, Žiaru a Vtáčnika. Dôležitú úlohu pri vzniku a rozvoji osídlenia mesta mala aj konfigurácia riečnej siete, najmä Nitra ako hlavného toku, pričom pri sútoku Lehotského potoka a rieky Nitra sa začali usadzovať prví obyvatelia (viď mapa č. 1.2.).

Mestom prechádza železničná trať č. 140 v smere Nové Zámky – Lužianky – Chynorany – Prievidza, ktorá má nadregionálny charakter. Najdôležitejšie cestné komunikácie prechádzajúce mestom sú: cesta I. triedy I/50, ktorá prechádza mestom v západo-východnom smere, a je zároveň medzinárodným cestným ťahom E 572, a to v smere Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom, kde sa napája na medzinárodný cestný ťah E 571 (rýchlostná cesta R1) Trnava – Nitra – Žiar nad Hronom – Zvolen; a cesta I. triedy I/64 prechádzajúca mestom v severovýchodno-juhozápadnom smere spájajúca mestá Žilina – Prievidza – Nitra – Nové Zámky – Komárno.⁵ Najbližšie letiská medzinárodného významu s civilnou prepravou sú v Sliači a Piešťanoch, obe v dostupnosti približne 75 km. Najbližší verejný prístav vnútrozemskej vodnej dopravy v Komárne je vzdialený 130 km (viď kapitola 6, mapa č. 6.1.)

Z hľadiska územného členenia sú Nováky súčasťou okresu Prievidza, prvého v poradí medzi deviatimi okresmi Trenčianskeho kraja podľa rozlohy (960 km²), ako aj počtu obyvateľov (139 502) v roku 2005. Z hľadiska správneho členenia sú Nováky súčasťou obvodu Prievidza, ktorý je jedným z piatich obvodov Trenčianskeho kraja, zahŕňajúc pritom okresy Prievidza a Partizánske. Vo veľkostnom rebríčku slovenských obcí a miest podľa počtu obyvateľov (rok 2005) sú Nováky na 141. mieste v spoločnosti miest Veľký Šariš, Strážske a Čierna nad Tisou.

³ S katastrálnym územím Novák hraničí sedem vidieckych obcí (Kamenec pod Vtáčnikom na juhu, Lehota pod Vtáčnikom na východe, Koš na východe a severovýchode, Opatovce nad Nitrou a Diviacka Nová Ves na severe, Nitrianske Sučany na západe a Zemianske Kostolany na juhozápade a juhu).

⁴ Stred mesta leží na 48° 42' severnej geografickej šírky a 18° 32' východnej geografickej dĺžky v nadmorskej výške 245 m.

⁵ <http://www.ssc.sk>

Najbližším mestom je Prievidza vo vzdialenosti 10 km. Od Trenčína, teda krajského mesta, sú Nováky vzdialené 57 km. Od Bratislavy je mesto vzdialené 175 km, pričom hlavné mesto SR je zároveň i najbližším veľkomestom k Novákam podľa cestných vzdialeností. Nováky sú súčasťou okresu Prievidza, ktorý sa nachádza v oblasti rozhrania štyroch krajov súčasného administratívneho členenia, čo potvrdzujú i cestné vzdialenosti k najbližším krajským sídlam. Od Trenčína je mesto vzdialené 57 km, od Žiliny 72 km, od Banskej Bystrice 86 km a od Nitry 77 km. Nováky sa vzhľadom na metropolitné regióny Európy nachádzajú skôr v periférnej polohe.⁶

1.2. FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA⁷

Geologický podklad a reliéf

Podložie katastrálneho územia je zložené z relatívne mladých trefohorných hornín (neogén). Z litogeografického hľadiska možno v rámci územia vnímať dve hlavné oblasti.

Dominantnou je kotlinová časť katastra pozdĺž rieky Nitra (intravilán a okolie), ktorú tvoria vrstvy ílov, pieskov a štrkov z obdobia pontu prechádzajúce v juhovýchodnom cípe katastra do druhej oblasti budovanej neogénnymi vulkanitmi (bazaltické, pyroxenické a amfibolicko-pyroxenické andezity) z obdobia sarmatu – spodného panónu a vrchného bádenu.

Kvartérne sedimenty pokrývajúce kotlinovú časť katastra sú jednak riečneho (fluviálneho) pôvodu – sedimenty rieky Nitra sú tvorené humóznymi hlinami alebo hlinito-piesčivými hlinami dolinných nív. Pravý breh Nitry ďalej od nivy tvoria najmä hlinité delúviálne sedimenty a na ľavom brehu ďalej od nivy Nitry sú Proluviálne sedimenty hlinitých až hlinito-piesčitých štrkov náplavových kužeľov v oblasti ľavostranných prítokov rieky Nitra.

Na územie Novák zasahuje jediný geomorfologický celok – Hornonitrianska kotlina. Územie mesta leží prevažne v jej podcelku zvanom Prievidzská kotlina.⁸

Intravilán mesta sa nachádza na reliéfe zvlákných rovín a kotlinových pahorkatín, na ktoré s rastúcou vzdialenosťou od tokov nadväzujú riečne terasy. Krajinu tu tvoria roviny so sklonom svahov v priemere nepresahujúcim 2,5°. Reliéf je tu značne antropogénne transformovaný. Do stavu krajiny, aký poznáme dnes, tu výrazne zasiahli v kvartéri svojou činnosťou rieky. Územie intravilánu, najmä na ľavom brehu rieky Nitra, a v priestore sútoku Nitry a Lehotského potoka predstavuje zároveň najvhodnejší priestor pre rozvoj socio-ekonomických aktivít. Reliéf tu nepredstavuje limitujúci faktor pre rozvoj socio-ekonomických aktivít.

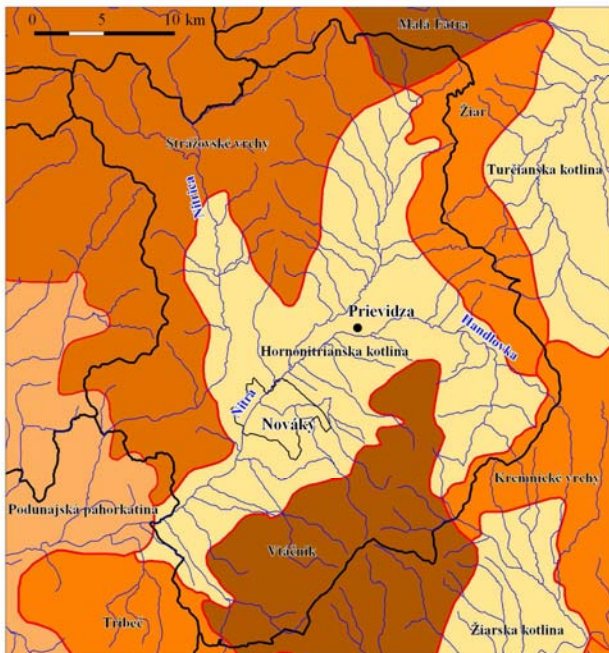
Územie intravilánu, najmä na ľavom brehu rieky Nitra, a v priestore sútoku Nitry a Lehotského potoka predstavuje zároveň najvhodnejší priestor pre rozvoj socio-ekonomických aktivít. Reliéf tu nepredstavuje limitujúci faktor pre rozvoj socio-ekonomických aktivít.

Na území Novák sa nachádzajú ložiská energetických surovín, hnedého uhlia a lignitu, a z toho dôvodu je významná časť katastrálneho územia Novák je zaradená do dobývacieho priestoru Bane Nováky. Novácke uhoľné ložisko predstavuje jedno z najvýznamnejších hnedouhoľných ložísk v SR. Vzhľadom na poddolovanosť územia je tu hrozba zosuvov či poklesov povrchu, s čím súvisia i isté obmedzenia pre výstavbu a rozširovanie intravilánu.⁹

Klíma

Podľa údajov meteorologickej stanice SHMÚ (údaje za obdobie 1961-1990) nachádzajúcej sa v Prievidzi priemerná ročná teplota vzduchu v centrálnej časti Hornonitrianskej kotliny na nive rieky Nitra dosahuje 8,8°C, najteplejším mesiacom je júl (priemerná teplota 18,9°C) a najchladnejším je január (priemerná teplota -1,6°C). Ročná amplitúda teploty vzduchu je 20,5°C. Ročne sa tu v priemere vyskytuje 50 a viac letných dní (s denným maximom teploty vzduchu aspoň 25°C) a vyše 100

Mapa 1.2. Fyzicko-geografická poloha mesta Nováky

Zdroj: Atlas krajiny SR (2002)

⁶ <http://www.viamichelin.com>

⁷ Táto časť je spracovaná najmä na základe informácií z publikácie Atlas krajiny SR (2002), ak nie je uvedené inak.

⁸ Mazúr – Lukniš (1980)

⁹ Prvé poznatky o výskytoch uhlia v oblasti mesta Nováky pochádzajú zo začiatku nášho storočia. Od roku 1937 prebieha na ložisku prieskum a od roku 1940 i ťažba uhlia. Prevažná väčšina vytŕaženého uhlia sa spotrebúva na výrobu elektrickej energie v Slovenských elektrárnach, a. s. Elektrárň Nováky v Zemianskych Kostoľanoch (Verbich 1998).

mrazových dní (s denným minimom teploty vzduchu nižším než 0°C). Prevládajúcim prúdením vetra na sledovanom území je severovýchodné, resp. juhozápadné, transformované v smere doliny rieky Nitra v rámci Hornonitrianskej kotliny. Úplné bezvetrie je tu podľa dlhodobých pozorovaní málo častým javom. **Počet vykurovacích dní v Novákoch a okolí dosahuje v priemere približne 220 až 240 ročne, čím sa toto územie radí k oblastiam s nižším počtom vykurovacích dní na Slovensku.** Ide o územie, ktoré je priemerne zaťažované prízemnými inverziami, a o oblasť so zníženým výskytom hmľi. Priemerný ročný počet dní s hmlou 20 až 45 dní.

Popri teplote vzduchu sú rozhodujúcim ukazovateľom klímy zrážky. Ročný chod zrážok je jednoduchý s maximom v júli (97 mm) a minimom v marci (41 mm). V jarných mesiacoch sa úhrn zrážok zvyšuje a vrcholí v lete, kedy sú časté letné búrkové lejaky. V zimných mesiacoch výdatnosť zrážok (zväčša vo forme snehu) klesá, priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 60 až 80. Priemerný ročný úhrn zrážok je 697 mm.

Z globálneho hľadiska sa územie nachádza na rozhraní oceánskeho a kontinentálneho typu klímy v rámci mierneho podnebného pásma. Podľa klimateckej klasifikácie predmetné územie patrí do teplej klimateckej oblasti, okrsku T6, ktorý je teplý, mierne vlhký s miernou zimou.

Vodstvo

Hydrogeograficky patrí záujmové územie do úmoria Čierneho mora, k základnému povodiu Nitry, ktorá tvorí os intravilánu a preteká mestom v smere severovýchod-juhozápad. Z významnejších prítokov Nitry na území Novák spomeňme Lehotský potok. Podľa hydrologických charakteristík patrí územie Novák do vrchovinnó-nížinnej oblasti, pričom rieky tu majú dažďovo-snehový typ odtoku, s maximálnymi prietokmi v marci (s výrazným podružným zvýšením vodnosti na prelome jesene a zimy) a minimálnymi v septembri. Na území Novák sa na rieke Nitra nenachádza hydrologická stanica, informácie možno čerpať však jednak zo stanice Nedožery-Brezany (na toku nad Novákmi) a zo stanice Chalmová (na toku pod Novákmi). Priemerný prietok Nitry pred pribratím prítoku Handlovka predstavuje 1,95 m³/s (stanica Nedožery-Brezany, údaje za rok 2005), a po pribratí viacerých prítokov na území od Prievidze cez Nováky až po Chalmovú vzrastá na 6,20 m³/s (stanica Chalmová). Pri povodniach však absolútne maximálne prietoky môžu dosahovať až približne 70 m³/s, ako v marci 2005, či dokonca až 156 m³/s pri povodni v roku 1966.¹⁰ Vodné toky prešli v predmetnom území značnou antropogénnou transformáciou (najmä Nitra). Kvalita povrchových vôd sa radí k silne až veľmi silne znečistený tok, z dôvodu intenzívnej antropogénnej činnosti v regióne. Na území Novák sa nachádza i malo plošná vodná plocha ľudovo zvaná Jazero, ktorá sa využíva na kanoistiku a rybolov.

Podmienky pre akumuláciu podzemných vôd v danom území v kvartérnych aluviálnych sedimentoch Nitry sú málo priaznivé. V oblasti blízkeho pohoria Vtáčnik dosahujú zásoby 170 l/s, keďže retenčná schopnosť tamojších neovulkanitov je o niečo vyššia. Výdatnosť prameňov je však nízka. Významný príľahlý zdroj termálnych prameňov (ich teplota sa pohybuje od 34°C do 38°C) sa však nachádza v neďalekých Bojniciach, ktoré sa významne podieľajú na rozvoji kúpeľníctva a cestovného ruchu regiónu. Zásoby podzemných vôd regiónu boli poškodené ťažbou uhlia a znečisťovaním prírodného prostredia. Vody odčerpávané z baní pochádzajú prevažne z nadložných súvrství. Čerpanie ovplyvnilo režim viacerých významných využívaných prameňov. V baniach sa miešajú s vodami podložných súvrství a znečisťujú sa ropnými a inými látkami pochádzajúcimi z banskej činnosti. Okrem toho sa zvyšuje ich mineralizácia vplyvom oxidačných a iných procesov (najmä stariny). Geotermálne vody evidované v riešenom území sa nevyskytujú. V súčasnosti sa vykonávajú prieskumy.¹¹

Pôdy

Z celkovej rozlohy katastra Novák 1 929 ha tvorí poľnohospodárska pôda 827 ha (s prevahou ornej pôdy), lesné pozemky 589 ha a vodné plochy 52 ha.¹² Na predmetnom území môžeme identifikovať na základe morfogenetickej klasifikácie tri hlavné skupiny pôd: iniciálne, hydromorfné a hnedé (sialitické).¹³ Iniciálne pôdy sú tu zastúpené fluvizemou kultizemnou na riečnej nive Nitry. Ďalšou azonálnou skupinou pôd na skúmanom území sú hydromorfné pôdy, konkrétne pseudoglej modálny, kultizemný a luvizemný (nasýtený až kyslý), ktorý sa vyskytuje najmä na alúviu Nitry a prolúviach prítokov rieky Nitry na oboch jej brehoch. Na zvetralinách andezitov a ich epiklastík z pohoria Vtáčnik, zabierajúcich časť extravilánu v juhovýchodnej časti Novák, prevažujú v zalesnenom území hnedé pôdy s výskytom kambizeme modálnej a kultizemej (nasýtené až kyslej). Plošne najvýznamnejším pôdnym druhom na území mesta sú hlinité pôdy.

Z hľadiska kultúrnej úrodnosti sú z pôdných typov najkvalitnejšie fluvizeme a z pôdných druhov hlinité pôdy. Produkčná bonita identifikovaných poľnohospodárskych pôd dosahuje stredné hodnoty produkčného indexu.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Pôvodná vegetácia sa v záujmovom území zachovala do súčasnosti len na neprístupných miestach, zväčša však bola nahradená inými spoločenstvami alebo úplne odstránená. Prírodný vegetačný kryt tvoria jaseňovo-brestovo-dubové lesy (lužné lesy) na nivách riek (najmä Nitra a Lehotský potok) a na ne nadväzujúce karpatské dubovo-hrabové lesy na riečnych terasách (s ostrovcami dubových a cerovo-dubových lesov), ktoré spolu v území dominujú. Pôvodné porasty museli často ustúpiť lúkam, pasienkom, ornej pôde alebo boli zastavané. V rámci fyto geograficko-vegetačného členenia patrí územie mesta do Bukovej zóny.

Z hľadiska súčasnej vegetácie možno územie rozdeliť na štyri hlavné oblasti: 1. intravilán vlastného mesta s vegetáciou typickou pre urbanizované územia; 2. intenzívne poľnohospodársky využívaná krajina v severnej časti územia a 3. lesné komplexy v juhovýchodnom cípe územia.

Osud pôvodných živočíšnych spoločenstiev je spätý s pôvodnou vegetáciou, odstránením ktorej sa rozpadli, ich jedince sa odsťahovali, vyhynuli alebo prispôbobi novým podmienkam. V súčasnosti sa v danom území vyskytujú živočíšne

¹⁰ <http://www.shmu.sk>

¹¹ Szalay a kol. (2006)

¹² Štatistický úrad (2007)

¹³ Šály et al. (2000)

spoločenstvá lesov; polí a lúk; vôd, močiarov a brehov; ako i ľudských sídlisk. Zoogeograficky patrí predmetné územie do podkarpatského úseku Provincie listnatých lesov.

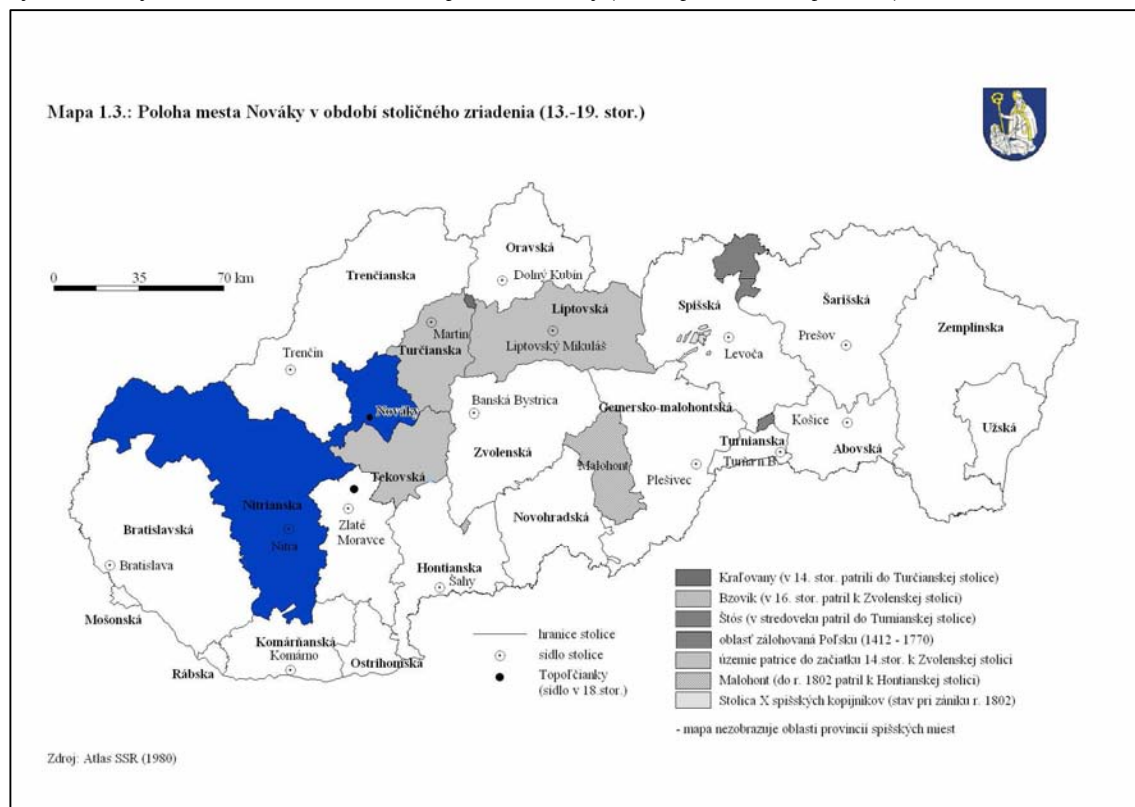
Ochrana územia

Na území mesta sa nenachádzajú žiadne maloplošné ani veľkoplošné chránené územia typu CHKO či NP, ani ich ochranné pásma, rovnako ani chránené územia vyhlásené v rámci sústavy *NATURA 2000* na územie katastra mesta nezasahujú.¹⁴

1.3. HISTORICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA A ADMINISTRATÍVNY VÝVOJ¹⁵

Osídlenie oblasti Novák je prastaré. Svedčí o tom unikátny nález ľudského jedinca s dieťaťom z obdobia treťohôr (asi pred 1 milióna rokov) nájdený v roku 1951 v uhoľnom sloji Bane Mier v hĺbke 80 až 100 m. Zreteľné archeologické stopy osídlenia nováckej lokality siahajú v podobe popolnicového pohrebiska lužickej kultúry do mladšej doby bronzovej (1200-700 pred našim letopočtom). Vzácný nález kostrového hrobu sa našiel aj z čias Veľkej Moravy (8.- 9. stor.). Je pravdepodobné, že toto územie bolo v tej dobe súčasťou Nitrianskeho kniežatstva a neskôr i Veľkomoravskej ríše. Územím prechádzala v tom čase stará obchodná cesta (táto cesta bola jedným z priechodov cez hornú Nitru smerom do Turca, ktorý nadväzoval na tzv. Soľnú cestu a Jantárovú cestu spájajúcu Panóniu s Baltom), ktorá mala vplyv i na osídlenie územia.

Územie hornej Nitry, v rámci ktorého sa predmetné územie nachádza, sa včlenilo do uhorského štátu po roku 1018 v rámci Nitrianskeho komitátu (hradského španstva). Ten sa na prelome 13. a 14. storočia pretvoril na Nitriansku stolicu, ktorej nasledovníkom od roku 1867 bola Nitrianska župa. Administratívny vývoj Novák vzhľadom na príslušnosť k hierarchicky vyšším územným celkom bol až do 20. storočia pomerne stabilný (viď mapa č. 1.3. a mapa č. 1.4.).¹⁶

Prvá zmienka o dnešnom meste Nováky pochádza zo Zoborskej listiny z roku 1113, obec sa prvý raz spomína ako osada (villa) Nouac (alebo tiež Novacz). V tej dobe sa zrejme centrum osídlenia dnešného územia Novák posunulo z okolia Lehotského potoka bližšie k rieke Nitra, kde leží dnes centrum a intravilán mesta. Koncom 11. storočia sa Nováky stali súčasťou kráľovského majetku spravovaného z Prievidzského hradu, po zániku ktorého prešla správa územia na hrad Bojnice a neskôr pod hrad Sivý Kameň (v dnešnej obci Podhradie). Najneskôr od polovice 12. storočia v meste sídlila fara.

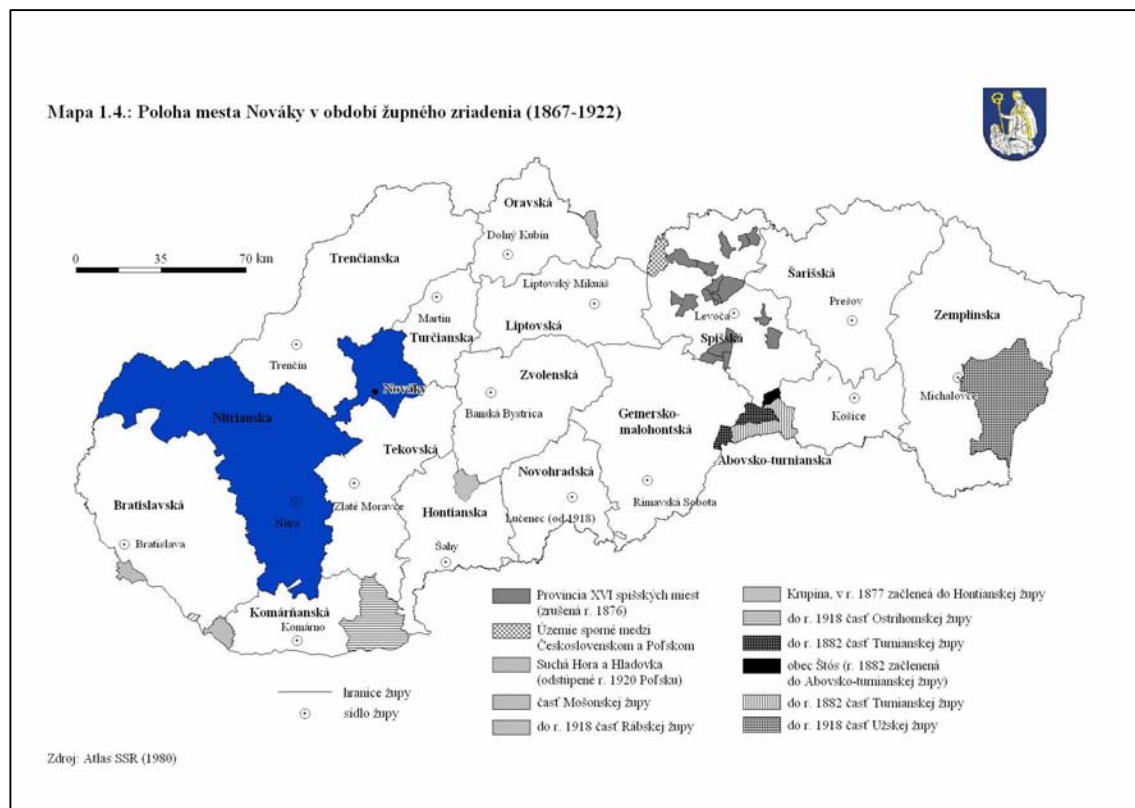
Koncom 14. storočia toto územie pod správou hradu Sivý Kameň vlastnil kráľ Žigmund, od ktorého ho získal v roku 1434 rod Majthényiovcov, vrátane Novák, ktoré sa postupne stávali hospodárskym centrom územia a mestekom (oppidum) pod správou hradu (panstva) Sivý Kameň. Majthényiovci do 17. storočia sídlili na hrade Sivý Kameň, následne presúvajú svoje sídlo v rámci panstva do Novák (kde rod prežil až do polovice 20. storočia), čím však mesteko kleslo na úroveň poddanskej obce. Najneskôr od začiatku 17. storočia bola v Novákoch zriadená škola.

¹⁴ <http://www.soprs.sk>

¹⁵ Táto časť je spracovaná čiastočne i na základe informácií z nasledovnej publikácie: Jurik (2006).

¹⁶ Bačík (2001) a Slavík (1997)

Podľa celouhorského cenzu z rokov 1784-1787 mali Nováky v tej dobe 597 obyvateľov. Obyvatelia boli zamestnaním roľníci. Z remeselníkov boli v obci kováči, tkáči, krajčíri, kožušníci, mlynári, mäsiar a čižmár. Populácia nepatrne rástla ďalej, keďže podľa súpisu z rokov 1827-1828 mali Nováky 660 obyvateľov. Do konca 19. storočia však už počet obyvateľov stagnoval. V druhej polovici 19. storočia a začiatkom 20. storočia boli Nováky administratívnym strediskom, v ktorom sídlil obvodný notársky úrad, pošta, železničná stanica a žandárska posádka.

V roku 1912 bola vybudovaná úzkokolejka z Novák na Podhradie. Od roku 1923 je mesto súčasťou okresu Prievidza, v rokoch 1923-1928 v rámci Nitrianskej veľžupy, neskôr v rámci krajinského zriadenia v rokoch 1928-1938. V rokoch 1931-1932 bolo mesto napojené na elektrickú sieť. V medzivojnovom období nemali obyvatelia mesta veľké pracovné možnosti a preto odchádzali za prácou do cudziny. Zvlášť sa to prejavilo v krízových rokoch 1928-1933. Do rokov 1935-1937 sa datuje vznik muničných skladov a sídla vojenskej posádky v Novákoch. V roku 1938 bol dobudovaný kultúrny dom. V roku 1940 začali v meste svoju prevádzku dnešné Novácke chemické závody a taktiež sa začala ťažba uhlia. V rokoch 1940-1945 mesto patrí v rámci okresu Prievidza do Nitrianskej veľžupy. K mestu sa v roku 1944 pripojili dve predtým samostatné obce (Horné Lelovce a Laskár).¹⁷ Jadro Novák tvorila pôvodne potočná radová zástavba, z ktorej sa vyvinula hromadná cestná osada. Na starú osadu nadviazali továrenské komplexy, ako aj sídliskové celky s pravidelnou uličnou štruktúrou.¹⁸

Po nástupe komunistického totalitného režimu v 50. rokoch 20. storočia začína násilný proces socialistickej industrializácie a urbanizácie. V roku 1950 malo mesto, už rozšírené o samostatné obce Horné Lelovce a Laskár, spolu 3 385 obyvateľov. V povojnovom období nastala výrazná industrializácia Hornonitrianskej kotliny, najmä územia mesta Nováky, čo spôsobilo i nárast obyvateľstva mesta.¹⁹ Mesto sa stalo dôležitým centrom palivovo-energetického priemyslu s chemickým, energetickým a banským priemyslom. V rokoch 1949-1957 sa na východnom okraji mesta budoval závod na hlbinnú ťažbu uhlia – Baňa Nováky (v roku 1951 bola spustená Baňa Mier a v roku 1957 Baňa Mládeže). V roku 1953 bola spustená Elektráreň Nováky (ENO) v susedných Zemianskych Kostolnoch. V roku 1955 bola na rieke Nitra vybudovaná vodná nádrž (pre potreby ENO, ale nepriamo využívané i na športové účely: kanoistiku a rybárstvo). V 50. rokoch bola vybudovaná nová škola, banícke učilište i učilište chemických závodov (od roka 1969 ako stredná priemyselná škola chemická, od roku 1983 spoločne riadená s miestnym gymnáziom). Miestne chemické závody a novácke bane vybudovali v 40. a 50. rokoch pre svojich zamestnancov viacero obytných súborov, ďalšie boli postavené tiež v 70. rokoch. V roku 1958 bolo založené JRD. V roku 1959 otvorili nový kultúrny dom. V rokoch 1949-1960 je mesto súčasťou okresu Prievidza, a spolu s ním patrí do Nitrianskeho kraja.

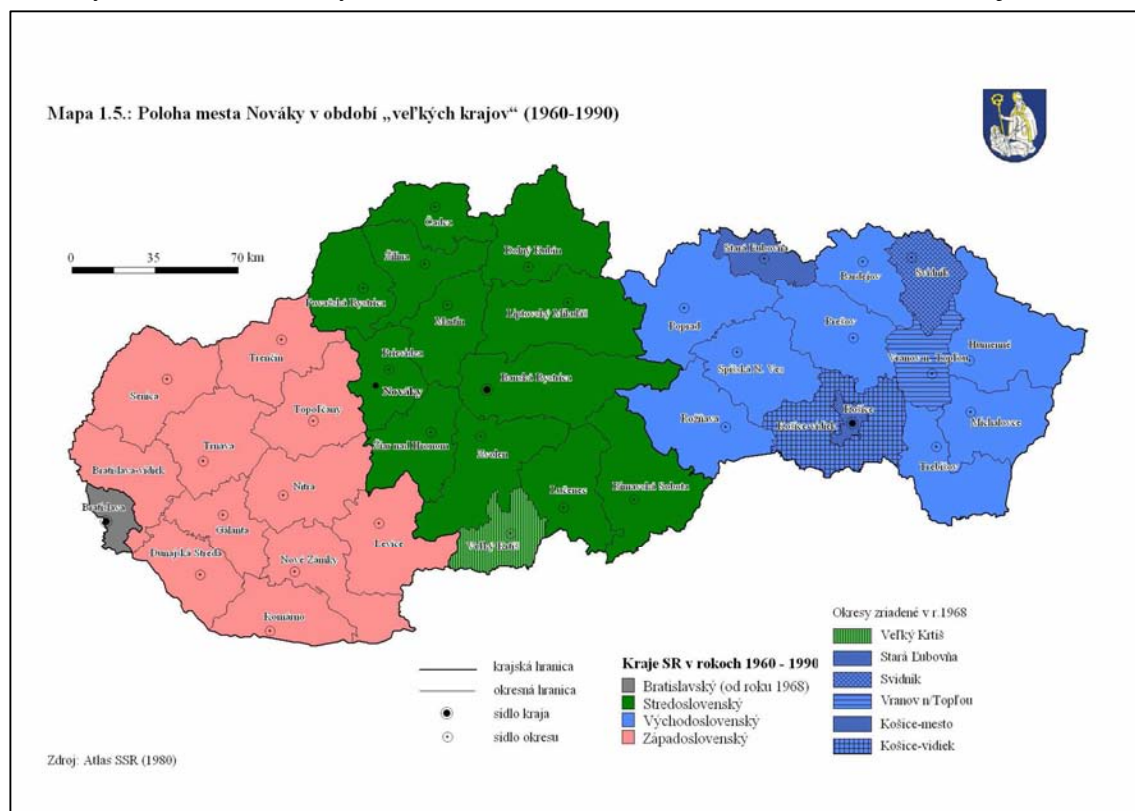
Dňa 1. septembra 1961 boli Nováky opätovne vyhlásené za mesto. Absolútne najväčší počet obyvateľov v histórii dosiahli Nováky v roku 1973, kedy malo mesto 5 907 obyvateľov. V rokoch 1980-1983 prebehla plynofikácia mesta. V roku 1988 bola dokončená budova polikliniky. Kým v roku 1961 malo mesto 5 097 obyvateľov a v roku 1981 ich počet vzrástol na

¹⁷ Horné Lelovce sa spomínajú už v roku 1232 a Laskár v roku 1419 (Vlastivedný slovník obcí 1976).

¹⁸ Szalay a kol. (2006)

¹⁹ Nárast obyvateľstva však nebol až taký výrazný, ako v mnohých iných priemyselných centrách vtedajšieho socialistickeho Československa, keďže významná časť katastra Novák bola v súvislosti s hlbinnou ťažbou uhlia poddolaná, s čím súvisela stavebná uzávera a obmedzenia rastu zástavby a rozširovania intravilánu mesta. Nováky sú preto dodnes významným centrom dochádzky do práce z celého regiónu hornej Nitry (viď kapitola 8.).

5 831, v 80. rokoch došlo k veľkému poklesu, ktorý súvisel so stavebnou uzáverou (dobývací priestor Bane Nováky) a odlivom ľudí do okolitých obcí a mesta Prievidza, čo potvrdzuje i cenzus z roku 1991 malo mesto len 4 339 obyvateľov. Existencia uhoľného baníctva a energetiky, ktoré boli v Novákoch a vôbec v okrese Prievidza lokalizované na základe rozhodnutia z centrálnej úrovne, spôsobila v období od 50. rokov do 90. rokov výrazné znehodnotenie životného prostredia. Tieto nevýhody sa snažia ľudia v meste vyvažovať širokou škálou aktivít v športe – fungujú tu športové kluby vodného póla, kanoistiky, karate, futbalu, tenisu a lyžiarske. V roku 2006 bolo v meste otvorené Národné centrum vodného póla SR.

V rokoch 1960-1990 bolo mesto súčasťou okresu v rámci Stredoslovenského kraja so sídlom v Banskej Bystrici, kedy prvýkrát v histórii Nováky nepatrili pod správu Nitry (viď mapa 1.5.). Túto anomáliu nahrádza po zmene v usporiadaní štátnej územnej správy v roku 1996 ďalšia, odkedy sú Nováky súčasťou okresu Prievidza zaradeného do Trenčianskeho kraja (viď mapa č. 1.1.). Podľa výsledkov ostatného sčítania obyvateľov, domov a bytov žilo v roku 2001 v Novákoch 4 402 obyvateľov.²⁰ V roku 2007 malo mesto 4 400 obyvateľov, čím sa potvrdzuje dlhodobá stagnácia populácie mesta.

1.4. ZHRNUTIE

Mesto Nováky je priemyselným centrom regiónu horná Nitra a okresu Prievidza. Rozloha vymedzeného územia je 19,29 km² a k 1. januáru 2007 tu žilo 4 400 obyvateľov. Územie mesta sa nachádza v prechodnej oblasti medzi stredným a západným Slovenskom Hornonitrianskej kotliny, rozprestierajúc sa prevažne v jej podcelku zvanom Prievidzská kotlina. Kotlinu obklopujú predhoria Strážovských vrchov, Žiaru a Vtáčnika. Dôležitú úlohu pri vzniku a rozvoji osídlenia mesta mala aj konfigurácia riečnej siete, najmä Nitry a Lehotského potoka.

Počiatky osídlenia nováckej lokality siahajú do mladšej doby bronzovej (1200-700 pred našim letopočtom). Prvá hodnoverná písomná zmienka o tunajšom osídlení je z roku 1113. Mesto výrazne zmenilo svoj charakter až po skončení druhej svetovej vojny – počas socializmu bolo budované ako centrum baníctva, chemického priemyslu a energetiky na hornej Nitre.

Z hľadiska územného členenia sú Nováky súčasťou okresu Prievidza, prvého v poradí medzi deviatimi okresmi Trenčianskeho kraja podľa rozlohy (960 km²), ako aj počtu obyvateľov (139 502) v roku 2005. V rokoch 1960-1990 bolo mesto súčasťou okresu Prievidza v rámci Stredoslovenského kraja so sídlom v Banskej Bystrici, pričom prvýkrát v histórii tak Nováky, spolu so zvyšným zázemím mesta Prievidza nepatrili, pod správu Nitry. Túto anomáliu nahrádza po zmene v usporiadaní štátnej územnej správy v roku 1996 ďalšia, odkedy sú Nováky súčasťou okresu Prievidza patriaceho do Trenčianskeho kraja.

²⁰ Štatistický úrad SR (2001)

1.5. ZDROJE

1. Bačík, V. (2001): Vplyv administratívnej funkcie na dynamiku vývoja miest Slovenskej republiky. Diplomová práca, Katedra humánnej geografie a demogeografie. Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava. <http://www.vladikb.host.sk/prace.htm>.
2. Jurík, R. (2006): Rozprávania o dejinách mestečka Nováky. Patria I., s. r. o. Prievidza, 223 s.
3. Kol. autorov (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II. Encyklopedický ústav SAV, VEDA, Bratislava, s. 326-327.
4. Kol. autorov (1980): Atlas Slovenskej socialistickej republiky. SAV, SÚGK, Bratislava.
5. Kol. autorov (2002): Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava a Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 344 s.
6. Korec, P. – Lauko, V. – Tolmáči, L. – Zubriczký, G. (1997): Kraje a okresy Slovenska. Nové administratívne členenie. Q111, Bratislava, s. 311-314.
7. Mazúr, E. – Lukniš, M. (1980): Geomorfologické jednotky. Mapa č. 16 (1:500 000). In: Kol. autorov: Atlas SSR. Kap. IV. Povrch. SAV, SÚGK, Bratislava, s. 54-55.
8. Slavík, V. (1997): Vývoj územnosprávneho usporiadania Slovenska do roku 1990. Geografia, roč. 5, č. 2, Geoservis, Bratislava, s. 48-53.
9. Szalay, G. a kol. (2006): Územný plán mesta Nováky. AGS ateliér Prievidza pre mesto Nováky.
10. Šály, R. – Šobocká, J. – Šurina, B. (2000): Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPaOP, Bratislava, s. 33-37.
11. Štatistický úrad SR (1992): Sčítanie ľudu, bytov a domov v roku 1991. Štatistický úrad SR, Bratislava.
12. Štatistický úrad SR (2001): Sčítanie obyvateľov, bytov a domov v roku 2001. Štatistický úrad SR, Bratislava.
13. Štatistický úrad SR (2007): Mestská a obecná štatistika za rok 2005. Databáza MIŠ-MOŠ, Štatistický úrad SR, Bratislava.
14. Verbich, F. (1998): Hodnotenie geochemických a mineralogických vlastností uhlia z ložiska Nováky. Acta Montanistica Slovaca, Ročník 3, č. 3, s. 378-383. <http://actamont.tuke.sk/pdf/1998/n3/33verbich.pdf>
15. <http://www.shmu.sk>
16. <http://www.ssc.sk>.
17. <http://www.viamichelin.com>

2. ĽUDSKÝ POTENCIÁL Z MIMO EKONOMICKÉHO HĽADISKA

K 1. januáru 2007 mesto Nováky malo 4 400 obyvateľov. Na základe toho bolo 141. najväčšou obcou Slovenska podľa počtu obyvateľov.

V čase posledného sčítania obyvateľstva, v máji 2001, mesto Nováky malo 4 402 obyvateľov. To je síce o čosi viac ako v predchádzajúcom prípade (sčítanie v roku 1991), ale stále menej oproti každému sčítaniu ľudu od roku 1961, keď počet obyvateľov mesta prevyšoval 5 000 (viď tab. č. 2.1.). Podnetom k pomerne veľkému úbytku obyvateľstva medzi sčítaniami v rokoch 1980 a 1991 (mestu ubudlo 22,9% obyvateľstva, teda viac ako jeho pätina) mala byť stavebná uzávaňa na území mesta.²¹ Vysídľovanie vidieckych obcí a menších miest je však pre toto obdobie symptomatické.²²

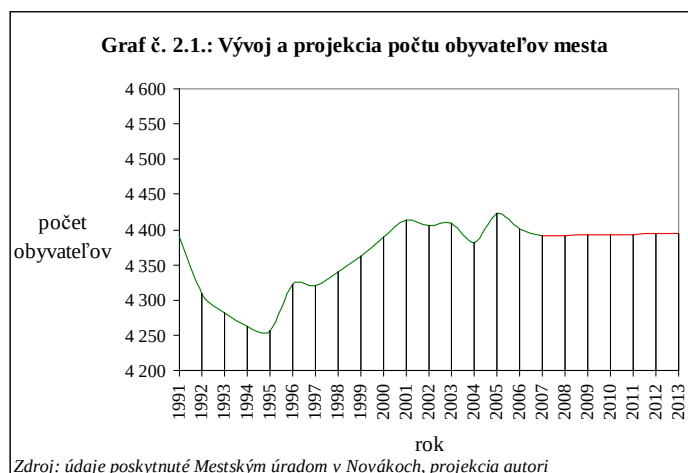
Tab. č. 2.1.: Počet obyvateľov mesta pri sčítaní obyvateľstva (1961-2001)

rok sčítania	počet obyvateľov mesta	prírastok (+) / úbytok (-)
1961	5 372	
1970	5 367	-5
1980	5 631	264
1991	4 339	-1 292
2001	4 402	63

Či aj pri budúcom sčítaní obyvateľstva, v roku 2011, mesto bude mať viac obyvateľov, ako malo posledný raz, alebo prvý raz menej, môže byť iba predmetom dohadov.

Asi najviac môže napovedať populačný vývoj mesta za obdobie jednoročných intervalov.²³

Zdroj: údaje poskytnuté Mestským úradom v Novákoch

Počet obyvateľov Novák od roku 1991 sa podstatne nemení. Jednotlivé medzioročné prírastky alebo úbytky obyvateľstva kolíšu v rozpätí niekoľkých desiatok osôb. Priemer ich absolútnych hodnôt predstavuje 26 osôb. Do roku 1995 sa počet obyvateľov znižoval na dovtedy svoju najnižšiu hodnotu (4 256, ktorá je aj z dlhodobého hľadiska najnižšou). Od roku 1996 sa v podstate kontinuálne zvyšoval a na konci roka 2005 mesto malo 4 424 obyvateľov. O rok nato o 24 menej (viď graf č. 2.1.).

Od roku 2001 sa prírastok obyvateľstva oproti predchádzajúcemu roku pravidelne strieda s úbytkom. Priemerný medzioročný prírastok za celé obdobie od roku 1991 je o čosi vyšší ako priemerný úbytok (+29 oproti -24).

Koľko obyvateľov mesto bude mať napríklad o 5, 10, 15 rokov, je možné odhadnúť za predpokladu, že nedôjde k podstatným zmenám jeho populačného vývoja. Z radu populačných projekcií, ktoré na to slúžia, sme použili model aritmetického rastu, ktorý umožňuje veľmi dobré predpovede vo všetkých veľkostných kategóriách mestských regiónov Slovenska.²⁴ Model vychádza z predpokladu, že absolútny prírastok alebo úbytok obyvateľstva za nejakú jednotku času, čo je obvykle rok, je po celý odhadovaný čas konštantný. Akoby mestu každý rok pribudlo alebo len ubudlo rovnako veľa obyvateľov. Na základe toho, že oproti začiatku časového radu použitého na projekciu (roku 1991) mesto má o 11 obyvateľov viac, sa predpokladá, že v nasledujúcom období ich bude ešte viac. Ak by od roku 2007 každoročný prírastok predstavoval 0,7 osoby, ako dosiaľ v priemere, na konci roka 2013 by mesto malo 4 404 obyvateľov (viď graf č. 2.1.). Vývoj počtu obyvateľov nejakej územnej jednotky závisí jednak od intenzity rodenia (sa) a umierania miestnej populácie a jednak od veľkosti jej migrácie. Zmeny prvého druhu predstavujú prirodzený pohyb obyvateľstva. Sťahovanie zasa mechanický pohyb obyvateľstva.

2.1. PRIRODZENÝ POHYB OBYVATEĽSTVA

Podstatné je, či za istý čas viac obyvateľov mesta zomrie, ako za ten čas (živo) narodí, alebo nie. Ak je viac zomretých ako narodených, ide o prirodzený úbytok obyvateľstva alebo vymieranie populácie. V opačnom prípade hovoríme o prirodzenom prírastku obyvateľstva.²⁵ Nováky už od roku 1995 zaznamenávajú prirodzený úbytok obyvateľstva (viď tab. č. 2.2.).

²¹ Územný plán mesta Nováky (2005)

²² Je všeobecne známe, že Prievídza sa rozrastala najmä v súvislosti s rozvojom ťažobno-energetického komplexu v Novákoch a Zemianskych Kostoľanoch. Jeho požiadavkám na prísun pracovnej sily totiž bolo možné vyhovieť skôr výstavbou a rozširovaním prievídzskych sídlisk ako napríklad zástavbou poddolovanej časti územia Novák.

²³ Populačný vývoj mesta v širšom zmysle slova, teda nielen vývoj počtu obyvateľov, ale aj vývoj pôrodnosti, úmrtnosti, migrácie atď.

²⁴ Bezák – Holická (1995)

²⁵ Je zjavné, že ide o rozdiel medzi počtom živonarodených a počtom zomretých. Ak výsledok má kladnú hodnotu (> 0), hovoríme o prirodzenom prírastku, záporný rozdiel sa označuje ako prirodzený úbytok (< 0).

Tab. č. 2.2.: Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva mesta

rok	narodení	zosnulí	prírodný prírastok (+) / úbytok (-)
1991	44	30	14
1992	52	52	0
1993	46	34	12
1994	44	37	7
1995	41	45	-4
1996	25	41	-16
1997	30	57	-27
1998	42	49	-7
1999	37	47	-10
2000	42	48	-6
2001	27	35	-8
2002	35	45	-10
2003	25	46	-21
2004	30	32	-2
2005	35	43	-8
2006	41	51	-10

V roku 2006 na 1 000 obyvateľov mesta ubudli dvaja spoluobčania. Ešte v roku 1993 bola taká situácia, že traja pribudli. Hrubá miera prirodzeného prírastku populácie mesta postupne klesla pod úroveň celoštátneho priemeru. Za rok 2006 predstavoval 0,11. Zo 138 miest Slovenska ju nižšiu malo iba 25.

Rozdiel počtu živonarodených a počtu zomretých je však pomerne malý, takže, či mesto má prirodzený prírastok alebo úbytok obyvateľstva, môže závisieť aj od náhodných úmrtí alebo odložených pôrodov.

V určitých časových úsekoch alebo v niektorých rokoch sa počty narodených a zomretých menili, akoby sa vyvíjali vo vzájomnej súvislosti. Až 10 ráz (z 15 možných prípadov) jedných i druhých medziročne ubudlo, alebo, naopak, naraz pribudlo.

Viac obyvateľov mesta za rok zomrie, ako sa narodí, takže jeho populácia už vymiera. Rozdiel, ktorý je výsledkom tejto rovnice, sa od roku 1998 pohybuje v podstate okolo 10 osôb. Ani tomu predchádzajúci prirodzený prírastok však nebol taký veľký, aby sa počet obyvateľov mesta podstatne zvýšil. Prírastok obyvateľstva vyplývajúci z procesu jeho prirodzenej reprodukcie teda už dlhý čas, prinajmenšom od roku 1991, nepodnecuje populačný rast mesta.

Zdroj: údaje poskytnuté Mestským úradom v Novákoch

Čo z toho plynie, je, že prirodzený pohyb, ktorý je výsledkom rodenia sa a umierania, sa už nepodieľa významnou mierou na stave obyvateľstva Novák (počte obyvateľov mesta i jeho vývoji). V budúcnosti však môže.

2.1.1. PÔRODNOSŤ

Od roku 1991 počet narodených obyvateľov mesta Nováky kolíše, a to od 25 do 52 ročne. Najvyššie hodnoty dosiahol v prvej polovici 90. rokov. Po období väčších alebo menších výkyvov, ktoré sa mohlo skončiť rokom 2003, sa opäť postupne zvyšuje. V roku 2006 sa narodilo len o troch obyvateľov mesta menej ako v roku 1991.

Medziročné rozdiely v počte živonarodených obyvateľov Novák sa však pohybujú iba v rozsahu niekoľkých osôb (v priemere nejde ani o jednu osobu), takže pôrodnosť v populácii mesta nemá jednoznačný smer vývinu.

Napríklad v roku 1993 na 1 000 obyvateľov štatistického stredného stavu²⁶ pripadlo 11 novonarodených. Už o tri roky nato hrubá miera pôrodnosti, ako sa tento ukazovateľ nazýva, predstavovala o 5 osôb menej. Od roku 2004 však každým rokom o 1 osobu viac.

Úroveň pôrodnosti je závislá jednak od štruktúry obyvateľstva a jednak od jeho celkovej situácie (súhrnu životných a iných podmienok). Vzhľadom na vývoj vekovej štruktúry populácie Slovenska, prvého z tejto dvojice faktorov, malo už v 90. rokoch 20. storočia dôjsť k štatisticky relevantnému zvýšeniu pôrodnosti. Očakávalo sa totiž, že početné skupiny narodených v 70. rokoch dosiahnu vek najvyššej sobášnosti a to by sa malo zákonite prejavovať zvýšením počtu novonarodených. Pod vplyvom sociálno-ekonomických zmien, ku ktorým došlo počnúc rokom 1989 (druhý z dvojice faktorov), sa však reprodukčné správanie populácie zmenilo.²⁷

Úroveň pôrodnosti na Slovensku sa zvýšila o čosi neskôr, ako sa predpokladalo. V rokoch 2003, 2004 a 2005 sa narodilo viac živých detí ako v predchádzajúcom roku. Dôvodom toho je, že sa postupne uskutocňujú sobáše, ku ktorým by ľudia pristúpili už v 90. rokoch, keby nemali iné priority alebo preferencie, a zákonite aj pôrody.²⁸

Počet novonarodených obyvateľov Novák sa zvyšuje od roku 2004. Domnievame sa, že to môže súvisieť s „odkladom pôrodov do vyššieho veku.“²⁹

Živorodenosť ako počet pôrodov živých detí je obmedzená potratovosťou, obzvlášť umelými potratmi. Čím menej tehotenstiev sa ukončí vonkajším zásahom (interrupcia), tým viac živých detí sa môže narodiť.

Počet umelých potratov v populácii mesta už nedosahuje ani polovicu hodnoty zo začiatku predchádzajúcej dekády, len čosi vyše jej tretiny. Kým napríklad v roku 1993 sa interrupciou ukončilo prinajmenšom každé tretie tehotenstvo (40,7% toho roku pôrodom alebo potratom ukončených tehotenstiev), v roku 2005 ani nie každé piate (19,6%). Takýto pokles môže svedčiť o zmene postoja niektorých ľudí k materstvu a rodičovstvu vôbec. Prejavom toho by mohol byť odklad pôrodov do vyššieho veku.

²⁶ Počet obyvateľov k 1. júlu daného roka.

²⁷ Priemerný vek žien pri pôrode, a to aj pri tom prvom, sa neustále zvyšuje, počet detí na jednu rodinu sa znižuje, pribúda narodených mimo manželstva, neformálnych spoluzití (spoluzití muža a ženy bez sobáša) i domácností jednotlivcov. Aj takéto správanie je prejavom západoeurópskeho reprodukčného modelu.

²⁸ Vaňo a kol. (2005)

²⁹ Napríklad Vaňo a kol. (2005), Jurčová a kol. (2006)

V roku 2006 obyvatelky mesta podstúpili o čosi viac umelých potratov ako v dvoch predchádzajúcich rokoch. Aj počet živonarodených sa však medziročne zvýšil. Je zrejmé, že v populácii mesta muselo pribudnúť tehotenstiev, čo dáva nádej na rast počtu novonarodených obyvateľov mesta.

Úroveň umelej potratovosti sa všeobecne dáva do súvislosti aj so stupňom religiozity. Čím vyšší je, tým menšia časť tehotenstiev sa ukončí interrupciou.³⁰

2.1.2. ÚMRTNOSŤ

Aj počet úmrtí v populácii Novák od roku 1991 kolíše. Jednotlivé medziročné prírastky alebo úbytky zosnulých obyvateľov mesta sa pohybujú v rozsahu niekoľkých osôb. Priemer ich absolútnych hodnôt predstavuje deväť osôb. Akoby každý rok zomrelo o deväť obyvateľov mesta viac alebo len menej ako v predchádzajúcom roku. Domnievame sa, že výkyvy sú skôr náhodné, nemajú povahu zákonitosti.

Podstatné rozdiely nie sú ani medzi niekoľkými hodnotami hrubej miery úmrtnosti, ktorá vyjadruje, koľko zomretých za rok pripadá na 1 000 obyvateľov stredného stavu. Do roku 2005 to v Novákoch predstavovalo buď 7, 8 alebo 9 osôb. V roku 2006 ich však bolo 11 (11,6% stredného stavu obyvateľstva mesta) a to je viac, ako predstavuje celoslovenský priemer (9,9%) i priemer okresu Prievidza (9,5%). Zo 138 miest Slovenska malo vyššiu hrubú mieru úmrtnosti iba 16.³¹

Zatiaľ nám nie je známe, ako sa takáto úroveň úmrtnosti premieta do dĺžky života obyvateľstva mesta. Z dostupnej štatistiky však vyplýva, že ani životné prostredie okresu Prievidza neznemožňuje jeho populácii, aby v štatistickom priemere žila dlhšie ako obyvatelia väčšiny ostatných obvodov Slovenska.³²

Ukazovateľom je stredná dĺžka života pri narodení, ktorá vyjadruje priemerný počet rokov, ktoré za predpokladu, že sa nezmenia úmrtnostné pomery, prežije práve narodený člen populácie. Stredná dĺžka života pri narodení žien z obvodu Prievidza za obdobie 2000-2003 predstavovala 78,77 roka, čo bola 6. najvyššia hodnota na Slovensku. U mužov to bolo 71,39 roka, čo bola dokonca 2. najvyššia hodnota.

Aj obyvatelia Novák najčastejšie umierajú na choroby obehovej sústavy (kardiovaskulárne choroby). V roku 2006 z tejto príčiny zomrelo 5,4% obyvateľstva stredného stavu. Srdcovo-cievne ochorenia sú najčastejšou príčinou úmrtia v celej populácii Slovenska.³³ Spolu s nádormi, druhou najpočetnejšou diagnózou úmrtia aj v populácii mesta, ide o takzvané civilizačné choroby a tie majú čoraz väčší vplyv na zdravotný stav obyvateľstva.

Na choroby dýchacej sústavy v roku 2005 nezomrel ani jeden obyvateľ mesta.³⁴ Zato na zhubné nádory priedušnice, priedušiek a pľúc 7 osôb, čo je podstatne viac ako v rokoch 1996 a 2004.

2.2. MECHANICKÝ POHYB OBYVATEĽSTVA

Sťahovanie alebo migrácia obyvateľstva jednej územnej jednotky sa na rozdiel od prirodzeného pohybu týka nielen jej samej, ale aj populácie za jej hranicami. Do akej miery sa jednej alebo druhej strany týka, závisí od toho, v akom pomere sú dve skupiny jej obyvateľov – prisťahovaní a vystťahovaní.

Tab. č. 2.3.: Vývoj migračného salda obyvateľstva mesta

rok	prisťahovaní	odst'ahovaní	migračný prírastok (+) / úbytok (-)
1991	55	146	-91
1992	67	99	-32
1993	59	85	-26
1994	93	85	8
1995	125	47	78
1996	85	61	24
1997	118	84	34
1998	108	75	33
1999	92	42	50
2000	81	52	29
2001	69	58	11
2002	82	59	23
2003	74	86	-12
2004	93	47	46
2005	85	84	1
2006	42	74	-32

Základnou mierou migrácie je migračné saldo, ktoré vyjadruje rozdiel počtu prisťahovaných a počtu vystťahovaných z nejakej územnej jednotky za istý čas. Ak výsledok má kladnú hodnotu, ide o migračný prírastok alebo zisk obyvateľstva sťahovaním. Ak záporný, hovoríme o migračnom úbytku alebo strate obyvateľstva sťahovaním.

Ešte začiatkom 90. rokov Nováky zaznamenávali migračný úbytok obyvateľstva, keď sa ročne z mesta odšťahovalo viac ľudí, ako sa doň prisťahovalo (viď tab. č. 2.3.).

Je odôvodnené domnievať sa, že to boli dozvuky stavebnej uzávery na území mesta. Po konsolidácii spoločenských pomerov a zrušení obmedzenia výstavby sa mnohí odst'ahovaní mohli vrátiť. Už od roku 1994 mesto v podstate nepretržite dosahuje migračný prírastok obyvateľstva (jedine v rokoch 2003 a 2006 to bolo naopak).

Zdroj: údaje poskytnuté Mestským úradom v Novákoch

³⁰ Pastor (2000)

³¹ Turčianske Teplice, Hurbanovo, Trenčianske Teplice, Stupava, Tornaľa, Šaštín-Stráže, Tisovec, Strážske, Šurany, Medzev, Modrý Kameň, Krupina, Leopoldov, Šahy, Dobšiná a Vysoké Tatry.

³² Obvod Prievidza tvoria okresy Prievidza a Partizánske.

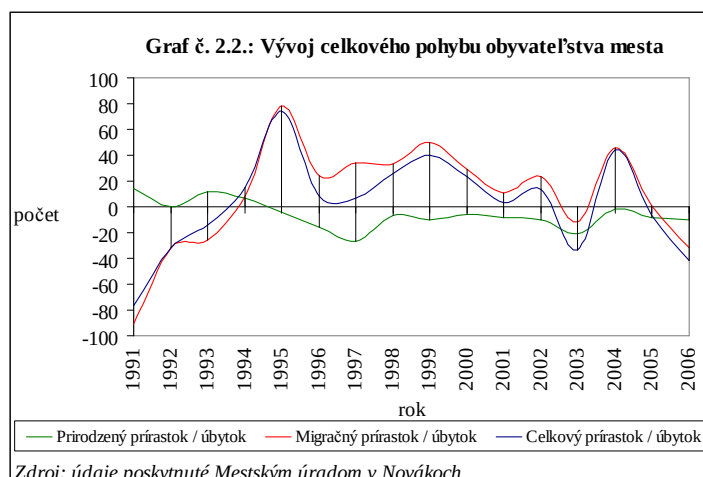
³³ Napríklad Jurčová a kol. (2006).

³⁴ Prievidza bola jedným z ôsmich obvodov s najnižšou intenzitou úmrtnosti mužov na choroby dýchacej sústavy (Jurčová a kol., 2004).

V roku 2006 počet prisťahovaných dosiahol najnižšiu hodnotu prinajmenšom od roku 1991. Keďže sa z mesta odsťahovalo o 32 osôb viac, úbytok, ktorý tento rozdiel predstavuje, sa prvý raz vyrovnal niektorým hodnotám zo začiatku 90. rokov. Územný plán mesta naznačuje, že už po vstupe Slovenska do Európskej únie sa začal „prejavovať nový fenomén odchádzania mladých ľudí v produktívnom veku za prácou do ekonomicky vyspelejších krajín.“³⁵ Počet odsťahovaných sa však podstatne nezmenil. Prisťahovaných bolo oproti roku 2005 o polovicu menej.

Ak vysťahovaní sú v reprodukčnom veku, stúpajúca tendencia vývoja migračného úbytku sa môže nepriaznivo odraziť na úrovni pôrodnosti, a to znížením počtu novonarodených obyvateľov mesta. Ľudia, ktorí sa presťahujú z rodinných alebo pracovných dôvodov, čo sú najčastejšie prípady, sú totiž vo väčšine alebo v mnohých prípadoch v takom veku, že (už alebo ešte) môžu mať deti, ak to už nemajú v úmysle.³⁶ Strata obyvateľstva migráciou má teda nepriaznivý účinok na vývoj populácie. Naopak, prisťahovalectvo rozširuje jej terajší reprodukčný i ľudský potenciál v širšom slova zmysle. Napríklad Mládek (1992) konštatuje, že cieľové regióny zväčša získavajú obyvateľstvo v reprodukčnom (a produktívnom) veku a to „prináša určitú dynamiku prirodzeného pohybu obyvateľstva“.

2.3. CELKOVÝ POHYB OBYVATEĽSTVA

Po období migračného úbytku, ktoré sa podľa všetkého začalo v 80. rokoch a skončilo rokom 1993, obyvateľstvo Novák do roku 2002 dosahovalo celkový prírastok. Od roku 2003 ho s jednou prestávkou nasleduje celkový úbytok.

Krivka celkového pohybu obyvateľstva mesta kopíruje krivku jeho migračného pohybu. Na celkovom prírastku obyvateľstva sa teda podieľa predovšetkým jeho migrácia, prisťahovalectvo. Prirodzený prírastok má už od roku 1995 zápornú hodnotu, takže populácia mesta vymiera. Počet obyvateľov Novák sa podstatne neznižuje vďaka tomu, že sa vo väčšine prípadov do mesta prisťahuje viac osôb, ako sa z neho odsťahuje. Migračný prírastok, ktorý je výsledkom tohto rozdielu, však už nedosahuje také vysoké hodnoty, aby mestu

kompensoval stratu obyvateľstva plynúcu z jeho prirodzenej reprodukcie.

2.4. ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

2.4.1. VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Či populácia Novák starne, prípadne aká stará je, závisí od toho, aké zastúpenie majú tri hlavné skupiny obyvateľov mesta podľa veku.³⁷

Na konci roka 2006 traja z piatich obyvateľov mesta boli v produktívnom veku, teda vo veku, keď väčšina ľudí je ekonomicky aktívna, čiže pracuje, alebo aspoň môže pracovať (viď tab. č. 2.4.).³⁸

Tab. č. 2.4.: Zmeny vekovej štruktúry obyvateľstva mesta

rok	1991		2006	
	počet	% obyvateľstva	počet	% obyvateľstva
predproduktívnom	821	18,9	623	14,2
produktívnom	2 635	60,7	2 686	61,3
poproduktívnom	885	20,4	1 075	24,5
spolu	4 341	100,0	4 384	100,0

Väčšiu časť zvyšku, takmer štvrtinu, predstavovali dôchodcovia, menšiu deti. Takto to bolo už v roku 1991 (podľa všetkého ešte nie dlho), len kvantitatívny rozdiel medzi týmito skupinami ľudí sa za ten čas zväčšil.

Zdroj: Štatistický úrad SR (2007), prepočty autori

³⁵ Územný plán mesta Nováky (2005)

³⁶ Je dokonca možné, že ide najmä o bezdetných ľudí, ktorí sa rozhodli presťahovať sa s cieľom natrvalo sa usadiť a mať deti. Nezabúdajme, že obyvateľia Slovenska sa oproti mnohým iným krajinám sťahujú zriedkavejšie. Priemerný našinec sa nestáhuje niekoľko ráz za život. Aj jedna zmena bydliska mu stačí.

³⁷ Tri hlavné skupiny obyvateľstva podľa veku sú: 1. predproduktívny vek predstavuje 0 – 14 rokov; 2. produktívny vek je u mužov 15 – 59 rokov a u žien 15 – 54 rokov; 3. poproduktívny vek je u mužov 60 rokov a viac a u žien 55 rokov a viac.

³⁸ Vo väčšine prípadov sa vysokým podielom obyvateľstva v produktívnom veku vyznačujú také regióny, kde sa už kedysi, v minulosti, sústreďovali najväčšie zdroje pracovnej sily (Jurčová a kol. 2004).

Oproti roku 1991 je medzi obyvateľmi mesta o 24% menej detí a, naopak, o 21,5% viac starých ľudí.³⁹ Takéto zmeny vo vekovej štruktúre znamenajú, že populácia štatisticky starne. Starnutie populácie, ako sa tento jav nazýva, má závažné sociálno-ekonomické dôsledky.⁴⁰

Je všeobecne známe, že úroveň života, medicíny i zdravotnej starostlivosti zaznamenali taký vzostup, že každá ďalšia generácia sa môže v priemere dožiť aj o niekoľko rokov vyššieho veku. To znamená, že osôb v poproduktívnom veku, ktorý v podstate zodpovedá dôchodkovému veku, neubúda toľko, koľko by inak ubudlo, zatiaľ čo tento vek postupne dosahujú populačne silné povojnové ročníky a do produktívneho veku „dospievajú“ stále menšie skupiny narodených v 80. a 90. rokoch 20. storočia.⁴¹

Kým v roku 1991 na 100 detí do 14 rokov pripadalo 107 poproduktívnych obyvateľov Novák, v roku 2006 o celých 65 viac (viď tab. č. 2.5.). Tento ukazovateľ sa nazýva index starnutia a vzostup jeho hodnoty signalizuje starnutie populácie. Takýto vývoj môže zhoršiť aj investičné vyhliadky mesta. Predstavitelia developerských firiem potvrdili, že pri investičnom rozhodovaní berú do úvahy aj index starnutia.⁴²

Tab. č. 2.5.: Starnutie populácie mesta

rok	1991	2006
index starnutia	107,8	172,6
index ekonomického zaťaženia	64,7	63,2
index ekonomickej závislosti starých ľudí	33,6	40,0

Oproti roku 1991 bola vyššia aj ekonomická závislosť starých ľudí od produktívnej časti populácie. Na vekovej štruktúre obyvateľstva mesta sa už v plnej miere prejavili relevantné príznaky starnutia. Na povzbudenie populačného rastu by mu nemohli stačiť vlastné zdroje. Pre porovnanie, mesto Prievidza má index starnutia rovný 134,8, Handlová 147,8 a Bojnice 247,1. Priemer okresu Prievidza je 144,0.

Zdroj: Štatistický úrad SR (1992, 2007), prepočty autori

Po decentralizácii verejnej správy, ktorou územnej samospráve pripadla aj istá právomoc v oblasti sociálnych vecí, starnutie populácie ovplyvňuje aj ekonomiku obcí a miest. Starším ľuďom, vzhľadom na ich vek a s tým súvisiace problémy, bude treba poskytnúť opatrovateľskú službu, prepravnú službu či starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb. Čím viac takýchto ľudí je, tým väčšiu finančnú záťaž ich sociálne zabezpečenie predstavuje.

Z tohto hľadiska je nepodstatné, koľko ľudí sa narodí. Aj keby sa rodilo čoraz viac nových obyvateľov mesta, starých ľudí môže len pribúdať. Starnutie populácie je možné len zmierniť, nie zastaviť.⁴³

2.4.2. VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Vzdelanosť je nevyhnutnou podmienkou na realizáciu ľudského potenciálu. Čím vyššie vzdelanie človek má, tým viac možností sebarealizácie sa mu núka.

Pri poslednom sčítaní obyvateľstva, v máji 2001, Nováky mali v podstate takú vysokú vzdelanostnú úroveň obyvateľstva ako zvyšok okresu Prievidza (viď tab. č. 2.6.). Oproti mestu Prievidza ju však mali o čosi nižšiu.

Tab. č. 2.6.: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta a zvyšku okresu

územná jednotka	mesto Nováky		mesto Prievidza		okres bez Novák	
vzdelanie	počet	%	počet	%	počet	%
základné	840	19,1	8 005	15,1	26 238	19,3
učňovské (bez maturity)	1 052	23,9	10 861	20,5	31 748	23,3
stredné odborné (bez maturity)	200	4,5	2 699	5,1	6 394	4,7
úplné učňovské (s maturitou)	288	6,5	2 999	5,6	7 496	5,5
úplné stredné odborné (s maturitou)	718	16,3	9 252	17,4	20 752	15,3
úplné stredné všeobecné	146	3,3	2 553	4,8	5 274	3,9
vyššie	10	0,2	307	0,6	620	0,5
vysokoškolské	299	6,8	4 713	8,9	8 660	6,4
bez školského vzdelania	6	0,1	74	0,1	201	0,1
bez udania vzdelania	76	1,7	1 393	2,6	2 691	2,0
deti do 16 rokov	767	17,4	10 241	19,3	25 968	19,1
spolu	4 402	100,0	53 097	100,0	136 042	100,0

Nováky mali relatívne viac obyvateľov so základným vzdelaním i takých, ktorí majú iba učňovské vzdelanie (bez maturity), ako mesto Prievidza. Zato maturitu malo takmer 23% populácie najmenšieho mesta okresu podľa počtu obyvateľov, čo je porovnateľné s najväčším mestom okresu, a vysokoškolské vzdelanie iba o dva percentuálne body menej. V okresnom meste žije väčšina (53%) vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov okresu.

Ak odhliadneme od detí do 16 rokov, ľudí, ktorí svoje vzdelanie neuviedli, alebo žiadne nemajú, prinajmenšom každý tretí obyvateľ Novák mal stredoškolské vzdelanie bez maturity (35,2%). Ďalších 28% populácie mesta predstavovali ľudia so stredoškolským vzdelaním s maturitou a takmer 24% ľudia so základným vzdelaním. Vysokoškolské vzdelanie malo 8,4% obyvateľstva.

Zdroj: Štatistický úrad SR (2007), prepočty autori

³⁹ „starí ľudia“ – osoby v poproduktívnom veku

⁴⁰ V dôsledku pribúdania starých ľudí rastú verejné výdavky na zdravotníctvo a sociálne zabezpečenie; ak ubúda pracovnej sily, ekonomické zaťaženie obyvateľstva sa zvyšuje; mení sa celková spoločenská klíma, keď stále väčšiu váhu nadobúdajú záujmy a potreby stále početnejšej skupiny starších ľudí (Prognóza vývoja zamestnanosti do roku 2015).

⁴¹ Vaňo a kol. (2005)

⁴² Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie

⁴³ Vaňo (2001)

Je pravdepodobné, že ľudí bez školského vzdelania i tých so základným vzdelaním bude čoraz menej. V prvom prípade môže ísť najmä o najstarších členov populácie a tí postupom krátkeho času zomrú. V druhom prípade sa zasa ukáže, že čoraz viac členov populácie po absolvovaní povinnej školskej dochádzky pokračuje v štúdiu.

Je isté, že od roku 2001 sa vzdelanostná úroveň populácie mesta zvýšila. Ľudia, ktorí v tom čase mali iba základné alebo stredoškolské vzdelanie, totiž mohli pokračovať v štúdiu. Koľko obyvateľov mesta za ten čas absolvovalo strednú alebo vysokú školu, však nie je známe.

Počet stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov Slovenska sa zvyšuje. Po novembri 1989 sa ľuďom otvorili nové perspektívy – možnosti sebarealizácie a osobnej zodpovednosti. Mnohí to využili na to, aby si vzdelanie doplnili alebo rozšírili.

Rast vzdelanostnej úrovne populácie sa musí odraziť aj na vývoji pôrodnosti. Je vedecky dokázané, že vek najvyššej plodnosti významne závisí od ukončenia procesu vzdelávania.⁴⁴ Veľa žien, ktoré by už mohli byť matkami, sa najskôr snaží vyštudovať, nato získať uspokojivé spoločenské a pracovné postavenie, až potom si založí rodinu.⁴⁵ Štúdium tak vedie k oddiaľovaniu pôrodov.

Vzdelávanie sa determinuje aj celkový počet detí. Čím vyššie vzdelanie žena má, tým menej detí má v priemere. Všeobecne platí, že na západnom Slovensku ženy majú vyššiu vzdelanostnú úroveň a súčasne majú priemerne menej detí. Naopak, ženy na juhovýchode, východe a v odľahlých regiónoch severného Slovenska majú nižšiu vzdelanostnú úroveň a majú v priemere viac detí.⁴⁶

Na druhej strane sa nižšia úroveň vzdelania môže odraziť na dĺžke života.⁴⁷ Čím vyššia je vzdelanostná úroveň, tým väčšia je nádej na ovplyvnenie dĺžky života výchovou alebo vzdelávaním.⁴⁸

2.4.3. ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA PODEĽA POHLAVIA

Zloženie obyvateľstva mesta Nováky podľa pohlavia nevybočuje z celoštátneho priemeru. Aj väčšinu mestskej populácie predstavujú ženy (viď tab. č. 2.7.). To sa zdôvodňuje predovšetkým početnou prevahou žien v poproduktívnom veku nad rovnako starými mužmi.

Tab. č. 2.7.: Štruktúra obyvateľov mesta a zvyšku okresu podľa pohlavia

územná jednotka	mesto		okres bez mesta	
	počet	%	počet	%
pohlavie				
muži	2 155	49,0	66 894	49,2
ženy	2 247	51,0	69 148	50,8
spolu	4 402	100,0	136 042	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

2.4.4. NÁRODNOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Viac ako 93% populácie Novák predstavujú občania slovenskej národnosti (viď tab. č. 2.8.), čo je na tento región zvyčajné.

Tab. č. 2.8.: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

územná jednotka	mesto		okres bez mesta	
	počet	%	počet	%
národnosť				
slovenská	4 284	97,3	132 218	97,2
česká	39	0,9	950	0,7
rómska	18	0,4	361	0,3
maďarská	11	0,2	484	0,4
ukrajinská	3	0,1	53	0,0
rusínska	1	0,0	15	0,0
nemecká	1	0,0	594	0,4
chorvátska	1	0,0	7	0,0
iná alebo nezistená	44	1,0	1 360	1,0
spolu	4 402	100,0	136 042	100,0

Inú ako slovenskú národnosť nemalo ani jedno percento obyvateľstva mesta. Absolútne najviac spomedzi menších bolo občanov českej národnosti, potom rómskej. Od zvyšku okresu sa národnostné zloženie obyvateľstva mesta podstatne neodlišuje.

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

⁴⁴ Napríklad Vaňo a kol. (2003)

⁴⁵ Jurčová a kol. (2006)

⁴⁶ Jurčová a kol. (2006)

⁴⁷ Ginter a kol. (1995)

⁴⁸ Informácia o aktualizácii Národného programu podpory zdravia vrátane výsledkov o zdravotnom uvedomení obyvateľstva

2.4.5. NÁBOŽENSKÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Najviac obyvateľov mesta je rímskokatolíckeho vyznania, čo je pre populáciu Slovenska typické. Pri poslednom sčítaní ľudu predstavovali 76% mestskej populácie (viď tab. č. 2.9.). To prevyšuje vtedajší celoslovenský priemer (68,9%).

Tab. č. 2.9.: Štruktúra obyvateľov mesta a zvyšku okresu podľa vierovyznania

územná jednotka	mesto		okres bez mesta	
	počet	%	počet	%
vierovyznanie alebo cirkev				
rímskokatolícke	3 344	76,0	96 257	70,8
evanjelické ⁴⁹	76	1,7	2 358	1,7
gréckokatolícke	7	0,2	361	0,3
Jehovovi svedkovia	4	0,1	474	0,3
pravoslávne	3	0,1	112	0,1
Kresťanské zbory	14	0,3	439	0,3
cirkev československá husitská	1	0,0	55	0,0
starokatolícka cirkev	2	0,0	53	0,0
ostatné	0	0,0	306	0,2
nezistené	156	3,5	5 317	3,9
bez vyznania	795	18,1	30 310	22,3
spolu	4 402	100,0	136 042	100,0

Druhú najpočetnejšiu náboženskú skupinu v populácii mesta tvorili evanjelici. Príslušníci ostatných cirkví nepredstavujú ani jedno percento obyvateľstva mesta.

V porovnaní s obyvateľstvom zvyšku okresu má relatívne viac obyvateľov rímskokatolíckeho vyznania a o čosi menej obyvateľov bez vyznania i takých, ktorých vierovyznanie sa nepodarilo zistiť.

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

2.5. ZHRNUTIE

Asi najlepšie populačný vývoj mesta Nováky charakterizuje stagnácia počtu obyvateľov. Krivka celkového pohybu obyvateľstva mesta kopíruje krivku jeho migračného pohybu. Na celkovom prírastku obyvateľstva sa teda podieľa predovšetkým jeho migrácia, prisťahovalectvo. Prirodzený prírastok má už od roku 1995 zápornú hodnotu, jeho hrubá miera takisto, takže populácia mesta vymiera. Z našej analýzy vyplýva, že počet obyvateľov Novák sa podstatne neznižuje vďaka tomu, že sa vo väčšine prípadov do mesta prisťahuje viac osôb, ako sa z neho odsťahuje. Migračný prírastok, ktorý je výsledkom tohto rozdielu, však už nedosahuje také vysoké hodnoty, aby mestu kompenzoval stratu obyvateľstva plynúcu z jeho prirodzenej reprodukcie. Postupne môže prerásť v migračný úbytok. Ako dlho to potrvá, závisí i od samosprávy mesta, respektíve jej proimigračnej alebo „prodomovskej“ politiky.

Aj odchod istého počtu ďalších mladých ľudí, ktorý by sa neprejavil migračným úbytkom, však môže znížiť vývojascapnosť mesta, schopnosť obnovy ľudského potenciálu, a to nielen z demografického hľadiska.

Po prvé, títo ľudia môžu mať deti (pravdepodobne aj budú mať, ak ešte nemajú) a tie mesto potrebuje, ak nechce zaznamenať ďalší úbytok obyvateľstva. Po druhé, mesto môže prísť o časť ľudského potenciálu v širšom slova zmysle. Ľudia, ktorí sa z neho odsťahovali, alebo to ešte urobia, by totiž mohli prispieť k rozvoju mesta, podieľať sa na ňom, a to duchovne i materiálne.

Naopak, príchod viacerých mladých rodín alebo dvojíc muža a ženy v reprodukčnom veku by sa mohol neskôr, po istom čase prejavíť významnejším zvýšením počtu narodených obyvateľov mesta. A to by mohlo mať aj ekonomický prínos, prinajmenšom v podobe väčšieho podielu z výnosu dane z príjmov fyzických osôb, takzvanej podielovej dane.

Počet novonarodených obyvateľov mesta sa môže podstatne zvýšiť len v prípade prírastku jeho reprodukcie schopných obyvateľiek, obzvlášť vo veku najvyššej plodnosti (25-29 rokov) a tesne pred ním. A tými môžu byť iba ženy, ktoré sa do mesta prisťahujú, keďže jeho vnútorné „zdroje“ sú obmedzené.

Mesto starne. Oproti roku 1991 je medzi obyvateľmi mesta o 24% menej detí a, naopak, o 21,5% viac starých ľudí. Takéto zmeny vo vekovej štruktúre znamenajú, že populácia štatisticky starne.

Starnutie populácie vyvinie tlak nielen na sociálne zabezpečenie a zdravotníctvo, ale aj na ekonomiku, a to predovšetkým na početnosť a štruktúru pracovnej sily. Tento nezastaviteľný proces sa odrazí aj na celkovej spoločenskej klíme, keď záujmy čoraz početnejšej staršej generácie budú nadobúdať väčšiu váhu.⁵⁰

⁴⁹ Reformovaná kresťanská cirkev, Evanjelická cirkev augsburského vyznania a Evanjelická cirkev metodistická.

⁵⁰ Vaňo a kol. (2005)

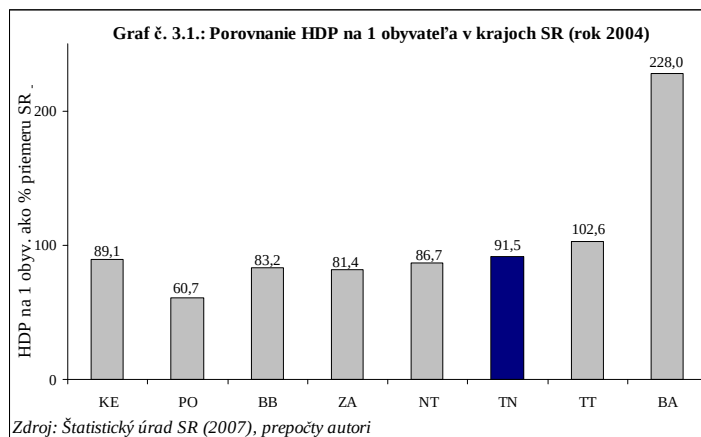
2.6. ZDROJE

1. Bezák, A. – Holická, A. (1995): Komparatívna analýza extrapoláčnych modelov pre regionálne populačné projekcie. Geografický časopis 47, s. 233 – 246.
2. Ginter, E. – Tatara, M. – Sipekiová T. (1995): Nehomogenita strednej dĺžky života na Slovensku. Bratislavské lekárske listy, 96(6):301-306. In: Madarasová Gecková, A. (2005): Socio-ekonomické nerovnosti v zdraví. PeGaS, Michalovce. (<http://kish.science.upjs.sk/Eng/publications/publ4/2005-amg-seih.pdf>)
3. Informácia o aktualizácii Národného programu podpory zdravia vrátane výsledkov o zdravotnom uvedomení obyvateľstva. Úrad verejného zdravotníctva SR. http://www.uvzsr.sk/vypis_clanku.html?cast=1-4542&polozka_id=2989173&cast=1-4542
4. Jurčová, D. a kol. (2003): Populačný vývoj v regiónoch Slovenskej republiky 2001. INFOSTAT, Bratislava.
5. Jurčová, D. a kol. (2004): Demografická charakteristika obvodov Slovenskej republiky 1996 – 2003. INFOSTAT, Bratislava.
6. Jurčová, D. a kol. (2006): Populačný vývoj v okresoch Slovenskej republiky 2005. INFOSTAT, Bratislava.
7. Mládek, J. (1992): Základy geografie obyvateľstva. Bratislava, SPN.
8. Pastor, K. (2000): Slovensko: religiozita značne znižuje potratovosť. SME 26.2.2000. <http://www.prolife.sk/spolocenstvozivota/monitoring/20000226.php>
9. Prognóza vývoja zamestnanosti do roku 2015. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2006. http://www.employment.gov.sk/new/index.php?SMC=1&id=10004&pk_a=1&pk_id=196
10. Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie. Príloha 5. Ministerstvo hospodárstva SR, 2005. [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FB215BFF927AFFB1C12570DF0071E536/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FB215BFF927AFFB1C12570DF0071E536/$FILE/Zdroj.html)
11. Štatistický úrad SR (1992): Sčítanie ľudu, domov a bytov v roku 1991. Štatistický úrad SR, Bratislava.
12. Štatistický úrad SR (2001): Sčítanie obyvateľov, bytov a domov v roku 2001. Štatistický úrad SR, Bratislava, CD-ROM.
13. Štatistický úrad SR (2007): Informačný servis ŠÚ SR, MOŠ-MIŠ, údaje za mesto Nováky. Štatistický úrad SR, Bratislava.
14. Územný plán mesta Nováky (2005): Návrh, textová časť „A“, máj 2005. AGS ateliér Prievidza.
15. Vaňo, B. (2001): Vývoj populácie na Slovensku. Gál, F. et al. (eds.) (2001): Slovensko 2015. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava. <http://www.vizia-ivo.redwood.sk>
16. Vaňo, B. a kol. (2003): Populačný vývoj v Slovenskej republike 2002. INFOSTAT, Bratislava.
17. Vaňo, B. (2004): Prognóza vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025. INFOSTAT, Bratislava.
18. Vaňo, B. a kol. (2005): Populačný vývoj v Slovenskej republike 2004. INFOSTAT, Bratislava.

3. EKONOMICKÝ POTENCIÁL

3.1. RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ

V nadväznosti na analýzu ľudského potenciálu z mimoekonomického hľadiska predkladáme analytické vyhodnotenie ekonomického potenciálu mesta Nováky. Opiera sa hodnotenie zo súhrnného pohľadu, z pohľadu na štruktúru ekonomiky mesta a okolia a podmienok, do akej miery umožňujú a motivujú využívať schopnosti jednotlivcov na ich osobnú aktivitu a iniciatívu: v podobe zvyšovania si kvalifikácie, podnikania, obchodovania, investovania, či zamestnávania iných.

Ekonomický potenciál subjektov v meste Nováky je ovplyvňovaný aj ekonomickou úrovňou jeho okolia. Ako východisko ďalšieho hodnotenia preto primárne uvádzame súhrnný pohľad na ekonomickú úroveň subjektov v Trenčianskom samosprávnom kraji (TSK) v porovnaní s ostatnými krajinami na Slovensku.⁵¹ Subjekty v tomto kraji dosahovali napríklad v roku 2004 91,5% priemernej ekonomickej výkonnosti v SR, meranej hrubým domácim produktom (HDP) na obyvateľa. Napriek tomu, že je to hodnota nižšia ako celoslovenský priemer, tak v porovnaní s ostatnými krajinami dosahuje TSK jednu z najvyšších úrovní ekonomickej výkonnosti, v roku 2004 tretiu za Bratislavským a Trnavským krajom. To, že je napriek tomu

pod celoslovenským priemerom, je spôsobené výrazne vyššou ekonomickou úrovňou Bratislavského kraja oproti ostatným, keď napríklad v roku 2004 dosiahli subjekty v BSK 228% priemeru v SR, zatiaľ čo subjekty v TSK 91,5% a napríklad v Prešovskom kraji iba 60,7% (viď graf č. 3.1.⁵²).

Zámerom analýzy ekonomického potenciálu mesta je vyhodnotenie súčasných ekonomických podmienok, tak ako sa historicky vyformovali a z pohľadu subjektov, ktoré ich dnes v meste Nováky priamo tvoria a ovplyvňujú: podnikajúci, nepodnikajúci, ako aj samospráva.

Z týchto dôvodov sa pre účely účinnej stratégie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta analýza zameriava predovšetkým na:

- produkčný potenciál (schopnosť tvorby zdrojov) v meste, resp. v okolí mesta,
- absorpčný potenciál, vyjadrujúci príjmovú sebestačnosť a pružnosť ľudí v meste a
- vplyv samosprávy na ekonomiku v meste, resp. v jej širšom okolí.

3.2. PRODUKČNÝ A PODNIKATEĽSKÝ POTENCIÁL

Vzhľadom na nedostatok štatistických údajov o súhrnnej ekonomickej výkonnosti za menšie územné celky ako kraje sú ostatné ukazovatele produkčného potenciálu v meste a v okrese analyzované a vyhodnotené v štruktúre ekonomiky regiónu, a to podľa rôznych členení a v prepojení na súčasnú a potenciálnu mieru efektivity a dynamiky subjektov. Analýza produkčného potenciálu mesta Nováky je preto zameraná na jeho ekonomickú vybavenosť podľa vlastníctva a veľkosti podnikateľských subjektov a na vybavenosť podľa odvetvovej štruktúry ekonomiky v meste, resp. okrese.

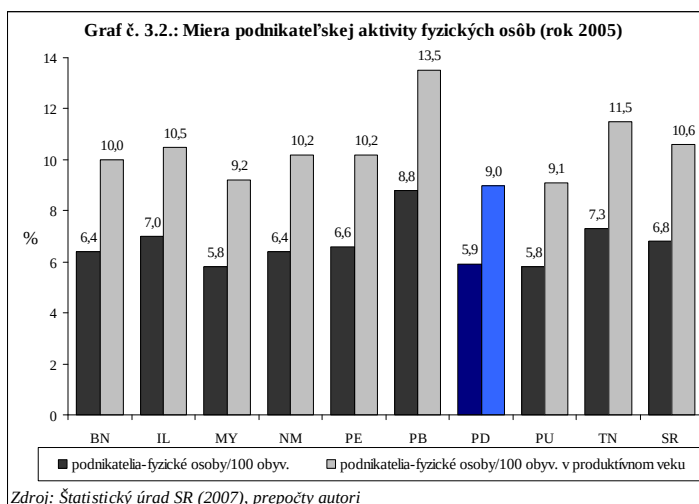
3.2.1. EKONOMICKÁ VYBAVENOSŤ PODĽA VLASTNÍCTVA A ORGANIZAČNEJ ŠTRUKTÚRY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV

Súkromné vlastníctvo a garancia vlastníckeho práva je dôležitým, ale nie automatickým a postačujúcim, predpokladom zvyšovania ekonomickej prosperity a blahobytu obyvateľov. V Novákoch došlo k podstatnej zmene vlastníckych pomerov ekonomických subjektov smerom k dominantnosti súkromných subjektov, absolútnej čo sa týka podnikateľských subjektov. Z podnikateľských subjektov pôsobiach v meste Nováky tvorili podľa aktuálnych údajov Infostatu za rok 2005 až 82,5% fyzické osoby – podnikatelia.⁵³

⁵¹ Dôvodom je skutočnosť, že ukazovatele súhrnnej ekonomickej výkonnosti (napríklad hrubý domáci produkt - HDP) nie sú štatisticky vykazované na nižšej úrovni ako krajskej. Vzhľadom na metodické obmedzenia sú prezentované iba na ilustráciu.

⁵² Graf č. 3.1. uvádza údaje o HDP v prepočte na paritu kúpnej sily obyvateľov (Purchasing Power Parity).

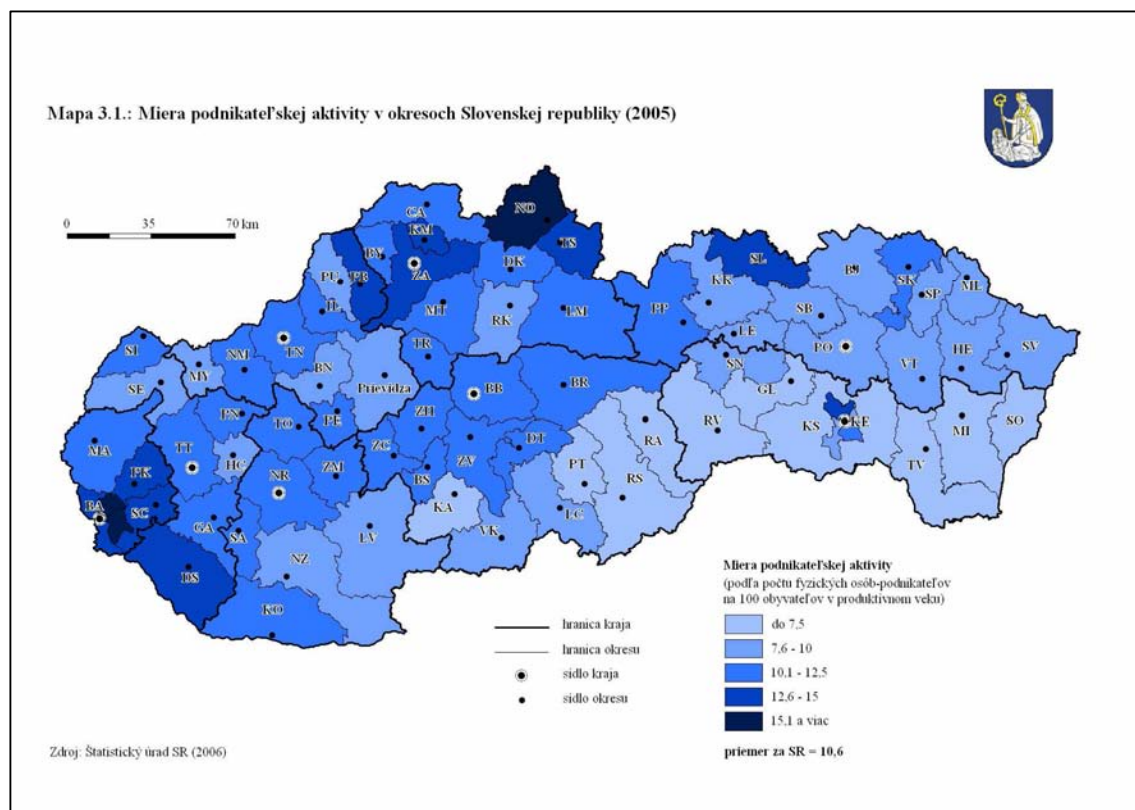
⁵³ Výber z Registra ekonomických subjektov SR. ELIS, INFOSTAT, Bratislava, 2007.

Pre dlhodobé zvyšovanie ekonomického potenciálu a tvorby zdrojov v ekonomike regiónu je dôležitá práve aktivita fyzických osôb a prípadne aj ich ochota a reálna schopnosť zamestnávať iných ľudí. Podľa aktuálnych údajov Infostatu (za rok 2005) bolo v meste Nováky 6,6 podnikajúcich fyzických osôb (FO) na 100 obyvateľov a necelých 11 na 100 obyvateľov mesta v produktívnom veku.⁵⁴

Miera podnikateľskej aktivity, meraná týmito ukazovateľmi, bola podľa údajov za rok 2005 v meste Nováky takmer totožná s celoslovenským priemerom. V rámci okresu Prievidza je však miera podnikateľskej aktivity významnejšie nižšia, dokonca patrí k úplne najnižším v porovnaní s ostatnými okresmi v TSK (viď graf č. 3.2.).

Aj v celoslovenskom porovnávaní patrí okres Prievidza k oblastiam, kde je miera podnikateľskej aktivity fyzických osôb meranej počtom podnikajúcich fyzických osôb na 100 obyvateľov v produktívnom veku, nižšia ako celoslovenský priemer (viď mapa č. 3.1.).

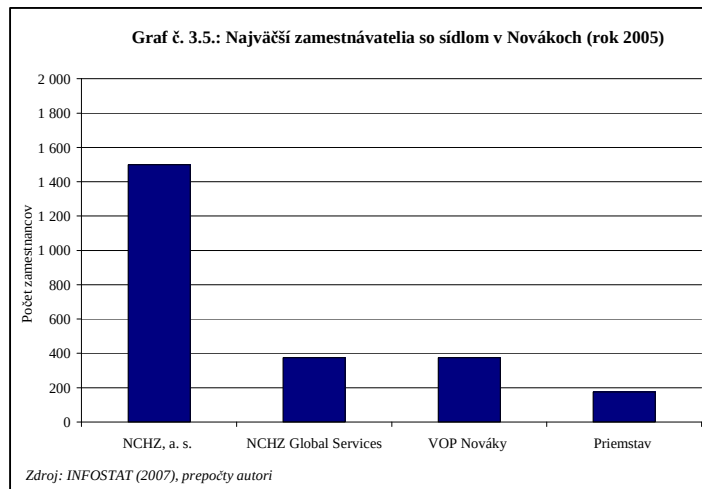
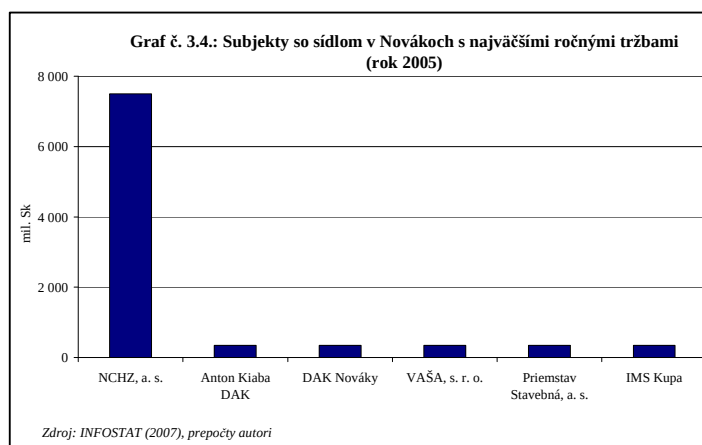
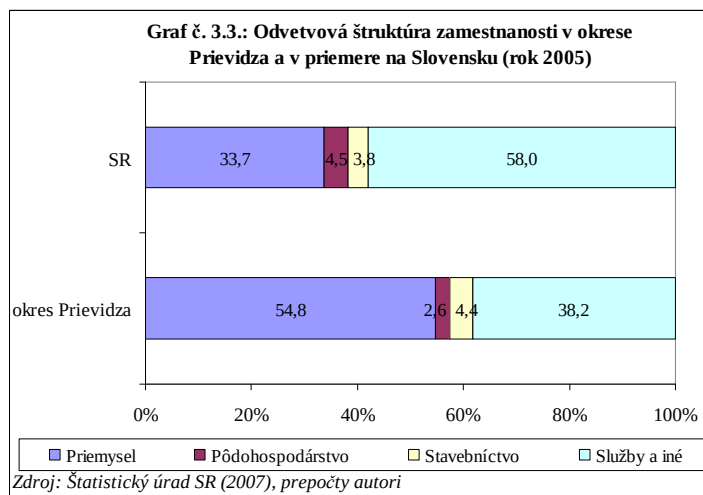

3.2.2. EKONOMICKÝ POTENCIÁL PODĽA ODVETVOVÉHO ČLENENIA

Ekonomická výkonnosť a zamestnanosť v meste Nováky a tiež rámci celého okresu Prievidza je vo veľkej miere naďalej sústredená v priemyselných odvetviach (predovšetkým v chemickom a gumárenskom, baníckom a energetickom), zatiaľ čo váha služieb (v meste Nováky napríklad dominantne prítomná v kovovýrobe, odievaní a autodoprave) významne zaostáva za celoslovenským priemerom.

Jednoznačne to potvrdzujú údaje porovnávajúce odvetvovú štruktúru zamestnanosti v okrese Prievidza a v priemere na Slovensku. V roku 2005 bola váha priemyslu v okrese Prievidza až o približne 20 percentuálnych bodov vyššia než bol

⁵⁴ Tamtiež

Absolútnu dominantnosť tržieb NCHZ ako príspevku pre ekonomiku mesta potvrdzujú údaje Infostat za rok 2005 (viď graf č. 3.4.).⁵⁷

Rastovú dynamiku NCHZ potvrdil aj rok 2006, keď sa firme zvýšili tržby o 7% na základe týchto výsledkov sa umiestnila podľa týždenníka *TREND* v hodnotení „*TREND TOP 200 – najväčšie nefinančné podniky Slovenska*“ na 51. mieste.

celoslovenský priemer a naopak, podiel služieb na celkovej zamestnanosti bol v okrese o cca 20 percentuálnych bodov nižší ako priemerný na Slovensku (viď graf č. 3.3.).

Uvedená veľká váha priemyslu v okrese Prievidza a tiež v meste Nováky a jeho blízkom okolí je ovplyvnená dominantnými firmami ako sú Novácke chemické závody (NCHZ), Hornonitrianske bane Prievidza (HBP), ktoré ťažia práve aj v Novákoch (HBP – Baňa Nováky), Elektrárne Nováky (ENO) so sídlom v Zemianskych Kostofanoch, resp. Vojenský opravárenský podnik. Výrazne ovplyvňujú aj ekonomický potenciál a zamestnanosť v okrese, pričom dochádza súčasne ku kombinácii priaznivých ekonomických výsledkov viacerých firiem, vrátane dominantných NCHZ, a ekonomických problémov HBP.

Útlm ťažby v banskom podniku Hornonitrianske bane Prievidza, a. s., ktorý je najväčší banský podnik na Slovensku (v roku 2003 produkoval 79% uhlia vytŕaženého na Slovensku)⁵⁵ je výrazný (i keď menší ako v ostatných baniach na Slovensku). Kým napríklad v roku 1995 vytŕažili takmer 4 mil. ton hnedého uhlia, tak v roku 2003 to bolo už približne iba 2,5 mil. ton. Navyše, koncom roka 2006 došlo práve v HBP – Baňa Nováky k prievalu vodou nasýtených nadložných zemín a hornín, v dôsledku čoho došlo k úmrtiu štyroch baníkov a značným hospodárskym škodám.

Predovšetkým kvôli znižovaniu sa zásob uhlia sa predpokladá mierne znižovanie jeho ťažby, napríklad do roku 2020 na približne 2 mil. ton hnedého uhlia.⁵⁶ Vzhľadom na obmedzenia obchodu s uhlím v EÚ, problémy s odbytom energetického uhlia mimo ENO (v dôsledku odstavenia blokov č. 3 a 4) a ďalšie rizikové faktory môže dôjsť k nepriaznivejšiemu vývoju. Ekonomický potenciál Novák a celého okresu Prievidza tak do budúcnosti nespočíva v banskom priemysle. Vývoj v HBP je skôr rizikom napríklad vo vzťahu k zamestnanosti (napríklad HBP – Baňa Nováky aj pre veľkú časť dochádzajúcich napríklad z Prievidze do tohto podniku).

Z pohľadu spoločností, ktoré majú sídlo v meste Nováky však jednoznačne dominuje podnik s podstatne priaznivejšími ekonomickými vyhlídkami – NCHZ, na ktorý je naviazaných viacero ďalších firiem a zamestnávateľov v meste Nováky.

⁵⁵ Európska komisia (2005)

⁵⁶ Tamtiež

⁵⁷ Údaje na grafe zodpovedajú stredovým hodnotám intervalov, publikovaných Infostatom za rok 2005. Údaje sú porovnávané iba za spoločnosti, ktoré majú sídlo v meste (teda bez. HBP či ENO, ktoré majú sídla mimo mesta Nováky) (INFOTAT 2007).

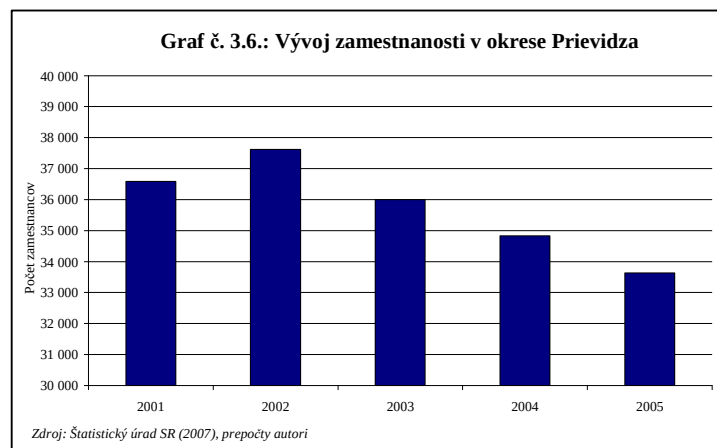
Aj aktuálne údaje Infostatu za rok 2005 o najväčších zamestnávateľoch spoločností v meste, ktoré majú v ňom majú sídlo, potvrdzujú absolútnu dominantnosť NCHZ, a.s. (viď graf č. 3.5).⁵⁸ V roku 2006 sa počet pracovníkov v NCHZ, a. s. zvýšil na 1 564, čo zodpovedá viac než polovici počtu ľudí v Novákoch v produktívnom veku.

V porovnaní s priemyslom nízka váha služieb je daná okrem iného aj nedostatočne rozvinutými službami cestovného ruchu. V meste Nováky sa pritom nachádza niekoľko zaujímavých pamätihodností: napríklad popolnicové pohrebisko z doby Veľkomoravskej ríše, kostol sv. Mikuláša biskupa, kaštieľ, či kláštor. Platí to napriek tomu, že počet lôžok v ubytovacích zariadeniach sa od roku 1993 do roku 2005 významne zvýšil: z 16 na 84. Zvyšovanie váhy cestovného ruchu by však mohlo byť dosiahnuté koordinovaním propagácie a iných vzájomne koordinovaných aktivít, ktoré sa týkajú atraktívnych miest v blízkom okolí: napríklad v rámci hornej Nitry (národná kultúrna pamiatka Bojnický zámok, Kúpele Bojnice, ZOO Bojnice, Fačkovské sedlo, Remata a iné). Súčasťou zaujímavosti pre turistov hornej Nitry sú aj napríklad stredoveké nástenné maľby v kostole sv. Mikuláša biskupa v Porube, pamiatková zóna Nitrianske Pravno a napríklad štátna prírodná rezervácia Vtáčnik, Buchlov, Temešská skala, Rokoš a Veľká skala.

3.3. ABSORPČNÝ POTENCIÁL JEDNOTLIVCOV A DOMÁCNOSTÍ

Priaznivo naplnený ekonomický potenciál vyžaduje aj absorpčné schopnosti jednotlivcov, súvisiace so schopnosťou uspieť na trhu (práce) a schopnosťou jednotlivcov a celých rodín zabezpečiť si dostatočné príjmy a majetok pre plnohodnotný život. Predpokladom toho sú tak vytvorené podmienky a také schopnosti ľudí, ktoré vedú k ich čo najväčšej pružnosti, dynamike a aktivite na trhu (práce).

3.3.1. DYNAMIKA PRACOVNEJ SILY

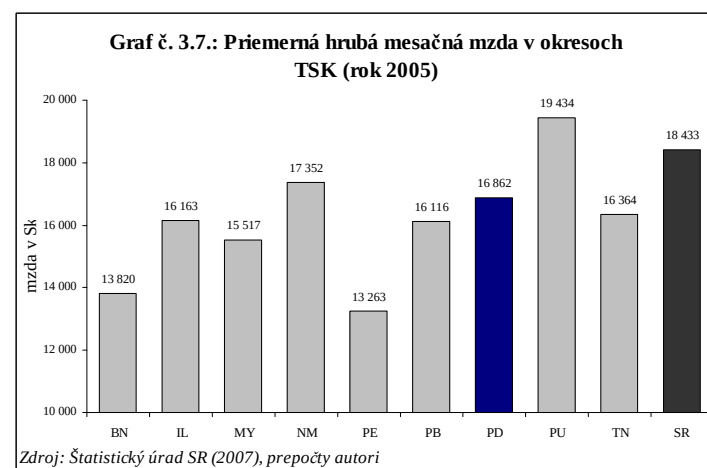

Dôležitým ukazovateľom dynamiky pracovnej sily a jej absorpčného potenciálu je jej schopnosť zamestnať sa. Počet zamestnancov sa v okrese Prievidza po roku 2002 neustále mierne znižuje (viď graf č. 3.6.), pričom má na to vplyv pokles zamestnanosti vo všetkých odvetviach, napríklad v pôdohospodárstve o 43% a v priemysle o 9%.

Nedostatok pracovných príležitostí v meste Nováky (tak ako v celkovo na hornej Nitre) prirodzene tlačí ľudí k hľadaniu si pracovných možností a/alebo k odsťahovávaniu sa mimo mesta. Podľa ostatného sčítania obyvateľstva z mesta Nováky odchádzala za prácou jedna štvrtina ľudí v ekonomicky aktívnom veku,

predovšetkým do okresného mesta Prievidza. Mobilita pracovnej sily obyvateľov Novák nie je nezanedbateľná, je však nižšia ako napríklad v okolitých Bojniciach a Prievidzi (z ktorej viac ľudí cestuje za prácou práve do Novák).⁵⁹

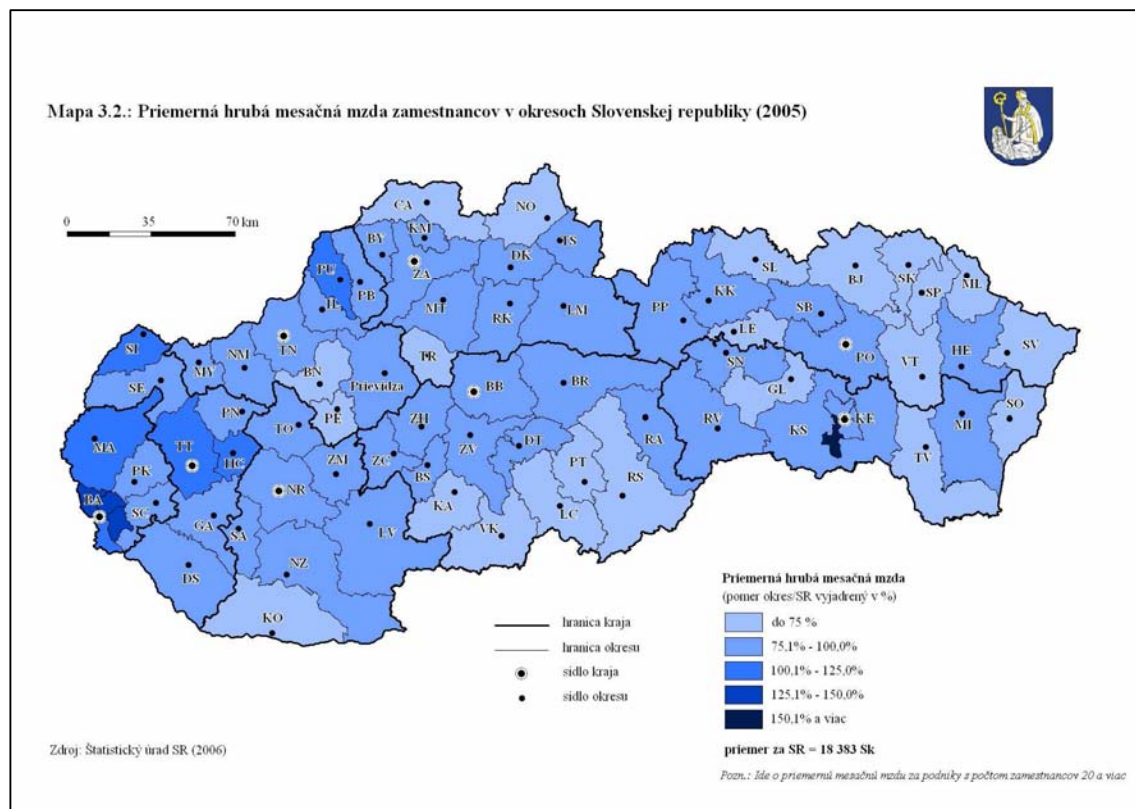
3.3.2. PRÍJMOVÁ A MAJETKOVÁ SITUÁCIA OBYVATEĽOV

Absorpčný potenciál jednotlivcov a rodín na trhu ovplyvňujú ich finančné a majetkové pomery. Priemerná hrubá mesačná mzda v okrese Prievidza síce patrí k priemerným v rámci porovnávania v TSK (viď graf č. 3.7.). Zaostáva však za celoslovenským priemerom, dokonca stále viac. Zatiaľ čo v roku 2000 predstavovala približne 98% priemernej úrovne v SR, tak v roku 2005 už iba 90,3% priemeru SR. Okres Prievidza sa tak pracovnými príjmami zaraďuje medzi najväčšiu časť Slovenska s mierne podpriemernými mzdami (viď mapa č. 3.2.).

⁵⁸ Údaje na grafe zodpovedajú stredovým hodnotám intervalov, publikovaných Infostatom za rok 2005. Údaje sú porovnávané iba za spoločnosti, ktoré majú sídlo v meste (teda bez HBP či ENO, ktoré majú sídla mimo mesta Nováky) (INFOSTAT 2007).

⁵⁹ Pozri viac v kapitole „Širšie vzťahy – mesto a okolie“.

3.4. VPLYV SAMOSPRÁVY NA EKONOMIKU V MESTE

Na regionálnej úrovni významne ovplyvňuje rozhodovania ekonomických subjektov na trhu nielen (centrálne) vlada, ale aj samospráva: na miestnej úrovni najmä miestna samospráva. Mesto Nováky (tak ako iné mestá) realizuje svoju ekonomickú politiku prostredníctvom regulačných opatrení a iných programov vo vzťahu podnikaniu a prostredníctvom rozpočtovej politiky a finančného hospodárenia mesta.

3.4.1. REGULAČNÉ OPATRENIA A INÉ NARIADENIA MESTA

Mesto Nováky vychádza vo svojej politike, realizovanej najmä prostredníctvom prijímania všeobecne záväzných nariadení (VZN) z legislatívnych noriem prijatých na celonárodnej úrovni, predovšetkým zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, zákona 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a zo zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky.

Primárnym normatívno-právnym a organizačným predpisom mesta Nováky je jeho štatút. Upravuje nielen napríklad postavenie, štruktúru a pôsobnosť mesta, práva a povinnosti obyvateľov obce, ale aj základné ekonomické a finančné regulatívy mesta vrátane vymedzenia VZN.

Mesto Nováky zasahuje reguláciami do podnikania, obchodu a iných ekonomických činností ľudí nepriamo administratívnymi (nefinančnými) opatreniami a priamo finančnými opatreniami.

Na rozdiel od mnohých iných miest na Slovensku však prostredníctvom VZN administratívne nereguluje podnikanie. Jediným VZN, ktorým mesto Nováky obmedzuje ekonomické činnosti, konkrétne obchod a služby, je VZN č. 1/2002 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb. Mesto zakazuje prevádzku živností v obchode a službách medzi 22.00 hod. až 6.00 hod. z dôvodu rušenia nočného klúdu. Tým sa obmedzujú všetky subjekty v danej činnosti bez ohľadu ich reálneho vplyvu na rušenie nočného klúdu. Aj keď nejde o vážny zásah do podnikania v meste, obmedzuje majiteľov zariadení v obchode a službách a zasahuje do slobodnej voľby medzi zúčastnenými. Vplyva tým na potenciálne nižšie množstvo predaných/nakúpených statkov, resp. služieb a prípadne ich nižšiu kvalitu. Následná možnosť povoliť aj výnimku na prevádzkový čas primátorom vytvára riziká selektívneho zvýhodňovania.

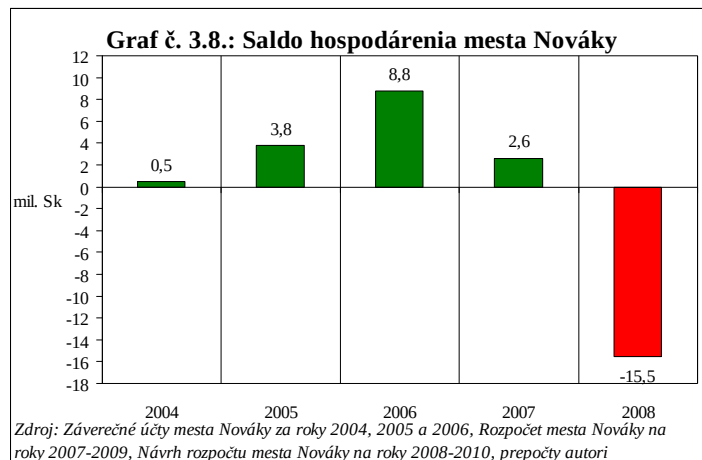
Popri uvedených administratívnych nástrojoch využíva mesto Nováky (obdobne ako iné obce a mestá na Slovensku) aj finančné opatrenia, najmä prostredníctvom nasledovných VZN:

- VZN mesta Nováky č. 6/2005 o miestnych daniach,
- VZN mesta Nováky č. 7/2005 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady,
- VZN mesta Nováky č. 1/200 VZN o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta.

3.4.2. HOSPODÁRENIE MESTA A JEHO ROZPOČTOVÁ POLITIKA

Mesto Nováky vychádza vo svojej rozpočtovej politike štandardne zo zákonov na centrálnej úrovni, najmä zo Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, zákona číslo 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení a zákona 523/2004 o rozpočtových pravidlách.

Celkové hospodárenie mesta

Výsledky každoročného rozpočtového hospodárenia samosprávy majú ekonomické dosahy nielen na ostatné subjekty v danom území, ale vplývajú aj na celkový výsledok hospodárenia verejnej správy v štáte.⁶⁰

Z oficiálne dostupných záverečných účtov mesta Nováky za roky 2004 až 2006 vyplýva, že mesto Nováky v týchto rokoch hospodáril bez finančných operácií (teda transakcií na finančných aktívach, napríklad prijaté úvery a prevody z minulých rokov) s miernym prebytkom. Tento priaznivý vývoj v rozpočtovom hospodárení samosprávy mesta mal pokračovať aj v roku 2007, keď si mesto naplánovalo kladný výsledok hospodárenia, a to vo výške 2,6 mil. Sk (bez finančných operácií). V roku 2008 sa však predpokladá, že mesto bude

hospodáriť bez finančných operácií s deficitom, a to na úrovni 15,5 mil. Sk (viď graf č. 3.8.⁶¹).

Mesto Nováky práve na rok 2008 plánuje si zobrazť úver na úrovni 15,5 mil. Sk, čím spolu s úverom z roku 2007 niekoľkonásobne zvýši dlh mesta, ktorý bol dovtedy na nízkej úrovni. Ku koncu roka 2006 stav dlhu predstavoval iba 5 mil. Sk, čo zodpovedalo iba 11,7% finančných aktív mesta. To sa však môže na konci roku 2008 značne zmeniť a dlh mesta sa môže výraznejšie priblížiť k úrovni finančných aktív mesta. Ďalšie prijímanie úverov by tak mohlo znamenať problémy s financovaním dlhu a nákladmi s nimi spojené.

Ročné hospodárenie v meste je a bude ovplyvnené výdavkami a výdavkovou politikou a príjmami a daňovou politikou mesta.

Výdavky mesta

V medziročnom porovnaní viac prebytkové hospodárenie mesta v rokoch 2005 a 2006 bolo ovplyvnené pomalším rastom výdavkov ako príjmov.

Štruktúra výdavkov mesta súvisí so zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Ním sa posilnilo nielen postavenie územnej samosprávy, ale i nárasť jej zodpovednosti pri spravovaní vecí verejných, a to pri vykonávaní:

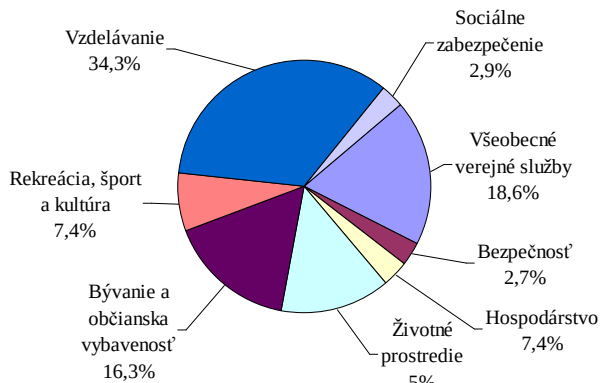
- originálnych (samosprávnych) kompetencií (napr. správa a hospodárenie s majetkom obce, zabezpečovanie verejnoprospešných služieb, správa miestnych daní a poplatkov, výstavba, správa a údržba miestnych komunikácií, kompetencie na úseku regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotnej starostlivosti a čiastočne i školstva a sociálnych služieb), ale aj
- kompetencií v oblasti preneseného výkonu štátnej správy (napr. na úseku školstva, stavebného konania, vodného hospodárstva, ochrany prírody, telesnej kultúry a matričnej činnosti).

Najväčší podiel na výdavkoch predstavujú práve výdavky na vzdelávanie, teda výdavky, ktoré sú v prevažnej miere centrálne určené a na miestnu správu delegované ako prenesený výkon štátnej správy. Druhá, nie nezanedbateľná časť výdavkov na školstvo sú však výdavky, ktoré sú originálnou kompetenciou mesta. V roku 2006 tvorili prenesené aj originálne výdavky mesta na vzdelávanie až 34,3% všetkých výdavkov bez finančných transakcií mesta. Spomedzi ďalších výdavkov podľa funkčného členenia smeruje najväčší podiel na výdavky spojené so všeobecnými verejnými službami (necelých 19%) a na výdavky spojené s bývaním a občianskou vybavenosťou, približne 16% v roku 2006 (viď graf č. 3.9.).⁶²

⁶⁰ Dôvodom je skutočnosť, že deficit a dlh verejnej správy sú súčasťou tzv. maastrichtských kritérií, ktoré sú posudzované pre prijatie krajiny do eurozóny.

⁶¹ Údaje prezentované v grafe č. 3.8. za roky 2004, 2005 a 2006 sú skutočne dosiahnutým saldom a údaje za roky 2007 a 2008 sú rozpočtované saldomy.

⁶² Podľa metodiky COFOG (Classification of the Functions of Government).

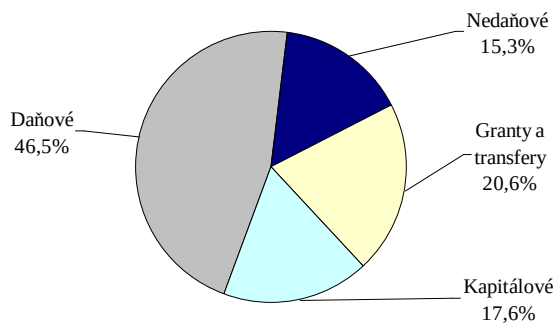
Graf č. 3.9.: Štruktúra výdavkov mesta Nováky podľa funkcií (rok 2006)

Zdroj: Záverečný účet mesta Nováky za rok 2006, prepočty autori

rozvoja mesta,“ ktoré navyše v tomto VZN nijako nevymedzuje. Okrem toho môže práve podporovať z rozpočtu podnikateľské subjekty podľa tohto VZN na nielen „všeobecne alebo verejnoprospešné účely“ (ktoré definuje vo VZN), ale dokonca i na „podporu podnikania a zamestnanosti“. VZN č. 1/2007 ešte umožňuje mestu poskytovať finančnú „podporu“ fyzickým osobám, avšak bez zdokladovania finančnej situácie žiadateľa (viac viď kapitola 4 ďalej).

Príjmy mesta

Na príjmoch mesta sa najviac podieľajú daňové príjmy (v roku 2006 približne 66%-ným podielom), ale nezanedbateľné zdroje mesto získava z grantov a transferov (približne 15% v roku 2006) a z nedaňových príjmov (14,5% v roku 2006). Mesto Nováky získalo v rámci položky transfery objemovo najväčší presun peňazí zo štátneho rozpočtu na financovanie školstva, teda *de facto* primárne tiež peňazí pochádzajúcich najmä z príjmov z daní (viď graf č. 3.10.).

Graf č. 3.10.: Štruktúra príjmov mesta Nováky (rok 2006)

Zdroj: Záverečný účet mesta Nováky za rok 2006, prepočty autori

Nováky využíva zákonnú možnosť vyrubovať miestne dane, ktoré sú podľa citovaného zákona nepovinné, a to prostredníctvom VZN č. 6/2005 o miestnych daniach, konkrétne:

- daň z nehnuteľností,
- daň za psa,
- daň za užívanie verejného priestranstva,
- daň za ubytovanie,
- daň za predajné automaty,
- daň za nevhodné hracie prístroje.

Mesto stanovuje viaceré z daní na vysokej úrovni, napríklad daň zo stavieb, osobitne napríklad za priemyselné stavby slúžiace energetike, stavebníctvu a napríklad za stavby na ostatné podnikanie. Mesto Nováky tiež vyrubuje ostatné miestne dane a vynakladá prostriedky na ich správu napriek tomu, že príjem z nich je zanedbateľný. Príkladom je daň za ubytovanie, ktorá je tiež určitým obmedzením rozvoja cestovného ruchu.

Výdavky, ktoré smerujú na podporu niektorých subjektov na trhu (teda do hospodárstva) priamo deformujú konkurenčné prostredie a brzdia dlhodobší ekonomický rozvoj v regióne. V Novákoch však nepredstavujú svojou váhou tak významný problém ako na centrálnej úrovni. Do určitej miery sú umožnené VZN mesta Nováky č. 1/2007 VZN o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta Nováky. V ňom si mestské zastupiteľstvo dáva možnosť poskytnúť dotáciu aj právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom, teda využiť nesystémový nástroj zvýhodňovania subjektov v ekonomickej činnosti. Osobitne môže mesto podľa tohto VZN finančne prispievať právnickým osobám, ktoré založilo na účely všeobecne formulované ako „vo verejnom záujme alebo v prospech

Z analytického pohľadu, nielen vo vzťahu k financovaniu výdavkov, ale aj k podnikaniu, sú podstatné príjmy z daní a daňová politika mesta. Mesto získava najviac daňových zdrojov z podielovej dane z príjmov fyzických osôb (v roku 2006 podiel 48,5%) a tiež aj v porovnaní s inými mestami veľký podiel príjmov dane z nehnuteľností (až 44,7% v roku 2006), zatiaľ čo príjmy z ostatných daní mesto vybralo na zanedbateľnej úrovni (necelých 7% v roku 2006).

Miestne dane a poplatok za komunálny odpad sú vyrubované na základe zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, ako kompetencia mesta. Mesto

3.5. ZHRNUTIE

Ekonomická výkonnosť a zamestnanosť v meste Nováky a tiež rámci celého okresu Prievidza je vo veľkej miere naďalej sústredená v priemyselných odvetviach (predovšetkým v chemickom a gumárenskom, baníckom a energetickom), zatiaľ čo váha služieb významne zaostáva za celoslovenským priemerom. Uvedená veľká váha priemyslu v okrese Prievidza a tiež v meste Nováky je ovplyvnená dominantnými firmami ako sú Novácke chemické závody (NCHZ), Hornonitrianske bane Prievidza (HBP), ktoré ťažia práve aj v Novákoch (HBP – Baňa Nováky), Elektrárne Nováky (ENO) so sídlom v Zemianskych Kostoch, resp. Vojenský opravárenský podnik.

Vývoj v HBP je skôr rizikom napríklad vo vzťahu k zamestnanosti (napríklad HBP – Baňa Nováky aj pre veľkú časť dochádzajúcich napríklad z Prievidze do tohto podniku). Z pohľadu spoločností, ktoré majú sídlo v meste Nováky však jednoznačne dominuje podnik s podstatne priaznivejšími ekonomickými vyhliadkami – NCHZ, na ktorý je naviazaných viacero ďalších firiem a zamestnávateľov v meste Nováky. Ekonomická aktivita a osobitne miera podnikateľskej aktivity je v meste Nováky v celoslovenskom porovnávaní priemerná.

Mesto Nováky významnejšie nezasahuje do podnikania administratívnymi reguláciami, ale finančnými nástrojmi. Na jednej strane má prostredníctvom VZN č. 1/2007 široko a nie striktné definované možnosti poskytovania finančných príspevkov z rozpočtu mesta fyzickým aj právnickým osobám, podnikajúcim aj nepodnikajúcim. Na druhej strane stanovuje a vyrubuje vysoké dane z nehnuteľností, osobitne dane zo stavieb. Tým nezanedbateľne obmedzuje a tlmí podnikateľské a investičné aktivity v meste Nováky.

3.6. ZDROJE

1. Európska komisia (2005): Štátna pomoc č. N 27/2005 a N 53/2005 – Slovenská republika. Sociálna pomoc pre slovenský uhoľný priemysel. Európska komisia, Brusel, http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport-2005/n27-05%20n53-05.pdf
2. Mestská obecná štatistika 1993-1994, 2005-2006. Štatistický úrad SR. 2007.
3. Regionálne združenie cestovného ruchu horná Nitra (2004): Stratégia rozvoja cestovného ruchu v regióne Horná Nitra. <http://www.bojnice.sk>
4. Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Bratislava, 2006.
5. TREND TOP 2007. TREND november 2007.
6. Výber z Registra ekonomických subjektov SR (stav k septembru 2007). ELIS, INFOSTAT, Bratislava, 2007.
7. Záverečný účet mesta Nováky za rok 2004. Mestský úrad Nováky, 2005.
8. Záverečný účet mesta Nováky za rok 2005. Mestský úrad Nováky, 2006.
9. Záverečný účet mesta Nováky za rok 2006. Mestský úrad Nováky, 2007.
10. Rozpočet mesta Nováky na roky 2007-2009. Mestský úrad Nováky, 2007.
11. Rozpočet mesta Nováky na roky 2008-2010. Mestský úrad Nováky, 2007.
12. <http://www.employment.gov.sk>
13. <http://www.novaky.sk>
14. <http://www.statistics.sk>
15. <http://www.ueoss.sk>

4. SOCIÁLNY POTENCIÁL

4.1. RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ

Na analýzu ľudského potenciálu z mimoeconomického hľadiska a analýzu ekonomického potenciálu (viď kapitola 2 a 3) nadväzuje vyhodnotenie sociálneho potenciálu v meste a jeho okolí.

Základom je odpovedať na otázku, či obyvatelia v danom regióne sú pripravení (a či sú vytvorené podmienky) na praktické uplatňovanie princípov osobnej zodpovednosti, svojpomoci a dobrovoľnej solidarity. Tieto princípy by mali v sociálnej sfére nahradiť dnešnú závislosť mnohých na sociálnych dávkach, očakávanie pomoci od centrálnej vlády, resp. miestnej samosprávy, a povinne vynucovanú solidaritu, potláčajúcu záujem o dobrovoľnú pomoc.

Práve dobrovoľná solidarita a prirodzená iniciatíva ľudí zdola pomáhať si sú podstatnými podmienkami úspešnosti v ekonomickej a v sociálnej sfére v danom území. Tak ako je trh charakterizovaný dobrovoľnými výmenami statkov medzi dopytujúcimi a ponúkajúcimi, základom dobre fungujúcich sociálnych vzťahov v spoločnosti je dobrovoľná solidarita. Prirodzenými inštitúciami, ktoré ju dokážu zabezpečiť, sú primárne rodina a následne iní blízki, priatelia a všetky formy súkromných poskytovateľov sociálnych služieb a iných podpôr – občianske združenia, cirkev a iné súkromné a na dobrovoľnej báze fungujúce spoločenstvá.

Až keď zlyhajú všetky prirodzené inštitúcie (jednotlivec – rodina – charita), je na rade samospráva, ktorá má v súčasnosti viac kompetencií a možností pôsobenia v sociálnej oblasti, aj keď sú naďalej obmedzené a nie sú dostatočne jednoznačne vymedzené. Príkladom toho sú pretrvávajúce delené kompetencie medzi mestskou samosprávou a VÚC.

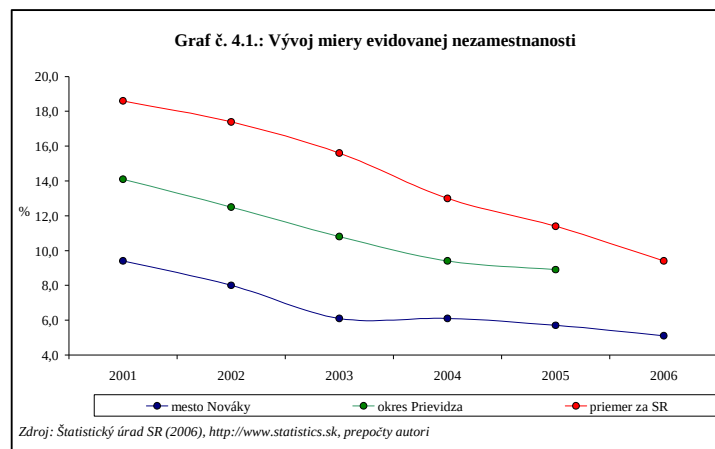
Samospráva by tak ako i centrálna vláda nemala nahrádzať osobnú zodpovednosť ľudí. Naopak, mohla by „podať pomocnú ruku“ tým, ktorí sú z objektívnych dôvodov znevýhodnení a nedokážu sa sami o seba postarať.

Z týchto dôvodov je v kapitole predovšetkým venovaná pozornosť jednotlivcom v cieľových skupinách s potenciálnym dopytom po sociálnej a zdravotnej starostlivosti, sociálnej a zdravotnej vybavenosti pre ľudí v meste a jeho okolí, ako aj sociálnej politike a inému vplyvu samosprávy na sociálny potenciál v meste Nováky a jeho okolí.

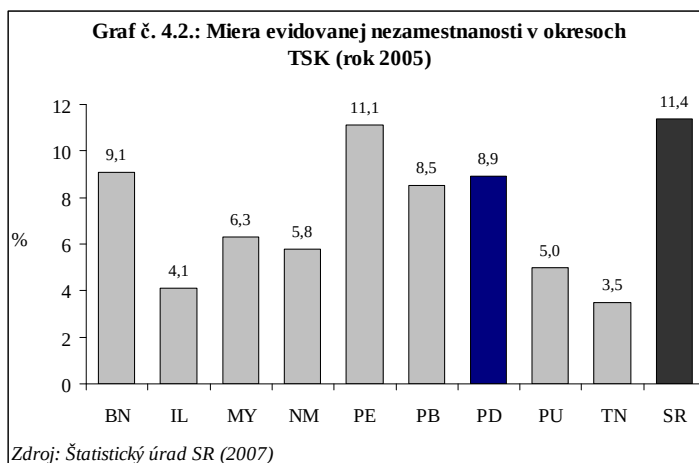
4.2. SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ A JEJ CIEĽOVÉ SKUPINY

Odrázovým mostíkom k vyhodnoteniu sociálneho potenciálu je posúdenie vývoja, trendov a rizík ohľadne cieľových skupín obyvateľov v sociálnej sfére na území mesta (resp. okresu) ako sú nezamestnaní a osobitne dlhodobo nezamestnaní, starší ľudia s oslabeným zdravím a ľudia z iných dôvodov objektom sociálnej politiky.

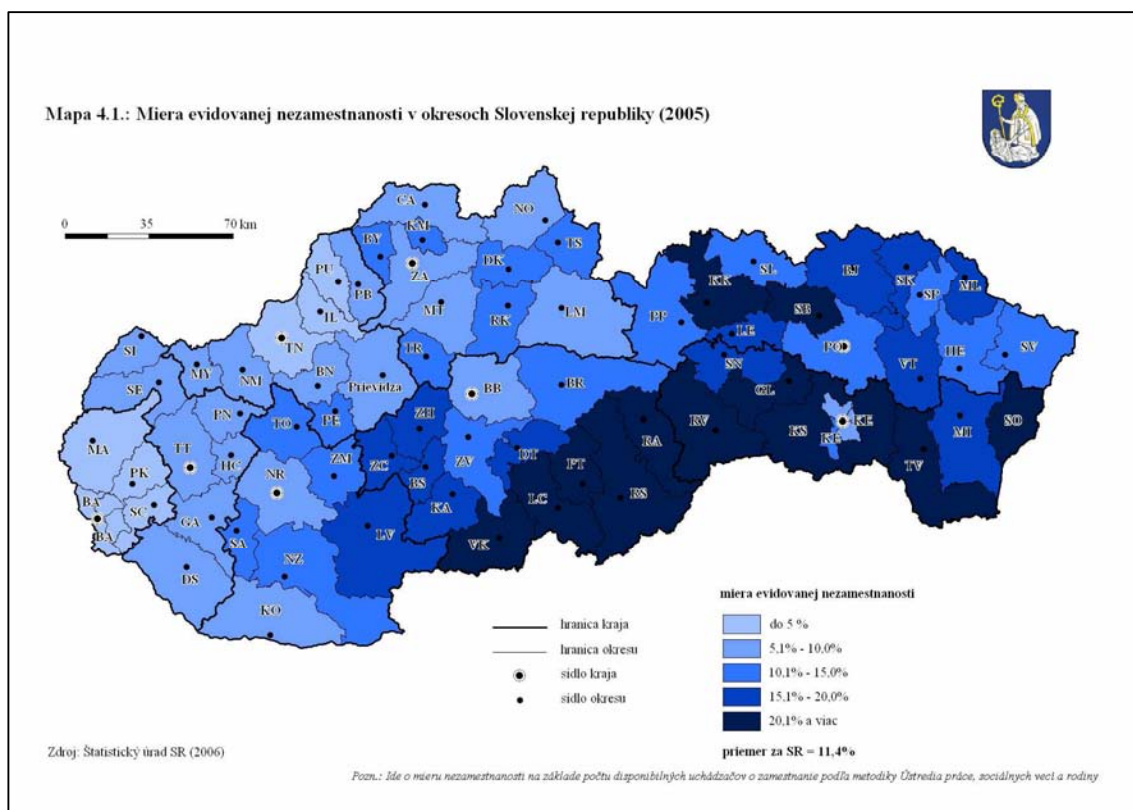
4.2.1. NEZAMESTNANÍ A OSOBITNE DLHODOBO NEZAMESTNANÍ

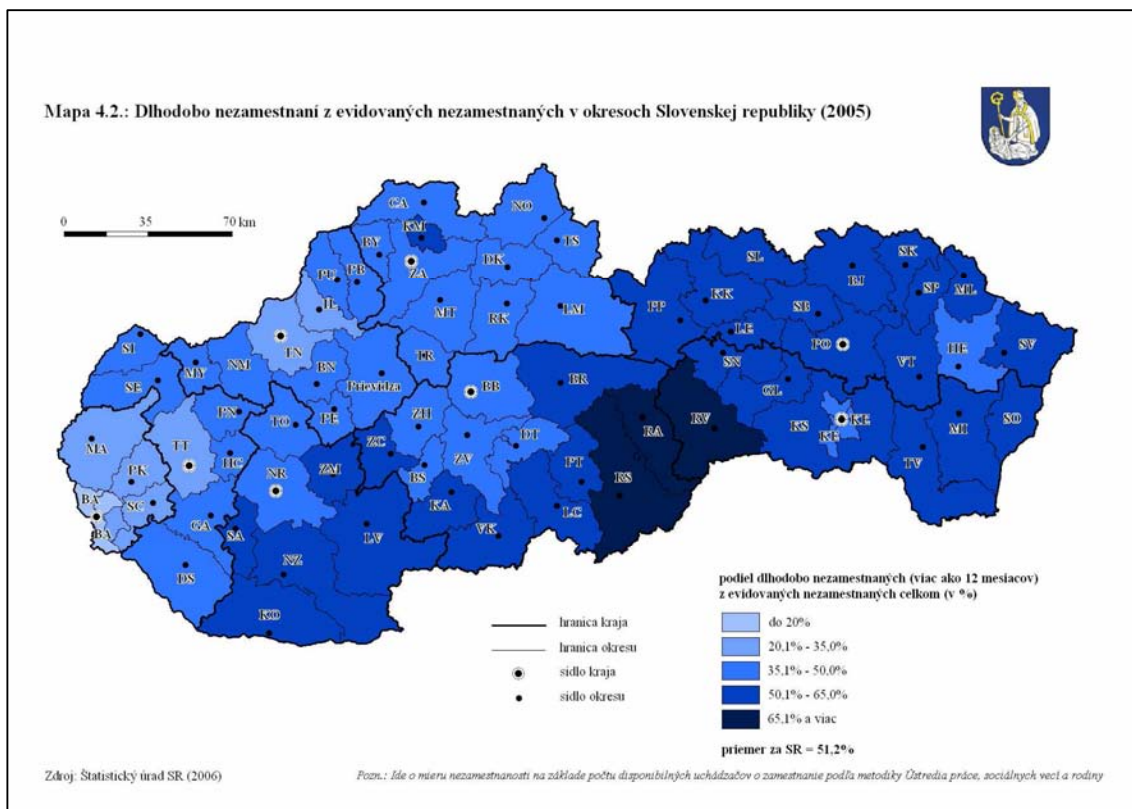
Nízka tvorba produktívnych pracovných príležitostí v súkromnej sfére a nedostatočná absorpčná schopnosť pracovnej sily vo všeobecnosti spôsobujú, že niektorí sa dostávajú dlhší čas mimo pracovný pomer. Nezamestnanosť okresu Prievidza a najmä v meste Nováky pretrváva dlhodobejšie pod celoslovenským priemerom a obdobným (aj keď pomalším) trendom sa znižuje. V meste Nováky je však miera nezamestnanosti výrazne nižšia ako je celoslovenský priemer (viď graf č. 4.1.).

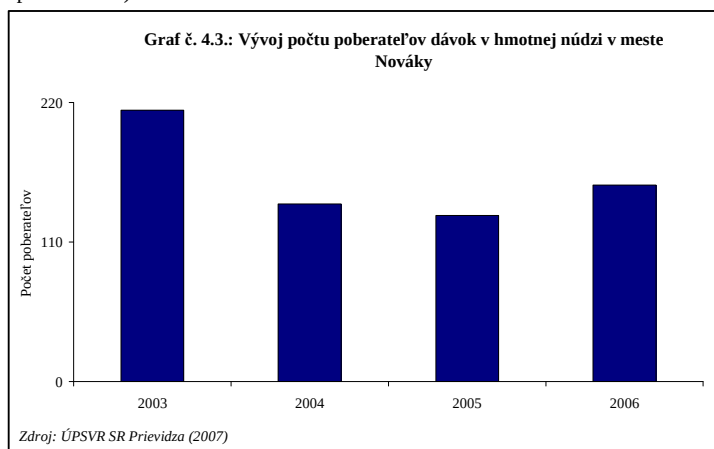
V porovnaní s mierou nezamestnanosti v ostatných okresoch TSK je síce miera nezamestnanosti v okrese Prievidza vyššia ako v ostatných okresoch TSK, s výnimkou okresu Partizánske (podľa údajov Štatistického úradu SR za rok 2005), je však naďalej nižšia než celoslovenský priemer (viď graf č. 4.2). Zároveň platí, že miera nezamestnanosti v okrese Prievidza patrí k podpriemerným (aj keď nie úplne najnižším) na Slovensku (viď mapa č. 4.2). Okres Prievidza a ešte jednoznačnejšie mesto Nováky tak patria medzi oblasti na Slovensku, ktoré nie sú postihnuté vážnejšími problémami spojenými s nezamestnanosťou.

Potvrdením uvedenej skutočnosti je aj j porovnanie váhy uchádzačov o zamestnanie nezamestnaných dlhšie ako jeden rok (dlhodobo nezamestnaných). Ich podiel na celkovej nezamestnanosti predstavoval v roku 2005 iba necelých 36%, čo s výnimkou bratislavských okresov patrí k najnižším mieram na Slovensku (viď mapa č. 4.2.).

Väčšiu analytickú vypovedaciu hodnotu však má miera dlhodobej nezamestnanosti, t. j. pomer dlhodobo nezamestnaných z pracovnej sily (v %). V okrese Prievidza ich bolo v roku 2005 necelých 4 na 100, zatiaľ čo v priemere na Slovensku takmer 7 zo 100 ľudí v ekonomicky aktívnom veku. Relatívne najviac ohrozenou skupinou pracovnej sily vo vzťahu k (dlhodobej) nezamestnanosti sú pracovníci HBP – Baňa Nováky v strednom a pred dôchodkovom veku, ako aj ďalší úzko špecializovaní pracovníci v podnikoch, ktoré sú do určitej miery naviazané na HBP (napr. ENO). Určité tlaky na vyššiu nezamestnanosť v meste a jeho okolí môžu vyplývať z predpokladaného utlmovania ťažby a produkcie v HBP, ďalšieho prepúšťania zamestnancov v nich a ďalších firmách (napr. ENO) a ich ťažšieho uplatnenia sa na trhu práce (vzhľadom na ich úzku špecializáciu).

Dlhodobo nezamestnaní a občania v hmotnej núdzi by mali byť objektom adresnej a podmienenej pomoci. V značnej miere ide o uchádzačov o zamestnanie v kategórii pomocní a nekalifikovaní pracovníci a osoby bez pracovného zaradenia. V meste Nováky dochádzalo k poklesu ich počtu z 214 v roku 2003 na 131 v roku 2005 (čo zodpovedalo takmer 8% obyvateľov mesta v produktívnom veku), s určitým nárastom v roku 2006 na 155 (viď graf č. 4.3.).

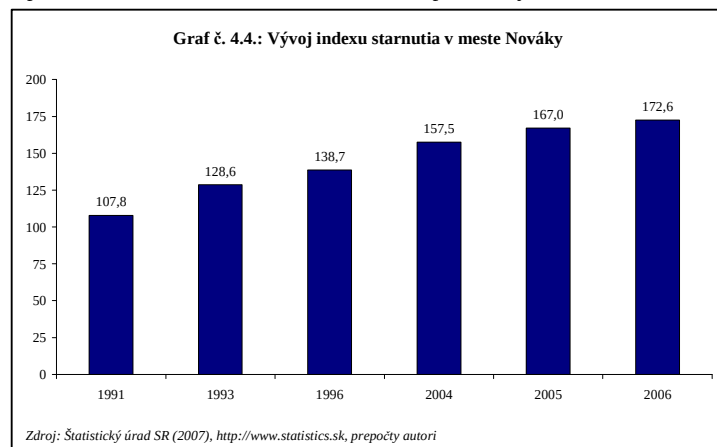
4.2.2. STARŠÍ ĽUDIA S OSLABENÝM ZDRAVÍM

Ďalšou skupinou občanov, ktorú pre potreby sociálneho potenciálu v meste Nováky rámcovo posudzujeme, sú starší ľudia, primárne starší obyvatelia s oslabeným zdravím. Aj keď staroba nie je automaticky spojená s chorobou a odkázanosťou od pomoci iných, potvrdzuje sa, že s rastúcim vekom sa zvyšuje a zreálnuje pravdepodobnosť chorobnosti a sociálnej odkázanosti starších občanov. Preto sú starší s oslabeným zdravím ďalšou cieľovou skupinou ľudí, ktorá si navyše vyžaduje osobitnú pozornosť kvôli rýchlo sa zvyšujúcim sa nárokom na krátkodobú a dlhodobú starostlivosť sociálneho a zdravotníckeho charakteru, tak doma, ako aj v komunite a stále menej aj v inštitucionálnej starostlivosti. Vytvára to tlaky na

obdobný druh služieb, čoraz viac s orientáciou na integrovanú dlhodobú starostlivosť, prepájajúcu opatrovanie a ošetrovanie starých občanov s oslabeným zdravím a s nedostatočnou schopnosťou alebo neschopnosťou sa o seba postarať.

Pripomeňme (v nadväznosti na kapitolu 2), že počet a tiež váha obyvateľov v poproduktívnom veku v meste Nováky zvyšuje (aj keď nie až tak výrazne ako vo viacerých iných regiónoch Slovenska). Váha obyvateľov mesta Nováky v poproduktívnom veku sa medzi rokmi 1991 až 2006 zvýšila o približne štyri percentuálne body, konkrétne z 20,4 % podielu na celkovej populácii v roku 1991 na 24,5% (viac viď kapitola 2).

Z vyššie uvedeného dôvodu už dnes vyplýva určitý tlak na financovanie rastúcich nárokov starších ľudí. Rastúci pomer medzi počtom ľudí v poproduktívnom veku k tým v produktívnom veku⁶³ znamená pomalší rast tvorby zdrojov, okrem iného potrebných aj na sociálnu a zdravotnú starostlivosť pre starších. Podľa údajov o populácii mesta Nováky je obdobne viditeľný trend pomaly rastúcej, ale relatívne značnej závislosti starších od ľudí v ekonomicky aktívnom veku (teda zvyšuje sa tzv. miera/index ekonomickej závislosti). Zatiaľ čo v roku 1991 pripadalo necelých 34 starších na 100 ľudí v produktívnom veku, tak do roku 2006 sa ich pomer zvýšil na 40.

Tlakom na výrazné financovanie nárokov starších spôsobuje rastúce celkové starnutie populácie v meste. To dokumentuje nielen nárast podielu starších, ale aj pokles ľudí v predproduktívnom veku, meraný indexom starnutia (pomer počtu ľudí v poproduktívnom veku k počtu ľudí v predproduktívnom veku). Podľa tohto indexu je zrejme, že populácia v Novákoch je už niekoľko rokov výrazne starnúca, čo sa bude ešte naďalej prehlbovať. Zatiaľ čo v roku 1991 pripadalo približne 108 starších na 100 ľudí v predproduktívnom veku, tak v roku 2006 to už je takmer 173 ľudí v poproduktívnom veku k 100 predproduktívnom veku (viď graf č. 4.4.).

Takýto trend jednoznačne indikuje výrazné nároky na financovanie sociálnej a zdravotnej starostlivosti starších obyvateľov v Novákoch v budúcnosti. Napriek opodstatnenému zvyšovaniu váhy priameho financovania klientmi a ich rodinami to znamená vyššie finančné nároky na mesto, a to aj v nadväznosti na presunuté kompetencie týkajúce sa starších na územné samosprávy.

4.2.3. ĽUDIA Z INÝCH DÔVODOV OBJEKTOM SOCIÁLNEJ A/ALEBO ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Objektom sociálnej politiky bývajú aj ľudia spomedzi ďalších skupín obyvateľov. Patria k nim napríklad zdravotne alebo inak postihnutí, a deti odkázané na pomoc cudzích, ktoré sú siroty alebo sa rodičia alebo iní príbuzní nechcú o nich starať.

Ďalšou skupinou občanov najťažšie prispôsobiví a problémoví. Patria k nim predovšetkým mnohí spomedzi Rómov, nie na základe ich etnickej príslušnosti, ale kvôli problémom ako chudoba, nízka hygiena, či nízka vzdelanosť. Sociálnu situáciu Rómov ovplyvňuje dlhodobá nezamestnanosť, vysoká miera závislosti na sociálnych dávkach, nízka úroveň vzdelania a bývania a často nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Rómska komunita však v meste Nováky nie je osobitným problémom, nielen kvôli jej nízkemu podielu na celkovom obyvateľstve mesta (podľa ostatného sčítania obyvateľov iba na úrovni 0,4% – viď kapitola 2), ale aj preto, že ide o relatívne integrovanú komunitu. Obdobne, ani ďalšie skupiny obyvateľov, ktoré bývajú objektom sociálnej politiky, nie sú v meste Nováky výraznejším problémom.

4.3. SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ VYBAVENOSŤ

Po rámcovo pohľade na (potenciálny) dopyt po sociálnej a zdravotnej starostlivosti v meste a prípadne aj okrese uvedieme stručne druhú stranu – ponuku služieb sociálneho a zdravotného charakteru.

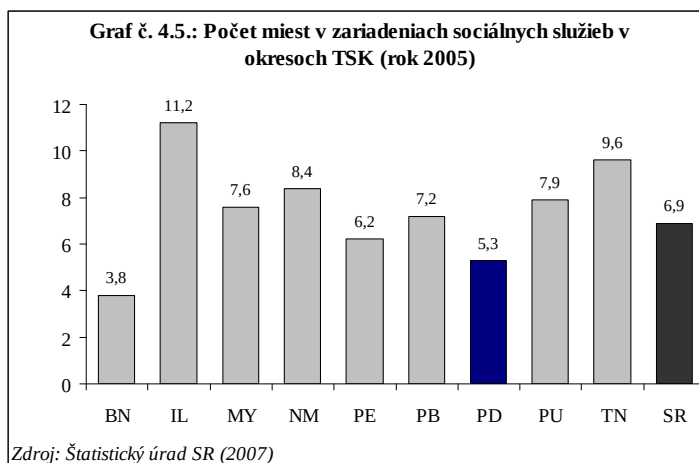
Sociálna vybavenosť

Sociálna vybavenosť na danom území sa zvyčajne posudzuje v prvom kroku prostredníctvom posúdenia rozsiahlosti na Slovensku stále ešte dominantnej inštitucionálnej siete sociálnych služieb. Kapacitu v inštitucionálnej sociálnej starostlivosti vyjadruje napríklad počet miest v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) na 1 000 obyvateľov. Podľa našich prepočtov vychádzajúcich z údajov ŠÚ SR⁶⁴ bola v roku 2005 kapacita miest v ZSS v okrese Prievidza druhá najnižšia spomedzi okresov TSK a bola i nižšia ako celoslovenský priemer (viď graf č. 4.5.)

V meste Nováky sa v súčasnosti nenachádza nijaké zariadenie sociálnych služieb (ZSS). V oblasti sociálnej politiky poskytujú služby v Novákoch sestričky rádu Notre Dame (špecificky orientované služby pre prestárlych kňazov). Pre obyvateľov Novák to vzhľadom na dostupnosť sociálnych služieb inštitucionálneho charakteru napríklad v neďalekom okresnom meste Prievidza nepredstavuje problém.

⁶³ Obdoba miery závislosti dôchodcov od prispievateľov na dôchodky (Dependency Ratio).

⁶⁴ Štatistický úrad SR (2007).

Dôležitejšie je však ako je rozvinutá sieť služieb domácej a do určitej miery aj komunitnej sociálnej starostlivosti. V meste Nováky pôsobí podľa VZN č. 7/2004 o opatrovateľskej službe 22 opatrovateľiek (čo zodpovedá 5,1 opatrovateľky na 1 000 obyvateľov, resp. 20,5 na 1 000 obyvateľov v produktívnom veku).

Zdravotná vybavenosť

V zdravotnej starostlivosti v okrese Prievidza však tiež dominujú (obdobne ako inde na Slovensku) veľké a často krát a zastarané a technicky nevyhovujúce inštitúcie. Vybavenosť a dostupnosť zdravotnou starostlivosťou je ale v okrese na uspokojivej úrovni, minimálne čo sa týka primárnej starostlivosti. V okrese Prievidza bolo v roku 2004 viac praktických lekárov

tak pre dospelých, ako aj pre deti na 10 000 dospelých/deti ako v priemere v TSK, či v priemere na Slovensku.⁶⁵ Menej ako v priemere v TSK a v priemere na Slovensku bolo v okrese Prievidza v roku 2004 samostatne odborných zdravotných pracovníkov na 10 000 obyvateľov a počtu postelí ústavnej starostlivosti na 10 000 obyvateľov (viď tab. č. 4.1.).

Tab. č. 4.1.: Vybrané ukazovatele vybavenosti zdravotnou starostlivosťou (rok 2004)⁶⁶

ukazovatele vybavenosti zdravotnou starostlivosťou	okres Prievidza	priemer za SR
počet samostatných odborných zdravotníckych pracovníkov / 10 000 obyvateľov ⁶⁷	10,8	15,8
počet postelí ústavnej starostlivosti / 10 000 obyvateľov	50,7	70,6
počet stacionárnych miest / 10 000 obyvateľov ⁶⁸	3,4	1,4
počet praktických lekárov pre dospelých / 10 000 dospelých	5,7	5,5
počet praktických lekárov pre deti a dorast / 10 000 detí	10,0	9,1

Zdroj: Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2005)

V meste Nováky v súčasnosti funguje poliklinika, kde poskytujú služby nasledovní špecialisti resp. oddelenia: otorinolaryngológ, rehabilitácia, gynekologické oddelenie, audiometria, internista, detská ambulancia a dermatovenerológ. V meste pôsobí Zdravotné stredisko Baňa Nováky, zubné zdravotné stredisko a dve lekárne.⁶⁹

4.4. VPLYV SAMOSPRÁVY NA SOCIÁLNY POTENCIÁL V MESTE

Na samosprávnú úroveň bola zákonom č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov prenesená určitá zodpovednosť za výkon politiky v oblasti sociálnej pomoci. Miestna samospráva má na starosti predovšetkým výkon sociálnych služieb, medzi ktoré sa podľa zákona o sociálnej pomoci⁷⁰ zaraďujú: opatrovateľská služba, organizovanie spoločného stravovania, prepravná služba, starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb a sociálna pôžička. Tieto sociálne služby sú zamerané najmä na sociálnu pomoc starším a (ťažko) zdravotne postihnutým. Obce však majú tiež úlohu napríklad pri zabezpečovaní obecných služieb na aktivizáciu nezamestnaných.

Mesto Nováky uskutočňuje obdobné činnosti v rámci svojej sociálnej politiky. Riadi sa zákonmi a ďalšími celoštátnymi normami a svoju sociálnu politiku primárne uskutočňuje prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení, konkrétne v súčasnosti platných:

- VZN mesta Nováky č. 7/2004, ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 1/2003 o poskytovaní opatrovateľskej služby,
- VZN mesta Nováky č. 1/2005 o sociálnej pomoci a jeho zmene vo VZN č. 2/2006
- VZN mesta Nováky č. 1/2007 o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta – v časti vymedzujúcej poskytovanie podpory fyzickým osobám.

Mesto Nováky vo svojom VZN č. 7/2004 rámcovo vymedzuje podmienky a postup pri poskytovaní opatrovateľskej služby, úhrady za opatrovateľské služby a iné náležitosti týkajúce sa opatrovateľskej služby na území mesta. Podmienky postupu a rozhodnutia o nároku opatrovateľskej služby sú však všeobecne formulované (napr. „na základe šetrenia ... určia objektívny rozsah úkonov“). Úhrady za opatrovateľskú službu stanovuje Mesto Nováky pevne bez väzby na reálne náklady a náročnosť rôznych úkonov poskytovaných konkrétnej osobe (takže ich zmena si vyžaduje zmenu VZN). Tiež sa nijako

⁶⁵ Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2005)

⁶⁶ Údaje sa týkajú zariadení ústavnej starostlivosti vrátane ambulantných častí a údaje nezahŕňajú zariadenia kúpeľnej starostlivosti.

⁶⁷ Evidenčný prepočítaný počet pracovných miest (k 31. decembru 2004) kategórií zdravotníckych pracovníkov: lekár, zubný lekár, farmaceut a iný zdravotnícky pracovník s vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa.

⁶⁸ Vrátane miest v dialyzačných strediskách.

⁶⁹ <http://www.novaky.sk>

⁷⁰ Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

nezohľadňujú potenciálne rozdielne úhrady klientov v závislosti od ich finančných možností, teda z pohľadu schopnosti osoby platiť za poskytované služby, berúc do úvahy aj jej majetok.

Prostredníctvom VZN č. 1/2005 o sociálnej pomoci a jeho zmene vo VZN č. 2/2006 sa mesto Nováky pomôcť ľuďom v sociálnej núdzi organizovaním spoločného stravovania, ale aj nesystémovým a problém neriešiacim nástrojom poskytovaním jednorazovej finančnej pomoci. Navyše kritériom jej poskytnutia nie je aj celková nedostatočná finančná situácia žiadateľa (keďže sa vyžadujú iba výkazy o príjmoch a výdavkoch). Obdobnou nesystémovou podporou je v súlade s VZN č. 1/2007 možnosť mesta poskytovať finančné prostriedky fyzickým osobám, napr. mladým rodinám pri narodení dieťaťa. Kritériom ich nároku tiež nie je celková finančná situácia žiadateľa o poskytnutí finančných prostriedkov do výšky 50 tis. Sk môže rozhodnúť podľa vlastného uváženia primátor (čím sa dáva možnosť pre subjektívne zvýhodnenie žiadateľa).

4.5. ZHRNUTIE

V meste Nováky je dlhodobejšie relatívne nízka nezamestnanosť a aj dlhodobá nezamestnanosť. Nováky tak patria v súčasnosti medzi tie oblasti na Slovensku, ktoré nie sú postihnuté vážnejšími problémami spojenými s nezamestnanosťou. Určité tlaky na vyššiu nezamestnanosť v meste a jeho okolí však môžu v budúcnosti vyplývať z predpokladaného utlmovania ťažby a produkcie v HBP, ďalšieho prepúšťania zamestnancov v nich a ďalších firmách (napr. ENO) a ich ťažšieho uplatnenia sa na trhu práce (vzhľadom na ich úzku špecializáciu).

Osobitným problémom je výrazné starnutie populácie, pričom sa predpokladá prehĺbvanie tohto trendu. Zvyšovanie indexu starnutia v Novákoch je vážnym rizikom v s financovaním rastúcich nárokov starších do budúcnosti v sociálnej, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. Jedným z dôležitých predpokladov zabezpečovania rastúcich nárokov, ktoré vyplývajú zo starnutia populácie, je a v budúcnosti bude vytvorenie podmienok pre využitie potenciálu domácej opatrovateľskej a ošetrovateľskej starostlivosti v meste a okolí.

Mesto Nováky nevymedzuje VZN o opatrovateľskej službe dostatočne konkretizovane a úhrady stanovuje nedostatočne adresné a málo naviazané na reálne náklady. Mesto má prostredníctvom svojich VZN aj možnosť nesystémovo jednorazovými príspevkami v hotovosti zvyšovať výdavky mesta, pričom podstatu problému klienta tým nerieši.

4.6. ZDROJE

1. Mestská obecná štatistika 1993-1994, 2005-2006. Štatistický úrad SR. 2007.
2. Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Bratislava, 2007.
3. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2005): Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2004. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, Bratislava, <http://www.uzis.sk>
4. Výber z Registra ekonomických subjektov SR. (stav k septembru 2007). ELIS, INFOSTAT, Bratislava, 2007.
5. <http://www.novaky.sk>
6. <http://www.employment.gov.sk>
7. <http://www.statistics.sk>
8. <http://www.ueoss.sk>

5. OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA

5.1. ŠKOLY

Kompetencie v oblasti školstva boli na obce a mestá prenesené zo štátnej správy v rámci procesu reformy verejnej správy zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, ktorého ustanovenia týkajúce sa školstva nadobudli účinnosť 1. júla 2002. Samospráva obce vykonáva kompetencie vo vzťahu k základným školám ako prenesený výkon štátnej správy, do jej originálnej samosprávnej pôsobnosti patria základné umelecké školy, materské školy, školské kluby detí, školské strediská záujmovej činnosti, centrá voľného času, zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a pre deti materských škôl, jazykové školy pri základných školách, strediská služieb školy.⁷¹

5.1.1. ŠTRUKTÚRA ŠKÔL A VZDELÁVACÍCH ZARIADENÍ

V Novákoch pôsobí jedna materská škola, jedna základná škola, jedna špeciálna základná škola, dve stredné školy, jedna základná umelecká škola a jedno centrum voľného času. Mesto Nováky je zriaďovateľom materskej školy, základnej školy, základnej umeleckej školy a centra voľného času. Zriaďovateľom špeciálnej základnej školy je Krajský školský úrad v Trenčíne, zriaďovateľom stredných škôl je Trenčiansky samosprávny kraj. V Novákoch sa nenachádzajú žiadne súkromné, ani cirkevné školy.

5.1.2. MATERSKÁ ŠKOLA

Materská škola v Novákoch sa nachádza na Svätoplukovej 91. Nemá samostatnú právnu subjektivitu, pôsobí pod Mestským úradom Nováky. V materskej škole je 5 tried. V školskom roku 2007/2008 ju navštevuje 95 detí, čo znamená priemerne 19 detí na triedu. V materskej škole pracuje 10 učiteľov a vychovávateľov.

V roku 1993 navštevovalo materskú školu v Novákoch 98 detí, v roku 1996 to bolo 118 detí, v roku 2004 ich bolo 109 a v roku 2005 zasa 100 detí⁷². Z uvedeného je zrejmé, že napriek kolísajúcemu počtu detí v jednotlivých rokoch nemožno identifikovať jednoznačný trend k výraznému poklesu alebo nárastu počtu detí navštevujúcich materskú školu. Je evidentné, že mesto bude potrebovať materskú školu aj v budúcnosti. Územný plán mesta Nováky (aktualizácia 2005) označuje kapacitu školských a predškolských zariadení na najbližšie roky za dostačujúcu a v prípade nedostatku kapacít navrhuje rozšíriť kapacitu súčasných areálov školských a predškolských zariadení.

Na čiastočnú úhradu nákladov spojených s hmotným zabezpečením sa vyberajú mesačné poplatky vo výške 300 Sk na dieťa s celodennou starostlivosťou, 200 Sk mesačne na dieťa s poldennou starostlivosťou s odobratím desiaty a obeda, 150 Sk na dieťa s poldennou starostlivosťou s odobratím desiaty. Pri dlhšom prerušení dochádzky sa poplatok neuhrádza. Denný príspevok na stravovanie dieťaťa predstavuje 32 Sk za celodennú stravu (desiata, obed, olovrant), 26 Sk za poldennú stravu (desiata, obed) a 8 Sk za desiatu. V rozpočte na rok 2007⁷³ predstavujú bežné výdavky mesta na predškolskú výchovu 5 424 tis. Sk. Náklady mesta na jedno dieťa umiestnené v materskej škole tak predstavujú zhruba 57 tis. Sk ročne. Príspevok rodiča na úhradu nákladov a na stravu predstavuje ročne zhruba 10,5 tis. Sk⁷⁴, čiže rodičia sa na reálnych nákladoch podieľajú necelou pätinou (cca 18,5%).

5.1.3. ZÁKLADNÉ ŠKOLY

V meste pôsobí jedna základná škola a jedna špeciálna základná škola.

Základná škola v Novákoch sa nachádza na Pribinovej 123/9 a jej zriaďovateľom je mesto Nováky. Škola má samostatnú právnu subjektivitu a pôsobí ako rozpočtová organizácia mesta. Základná škola v Novákoch vznikla v roku 1989 zlúčením dvoch dovtedajších základných škôl: Základnej školy Ernesta Ottu na Pribinovej ulici a Základnej školy Jozefa Hagaru na ulici J. C. Hronského. Škola dodnes využíva obe budovy. Na Pribinovej sa nachádza riaditeľstvo školy a sú tu umiestnené triedy pre 5.-9. ročník, na Ulici J. C. Hronského prebieha vyučovanie 1.-4. ročníka. Stav budov je nevyhovujúci. Ide najmä o stav okien v budove na ulici J. C. Hronského, tepelných rozvodov, hygienických zariadení a statiky budov.

V školskom roku 2007/2008 navštevuje Základnú školu v Novákoch 401 žiakov⁷⁵ v rámci 16 tried, čo znamená priemerný počet 25 žiakov na triedu. Chod školy zabezpečuje 25 pedagogických zamestnancov a 9 nepedagogických zamestnancov (ekonomky, školník a upratovačky). V školskom klube detí pri základnej škole, ktorý navštevuje 95 žiakov, pôsobia 3 vychovávateľa. Činnosť školskej jedálne pri základnej škole zabezpečuje 6 pracovníkov.

Samosprávny orgán školy – Radu školy tvorí 11 členov – 2 zástupcovia pedagogických pracovníkov školy, 1 zástupca nepedagogických zamestnancov školy, 4 zástupcovia rodičov, 3 zástupcovia zriaďovateľa a 1 zástupca spolupracujúcej organizácie.

Komplexná inšpekcia Štátnou školskou inšpekciou bola na škole naposledy vykonaná v roku 2001, jej výsledky preto nemožno považovať za aktuálne pre hodnotenie súčasného stavu výchovno-vzdelávacieho procesu na škole. V roku 2007 sa

⁷¹ § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷² Štatistický úrad Slovenskej republiky, 1993, 1996, 2004, 2005

⁷³ Rozpočet mesta Nováky po 2. aktualizácii schválenej uznesením Mestského zastupiteľstva dňa 6.11.2007. Ak nie je vyslovene uvedené inak, rozpočtom na rok 2007 sa v ďalšom texte myslí rozpočet po 2. aktualizácii.

⁷⁴ Za predpokladu celodenného pobytu a odoberania všetkých denných jedál počas celých 11 mesiacov prevádzky materskej školy.

⁷⁵ Z toho dvaja integrovaní.

uskutočnilo celoštátne monitorovanie vedomostí žiakov 9. ročníka MONITOR-9-2007. ZŠ Nováky dosiahla v oboch hodnotených predmetoch nadpriemerné výsledky. V predmete slovenský jazyk a literatúra bolo úspešných 70,8% z jej žiakov (priemer za SR bol 67,1%) a v predmete matematika bolo úspešných 62,9% žiakov ZŠ Nováky oproti 61,2% priemeru za SR. Ide o relatívne zlepšenie oproti predchádzajúcemu roku, keď boli žiaci ZŠ Nováky úspešní pod celoslovenským priemerom: v slovenskom jazyku a literatúre na 77,1% (priemer za SR 81,2%) a v matematike 54,6% (priemer za SR 81,2%).

ZŠ v Novákoch je orientovaná na svoju premenu na Otvorenú školu a v tejto súvislosti realizuje viacero projektov (Škola podporujúca zdravie, Infovek, E – twinning, Hnutie na vlastných nohách, Detský čin roka, Školské športové strediská a rozširovanie možností športového využitia v areáloch škôl, Programy protidrogového zamerania a environmentálnej výchovy a ďalšie)⁷⁶.

Na základnej škole pôsobia dve školské športové strediská – vodné pólo (2 skupiny) a rýchlostná kanoistika (3 skupiny). Z radov bývalých žiakov školy pochádzajú viacerí účastníci olympijských hier v týchto dvoch športoch. Z ďalších športových aktivít je na škole rozvinutý najmä futbal (oddiely hrajú II. a III. ligu).

V rozpočte mesta Nováky na rok 2007 predstavujú celkové výdavky na základnú školu 19 490 tis. Sk. Ročné náklady na jedného žiaka tak predstavujú zhruba 48,8 tis. Sk. Z väčšej časti ide o prostriedky, ktoré mesto dostáva zo štátneho rozpočtu priamo na základnú školu v rámci preneseného výkonu štátnej správy. V roku 2007 predstavoval transfer zo štátneho rozpočtu na výkon prenesených kompetencií (základná škola) 11 713 tis. Sk, výdavky mesta na prenesené kompetencie boli 223 tis. Sk v rámci bežného rozpočtu a 40 tis. v rámci kapitálového rozpočtu a vlastné príjmy školy vo vzťahu k preneseným kompetenciám predstavovali 835 tis. Sk. Výdavky mesta na originálne kompetencie (školský klub detí a školská jedáleň) v oblasti základného školstva predstavovali 2 064 tis. Sk v rámci bežného a 212 tis. Sk v rámci kapitálového rozpočtu, pričom vlastné príjmy školy v oblasti originálnych kompetencií predstavovali 710 tis. Sk. Činnosť školy podporuje aj Rodičovské združenie pri Základnej škole Nováky, aj prostredníctvom asignácie 2% zo zaplatenej dane z príjmu.

V roku 1993 navštevovalo Základnú školu v Novákoch 481 žiakov, v roku 1996 to bolo 508 žiakov, v roku 2004 bolo žiakov 473 a v roku 2005 447 žiakov. Územný plán mesta Nováky (aktualizácia 2005) označuje kapacitu školských zariadení na najbližšie roky za dostačujúcu a v prípade nedostatku kapacít navrhuje rozšíriť kapacitu súčasných areálov školských zariadení. V roku 2007 sa do základnej školy zapísalo 48 žiakov. V najbližších šiestich rokoch (2008-2013) možno očakávať, že na základnú školskú dochádzku bude nastupovať priemerne zhruba o dve deti ročne viac v porovnaní s predchádzajúcimi šiestimi rokmi (2002 – 2007)⁷⁷.

Špeciálna základná škola sa nachádza v prenajatých priestoroch mesta na Pribinovej 7. Je zriadená Krajským školským úradom v Trenčíne a v školskom roku 2007/2008 ju navštevuje 42 detí.

5.1.4. STREDNÉ ŠKOLY

V Novákoch pôsobia dve stredné školy – gymnázium a združená stredná škola. Zriaďovateľom oboch je Trenčiansky samosprávny kraj.

Gymnázium sa nachádza na Rastislavovej 32 a obsahuje 4-ročné, aj 8-ročné gymnázium. V školskom roku 2005/2006 navštevovalo 4-ročné gymnázium 263 študentov v rámci 9 tried (priemerne 29,2 študentov na triedu) a 8-ročné gymnázium 223 študentov v rámci 8 tried (priemerne 27,9 študentov na triedu)⁷⁸. V tomto školskom roku mala škola spolu 46 zamestnancov, z toho 39 pedagogických a 7 nepedagogických. Rada školy má 11 členov – 3 zastupujú zamestnancov školy (2 pedagogických, 1 nepedagogických), 3 rodičov, 1 študentov, 2 zriaďovateľa (TSK), 1 Mestský úrad Nováky a 1 organizácie v meste.

Pri 8-ročnom gymnáziu pôsobí školský klub detí, študenti gymnázia vydávajú školský časopis Ťaháky, ktorý vychádza 4-krát ročne a v roku 2005/2006 pracovalo na škole 24 krúžkov, ktoré spolu navštevovalo 380 študentov. Komplexná školská inšpekcia bola Štátnou školskou inšpekciou vykonaná na gymnáziu naposledy v školskom roku 2001/2002 a jej výsledky preto nemožno považovať za aktuálne pre hodnotenie súčasného stavu výchovno-vzdelávacieho procesu na škole. Podľa prieskumov gymnázia spomedzi tých jej absolventov, ktorí prejavia záujem pokračovať v štúdiu na vysokej škole, je približne 90% úspešných pri prijímaní na ďalšie štúdium.

Gymnázium nemá vlastné priestory, sídli v priestoroch zapožičaných od Združenej strednej školy. Stav objektov je nevyhovujúci, škola nemá vlastnú telocvičňu. V školskom roku 2005/2006 predstavovali náklady Trenčianskeho samosprávneho kraja na financovanie gymnázia 12 262 tis. Sk a ďalších 435 tis. Sk boli náklady na činnosť školského klubu detí pri gymnáziu. Priemerné ročné náklady na študenta tak v tomto školskom roku dosiahli zhruba 26,1 tis. Sk.

Združená stredná škola na Rastislavovej 332 vznikla v roku 2004 zlúčením Strednej priemyselnej školy chemickej a Stredného odborného učilišťa chemického. V školskom roku 2005/2006 navštevovalo školu 569 študentov. V súčasnosti škola ponúka 8 študijných odborov (Technické a informačné služby v chémii, Chemická informatika, Biotechnológia a farmakológia, Mechanik strojov a zariadení, Mechanik-elektrotechnik, Operátor ekologických zariadení, Chémia a životné prostredie, Operátor gumárskej a plastikárskej výroby) a 5 učebných odborov (Mechanik opravár strojov a zariadení, Mechanik opravár pre plynárenské zariadenia, Mechanik pre administratívnu techniku, Elektromechanik pre stroje a zariadenia, Prevádzkový chemik pre priemyselnú chémiu). Na škole pôsobí 40 učiteľov, 7 majstrov odborného výcviku, 14 nepedagogických pracovníkov. Prevádzku školskej jedálne, ktorú využívajú aj študenti gymnázia, zabezpečuje 8 pracovníkov.

⁷⁶ Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, výsledkoch a podmienkach Základnej školy v Novákoch za školský rok 2005/2006

⁷⁷ V rokoch 2002-2007 dovŕšilo školský vek ročne 25-41 detí (priemerne 32,2), kým v rokoch 2008-2013 možno predpokladať, že sa počet detí v tomto veku bude pohybovať v rovnakom intervale 22– 41, avšak priemerne až 34,3.

⁷⁸ Stav k 15.9.2005. Údaje podľa Správy o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti Gymnázia, Rastislavova 332, 972 71 Nováky za školský rok 2005/2006

5.1.5. UMELECKÉ ŠKOLSTVO, VOJNOČASOVÉ AKTIVITY PRE DETI

V meste pôsobí Základná umelecká škola a Centrum voľného času, obe ako rozpočtové organizácie zriadené mestskou samosprávou.

Základná umelecká škola

Na Základnej umeleckej škole v Novákoch na ul. Chemikov 956/34 existujú 4 odbory: hudobný, výtvarný, tanečný a literárno-dramatický. Až do školského roku 2004/2005 existovali na škole iba hudobný a výtvarný odbor.

Na hudobnom odbore sa vyučuje hra na klavír, akordeón, keyboard, flautu, zobcovú flautu, husle, gitaru, trubku, pazaun, bicie nástroje, klarinet, saxofón, ako aj spev a zborový spev.

Výtvarný odbor sa zameriava na tvorivé využívanie materiálov, priestorové vytváranie a modelovanie, práce s výtvarnými aj prírodnými materiálmi, úžitkové a dekoratívne práce v ploche a priestore, maľbu rôznymi technikami a materiálmi, kresbu, grafiku, teóriu a dejiny výtvarného umenia (príprava na odborné školy s výtvarným zameraním) a prácu s počítačom.

Tanečný odbor je orientovaný na choreografie moderného a ľudového tanca, počúvanie a cvičenia podľa hudby, pohybovú hru so spevom pre mladších žiakov, pre starších rôzne štýly moderného tanca, základy spoločenského tanca, jazzový tanec, kreatívny tanec.

Literárno-dramatický odbor sa zameriava na rozvíjanie kultúry pohybu a reči, predstavivosti a fantázie tvorivou dramatickou hrou. Školu navštevuje 326 žiakov a vyučovanie zabezpečuje 17 učiteľov (14 hudobný odbor, 1 výtvarný odbor, 1 tanečný odbor, 1 literárno-dramatický odbor). V rozpočte mesta Nováky na rok 2007 predstavujú bežné výdavky na základnú umeleckú školu 6 150 tis. Sk, čo v prepočte na jedného žiaka znamená zhruba 18,9 tis. Sk ročne.

Od septembra 2007 funguje v priestoroch ZUŠ materské centrum.

Centrum voľného času

Centrum voľného času v Novákoch sídli v budove Základnej školy na ulici J. C. Hronského 356/2. Pre deti a mládež ponúka tieto záujmové krúžky a kurzy: rybársky krúžok, tenisový krúžok, futbalový krúžok, ľudový tanec, moderná gymnastika, hasičský krúžok, základy práce s počítačom – začiatočníci, základy práce s počítačom – pokročilí, internet klub, hry na počítači pre deti MŠ a ZŠ, divadelný krúžok, malý výtvarník, tradičná ľudová tvorba, šikovné ruky, moderátor-redaktor, ruský jazyk, nemecký jazyk, anglický jazyk, doučovanie z anglického jazyka, doučovanie z nemeckého jazyka, aerobik, strelecký krúžok a branňo-sportový krúžok. Pre rodičov s deťmi CVČ ponúka kurz anglického jazyka pre začiatočníkov, kurz práce s počítačom a jogu - relaxačné cvičenia. Na stálych aktivitách CVČ sa zúčastňuje 220 ľudí. V rámci príležitostnej záujmovej činnosti sa ročne uskutoční cca. 110 podujatí s 4,5-5 tisícmi účastníkmi. CVČ ďalej organizuje tábory pre deti (prímestské a pobytové), vzdelávacie podujatia pre pedagogických zamestnancov a športové súťaže pre žiakov základných škôl v obvode Nováky. Centrum má 4 pedagogických a 3 nepedagogických zamestnancov⁷⁹. V mestskom rozpočte na rok 2007 predstavujú bežné výdavky na Centrum voľného času 1 809 tis. Sk.

5.1.6. VPLYV SAMOSPRÁVY NA ŠKOLSTVO V MESTE

Mesto Nováky je takmer výlučným⁸⁰ poskytovateľom základného vzdelávania a s ním súvisiacich vzdelávacích služieb na svojom území. Jednou z komisií mestského zastupiteľstva Nováky je komisia sociálna a školstva. Pôsobnosť mesta v oblasti školstva sa realizuje prostredníctvom mestského úradu, ale aj prostredníctvom spoločného obecného úradu – školského úradu (Nám. SNP 349/10). Tento školský úrad má dvoch zamestnancov a vykonáva pôsobnosť pre nasledovné obce: Nováky, Bystričany, Čereňany, Dolné Vestenice, Horná Ves, Kamenec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom, Nitrianske Sučany, Nitrica, Oslany, Zemianske Kostoľany. V týchto obciach sa v školskom roku 2007/2008 nachádza spolu 2 555 žiakov. Mesto Nováky v roku 2007 prispelo zo svojho rozpočtu na činnosť spoločného obecného úradu – školského úradu čiastkou 781 tis. Sk.

Z všeobecne záväzných nariadení mesta sa oblasti školstva bezprostredne dotýka VZN č. 3/2007, ktorým sa určuje školský obvod Základnej školy, Pribinova 123/9 Nováky. Územím školského obvodu školy je podľa nariadenia územie celého mesta. Na základe písomnej dohody s obcou Nitrianske Sučany je zároveň spoločným školským obvodom pre žiakov 5.-9. ročníka z tejto obce. Mesto Nováky nemá spracovanú koncepciu svojej politiky v oblasti školstva, ani koncepciu svojej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži. Škola má spracovaný dlhodobý plán rozvoja školy na roky 2005 – 2009.

Vo svojom rozpočte na rok 2007 vyčlenilo mesto Nováky na vzdelávanie 34 173 tis. Sk, čo predstavuje 31% z celkového rozpočtu mesta, čiže najväčšiu kapitolu mestského rozpočtu. V rámci bežných rozpočtových výdavkov je podiel výdavkov na vzdelávanie ešte väčší a tvorí až 41% (33 654 tis. Sk). Podiel kapitoly vzdelávanie na kapitálových výdavkoch mestského rozpočtu predstavoval 2% (519 tis. Sk).

5.2. KULTÚRNE INŠTITÚCIE A KULTÚRNE PAMIAHKY

Zákon o obecnom zriadení zveruje obciam do kompetencie výstavbu, údržbu a správu kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce⁸¹ a utváranie podmienok na kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport.⁸² Osobitné predpisy vymedzujú úlohy miestnej samosprávy pri zabezpečovaní ochrany kultúrnych pamiatok.

⁷⁹ Nepedagogickí pracovníci pracujú na čiastočné úväzky, spoločne 1 celý pracovný úväzok.

⁸⁰ Výnimkou je špeciálna základná škola, ktorej zriaďovateľom je Krajský školský úrad v Trenčíne.

⁸¹ § 4 ods. 3 písm. f) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

⁸² § 4 ods. 3 písm. h) cit. zákona

Mesto Nováky realizuje svoje aktivity v oblasti kultúry prostredníctvom neziskovej organizácie Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o. Na území mesta Nováky sa nachádza jeden dom kultúry, jedna knižnica a kino. Mesto má vlastnú mestskú televíziu. V meste neexistuje žiadna galéria, múzeum, ani stála divadelná scéna. V Novákoch nepôsobí žiadna kultúrna inštitúcia zriadená Trenčianskym samosprávnym krajom alebo súkromným zriaďovateľom.

5.2.1. KULTÚRNE CENTRUM MESTA NOVÁKY

Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o. (KCMN) bolo založené mestom Nováky ako nezisková organizácia podľa zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby. KCMN vzniklo k 1.7.2007 a nahradilo dovtedy existujúcu príspevkovú organizáciu mesta Mestský dom kultúry v Novákoch. KCMN bolo založené na „poskytovanie všeobecne prospešných služieb v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy, prezentácie kultúrnych hodnôt formou zabezpečovania kultúrno-spoločenských služieb, kultúrno-spoločenských podujatí a všeobecne prospešných servisno-prevádzkových služieb“⁸³.

Súčasťou KCMN je dom kultúry s veľkou sálou (kapacita 200 miest), bábkovou sálou (kapacita 80 miest) a reprezentačná miestnosť (kapacita 40 miest), kino (kapacita 360 miest) a knižnica s približne 13 tis. knihami a 400 čitateľmi⁸⁴. Členmi správnej rady KCMN sú primátor a ďalšie dve zástupkyne zriaďovateľa zvolené mestským zastupiteľstvom. KCMN sa člení na 5 úsekov (úsek reklamných a propagačných služieb, úsek programový marketing, úsek knižnično-vzdelávacích služieb, úsek ekonomický marketing a úsek servisno-prevádzkových služieb). Úlohou úseku programový marketing je zabezpečovať ponuku priamych programových formátov pre klientov v mieste sídla organizácie, vytvárať podmienky pre umelecký rozvoj miestnej záujmovej a umeleckej činnosti, tvoriť mesačné programové ponuky centra a zabezpečovať ich realizáciu, poskytovať služby kultúrno-spoločenského charakteru i z hľadiska cestovného ruchu mesta a okolia v jednom svetovom jazyku a realizovať obchodné služby (predpredaj vstupeniek) centra. KCMN má 7 zamestnancov.

5.2.2. TELEVÍZIA NOVÁKY

V Novákoch existuje najstaršia mestská televízia na Slovensku s pravidelným vysielaním od 15. marca 1991. Televízia šíri signál prostredníctvom káblovej siete v meste. Držiteľom licencie a prevádzkovateľom Televízie Nováky je spoločnosť BENET, s. r. o. Nováky⁸⁵. V rozpočte mesta Nováky na rok 2007 je na vysielacie a vydavateľské služby určených 430 tis. Sk.

V októbri 2007 sa mesto Nováky dohodlo s mestami Prievidza, Bojnice a Handlová, obcou Lehota pod Vtáčnikom a spoločnosťou Priamos, ktorú vlastní Hornonitrianske bane, na vytvorení spoločnej regionálnej televízie RTV, do ktorej by sa mali zlúčiť Televízia Prievidza a Televízia Nováky. Prevádzkovateľom novej televízie by mala byť spoločnosť VIDEO TV, s. r. o. Prievidza. Mestské zastupiteľstvo mesta Nováky zobralo dňa 9.10.2007 na vedomie informáciu o vstupe mesta Nováky do Regionálnej TV Prievidza s. r. o. a schválilo majetkovú účasť mesta Nováky v právnickej osobe VIDEO TV, s. r. o. Prievidza a odkúpenie 10% obchodného podielu na obchodnom imaní tejto spoločnosti.

5.2.3. KULTÚRNE PAMiatKY

Pamiatkový úrad SR eviduje v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok na území mesta Nováky 8 objektov. Z budov ide o rímsko-katolícky kostol sv. Mikuláša postavený okolo roku 1800 v klasicistickom štýle na gotickom základe pochádzajúcom z 15. storočia, budova kláštora zo 17. storočia a kúria postavená v klasicistickom štýle koncom 18. storočia a upravená začiatkom 19. storočia. Ďalšími kultúrnymi pamiatkami mesta sú rímsko-katolícka Kaplnka sv. Juliany v klasicistickom štýle z roku 1820, barokový Mariánsky stĺp z roku 1716, pieta Božie muky z roku 1798, neskorobaroková socha sv. Vendelína z druhej polovice 18. stor. a pamätník SNP z roku 1964.

5.2.4. VPLYV SAMOSPRÁVY NA KULTÚRU V MESTE

V minulosti realizovalo mesto Nováky svoje kultúrne aktivity prostredníctvom svojej príspevkovej organizácie Mestský dom kultúry (MDK). Mestské zastupiteľstvo v Novákoch na svojom zasadnutí dňa 13.2.2007 schválilo rozpočet MDK na rok 2007, zároveň však odporučilo primátorovi zrušiť túto príspevkovú organizáciu k 30.6.2007. Na zasadnutí dňa 10.4.2007 mestské zastupiteľstvo odporučilo primátorovi zriadiť od 1.7.2007 neziskovú organizáciu pod názvom „Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o.“. Dňa 4.9.2007 mestské zastupiteľstvo doplnilo svoje februárové uznesenie o bod „Mestské zastupiteľstvo ruší príspevkovú organizáciu Mestský dom kultúry v Novákoch k 30.6.2007.“ Nástupcom zrušenej príspevkovej organizácie Mestský dom kultúry v Novákoch sa stala nezisková organizácia Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o., prostredníctvom ktorej mesto Nováky realizuje svoje kultúrne aktivity. Mesto sa podieľa na vysielaní mestskej televízie a schválilo vstup do regionálnej televízie.

Jednou z komisií mestského zastupiteľstva Nováky je komisia kultúry a športu. Na mestskom úrade neexistuje žiadny útvar, ktorý by sa špecificky zameriaval na oblasť kultúry. Zákon č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach ukladá usporiadateľom verejných kultúrnych podujatí ohlasovať vopred ich konanie mestským samosprávam. Mesto Nováky nemá túto povinnosť bližšie upravenú prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia. Usporiadateľom verejných kultúrnych podujatí umožňuje splniť si zákonom stanovenú ohlasovaciu povinnosť jednoduchou formou prostredníctvom vyplnenia formulára na internetovej stránke mesta.

Na kultúrne služby, vysielacie a vydavateľské služby je v rozpočte mesta Nováky na rok 2007 vyčlenených spolu 4 435 tis. Sk, čo predstavuje 4% z celkového rozpočtu mesta. Na bežných výdavkoch mestského rozpočtu sa financovanie týchto služieb podieľa 5 percentami (3 935 tis. Sk), na kapitálových výdavkoch 2 percentami (500 tis. Sk).

⁸³ Výpis z registra neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby

⁸⁴ V roku 2005 bolo v knižnici 12 929 knižničných jednotiek a jej služby využívalo 392 užívateľov. Štatistický úrad SR, 2005.

⁸⁵ Televízia Nováky začala vysielat' na základe súčasnej licencie dňa 1.1.2001.

5.3. ŠPORT

Do kompetencie obcí patrí podľa zákona o obecnom zriadení aj výstavba, údržba a správa športových zariadení a utváranie podmienok pre telesnú kultúru a šport.

5.3.1. INFRAŠTRUKTÚRA ŠPORTU V MESTE

V Novákoch existuje futbalový štadión s kapacitou 3 500 miest (na sedenie 980), lodenica pre kanoistiku, otvorené kúpalisko, krytý bazén, 4 školské telocvične, 1 školské ihrisko, 1 otvorená ľadová plocha, tenisové, hádzanárske a volejbalové ihrisko a kolkáreň. Aktualizácia územného plánu mesta z roku 2005 vo vzťahu k športovej vybavenosti uvádza prípravu a realizáciu zámeru rekreačného územia na severozápadnom okraji zastavaného územia, realizáciu integrovaných zariadení v areáloch škôl pre celodenné využívanie, možnosť výstavby areálu netradičných športov s regionálnym, prípadne aj celoštátnym významom a budovanie cyklotrás.

V meste pôsobia viaceré športové kluby. Významné postavenie patrí v mestskom športe najmä futbalu, vodnému pólu, rýchlostnej kanoistike a tenisu. Mestský futbalový klub Nováky na Rastislavovej 24 má mužstvá mužov, dorastu, žiakov a dve prípravky. Futbal je rozšíreným športom aj na Základnej škole v Novákoch. Rovnako aj vodné pólo a kanoistika. Vodnopólový klub NCHZ v Novákoch sídli na ul. M. R. Štefánika 9. V Novákoch sa nachádza aj Národné centrum vodného póla SR. Klub rýchlostnej kanoistiky DAK Kiaba Nováky so sídlom na Nábřežnej 954 patrí dlhodobo k najvýznamnejším športovým organizáciám v meste. Od roku 1972 získal 550 titulov majstra Slovenska alebo Československa. Klub sa člení na 4 skupiny. Tenisový klub NCHZ Nováky sídli na ul. Chemikov 32/22 a disponuje tenisovým areálom. Na území mesta ďalej pôsobia Klub lyžiarov Nováky, Karate klub Nováky, Mestská futbalová liga. Na sponzorovaní viacerých športových aktivít v meste sa významnou mierou podieľajú Novácke chemické závody, a.s. Športové kluby sponzorujú aj ďalšie firmy.

5.3.2. VPLYV SAMOSPRÁVY NA ŠPORT V MESTE

V Mestskom zastupiteľstve Novák existuje komisia kultúry a športu. Na mestskom úrade nie je zriadený útvar, ktorý by sa špecificky zaoberal oblasťou športu. V orgánoch športových klubov, ktoré finančne podporuje mesto, pôsobia aj zástupcovia mesta.

V roku 2007 bolo z mestského rozpočtu na rekreačné a športové služby vyčlenených 2 250 tis. Sk, čo predstavuje 2% z celkového rozpočtu mesta a 3% z jeho bežných výdavkov. Na rok 2007 neboli v rozpočte mesta schválené žiadne kapitálové výdavky na túto položku.

Z všeobecne záväzných nariadení mesta sa oblasti športu, kultúry a vzdelávania týka VZN č. 1/2007 o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta v znení VZN č. 2/2007. VZN upravuje poskytovanie dotácií a darov z mestského rozpočtu fyzickým a právnickým osobám. Dotácie a dary možno podľa nariadenia poskytnúť na podporu všeobecne prospešných služieb a na podporu všeobecne prospešných a verejnoprospešných účelov, medzi ktoré okrem iného patria tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt, vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry, ochrana práv detí a mládeže, rozvoj vedy, vzdelávania a telovýchovy. Dotáciu schvaľuje mestské zastupiteľstvo buď priamo v rozpočte mesta pre konkrétny subjekt, akciu alebo účel použitia alebo pri schvaľovaní rozpočtu schváli iba objem financií pre príslušný rozpočtový oddiel bez určenia konkrétneho subjektu. V druhom prípade o poskytnutí dotácií a darov rozhodujú orgányestskej samosprávy podľa výšky týchto prostriedkov. Do výšky 50 tis. Sk rozhoduje primátor podľa vlastného uváženia, od 50 do 150 tis. Sk primátor po prerokovaní vestskej rade a nad 150 tis. mestské zastupiteľstvo po prerokovaní vestskej rade. Mestský úrad podáva mestskému zastupiteľstvu informáciu o skutočnom poskytnutí finančných prostriedkov raz za štvrt'roka, nestanovuje sa však povinnosť túto informáciu zverejňovať. V nariadení nie sú bližšie vymedzené kritériá, na základe ktorých sú žiadosti o dotácie posudzované, ani termíny, v ktorých môžu žiadatelia svoje žiadosti o dotácie predkladať, ani lehoty, v ktorých sú príslušné orgány povinné o žiadostiach rozhodnúť. Rovnako v nariadení nie je zadanovaná úloha vecne príslušnej komisie miestneho zastupiteľstva pri posudzovaní žiadostí o finančné prostriedky.

5.4. BÝVANIE

5.4.1. STAV BYTOVÉHO FONDU V MESTE

V roku 2001 bolo podľa Sčítania obyvateľov, bytov a domov v meste Nováky 864 domov a v nich sa nachádzalo 1 675 bytov. Trvale obývaných domov bolo 761 domov, z nich 643 bolo rodinných domov. Neobývaných bolo 103 domov. Trvale obývaných bytov bolo 1 513, z toho 654 v rodinných domoch. Neobývaných bolo 154 bytov. Obývanosť bola 2,89 trvale bývajúcich osôb na 1 obývaný byt. Na 1 000 obyvateľov pripadalo 344 trvale obývaných bytov, čo je vysoko nadpriemerná hodnota v porovnaní s celoštátnym priemerom 309 bytov na 1 000 obyvateľov. Na 1 trvale obývaný byt pripadalo priemerne 49,82 m² obytnej plochy a 2,81 obytných miestností. Na 1 obytnú miestnosť pripadalo 1,03 osoby a na 1 osobu pripadalo 17,2 m² obytnej plochy. Ústredným kúrením bolo v tom čase vybavených 71,9% trvale obývaných bytov, kúpeľňou alebo sprchovacím kútom 95%, automatickou práčkou 68,9%.

5.4.2. VPLYV SAMOSPRÁVY NA BÝVANIE V MESTE

K 1.9.2007 vlastnilo mesto Nováky 68 bytov, z toho 1 trojizbových, 15 dvojizbových a 52 jednoizbových. V porovnaní s rokom 2006 sa počet mestských bytov znížil o 127 bytov odpredaných do súkromného vlastníctva⁸⁶. Mesto tak ostáva vlastníkom necelého pol percenta z trvale obývaných bytov na jeho území.

⁸⁶ Správa o bytovom fonde mesta a nebytových priestoroch k 1.9.2007.

Správu bytového fondu a nebytových priestorov pre mesto zabezpečovala spoločnosť BENET, s. r. o. Nováky. Mesačný príjem z nájmu za 68 mestských bytov predstavuje 58 582 Sk, náklady na správu a údržbu 43 402 Sk, čiže čistý mesačný príjem mesta z prenájmu mestských bytov dosahuje 15 180 Sk. Neuhradené pohľadávky za nájom bytov v minulých rokoch predstavujú až 807 468 Sk.

Mesto Nováky vlastní 5 080 m² nebytových priestorov v 12 objektoch, ktoré k 1.9.2007 prenajímalo 30 firmám. Celkový mesačný nájom činil 142 215 Sk, čo pre odpočítaní nákladov na správu predstavuje príjem mesta vo výške 114 822 Sk za mesiac.

V mestskom zastupiteľstve existuje komisia výstavby a rozvoja mesta. Na mestskom úrade pôsobí v rámci oddelenia výstavby a rozvoja mesta referát pre veci živnostenské, byty a nebytové priestory. V rozpočte mesta Nováky na rok 2007 predstavovali výdavky na bývanie a občiansku vybavenosť 29 397 tis. Sk, čiže 26% z mestského rozpočtu. Podiel kapitálových výdavkov na občiansku vybavenosť predstavoval až 76% (22 756 tis. Sk) z celkových kapitálových výdavkov rozpočtu. Podiel bývania a občianskej vybavenosti na bežných výdavkoch bol výrazne nižší – 8%, resp. 6 641 tis. Sk.

Zo všeobecne záväzných nariadení sa oblasti bývania dotýka VZN č. 2/2001 Domový poriadok Mesta Nováky, v ktorom sú vymedzené podmienky užívania mestských bytov ich nájomcami.

5.5. ZHRNUTIE

Mestská samospráva v Novákoch naplňuje svoje zákonom stanovené kompetencie v oblasti školstva a kultúry prostredníctvom viacerých, ňou zriadených inštitúcií pôsobiacich v týchto oblastiach, prostredníctvom ich finančnej podpory z mestského rozpočtu, ako aj finančnej podpory aktivít ďalších organizácií, vyvíjajúcich činnosť najmä v oblastiach športu. V oblasti materského a základného školstva sú inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta takmer výlučnými poskytovateľmi týchto služieb. Okrem nich existuje iba jedna špeciálna základná škola zriadená Krajským školským úradom v Trenčíne. Občianska infraštruktúra v oblasti športu je tvorená širším spektrom športových klubov a organizácií. V oblasti kultúry došlo k nahradeniu príspevkovej organizácie Mestský dom kultúry neziskovou organizáciou Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o. Mesto podporuje šport prostredníctvom poskytovania finančných prostriedkov športovým klubom. V oblasti bývania vykonáva správu obecných bytov spoločnosť BENET, s. r. o. Nováky. Vo vlastníctve mesta sa však už nachádza len zanedbateľná časť bytového fondu.

5.6. ZDROJE

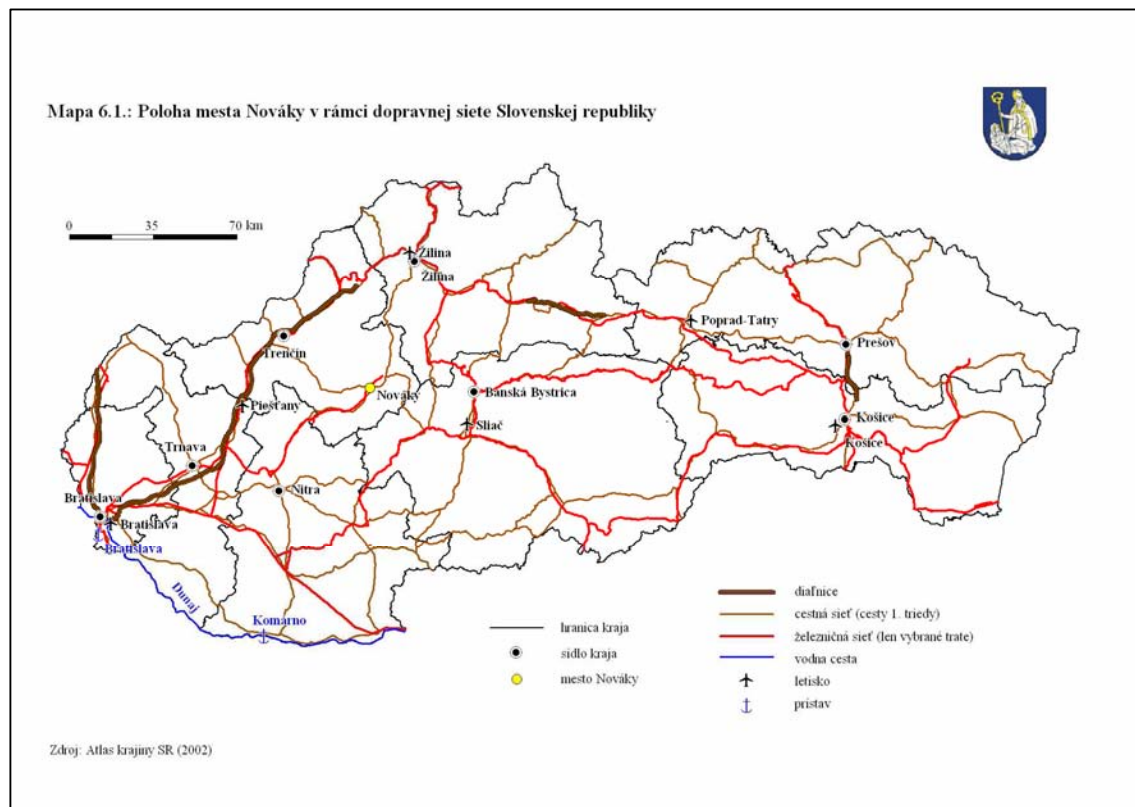
1. Aktualizácia rozpočtu mesta Nováky č. 2 na rok 2007. Schválené uznesením Mestského zastupiteľstva zo dňa 6.11.2007 č. 9 bod C/1
2. Centrum voľného času v Novákoch, <http://www.cvcnovaky.szm.sk>
3. Gymnázium v Novákoch, <http://www.gymno.edu.sk>
4. Krajský školský úrad v Trenčíne, <http://www.ksutn.sk>
5. Kultúrne centrum mesta Nováky, n. o., <http://www.kcmn.sk>
6. Mesto Nováky, <http://www.novaky.sk>
7. Register neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, <http://www.civil.gov.sk>
8. Správa o bytovom fonde mesta a nebytových priestoroch k 1.9.2007. Mestský úrad mesta Nováky, odd. VaRM.
9. Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, výsledkoch a podmienkach Základnej školy v Novákoch za školský rok 2005/2006
10. Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti Gymnázia, Rastislavova 332, 972 71 Nováky za školský rok 2005/2006
11. Štatistický úrad SR (1993): Databáza MIŠ/MOŠ. Štatistický úrad SR, Bratislava, <http://www.statistics.sk>
12. Štatistický úrad SR (1996): Databáza MIŠ/MOŠ. Štatistický úrad SR, Bratislava, <http://www.statistics.sk>
13. Štatistický úrad SR (2004): Databáza MIŠ/MOŠ. Štatistický úrad SR, Bratislava, <http://www.statistics.sk>
14. Štatistický úrad SR (2005): Databáza MIŠ/MOŠ. Štatistický úrad SR, Bratislava, <http://www.statistics.sk>
15. Trenčiansky samosprávny kraj, <http://www.tsk.sk>
16. ÚPN M Nováky (aktualizácia 2005) – zmeny a doplnky č. 3
17. Ústav informácií a prognóz školstva (2007): Register škôl a školských zariadení v Slovenskej republike. Ústav informácií a prognóz školstva, Bratislava, <http://www.uips.sk/rs/index.html>
18. Základná škola v Novákoch, <http://www.zspribno.edu.sk>
19. Zákon č. 396/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
22. <http://www.pamiatky.sk>

6. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

6.1. RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ

Dopravná poloha mesta Nováky je determinovaná morfológickými danosťami Hornonitrianskej kotliny, ktorá je z troch strán ohraničená horskými masívmi Strážovských vrchov, Žiaru a Vtáčnika. Tieto pohoria predstavujúci dopravné bariéry v smere severozápad, sever, východ a juhovýchod. Priestor kotliny je dopravne otvorený len v juhozápadnom smere. V čase rozvoja železničnej siete postupne získal výraznú dominanciu v smeroch sever-juh a západ-východ susedný považský koridor. Tieto skutočnosti spôsobili, že mesto Nováky leží mimo ťažiskových vnútroštátnych dopravných trás západovýchodného smeru a mimo paneurópskych multimodálnych dopravných koridorov. Ťažiť však môže z polohy na medzinárodnom dopravnom koridore západovýchodného smeru (zhodnom s cestou medzinárodného významu E-572) v trase územie ČR – Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom. V smere sever-juh mestom prechádza cestno-železničný dopravný koridor celoštátneho významu v trase Nitra – Topoľčany – Prievidza – Turčianske Teplice. Z hľadiska polohy v nadradenej dopravnej sieti Slovenskej republiky je pre mesto významnejšia cestná sieť. Nováky tvoria spolu s mestom Prievidza križovatku nasledovných ciest I. triedy: I/50 ČR – Trenčín – Nováky – Prievidza – Žiar nad Hronom – Zvolen – Košice – Ukrajina a I/64 Žilina – Prievidza – Nováky – Nitra – Komárno.

Nováky ležia mimo magistralných železničných trás medzinárodného a celoštátneho významu, najvýznamnejšou traťou je nadregionálna železničná trať 2. kategórie č. 140 Prievidza – Nováky – Zbehy – Nové Zámky (viď mapa č. 6.1.).

V nadradenej cestnej sieti reprezentovanej trasami budovanej diaľničnej siete a siete rýchlostných ciest (podľa Nového projektu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest SR, 2001 i jeho aktualizácie 2003) je pozícia mesta Nováky zdôraznená polohou na rýchlostnej ceste R2 vedenej v trase štátna hranica ČR / SR Drietoma – Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom – v peáži s R1 – Zvolen – Lučenec – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice. Z celkovej plánovanej dĺžky 349 km je v súčasnosti v trase R2 stavebne dobudovaných (v plnom profile – štvorpruh) 8 km medzi mestami Nováky a Prievidza. Vzdialenosť mesta k najbližšej diaľnici (D1) je 54 km. Vzdialenosti krajských miest od Novák znázorňuje tab. č. 6.1.

Vzdialenosť mesta Nováky od najbližšieho letiska s pravidelnou osobnou leteckou dopravou v Žiline je 72 km (cestná vzdialenosť). Ďalším blízkym verejným letiskom je letisko Sliač (73 km), ktoré však v súčasnosti neponúka pravidelnú leteckú prepravu osôb. Vzdialenosť medzinárodného letiska Bratislava je 146 km. Letisko Úkrníská nachádzajúce sa pri Prievidzi má len regionálny význam a neposkytuje možnosti pre pravidelné letecké spojenie.

Vodné cesty sa v blízkosti mesta nenachádzajú. Najbližší verejný prístav vnútrozemskej vodnej dopravy v Komárne je vzdialený 145 km po železnici a 130 km po cestnej sieti.

Tab. č. 6.1.: Vzdialenosti z Novák do vybraných sídiel

mesto	vzdialenosť od Novák	
	cestná (km)	železničná (km)
Bratislava	152	149
Trenčín	56	74
Nitra	73	68
Banská Bystrica	86	102
Žilina	72	106
Trnava	105	103
Prešov	259	307
Košice	278	316

Zdroj: <http://www.viamichelin.com>, prepočty autori

Tranzitná úloha mesta Nováky vyplýva tiež z polohy na cestnej línii spájajúcej dominantné dopravné póly VÚC Trenčín, ktorými sú mestá Trenčín a Prievidza. Pre mesto Nováky je však (podobne ako pre susednú Prievidzu) typická tradičná mierna predomnancia dopravných vzťahov v juhozápadnom smere vo vzťahu k Nitre a k severným regiónom VÚC Nitra, čo je podporené i priebehom kľúčovej železničnej trate v regióne. Vo všetkých existujúcich dopravných smeroch však zatiaľ absentuje výkonné dopravné spojenie, ktoré by podporilo zosilnenie dopravných väzieb s inými sídelno-hospodárskymi jadrami. Citeľná je najmä absencia výkonnej komunikácie spájajúcej Nováky s Trenčínom a Nitrou.

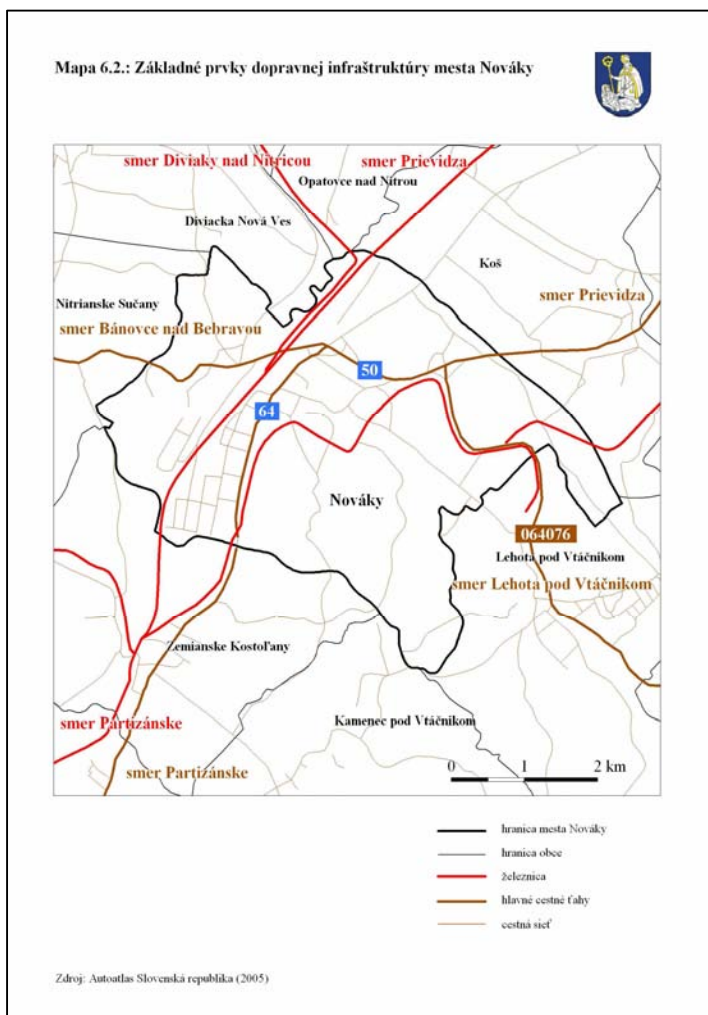
6.2. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

6.2.1. CESTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Pre mesto Nováky má cestná infraštruktúra kľúčovú úlohu vzhľadom na podrozvinutú železničnú infraštruktúru vo východnej časti VÚC Trenčín. Mestom prechádza cesta I/50 v smere ČR – Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Prievidza – Handlová – Žiar nad Hronom (– Zvolen – Lučenec – Košice – Ukrajina) predstavujúca prepojenie v smere západ-východ a cesta I/64 v smere Žilina – Prievidza – Partizánske – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno (prepojenie v smere sever-juh). Prieťahy oboch spomínaných ciest I. triedy mestom vytvárajú zároveň jeho základnú komunikačnú sieť (viď mapa č. 6.2.).

Okrem ciest prvej triedy zaúšťuje do mesta cesta III/064076 v smere Podhradie – Lehota pod Vtáčnikom, ktorá sa napája na cestu I/50 východne od intravilánu mesta. Táto komunikácia zároveň umožňuje prístup k priemyselným areálom vo východnej časti mesta od cesty I/50.

Nadregionálne vzťahy sú zabezpečené hlavne vyššie uvedenými cestami I. triedy, mesto Nováky zatiaľ nie je priamo napojené na sieť diaľnic a rýchlostných ciest. Úsek cesty I. triedy I/50 Nováky – Prievidza (v peäži s cestou I/64) v dĺžke 8 km bol prebudovaný na štvorpruh s parametrami rýchlostnej cesty, pričom tento úsek je zakončený na severnom okraji mesta Nováky mimoúrovňovou križovatkou. Tento stav však nespĺňa

potreby napojenia mesta a regiónu z hľadiska nadregionálnej cestnej dopravy.

Kostrou mestského systému cestných komunikácií sú priedahy nadregionálnych ciest, pričom hlavnú komunikačnú os mesta v severojužnom smere tvorí priedah cesty I/64, ktorý sa v severnej časti mesta mimoúrovňovou križovatkou na cestu I/50. Vysoký podiel tranzitnej dopravy vedenej priedahom cesty I/64 sa javí ako mimoriadne kritický, vzhľadom na fakt, že prechádza prakticky stredom mesta, čo predstavuje jednak riziko častých kolízií a zároveň vytvára v intraviláne mesta líniovú bariéru. Kritickým pre mesto môže byť v tejto súvislosti tiež fakt, že priedah cesty I/64 cez mesto patrí pod správu Slovenskej správy ciest.

Hlavná cestná sieť v meste je doplnená miestnymi komunikáciami v dĺžke 20,2 km (stav k roku 2005), ktoré vhodne dopĺňajú kostru cestnej siete tvorenú priedahmi ciest I. triedy.

Dynamická doprava

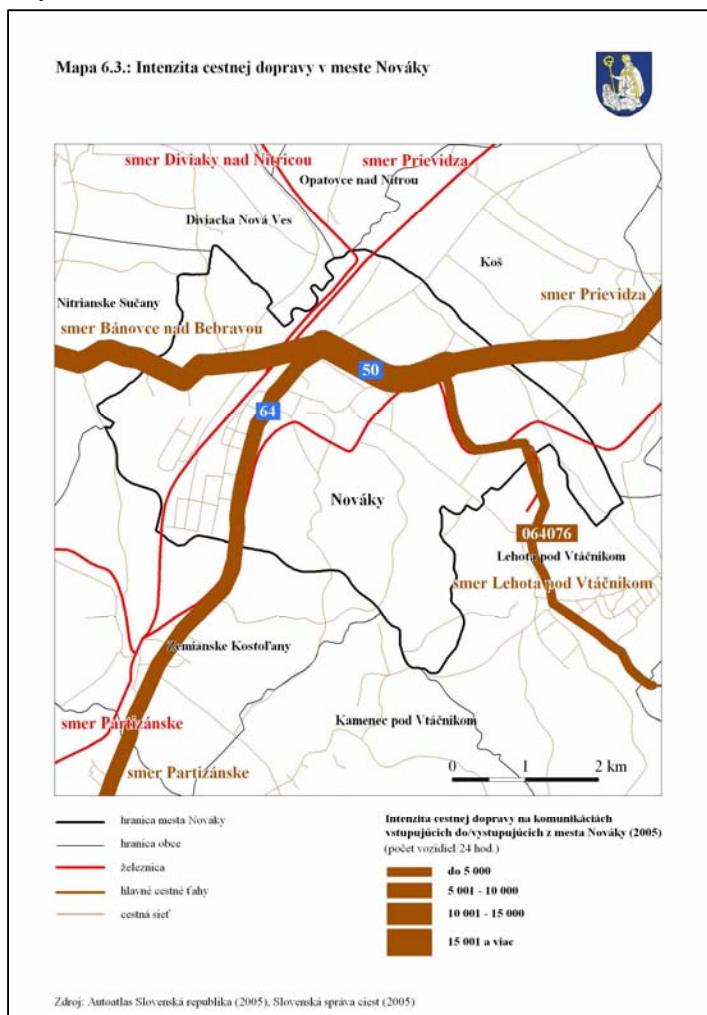
Mesto Nováky je vystavené pomerne veľkej tranzitnej doprave, predovšetkým cestnej. V priestore mesta a jeho bezprostrednom okolí prichádza k stretu tranzitnej dopravy z priestoru Podunajskej nížiny (zo smeru Nové Zámky/Bratislava – Nitra – Topoľčany) v smere do Turčianskej kotliny (resp. opačným smerom) a dopravy zo stredného Považia (zo smeru Trenčín – Bánovce nad Bebravou) na stredné Pohronie, resp. opačným smerom. Zároveň je mesto Nováky ako významné hospodárske centrum zdrojom i cieľom regionálnej i vnútromestskej dopravy, čo kladie vysoké nároky na rozvoj a údržbu cestných komunikácií (viď mapa č. 6.3.).

Objem tranzitnej cestnej dopravy vchádzajúcej a vychádzajúcej z mesta Nováky rastie, a to predovšetkým na priedahoch ciest I/50 a I/64 (viď tab. č. 2 a tab. č. 3). Nárast intenzity cestnej dopravy vyplýva predovšetkým z nárastu významu osobného automobilu v mobilite obyvateľstva, čo konštatuje i aktuálna podoba územného plánu mesta. Z porovnania údajov o náraste intenzity cestnej dopravy na nadregionálnych komunikáciách prechádzajúcich mestom naznačujú o niečo výraznejšiu dynamiku rastu vyťaženia komunikácií v intraviláne mesta (viď tab. č. 4 a tab. č. 5). Najzaťaženejšími sú komunikácie v priedahu cesty I/64 v intraviláne mesta (ulice M. R. Štefánika a A. Hlinku), ktoré zároveň zohrávajú úlohu kľúčových komunikácií vo vnútromestskej cestnej doprave. Tento fakt naznačuje potrebu presunu tranzitnej dopravy mimo intravilán mesta prostredníctvom obchvatovej komunikácie, predovšetkým v severojužnom smere (cesta I/64), čo navrhuje aj aktuálna podoba ÚPN M Nováky, ktorá počítá s preložkou uvedenej cesty západne od intravilánu mesta, s mimoúrovňovým križovaním s cestou I/50 v západnej časti mesta a križovaním s navrhovanou trasou R2 severne od mesta.

Tab. č. 6.2.: Intenzita cestnej dopravy na komunikáciách vstupujúcich do/vystupujúcich z mesta Nováky

smer	rok	1995		2000		2005	
		všetky vozidlá/24 hod	osobné dodávkové vozidlá/24hod	všetky vozidlá/24 hod	osobné dodávkové vozidlá/24hod	všetky vozidlá/24 hod	osobné dodávkové vozidlá/24hod
Juh	I/64	5 857	4 481	7 169	5 362	7 886	6 100
Východ	I/50	-	-	13 156	10 317	13 230	9 905
	III/064076	-	-	1 805	1 439	1 796	1 550
	Východ spolu	-	-	14 961	11 756	15 026	11 455
Západ	I/50	6 366	4 976	7 970	6 174	10 566	8 088

Zdroj: Slovenská správa ciest (1995, 2000, 2005)

Tab. č. 6.3.: Zmena intenzity dopravy na komunikáciách vstupujúcich do/vystupujúcich z mesta Nováky

smer	komunikácie	index 2005/1995		index 2005/2000	
		všetky vozidlá	všetky vozidlá	osobné a dodávkové vozidlá	osobné a dodávkové vozidlá
Juh	I/64	1,35	1,35	-	-
Východ	I/50	-	-	0,96	0,96
	III/064076	-	-	1,08	1,08
	Východ spolu	-	-	0,97	0,97
Západ	I/50	1,660	1,660	-	-

Zdroj: Slovenská správa ciest (1995, 2000, 2005)

Tab. č. 6.4.: Intenzita cestnej dopravy na priet'ahoch na hlavných komunikáciách mesta Nováky

priet'ah cesty	ulica	1995		2000		2005	
		počet vozidiel/24 hod	z toho: počet osobných a dodávkových vozidiel/24 hod	počet vozidiel/24 hod	z toho: počet osobných a dodávkových vozidiel/24 hod	počet vozidiel/24 hod	z toho: počet osobných a dodávkových vozidiel/24 hod
I/64	M. R. Štefánika	7 601	6 200	9 290	7 412	10 833	9 095
I/64	A. Hlinku	7 241	5 530	10 528	8 115	10 824	8 082
I/50	Trenčianska	5 666	4 527	7 251	5 304	10 677	8 253

Zdroj: Slovenská správa ciest (1995, 2000, 2005)

Tab. č. 6.5.: Zmena intenzity dopravy na hlavných komunikáciách mesta Nováky (2005/1995)

priet'ah cesty	ulica	index 2005/1995	
		všetky vozidlá	osobné a dodávkové vozidlá
I/64	M. R. Štefánika	1,43	1,47
I/64	A. Hlinku	1,49	1,46
I/50	Trenčianska	1,88	1,82

Zdroj: Slovenská správa ciest (1995, 2005)

Najväčší nárast intenzity dopravy však zaznamenáva priet'ah cesty I/50, ktorý vzhľadom na dominantný podiel tranzitu bude vyžadovať osobitné riešenie. V trase tejto komunikácie je navrhovaná rýchlostná cesta R2, ktorá mesto spojí s diaľnicou D1 v priestore mesta Trenčín, avšak jej dobudovanie je viazané na rozhodnutia centrálnych štátnych inštitúcií (Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Národná diaľničná spoločnosť, a. s.) v súlade s harmonogramom výstavby diaľničnej siete.

Mesto Nováky je dobre obslužené na úrovni prímestskej a diaľkovej autobusovej dopravy. V roku 2006 počet prímestských autobusových spojov obsluhujúcich územie mesta bol 269/24 hod. (prevádzkovaných SAD Prievdza), počet diaľkových autobusových spojov 88/24 hod. Prepojenie mesta s inými regiónmi Slovenska diaľkovou autobusovou dopravou je na veľmi dobrej úrovni, čo čiastočne kompenzuje nedostatočné železničné prepojenie mesta. Pre účely prímestskej i diaľkovej autobusovej dopravy sú kľúčovými autobusová stanica (dobudovaná v roku 1992) v blízkosti železničnej stanice a autobusová zastávka pri NCHZ, ktoré sú doplnené o ďalšie zastávky na území mesta.

Statická doprava

S ohľadom na celospoločenský trend rastu intenzity cestnej dopravy, a osobitne individuálneho automobilizmu rastú možno očakávať v meste Nováky rastúce nároky na statickú dopravu. Tento trend môže byť zosilnený rastom ekonomickej výkonnosti a významu subjektov činných na území mesta a v jeho okolí.

Významný podiel individuálnej automobilovej dopravy na území mesta vyvoláva zvýšené nároky najmä na odstavné plochy využiteľné v priebehu dňa v blízkosti koncentrácie cieľov dopravy (úrady, služby, obchodná sieť, atď.) a v obytných častiach mesta v nočných hodinách.

ÚPN mesta Nováky (aktualizácia 2005) odporúča pre mesto Nováky celkovú kapacitu verejných parkovísk pre osobné automobily na úrovni 1 738 miest. Vzhľadom na výraznú dominanciu priemyselných aktivít v ekonomickej štruktúre mesta približne 1 500 miest by mali poskytovať parkovacie plochy pre priemysel.

Cyklistická a pešia doprava

Podľa aktuálneho ÚPN mesta Nováky sa v súčasnosti na území mesta nenachádzajú žiadne cyklistické chodníky, avšak územný plán počíta s riešením cyklistickej dopravy v problémových úsekoch cestnej siete, s predpokladom vypracovania samostatného projektu riešiaceho cyklistickú dopravu na území mesta.

Mesto Nováky leží v trase Hornonitrianskej cyklomagistrály, ktorá je kľúčovou cykloturistickou trasou v regióne a ktorá prakticky kopíruje tok rieky Nitra. Trasa cyklomagistrály väčšiu časť mesta obchádza z východnej strany a do intravilánu zasahuje v jeho severnej časti. Východným okrajom územia mesta (v trase cesty III/064076) prechádza Lehotská cyklistická

radiála, ktorá ďalej pokračuje na Prievidzu. Budovanie cyklistických chodníkov na území mesta bude potrebné zosúladiť s uvedenými regionálnymi cyklotrasami.

Pešiu dopravu v meste umožňuje sieť chodníkov popri cestných komunikáciách, a keďže mesto nemá systém verejnej vnútromestskej dopravy, pešia doprava má v meste mimoriadny význam. Náležitú pozornosť jej venuje i aktuálna podoba územného plánu mesta. Mestu zatiaľ chýba pešia zóna v centre mesta, ako i chodníky na niektorých zberných a obslužných cestných komunikáciách v meste.

6.2.2. ŽELEZNIČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Územím regiónu, v ktorom ležia Nováky, i mestom samotným prechádza železničná trať nadregionálneho významu 2. kategórie č. 140 Prievidza – Zbehy – Nové Zámky, ktorou je región napojený na železničnú trať 1. kategórie Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo (súčasť IV. paneurópskeho koridoru). Vďaka železničnej trati 3. kategórie č. 145 Prievidza – Handlová – Horná Štubňa má región prepojenie na nadregionálnu železničnú trať Hronská Dúbrava – Vrútky a tým prakticky na celé územie stredného Slovenska. Žiadna z uvedených železničných tratí nie je elektrifikovaná. Vzhľadom na priemyselný charakter regiónu hornej Nitry majú všetky železnice prioritný význam v nákladnej doprave, význam pre osobnú dopravu je len druhotný. Objem nákladky na nákladnej železničnej stanici Nováky predstavoval v roku 2005 hodnotu vyše 260 tis. ton, objem vykládky takmer 330 tis. ton.

Železničná trať pretína intravilán mesta v jeho západnej časti, kde sa tiež nachádza osobná železničná stanica. Železničná stanica sa nachádza cca 350 m juhozápadne od centra mesta, v jej susedstve sa nachádza autobusová stanica. S ohľadom na priestorové usporiadanie a rozlohu intravilánu (predovšetkým jeho obytných častí) možno polohu stanice hodnotiť ako vyhovujúcu. Železničná doprava v meste Nováky má však vzhľadom na jeho dominantnú priemyselnú funkciu význam predovšetkým v preprave nákladov, ktorej slúži na území mesta sieť železničných vlečiek. Vzhľadom na útlm niektorých priemyselných aktivít (vyžadujúcich prepravu hromadných substrátov po železnici) nie je opodstatnené počítať s prebudovaním železničného uzla Nováky, s výnimkou nevyhnutnej preložky trate č. 140 (v súvislosti s možnosťou ďalšieho rozvoja banskej činnosti) v severnej časti mesta.

Priestorové rozmiestnenie železničných vlečiek, hlavnej železničnej trate č. 140 a železničnej stanice na území mesta predstavuje do určitej miery bariéru priestorového rozvoja mesta. S útlmom priemyselných aktivít dopravné závislých na železničných vlečkách bude potrebné do budúcnosti prehodnotiť tiež možnosť ich postupnej likvidácie, vzhľadom na skutočnosť, že pri ďalšom priestorovom raste mesta môžu vlečky pôsobiť bariérne, predovšetkým v jeho rozvoji východným smerom. Úrovňové križovanie železničných vlečiek s cestnými komunikáciami vytvára riziko bodových bariér taktiež v komunikačnej sieti mesta.

Nevýhodou polohy mesta Nováky je absencia kapacitnej dvojkoľajnej železnice. Vzdialenosť mesta k dvojkoľajnej elektrifikovanej železničnej trati č. 180 (Žilina – Košice) po železnici je 85 km, vzdialenosť od trate č. 120 (Bratislava – Žilina) je 74 km (cez Chynorany a Trenčín), resp. 86 km (cez Zbehy a Leopoldov).

Podľa grafikonu železničnej dopravy pre rok 2006 obsluhovalo železničnú stanicu Nováky 23 osobných vlakov a 4 rýchliky. Osobná železničná doprava má pre Nováky väčší význam len v prímestskej preprave osôb medzi Prievidzou a jej zázemím, v nadregionálnej osobnej doprave železnica má zanedbateľný význam. V roku 2005 bolo na osobnej železničnej stanici v Novákoch predaných približne 60 000 cestovných lístkov.

6.2.3. LETECKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

V blízkosti mesta (na juhozápadnom okraji mesta Prievidza) sa nachádza letisko Úkrníská, ktoré má štatút regionálneho letiska s nepravidelnou dopravou a vlastný heliport. Dĺžka vzletovej dráhy je 950 m. V súčasnosti letisko slúži len na športovo-turistické, výcvikové alebo súkromné účely, ako aj pre potreby leteckej rýchlej záchranné služby. Úroveň služieb poskytovaných na letisku neumožňuje prevádzku pravidelných leteckých liniek. Letisko Úkrníská prevádzkuje občianske združenie Aeroklub Prievidza. Prítomnosť letiska môže byť významným faktorom rozhodnutí o umiestnení súkromných investícií do výroby i služieb v meste Nováky a jeho okolí.

6.3. VPLYV SAMOSPRÁVY NA STAV DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY V MESTE

Základným dokumentom obsahujúcim všeobecné dopravné regulatívy a odporúčania je územnoplánovacia dokumentácia mesta Nováky z roku 1993, s niekoľkými doplnkami a poslednou aktualizáciou v roku 2005. V územnom pláne je podrobnejšie rozpracovaný scenár rozvoja dopravy v meste s alternatívami návrhov konkrétnych územných rozhodnutí týkajúcich sa riešenia dopravy. Vzhľadom na dynamický vývoj v oblasti dopravy v celospoločenskom meradle je však potrebné analýzy i odporúčania územného plánu neustále aktualizovať a zosúladiť s ÚP vyššej hierarchie (ÚP VÚC Trenčín, KÚRS).

Pri mestskom zastupiteľstve mesta Nováky vzhľadom na veľkosť mesta absentuje komisia, ktorá sa zaoberala špeciálne problémami dopravy v meste. Túto oblasť sleduje komisia výstavby a rozvoja mesta.

V roku 2004 bolo použitých z kapitálových výdavkov rozpočtu mesta vyše 0,5 mil. Sk na kapitolu cestná doprava, v roku 2006 to bolo vyše 1,5 mil. Sk, v aktuálnom návrhu rozpočtu mesta na rok 2007 ide o kapitálové výdavky vo výške okolo 3 mil. Sk. Z hľadiska štruktúry výdavkov mesto venuje pozornosť predovšetkým rozširovaniu parkovacích kapacít, rekonštrukcii jestvujúcich cestných komunikácií a chodníkov pre peších. Z tohto aspektu je nevýhodou, že kľúčové komunikácie na území mesta (prieťahy ciest I/50 a hlavne I/64) nepatria pod jeho správu, čiže možnosti mesta v riešení dopravnej situácie na týchto komunikáciách sú minimálne.

Vo všeobecnosti je možné skonštatovať, že riešenie dopravy v meste je jednou z priorit samosprávy mesta Nováky.

6.4. ZHRNUTIE

Dopravná poloha mesta Nováky využíva pozíciu na dôležitých vnútroštátnych dopravných trasách severo-južného a západo-východného smeru, mesto je tranzitným dopravným uzlom regionálneho významu. Z hľadiska nadregionálnych väzieb má pre mesto význam najmä cestná sieť, ktorá však nespĺňa súčasné európske kritériá a vyžaduje rozsiahlu modernizáciu a prestavbu existujúcich cestných komunikácií I. triedy na štvorpruhové rýchlostné cesty minimálne v západo-východnom smere. Toto spojenie by zároveň zvýraznilo dopravné vzťahy s krajským mestom Trenčín.

Mesto Nováky je významným hospodárskym centrom v regióne, vďaka čomu je dôležitým cieľom i zdrojom osobnej i nákladnej dopravy s výraznou dennou dochádzkou. Silne rozvinuté výrobné aktivity, ako i aktivity nevýrobných odvetví spôsobujú, že existujúca dopravná infraštruktúra, predovšetkým cestná, sa môže stať limitom rozvoja mesta. Taktiež sieť železníc (hlavná železničná trať a železničné vlečky môže v budúcnosti predstavovať dopravnú bariéru, ako aj bariéru priestorového rozvoja mesta. Vzhľadom na tranzitnú polohu mesta Nováky v systéme osídlenia Slovenska bude potrebné niektoré finančne náročné dopravné projekty riešiť v spolupráci s regionálnou samosprávou, resp. na úrovni štátnych orgánov príslušného rezortu.

6.5. ZDROJE

1. Celoštátne sčítanie cestnej dopravy v SR v roku 1995, Slovenská správa ciest, Bratislava, 1995
2. Celoštátne sčítanie cestnej dopravy v SR v roku 2000, Slovenská správa ciest, Bratislava, 2000
3. Celoštátne sčítanie cestnej dopravy v SR v roku 2005, Slovenská správa ciest, Bratislava, 2005
4. Cykloturistické trasy Horná Nitra 1:100 000. Regionálne združenie CR Horná Nitra Prievidza, 2002.
5. Krumpolcová, M. a kol. (1998): Územný plán VÚC Trenčianskeho kraja.
6. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja, Úrad TSK, Trenčín 2003
7. Turistický autoatlas Slovensko 1:100 000, SHOCart, Vizovice, 2006
8. ÚPN M Nováky, aktualizácia 2005
9. <http://www.viamichelin.com>

7. TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

7.1. VODNÉ HOSPODÁRSTVO

Správy vodných vodohospodárskych významných tokov realizuje Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Odštepny závod Piešťany, ktorý je dominantným určovateľom ďalších investičných zámerov. Spoluúčasť obce na týchto aktivitách je pri absencii významnejších kompetencií obcí odkázaná najmä na komunikáciu so správcom tokov, taktiež na hľadanie možností spolufinancovania protipovodňových opatrení prostredníctvom externých zdrojov.

Mesto Nováky sa nachádza v povodí rieky Nitra, ktorá je hlavným recipientom mesta Nováky. Správcom vodného toku je SVP, š. p., OZ Povodie Váhu Piešťany, závod Povodie Hornej Nitry Topoľčany. Vodný tok je upravený.⁸⁷

ÚPN mesta Nováky navrhuje realizovať niektoré opatrenia na ochranu územia pred veľkými vodami, najmä:

- pôdny kryt chrániť pred vodnou eróziou uplatnením protieróznych pôdoochranných a lesotechnických opatrení;
- zabezpečiť realizáciu povrchových protieróznych priekop zachytávajúcich prívalové vody;
- zabezpečiť koryto vodného toku proti zosunom pôdy;
- zvýšiť úroveň starostlivosti o odvádzanie dažďových vôd z územia obce;
- neupravené úseky vodných tokov riešiť s cieľom ochrany intravilánu pred veľkými vodami a orné pôdy;
- na toku rieky Nitra a Lehotskom potoku je potrebné zabezpečiť pravidelné odstraňovanie nánosov, opravy poškodených brehov a ošetrovanie brehových porastov.

Osobitným problémom je potreba regulácie Lelovského potoka, ktorého časť zasahuje do katastrálneho územia mesta.⁸⁸

Pri jednotlivých úpravách tokov ÚPN navrhuje v rámci riešenia zachovať prírodný charakter koryta a brehových porastov so snahou zabezpečenia funkčnosti a skvalitnenia životného prostredia. Na toku rieky Nitra je potrebné zabezpečiť pravidelné odstraňovanie nánosov, opravy poškodených brehov a ošetrovanie brehových porastov. Ochranné pásmo vodných tokov, potrubia a akumulačnej nádrže (AN) je potrebné rešpektovať aj pri návrhu výsadby stromov. Zároveň pri riešení výsadby je potrebné brať do úvahy umožnenie prístupu k vodnému toku a k AN v prípade údržbových prác a povodňovej aktivity.

V prípade využitia akumulačnej nádrže na rekreačné účely je nutné rešpektovať manipulačný poriadok pre AN.

7.2. ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU, ODKANALIZOVANIE A ČISTENIE ODPADOVÝCH VÔD

Služby spojené s dodávkou pitnej vody, ako aj s odvádzaním odpadových vôd do povrchových vôd poskytujú v slovenských podmienkach väčšinou právnické osoby s dominantným súkromným alebo obecným vlastníctvom, alebo čiastočnou spoluúčasťou obce na vlastníctve podnikateľského subjektu poskytujúceho tieto služby (vlastníctvo podielu akcií). Vzhľadom k tomu, že tieto služby považuje vláda za tzv. sieťové (monopolné) odvetvia, podlieha tvorba cien za poskytovanie týchto služieb pod regulačný úrad, ktorým je Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). ÚRSO vydáva každoročne cenové rozhodnutia, ktoré zohľadňujú tzv. oprávnené náklady spoločnosti na tieto služby.

7.2.1. SÚČASNÝ STAV

Správcovské a vlastnícke vzťahy

Správu vodovodov a kanalizácií zabezpečuje pre mesto **Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.** Banská Bystrica (majetková účasť mesta v spoločnosti je 0,569 %), časť **kanalizácie mesta spravuje mesto Nováky**.

Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (StVS, a. s.) vznikla v roku 2002 ako nástupnícka organizácia po zaniknutom podniku Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, š. p. Banská Bystrica. 1.1.2006 vznikla Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a. s. Cieľom Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti a. s. nie je investičná činnosť, túto aj naďalej zabezpečuje materská spoločnosť. Vlastníctvo všetkých aktív a majetku k 31.12.2005 zostáva na pôvodnej materskej spoločnosti StVS, a. s. Rovnako sa nemenia kompetencie v oblasti rozhodovania o investíciách, ďalšom rozvoji a fondoch EÚ. StVPS, a. s. pre materskú spoločnosť na základe zmluvy zabezpečuje prevádzku vodovodov a kanalizácií vrátane ČOV, ale bez vlastníckeho alebo rozhodovacieho práva k tomuto infraštruktúrálnemu majetku.⁸⁹

Z vyššie uvedených dôvodov je Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. strategickým potenciálnym investorom pri snahe mesta o realizáciu ďalšej modernizácie ČOV i kanalizácie v meste.

Zásobovanie pitnou vodou

Mesto Nováky má vybudovaný vodovod, ktorý patrí do správy spoločnosti **Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.** Banská Bystrica. Na verejný vodovod sú pripojení všetci obyvatelia (**zásobovanie 100 %**).

Z hľadiska technického riešenia je mesto v súčasnosti zásobované pitnou vodou zo skupinového vodovodu Nováky, ktorý zásobuje 13 obcí a ich miestne časti. Na zásobovanie skupinového vodovodu Nováky pitnou vodou sa využívajú

⁸⁷ Ochranné pásmo pre rieku Nitra je 10 m od brehovej čiary toku, resp. vzdušnej päty hrádze toku obojstranne a pri ostatných vodných tokoch je 5 m od brehovej čiary toku. Pri prívodnom potrubí je ochranné pásmo 6 m od osi potrubia obojstranne. v tomto pásme je potrebné umiestnenie investičných stavieb konzultovať so správcom toku Povodím Váhu.

⁸⁸ Informácia MsÚ Nováky.

⁸⁹ <http://www.stvps.sk>

najmä pramene v Diviakoch nad Nitricou, studne v Ješkovej Vsi a pramene v Nitrianskom Rudne. V súčasnosti sa nevyužívajú studne v Nitrianskych Sučanoch a vrt Jama v Nitrianskom Rudne. Na akumuláciu vody slúži vodojem Brezina a vodojem Lelovce.

Na verejný vodovod nie sú napojené niektoré podniky nachádzajúce sa v katastrálnom území mesta Nováky: HBP a. s. Baňa Nováky, o. z. (má vlastný zdroj), HBP a. s. Banská mechanizácia a elektrifikácia o. z. (spotrebovávajú len pitnú vodu, ktorú využíva aj na technologické účely) a Vojenský útvar 5730 Nováky.

V pláne do roku 2020 predpokladá ÚPN pripojenie ďalších max. 581 rodinných domov a 130 bytových jednotiek (2 443 osôb) v rámci novej výstavby. V priemyselnej zóne sa navrhuje s plochami 92,4 ha a počtom pracovníkov do 8 320. Zásobovanie mesta pitnou vodou bude riešené z existujúcich vodných zdrojov.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Mesto Nováky má vybudovanú jednotnú kanalizáciu, na ktorú sú napojení takmer všetci obyvatelia mesta (cca 96 %⁹⁰). **Verejná kanalizácia v meste je v majetku a správe spoločnosti Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. (cca 80 %) a mesta Nováky (cca 20 %).** Časť kanalizácie, ktorá je v správe mesta, je financovaná z rozpočtu mesta, mesto však nezískava príjmy z poplatkov za odvádzanie vôd. Ich poberateľom je StVS a. s.⁹¹

Kanalizačná sieť je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. Odpadové vody sú privádzané stokou „A“, ktorej trasa vedie pozdĺž toku rieky Nitra cez mernú šachtu do kanalizačnej siete NCHZ a. s. a ČOV. Do stoky „A“ sú zaústené kanalizačné zberače, ktoré odkanalizovávajú ulice pri vodnej nádrži, pod železničnou stanicou a mestskú časť Lelovce. Z mestskej časti Lelovce je odpadová voda prečerpávaná do hlavnej stoky cez čerpaciu stanicu. Odpadová voda z ostatných častí mesta je privádzaná do kanalizačného zberača „B“, ktorý následne ústi do hlavnej stoky „A“.⁹²

Čistiareň odpadových vôd

Komunálne odpadové vody sú čistené na priemyselnej ČOV NCHZ a. s. Prevádzkovateľom ČOV je StVPS a. s. a NCHZ a. s. Nováky.⁹³ **Na ČOV Nováky – NCHZ a. s. je napojených 4 262 zo 4 424 obyvateľov.**⁹⁴

V meste sa nachádzajú viaceré podniky, ktoré majú vybudovaný vlastný kanalizačný systém vrátane ČOV: HBP a. s. Baňa Nováky, o. z. (má samostatný kanalizačný systém vrátane čistiarene odpadových a banských vôd), HBP a. s. Banská mechanizácia a elektrifikácia o. z. (má vybudovanú splaškovú kanalizáciu a dažďovú kanalizáciu), Vojenský útvar 5730 Nováky (útvar nie je napojený na verejnú kanalizáciu a má vlastnú MB ČOV; vyčistené vody sú vypúšťané do potoka Trebianka).

Ceny

Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. Banská Bystrica fakturovala v roku 2007 (ceny sú bez DPH⁹⁵):

- pevnú cenu za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom pre všetkých odberateľov 25,65 Sk/m³
- pevnú cenu za distribúciu pitnej vody verejným vodovodom pre obecnú vodárenskú spoločnosť 19,00 Sk/m³
- pevnú cenu za odvedenie a istenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou pre všetkých producentov 23,00 Sk/m³.

Fakturované ceny sa nachádzajú v štandardnom pásme cien za uvedené služby.

Príjmy z Environmentálneho fondu

Mesto Nováky nezískalo v rokoch 2002-2006 žiadne finančné prostriedky z Environmentálneho fondu.⁹⁶

7.2.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

V oblasti zásobovania pitnou vodou

Podľa ÚPN je potrebné výhľadovo riešiť nasledujúce problémy:

- zabezpečiť postupnú rekonštrukciu vodovodnej siete;
- chrániť vodné zdroje a kontrolovať dodržiavanie podmienok hospodárenia v pásmach hygienickej ochrany;
- kontrolovať kvalitu dodávanej vody;
- zabezpečiť 100%-né zásobovanie obyvateľov a domácností;
- u odberateľov vytvárať podmienky a tlaky na racionálne nakladanie s pitnou vodou;
- zabezpečiť postupnú rekonštrukciu prívodu vody Nitrianske Rudno – Nováky (ktorého súčasťou je aj výmena vodovodného potrubia DN 200 v SKV Nováky);
- zabezpečiť výstavbu vodojemu 2 500 m;
- vykonávať rekonštrukcie, výmeny a opravy za účelom znížovania vysokých strát vody.

⁹⁰ Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja. Súhrnná správa.

⁹¹ Informácie Mestského úradu Nováky

⁹² ÚPN mesta Nováky

⁹³ Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja. Súhrnná správa.

⁹⁴ http://www.tn.kuzp.sk/dokumenty/plan/kanalizacie/verejne_kanalizacie_suhrna_sprava.doc

⁹⁵ detto

⁹⁶ Spracované na základe údajov ÚRSO (<http://www.urso.gov.sk>). Rozhodnutie ÚRSO č.: 0075/2007/V

⁹⁷ <http://www.envirofond.sk/archiv.html>

V oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd

Na odvodnenie a likvidáciu splaškových odpadových vôd navrhuje ÚPN Nováky kanalizačný systém budovaný a rozširovaný podľa etapizácie rozvoja mesta. Kanalizačná sieť pre nové lokality je navrhovaná systémom delenej kanalizácie. Komunálne odpadové vody budú naďalej čistené v ČOV NCHZ Nováky. V rámci napojenia splaškovej kanalizácie z novonavrhovaných lokalít bude potrebné aktuálne posúdiť kapacitné možnosti existujúcej kanalizácie a zabezpečiť jej postupnú rekonštrukciu po konzultácii so správcom kanalizácie.

Regulatívny pre odvedenie a čistenia odpadových vôd podľa ÚPN Nováky:

- zabezpečiť postupnú rekonštrukciu nevyhovujúcich častí kanalizačnej siete za účelom oddeliť balastné a dažďové vody, ktoré narušajú činnosť ČOV;
- pre trasu kanalizačnej siete navrhovanej na rekonštrukciu resp. pre nové kanalizačné zberače je potrebné vytvoriť územné podmienky vo verejnom priestranstve;
- vybudovať kanalizačnú sieť na odvedenie dažďových vôd v novo navrhovaných lokalitách;
- pre nové lokality IBV, HBV, vybavenosti a priemyslu riešiť odvedenie splaškových vôd napojením na existujúcu kanalizačnú sieť;
- projekt kanalizácie riešiť aj s kanalizačnými prípojkami ukončenými revíznou šachtou umiestnenou na hranici súkromného pozemku, na ktorom sa nachádza nehnuteľnosť (zdroj odpadových vôd).

Investičná stratégia odkanalizovania a čistenia odpadových vôd v Trenčianskom kraji podľa pripravovaných projektov vodárenských spoločností predpokladá pre Nováky rekonštrukciu kanalizácie a rozšírenie ČOV.⁹⁷

Ďalšie zámery mesta:⁹⁸

- dobudovanie kanalizácie (v štádiu projektového rozpracovania)
- riešenie problémov s dažďovými vodami.

7.3. ZÁSOBOVANIE TEPLOM

Služby spojené s dodávkou centrálného zásobovania tepla (CZT) poskytujú v slovenských podmienkach väčšinou právnické osoby s dominantným súkromným alebo obecným vlastníctvom, alebo čiastočnou spoluúčasťou obce na vlastníctve podnikateľského subjektu poskytujúceho tieto služby (vlastníctvo podielu akcií). Vzhľadom k tomu, že tieto služby považuje vláda za tzv. sieťové (monopolné) odvetvia, podlieha tvorba cien za poskytovanie týchto služieb pod regulačný úrad, ktorým je Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). ÚRSO vydáva každoročne cenové rozhodnutia, ktoré zohľadňujú tzv. oprávnené náklady spoločnosti na tieto služby.

Existencia samostatnej politiky (koncepce) zásobovania teplom je typická skôr pre mestá alebo obce s vyšším počtom obyvateľov, na ktorých území sa nachádza bytová zástavba. Pre obce s dominantnou zástavbou rodinných domov sú typické systémy decentralizovaného zásobovania teplom (DZT), teda individuálneho zásobovania teplom, príp. zásobovania teplom obmedzeného na malé jednotky, ktoré nepodliehajú rozhodnutiam ÚRSO.

7.3.1. SÚČASNÝ STAV

Správcovské a vlastnícke vzťahy

Správu bytových a nebytových priestorov a prevádzku tepelného hospodárstva v meste Nováky realizuje spoločnosť **BENET, s. r. o.**⁹⁹ V spoločnosti nemá mesto Nováky žiaden majetkový podiel.

Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom v meste Nováky je riešené:¹⁰⁰

- a/ sústavou centralizovaného zásobovania teplom /CZT/ s ústredným zdrojom **ENO Zemianske Kostol'any**, ktorá pokrýva 51,0%, 708 TJ z celkovej potreby tepla 1 388 TJ mesta Nováky vo východze roku 2004;
- b/ sústavou decentralizovaného zásobovania teplom /DZT/ s **blokovými a domovými zdrojmi a s lokálnymi zdrojmi tepla**, ktorá pokrýva 49,0%, 680 TJ z celkovej potreby tepla.

Zemný plyn pokrýval 33% z celkovej potreby tepla roku 2004.

Závod Elektrárne Nováky (ENO) so sídlom v Zemianskych Kostol'anoch sa nachádza v blízkosti nováckych uhoľných baní (HBP – Baňa Nováky) a Nováckych chemických závodov. Okrem výroby a dodávky elektrickej energie zabezpečujú Elektrárne Nováky **dodávku horúcej vody na vykurovanie miest – Nováky**, Prievidza, Zemianske Kostol'any, ako aj pre priemyselné a iné organizácie a pary pre dodávku tepla okolitým priemyselným podnikom.¹⁰¹

Mesto využíva dva napájače tepla: banský, ktorý je v súčasnosti predimenzovaný, a prievidzský. Súčasným zámerom mesta je vytvoriť podmienky pre napojenie celého mesta na prievidzský napájač ENO-Prievidza. V súčasnosti sa realizuje jeho I. etapa (centrum mesta a tzv. chemická kolónia).¹⁰²

⁹⁷ detto

⁹⁸ Informácia MsÚ Nováky

⁹⁹ <http://www.novaky.sk/?str=firmy&lang=sk>

¹⁰⁰ ÚPN Nováky

¹⁰¹ <http://www.seas.sk/elektrarne/tepelne-elektrarne/elektrarne-novaky/>

¹⁰² Informácie MsÚ Nováky

Ceny

Rozhodnutia, ktorými štát určuje maximálne ceny tepla pre domácnosti i ostatných odberateľov, vydávalo do roku 1998 Ministerstvo financií SR. v roku 1998 bola právomoc určovať maximálne ceny tepla presunutá na okresné úrady.¹⁰³ Dňa 14. júna 2001 schválil parlament zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach, čím došlo k ďalšiemu presunu kompetencií v tejto oblasti. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) určuje alebo schvaľuje spôsob, postupy a podmienky na tvorbu cien za výrobu, distribúciu a dodávku tepla a vykonáva cenovú reguláciu.¹⁰⁴ To znamená, že ÚRSO stanovuje od 1. januára 2003 maximálne ceny tepla.¹⁰⁵

ÚRSO vydal v roku 2007 cenové rozhodnutia pre tieto subjekty sídliace v meste Nováky: Slovenské elektrárne, a. s. Elektrárne Nováky, závod Zemianske Kostol'any; Novácke chemické závody, a.s.; BENET, s. r. o.; PRIEMSTAV STAVEBNÁ, a. s.¹⁰⁶

7.3.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

ÚPN Nováky v bilanciách tepla uvažuje s viacerými opatreniami, najmä s úsporou stávajúcich objektov, modernizáciou vykurovacích systémov, znižovaním tepelných strát obvodovým plášťom, zvyšovaním náročnosti na bývanie.

Centrálné zásobovanie teplom (CZT)

Zámerom mesta je udržať a inovovať už vybudované systémy CZT obyvateľstva; kapacita tepelných napájačov ENO je vhodná pre využitie zásobovania teplom najmä v územno-priestorových celkoch UPC a funkčných priestorových blokoch (FPB), do ktorých bude potrebné vybudovať tepelné prípojky z napájača ENO.

Decentralizované zásobovanie teplom (DZT)

Zámerom mesta je realizovať rozvoj sústavy DZT predovšetkým **rozvojom plynofikácie mesta Nováky**, kde zemný plyn bude tvoriť hlavnú palivovú základňu. S DZT sa uvažuje hlavne pri navrhovanej výstavbe IBV, občianskej vybavenosti a pre objekty rekreácie s športu.

7.4. ZÁSOBOVANIE PLYNOM

7.4.1. SÚČASNÝ STAV

Zemný plyn je dôležitou časťou palivo – energetickej základne mesta Nováky. Zásobovanie plynom v území obce je riešené **využívaním vybudovaných plynárenských zariadení SPP a. s.** Podľa ÚPN Nováky budú dodávku plynu zabezpečovať nasledovné vybudované a navrhované plynárenské zariadenia:

- medzištátny plynovod Bratstvo z ktorého je zásobovaný VTL distribučný plynovod: Nitra – Partizánske – Nováky – Prievidza

Jednotlivé odberateľské skupiny obyvateľstvo, maloodber, veľkoodber sú zásobované zemným plynom dvomi regulačnými stanicami VTL / STL:

- RS 1 Nováky – mesto
- RS 2 Nováky – el.

7.4.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

ÚPN Nováky navrhuje najmä efektívne využitie plynu v rámci ÚPC a FPB a dodávku zemného plynu pre rozvojové lokality, ktoré bude možné zabezpečiť z existujúcej STL siete alebo s **novou STL sieťou**.

7.5. ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

7.5.1. SÚČASNÝ STAV

V regióne Horná Nitra je tepelná elektráreň ENO (Elektráreň Nováky) v Zemianskych Kostol'anoch, elektrická stanica VVN (220/110 kV) v Bystriciach a elektrické stanice VVN/VN (110/22 kV) v Prievidzi, Handlovej, Novákoch, Dolných Vesteniciach, Cigli a Pravenci. Elektrina vyrobená v ENO je v regióne rozvádzaná linkami 110 kV do el. staníc 110 kV, s ktorých sú zásobovacími rozvodnými linkami VN (22 kV) napojené distribučné transformačné stanice VN/NN (DTS 22/0,4/0,231 kV).

Hlavným dodávateľom elektrickej energie v Novákoch je **rozvodná stanica Nováky 110/22 kV** s výkonom transformátorov 3x 40 MVA, najmä prostredníctvom linky 22 kV č.292 a distribučných trafostaníc 22/0,4 kV uvedených v tabuľke DTS.

¹⁰³ Pozri napr.: <http://www.teplo.exo.sk/index.php?web=uvod.php>

¹⁰⁴ § 4 zákona č. 276/2001 Z. z. zo 14. júna 2001 o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁵ Ide o najvyššie ceny stanovené ÚRSO, zväčša na výstupe zo sekundárnych rozvodov. Graf č. 7.1. vyjadruje maximálnu cenu tepelnej energie u vybraných dodávateľov. Ide o najvyššie ceny stanovené ÚRSO, zväčša na výstupe zo sekundárnych rozvodov, zároveň ide o spoločnosti, ktoré dodávajú tepelnú energiu veľkej časti komunálnej sféry (najmä bytov) v mestách.

¹⁰⁶ <http://www.urso.gov.sk/>

7.5.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

V súlade s platnými Zmenami a doplnkami ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja č. 1/2004 (kap. 8.1.4) je požiadavka na rezervovanie koridoru pre 400 kV vedenie Bošáca - Nováky - Horná Ždaňa, so zaústením do areálu Bane Mládeže v Novákoch. Termín realizácie tohto vedenia je predpokladaný vo výhľadovom období. Tento koridor je súčasťou FPB 7.2.

Bilancia nárastu potreby elektrickej energie je spracovaná pre návrhové obdobie rok 2020 a pre výhľadové obdobie rok 2040 podľa navrhovaných kapacít. Potreba elektrickej energie pre občiansku vybavenosť, služby, priemysel a rekreáciu je prepočítaná pomerným príkonom na jednotlivé merné jednotky na základe navrhovanej podlažnej plochy, alebo osôb, s prihliadnutím na druh a charakter zariadenia. Potreba elektrickej energie pre bytovú výstavbu je navrhnutá podľa STN 33 2130.

7.6. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Podľa zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch (ďalej len „zákon o odpadoch“) spadá do pôsobností obcí kooperácia činností súvisiacich s komunálnym odpadom v obci. Obec zodpovedá za nakladanie s komunálnymi odpadmi, ktoré vznikli na území obce, a s drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce.¹⁰⁷ Komunálne odpady sú odpady z domácnosti vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba alebo fyzická osoba-podnikateľ, okrem odpadov vznikajúcich pri bezprostrednom výkone činností tvoriacich predmet podnikania alebo činnosti právnickej osoby alebo fyzickej osoby-podnikateľa; za odpady z domácnosti sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu, napríklad zo záhrad, chat, chalúp, alebo na parkovanie alebo uskladnenie vozidla používaného pre potreby domácnosti, najmä z garáží, garážových stojísk a parkovacích stojísk. Komunálnymi odpadmi sú aj všetky odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce, a taktiež pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov a ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení.¹⁰⁸

Obec vo veciach štátnej správy odpadového hospodárstva ďalej prejednáva priestupky v odpadovom hospodárstve a ukladá pokuty za priestupky a poskytuje držiteľovi odpadu informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území obce.¹⁰⁹

Obce svoje kompetencie v oblasti odpadového hospodárstva riešia buď vlastnou podnikateľskou aktivitou, t.j. obcou ako právnickou osobou alebo založením inej právnickej osoby vo vlastníctve obce (príspevková organizácia obce, s.r.o., a.s. a pod.), alebo prostredníctvom uzatvárania zmlúv so súkromnými spoločnosťami. Tieto aktivity sa týkajú nielen odvozu a ukladania odpadu, ale i vlastníckej účasti v spoločnostiach prevádzkujúcich skládky odpadov.

Ďalšou kompetenciou obce je výber poplatkov za zber komunálneho a drobného stavebného odpadu a výber dane za psa.¹¹⁰

Na podporu recyklácie odpadov môžu obce čerpať príspevok z Recyklačného fondu. Nárokovateľnosť príspevku obcí vzniká pri hodnovernom preukázaní separácie a recyklácie príslušnej komodity na základe zmluvy, ktorú musí uzatvoriť Recyklačný fond.¹¹¹

Obec môže taktiež využívať prostriedky Environmentálneho fondu na tieto účely:¹¹²

- C/1 - Sanácia a rekultivácia starých skládok ;
- C/2 - Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov;
- C/3 - Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení.

Podstatnou a všestranne sprírodňujúcou zložkou sídelných štruktúr a urbanizovanej krajiny je zeleň, ktorá tvorí dominantnú a významnú plošnú a priestorovú zložku v celkovom obraze sídla a krajiny.

V urbanizovanom prostredí je potrebné klať dôraz prioritne na mestotvornú, zlepšovaciu a ľudský organizmus pozitívne ovplyvňujúcu funkciu zelene, pričom je potrebné sledovať:

- podiel zelene na území sídelných štruktúr;
- plošné zastúpenie zelene;
- kontinuitu zelených plôch v štruktúre obce v prepojení do priľahlej krajiny;
- otvorené, voľné plochy, mestská zeleň a kultúrna krajina považovať za základné prvky urbánnej politiky.

Ministerstvo životného prostredia vydalo v roku 2002 metodickú príručku pre obstarávateľov a spracovateľov územnoplánovacej dokumentácie s názvom „Štandardy minimálnej vybavenosti obcí“¹¹³, ktorá definuje minimálne štandardy i pre podiel mestskej zelene.

7.6.1. SÚČASNÝ STAV

Správčovské a vlastnícke vzťahy

Ustanovenia zákona o odpadoch a ďalších zákonov¹¹⁴ oprávňujú obec k výkonu vlastníckych práv. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.¹¹⁵

¹⁰⁷ § 39 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

¹⁰⁸ Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

¹⁰⁹ § 72 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

¹¹⁰ Zákon č. 544/1990 Zb. o miestnych poplatkoch.

¹¹¹ § 64 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹² <http://www.envirofond.sk/podpora.html>

¹¹³ <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/document/001827.doc>

Obec pri výkone samosprávy môže zakladať, zriaďovať, rušiť a kontrolovať podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia.¹¹⁶

Organizáciou, ktorá zmluvne zabezpečuje spracovanie komunálneho odpadu v meste Nováky, je **VEPOS, spol. s r.o.** (ďalej VEPOS). Zmluva je uzavretá do roku 2012. **VEPOS zabezpečuje** verejnoprospešné práce pre mesto (**odvoz a likvidácia komunálneho odpadu**, údržba verejnej zelene, údržba a správa mesta, údržba miestnych komunikácií, cintorínske služby).¹¹⁷ VEPOS vlastní predovšetkým strojné zariadenia na odvoz a spracovanie odpadu, mesto je vlastníkom nehnuteľností a ďalšieho majetku (napr. nádoby na odpad), ktoré si spoločnosť prenajíma.

Mesto Nováky nemá vlastnícke zastúpenie v spoločnosti VEPOS¹¹⁸ ani v spoločnostiach spravujúcich okolité skládky.

Skládkovanie

Spoločnosť VEPOS vozí odpad na prekládkovú stanicu a súkromná špeditárska firma zabezpečuje odvoz na externú skládku.¹¹⁹ Prekládková stanica odpadov bola daná do užívania v roku 2002.¹²⁰ Prevádzkovateľom **prekládkovej stanice Nováky** je VEPOS.¹²¹ Keďže v blízkom okolí mesta sa nachádza niekoľko skládok odpadov, VEPOS vyberá skládku podľa cenovej ponuky.

Zhodnocovanie odpadov

Separácia odpadov je zabezpečená prostredníctvom zberných miest (na určených miestach sú uložené nádoby na zber papiera, skla, umelých obalov a pod.).

Spoločnosť VEPOS (a jej predchodcovia) sa začala zaoberať separáciou približne po roku 1998. Vtedy bolo zadovážaných viacero kontajnerov na odpad. Pomocou prostriedkov z Recyklačného fondu bola (5,2 mil. Sk) zabezpečená mechanizácia na manipuláciu s kontajnermi. Z dotácie bolo zakúpených 40 nádob na komunálny odpad, ktoré boli rozdelené v Novákoch, ale aj v ďalších obciach, s ktorými VEPOS spolupracuje pri zbere komunálneho odpadu. VEPOS preferuje separáciu v 1 100-litrových kontajneroch, v rodinných domoch v okolitých obciach najmä separáciu odpadu do vriec z plastov, ktoré sú následne zberané. Lisovanie a zvoz odpadu na miesto určené na separáciu bolo riešené taktiež z dotácie z Recyklačného fondu a zaobstarané bolo lisovacie zariadenie na odpad, ako aj hydraulická ruka na zdvíhanie kontajnerov na automobil. Z hľadiska spracovania bioodpadu spoločnosť VEPOS zabezpečila ekologicky vhodné hnojisko, odizolované podľa noriem, na ktoré je vyvázaný bioodpad na postupné kompostovanie.¹²²

Zásobník projektových zámerov miest a obcí Trenčianskeho samosprávneho kraja predpokladá na programovacie obdobie 2007-2013 príjem pre mesto Nováky na projekt separovaného zberu vo výške 4 mil. Sk (do roku 2009).¹²³

Vývoz separovaného zberu z IBV (z rodinných domov) sa vykonáva každú poslednú raz mesačne, vývoz vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu (sklo, papier, PET) z 1 100 l kontajnerov a zvonov sa vykonáva raz za 2 týždne resp. podľa potreby.¹²⁴

Informácia o súčasnom stave plnenia separácie odpadu v meste Nováky nie je k dispozícii (k dispozícii sú len údaje do roku 2000), keďže Program odpadového hospodárstva je spracovaný len do roku 2005.

Verejné priestranstvá, starostlivosť o zeleň

Služby súvisiace s údržbou verejných priestranstiev a starostlivosťou o zeleň realizuje v meste spoločnosť VEPOS, spol. s r.o. Mesto Nováky nemá v súčasnosti spracovanú koncepciu politiky samosprávy v oblasti údržby verejnej zelene a čistenia a údržby verejných priestranstiev, nezaobrá sa ňou ani ÚPN Nováky. Mesto Nováky nemá taktiež spracovaný dokument generel zelene.

Podľa schváleného rozpočtu mesta Nováky boli na roky 2007 až 2009 plánované finančné prostriedky na zabezpečenie výsadby porastov, kropenie ciest, čistenie a odstraňovanie posypov výdavky v rozsahu 500-550 tis. Sk.

Program odpadového hospodárstva

Obce sú povinné spracovávať Program odpadového hospodárstva, ktorý určuje ciele odpadového hospodárstva v obci a opatrenia na ich plnenie v súlade so zákonom o odpadoch.¹²⁵ Mesto Nováky má spracovaný POH do roku 2005. Nový POH do roku 2010 nebol krajským úradom ešte vydaný.

Príjmy a výdavky samosprávy

Náklady na činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi hradí obec z miestneho poplatku podľa osobitného predpisu, okrem výnimiek, ktoré ustanovuje zákon o odpadoch. Výnos miestneho poplatku sa použije

¹¹⁴ Najmä zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

¹¹⁵ § 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

¹¹⁶ § 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

¹¹⁷ <http://www.novaky.sk/?str=firmy&lang=sk>

¹¹⁸ Spoločnosť VEPOS, s. r. o. sa z rozpočtovej a príspevkovej organizácie transformovala v roku 1994 na spoločnosť s ručením obmedzeným so 100%-nou účasťou mesta. Po troch rokoch sa VEPOS, s. r. o., stala súkromnou firmou. Koordinácia spolupráce medzi mestom a VEPOS, s. r. o. spočíva na objednávaní si konkrétnych prác zo strany mesta, ktoré potom VEPOS zrealizuje. VEPOS spolupracuje aj pri zbere odpadu s najväčšími podnikmi v meste, a to s Baňou Nováky a najmä Nováckymi chemickými závodmi (http://www.envira.sk/03_05_pdf/rf/veposnovaky.pdf)

¹¹⁹ Informácie VEPOS s.r.o.

¹²⁰ ÚPN Nováky

¹²¹ [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2374B8EDA0778240C12570DD00452665/\\$FILE/Priloha_08.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2374B8EDA0778240C12570DD00452665/$FILE/Priloha_08.doc)

¹²² Plánov máme veľa... 21. storočie, 3/2005. http://www.envira.sk/03_05_pdf/rf/veposnovaky.pdf

¹²³ <http://www.tsk.sk/buxus/docs/regional/zasobnik/PrioritnaOs4OPZP.xls>

¹²⁴ <http://www.veposnovaky.sk/index.php?list=page&id=14>

¹²⁵ § 4 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

výlučne na úhradu nákladov spojených s nakladaním s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi, najmä na ich zber, prepravu, zhodnocovanie a zneškodňovanie.¹²⁶

V zmysle ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie,¹²⁷ resp. jej metodického usmernenia,¹²⁸ sú príjmy za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, vrátane poplatku za uloženie odpadu, rozpočtované v kategórii 100 Daňové príjmy → 130 Dane za tovary a služby → 133 Dane za špecifické služby → 133013 Za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. v zmysle tejto klasifikácie boli v roku 2006 získané príjmy na zber, odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu vo výške 12,557 mil. Sk.¹²⁹ Tieto príjmy je potrebné použiť na hradenie služieb súvisiacich s nakladaním s odpadmi.

Výdavky na uloženie a likvidáciu odpadu sú rozpočtované v klasifikácii v kategórii 600 Bežné výdavky → 630 Tovary a služby → 637 Služby → 637004 Všeobecné služby (dodávateľským spôsobom). Výdavky na odpadové hospodárstvo podľa tejto klasifikácie je možné sledovať i v klasifikácii a číselníkoch v oblasti štátnej štatistiky,¹³⁰ konkrétne štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy – COFOG.¹³¹

Mesto Nováky malo na rok 2006 schválené príjmy v položke 133 (Dane za špecifické služby) vo výške 3,975 mil. Sk, v roku 2007 vo výške 4,971 mil. Sk. Výdavky na nakladanie s odpadmi boli v roku 2006 rozpočtované vo výške 6,28 mil. Sk, v roku 2007 vo výške 6,49 mil. Sk.¹³²

Príjmy z Recyklačného fondu

Na podporu recyklácie odpadov môžu obce čerpať príspevok z Recyklačného fondu. Nárokovateľnosť príspevku obcí vzniká pri hodnovornom preukázaní separácie a recyklácie príslušnej komodity na základe zmluvy, ktorú musí uzatvoriť Recyklačný fond.¹³³

Mesto Nováky získalo v rokoch 2002-2007 finančné príspevky vyplatené na základe nárokovateľných žiadostí obcí o príspevok za komodity vyseparované a odovzdané na zhodnotenie v uvedenom roku v celkovej výške **221 890 Sk**: 1 940 Sk (2002), 142 950 Sk (2003), 75 480 Sk (2004), 1 520 Sk (2005), 0 Sk (2005-2007).¹³⁴

Spoločnosť VEPOS, s. r. o. získala z Recyklačného fondu dotáciu na rozšírenie a intenzifikáciu separovaného zberu vo výške **5,22 mil. Sk**.¹³⁵

Poplatky

Služby odpadového hospodárstva v SR na úrovni komunálneho odpadu sa realizujú v prostredí cien určených vo významnej miere samosprávou na strane dopytu. Cenu za nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi tvorí miestny poplatok¹³⁶, ktorý stanovuje pre občanov obce mestské zastupiteľstvo prostredníctvom osobitného predpisu, všeobecne záväzného nariadenia (VZN). Poplatky za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v meste Nováky určuje Všeobecne záväzné nariadenie č. 5/2007, ktoré stanovuje základnú sadzbu poplatku **2,30 Sk za osobu a kalendárny deň**¹³⁷. Na tento poplatok sa vzťahujú viaceré zľavy pre poplatníkov, ktorí vyhovujú podmienkam uvedeným vo VZN. Sadzba poplatku u poplatníkov, u ktorých je zavedený množstvomý zber, je 0,90 Sk za 1 l komunálnych odpadov alebo drobných stavebných odpadov.

V porovnaní s vybranými mestami SR patrí základná sadzba poplatku v meste Nováky k najvyšším základným sadzbám poplatkov (na základe prepočtu autora).

Výška poplatkov za komunálne odpady a drobné stavebné odpady môže významne ovplyvňovať štruktúru výdavkov obyvateľov i podnikateľských subjektov v meste. Regulácia cien za zber a spracovanie (uloženie) odpadov zvyšuje riziko vzniku neefektívnych „cenových rozhodnutí“ miestnej samosprávy, avšak vzhľadom k tomu, že toto opatrenie je legislatívne stanovené centrálnou vládou, obce môžu ovplyvňovať tento proces iba nepriamo: najmä prostredníctvom zvyšovania konkurencie subjektov pôsobiach na trhu spracovateľov odpadu, alebo dôslednejšou kalkuláciou nákladov týchto subjektov.

Daň za psa

Daň za psa je vyrubovaná podľa príslušného Všeobecne záväzného nariadenia č. 6/2005 o miestnych daniach, ktoré odlišuje základnú sadzbu dane:

a) v bytových domoch	800 Sk / pes / kalendárny rok,
b) v rodinných domoch, záhradkárske osadách	100 Sk / pes / kalendárny rok,
c) v areáloch firiem	1 000 Sk / pes / kalendárny rok.

¹²⁶ § 39 ods. 6 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²⁷ Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomickejšia klasifikácia rozpočtovej klasifikácie

¹²⁸ Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky k č. MF/010175/2004-42 zo dňa 8. decembra a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie

¹²⁹ Záverečný účet mesta Nováky za rok 2006. <http://www.novaky.sk>

¹³⁰ Štatistický úrad, <http://www.statistics.sk/webdata/slov/edicny/klas.htm>

¹³¹ Vyhláška ŠÚ SR č. 195/2003 z 30. mája 2003

¹³² Rozpočet mesta Nováky. http://www.novaky.sk/oznamy/rozp2007pri_vyd.xls

¹³³ § 64 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹³⁴ http://www.recfond.sk/index.php?www=ziadosti_obci&filter=n&act_page=1

¹³⁵ http://www.recfond.sk/index.php?www=sp_file&id_item=79

¹³⁶ Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov

¹³⁷ Všeobecne záväzné nariadenie č. 11/2005 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

7.6.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

ÚPN Nováky predkladá nasledovné regulatívy odpadového hospodárstva pre mesto Nováky:

- problematiku zberu nebezpečných odpadov riešiť pravidelným zberom a zvozom na vopred oznámených miestach, umožniť odovzdávanie tohto druhu odpadu na označených miestach;
- riešiť priestorové požiadavky pre separáciu a dotriedenie komunálneho odpadu v areáli;
- minimalizovať objemy skládkovaných odpadov skvalitnením separačného procesu.

V ďalších zámeroch mesta sa uvažuje o dovybavení kompostárne a zavedení zhodnocovania kuchynského odpadu.¹³⁸

7.7. OVZDUŠIE

7.7.1. SÚČASNÝ STAV

Prúdenie vzduchu v Novákoch a okolí je značne ovplyvnené orografiou a orientáciou Hornonitrianskej kotliny. Na nevhodné podmienky pre rozptyl a prenos exhalátov poukazuje aj **nízka hodnota priemernej ročnej rýchlosti vetra** 2,3 m/s. **Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má energetika**, menšie množstvá exhalátov emitujú zdroje chemického priemyslu a lokálne kúreniská. Veľký podiel na vysokej úrovni znečistenia v tejto oblasti má nízka kvalita palivovo-energetických zdrojov. Využívané uhlie, okrem síry, obsahuje najmä arzén.¹³⁹ Environmentálnej záťaži je vystavených 179 000 obyvateľov v 31 sídlach, z toho mestského typu je 5 sídiel. Zaberá plochu 519 km².

Najzávažnejším problémom znečistenia ovzdušia v regióne sú emisie SO₂. Zo zdrojov znečisťovania ovzdušia oxidom siričitým, ktoré patria do skupiny veľkých a stredných zdrojov, bolo do modelových výpočtov SHMÚ zaradených 479 komínov (výduchov) z celkového počtu takmer 8 000 evidovaných v databázovom systéme NEIS. Emisie z týchto 479 komínov reprezentujú až 99,54% emisií z veľkých a stredných zdrojov (90584 t) v roku 2004. Z tohto podielu štyri dominantné zdroje predstavujú takmer 75%-ný podiel – **ENO (Elektrárne Nováky) 46%**, Slovnaft Bratislava a U.S. Steel Košice viac ako po 10% a EVO (Elektrárne Vojany) do 5%. Malé zdroje znečisťovania (hlavne domáce vykurovacie systémy) vďaka plynofikácii sa podieľali na celkovej emisii oxidu siričitého v roku 2004 okolo 5%.

V roku 2004 boli len na monitorovacej stanici SHMÚ v Bystričanoch **mierne prekročené povolené počty prekročení** (cieľové limitné hodnoty + medze tolerancie pre rok 2004), a to pre hodinové (o štyri) a priemerné denné hodnoty (o jeden). Na základe skutočnosti, že na blízkych staniaciach (Prievidza a Handlová) tieto hodnoty neboli prekročené, možno usúdiť, že ide o lokálny problém nepresahujúci územie o rozlohe niekoľkých desiatok kilometrov štorcových. Túto skutočnosť potvrdil aj modelový výpočet, podľa ktorého percentil pre hodinové koncentrácie je menší ako limitná hodnota, t. j. podľa modelu počet prekročení priemerných hodinových údajov počas roka nebol viac ako 24. Zrejme ide o sčítavanie negatívnych dopadov dominantného zdroja a ostatných lokálnych zdrojov pri určitých podmienkach rozptylu znečisťujúcich látok v údolnom systéme. Modelový výpočet (CEMOD) potvrdil obmedzenie plochy prekročení len na územie okresu Prievidza. Z priestorového rozloženia priemernej ročnej koncentrácie oxidu siričitého v oblasti Prievidza vyplýva, že lokality nad hornou medzou hodnotenia spadajú práve do lokalít Prievidze, Bystričan a Handlovej. Okrem uvedenej skutočnosti z pohľadu ochrany vegetácie je poznatok, že lokality nad hornou medzou hodnotenia sa nachádzajú aj na okolitých svahoch hornonitrianskej kotliny, v ktorej sa nachádza veľký zdroj znečisťovania – Elektrárne Kostolany (ENO). Priamy dopad tohto zdroja znečisťovania predstavuje pre Prievidzu a Bystričany 20 až 25% a pre Handlovú 10 až 15% v ročnom priemere. Z pohľadu hodinových koncentrácií týmto zdrojom sú najvýraznejšie zaťažené Bystričany a najmenej Handlová.¹⁴⁰

Z hľadiska znečistenia ďalšej významnej znečisťujúcej látky – PM₁₀ – bol na monitorovacích staniaciach Prievidza a Bystričany v rokoch 2001-2003 zaznamenaný nárast počtu prekročení limitnej hodnoty znečistenia (+medze tolerancie).

Umiestnenie najbližších monitorovacích staníc:

- **Prievidza - J. Hollého:** Meracia stanica sa nachádza v blízkosti centra mesta pri garážach a malom parkovisku. Neďaleko nej sa nachádza Trenčín novopostavený 4 poschodový dom a nižšia zástavba dvojposchodových domov. v blízkosti stanice vedie málo frekventovaná cesta,
- **Handlová - Morovianska cesta:** Stanica je umiestnená v oblasti s prevládajúcou individuálnou zástavbou v areáli základnej školy v blízkosti miestnej komunikácie. Medzi najväčšie zdroje emisií patria energetické zdroje a priemysel,
- **Bystričany - Rozvodňa SSE:** Stanica je umiestnená v objekte rozvodne SSE, na ploche vysadenej ovocnými stromami. **Najväčší zdroj znečistenia Elektrárne Nováky (ENO) sa nachádza 1,5 km na sever od monitorovacej stanice.**¹⁴¹

¹³⁸ Informácie VEPOS s.r.o.

¹³⁹ Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike 2003. SHMÚ, MŽP SR, 2004. http://oko.shmu.sk/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2003.pdf

¹⁴⁰ Hodnotenie kvality ovzdušia v SR 2005. SHMÚ, 2006. http://oko.shmu.sk/hodnotenie/2005_%20Hodnotenie_kvality_ovzdušia_v_SR.pdf

¹⁴¹ Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike 2005. SHMÚ, MŽP SR, 2006. http://oko.shmu.sk/rocnky/!%20SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2005.pdf

7.7.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

Podrobnosťami výhľadovo plánovaných opatrení alebo projektov pre zníženie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia sa zoberá Integrovaný program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie okresu Prievidza, spracovaný v júni 2007. Z programu vyplývajú konkrétne zábery najväčších znečisťovateľov ovzdušia, ktorými sú Slovenské elektrárne a. s., o. z. Elektrárne Nováky; Novácke chemické závody a.s. a Handlovská energetika s.r.o.¹⁴²

ÚPN Nováky uvádza viaceré krajinné-ekologické regulatívy ochrany ovzdušia, týkajúce sa najmä plynofikácie :

- kompletná plynofikácia obytných aj výrobných plôch;
- staré granulačné kotly na ENO a prevádzkovať iba do konca roka 2006;
- druhý fluidný kotol FK 2 na ENO a uviesť do prevádzky v roku 2007;
- blok č. 4 ENO B prevádzkovať do konca roka 2005 a blok č. 3 do konca roka 2006, resp. pre jeho ďalšiu prevádzku zabezpečiť nízko-sírne palivo s cieľom dosiahnutia požadovaných emisných limitov SO₂;
- nový blok 125 MW, ako náhrada blokov č. 3 a 4 uviesť do prevádzky už v roku 2008;
- pri realizácii zámerov výstavby nových výrobných podnikov, ktoré by predstavovali zdroje znečisťovania ovzdušia (ZZO), dodržať príslušné legislatívne normy pre zriadenie a prevádzkovanie ZZO, v zmysle zákona NR SR č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia.

7.8. HLUK

7.8.1. SÚČASNÝ STAV

Hluk je jedným z najvýraznejších ukazovateľov kvality životného prostredia. Najvyššie denné prípustné ekvivalentné hladiny hluku vo vonkajších priestoroch sú pre hluk z dopravy resp. iných zdrojov stanovuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z. zo 16. augusta 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

Podľa tejto vyhlášky je **priestor pred oknami obytných miestností bytových a rodinných domov**, priestor pred oknami chránených miestností školských budov, zdravotníckych zariadení a iných chránených objektov a rekreačné územie, **limitovaný hlukovou hladinou 55 dB (deň a večer) a 45 dB (noc)**.¹⁴³

Na hornej Nitre je hlukovo najzaťaženejším územím **aglomerácia Zemianske Kostoľany – Nováky – Prievidza**. Problematiku hluku v Novákoch a Zemianskych Kostoľanoch majú zlepšiť navrhované obchvaty ciest.¹⁴⁴

Podľa správy Rizikové faktory v životnom prostredí z roku 2000 podliehalo v roku 1999 v meste Nováky hluku v úrovni nad 65 dB viac ako 9% obyvateľov, ďalších **viac ako 9% obyvateľov podliehalo hluku >70 dB**, čo predstavovalo **najvyššiu úroveň zo sledovaných miest Trenčianskeho kraja**.¹⁴⁵

7.8.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

ÚPN Nováky navrhuje nasledovné regulatívy:

- vhodným spôsobom navrhnuť výsadbu stromovej a krovinnej zelene v blízkosti ciest, prípadne výstavbu protihlukových stien na zmiernenie negatívnych dopadov zvýšeného hluku a prašnosti z prevádzky vozidiel na verejných komunikáciách;
- v zmysle spracovanej správy o hodnotení vplyvov činností na ŽP „Cesta R2 Hradište – hranica kraja“ (Enviconsult Žilina 11/2004) viesť cestu R2 v trase modrého variantu, s tým, že existujúca cesta I/50 sa stane súbežnou komunikáciou;
- protihlukové a iné opatrenia realizovať v zmysle odporúčaných opatrení a záverov správy o hodnotení vplyvov činnosti na ŽP.

¹⁴² Integrovaný program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia - územie okresu Prievidze. KÚŽP, 2007.

<http://www.tn.kuzp.sk/dokumenty/ipzkopd.doc>

¹⁴³ Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z. zo 16. augusta 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

¹⁴⁴ Porovnanie vybraných indikátorov životného prostredia v krajoch SR k roku 2002. SAŽP, 2003. http://enviroportal.sk/pdf/spravy_zp/ksk02s_horn.pdf

¹⁴⁵ Rizikové faktory v životnom prostredí z roku 2000. <http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/kraje/trencin/FyzRizik.htm>

7.9. OCHRANA PRÍRODY

7.9.1. SÚČASNÝ STAV

Osobitne chránené časti prírody a krajiny

Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny je podľa § 51 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a podľa § 18 a prílohy č. 16 vykonávacej vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z. úradnou evidenciou chránených území (CHÚ) a chránených stromov (CHS) Slovenskej republiky.¹⁴⁶

Regulácie v záujme ochrany prírody predstavujú súbor vládnych opatrení, ktorých cieľom je ochrana tzv. „ekologických funkcií“ prírody, predovšetkým zachovania biodiverzity druhov.

Maloplošné chránené územia (MCHÚ)

V katastri mesta Nováky sa nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia.¹⁴⁷

Chránený strom

Chránené stromy sú v zmysle zákona č. 543/2002 kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Môže ich vyhlásiť príslušný krajský úrad životného prostredia všeobecne záväznou vyhláškou. v meste Nováky sa nenachádzajú žiadne chránené stromy.¹⁴⁸

Veľkoplošné chránené územia

Do katastrálneho územia Novák nezasahuje žiadne veľkoplošne chránené územie.¹⁴⁹

NATURA 2000

Súvislú európsku sústavu chránených území NATURA 2000 tvoria:

Územia európskeho významu (ÚEV)¹⁵⁰

Do katastra mesta Nováky nezasahuje žiadne ÚEV.¹⁵¹

Chránené vtáčie územia (CHVÚ)¹⁵²

V katastri mesta Nováky sa nenachádza žiadna časť chránených vtáčích území.¹⁵³

Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability definuje zákon č. 543/2002 Z. z. z 25. júna 2002 o ochrane prírody a krajiny ako celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu. Zákon ukladá tiež povinnosť občanov chrániť prírodu a krajinu pred ohrozením, poškodzovaním a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability.¹⁵⁴

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) stanovuje dokumenty ÚSES ako súčasť informácií využívaných v územnoplánovacej činnosti. Ďalšími dokumentmi sú: stratégie trvalo udržateľného rozvoja, stratégie štátnej environmentálnej politiky, environmentálne akčné programy a odvetvové koncepcie; projekty pozemkových úprav, lesných, vodohospodárskych, závlahových a melioračných úprav pozemkov; dokumenty územného systému

¹⁴⁶ Sústava chránených území (CHÚ) je definovaná v Zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a Vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny. Podľa tohto zákona platí na celom území Slovenska jeden z piatich stupňov ochrany územia (podľa <http://uzemia.enviroportal.sk/about>):

- chránená krajinná oblasť (§ 18) – II. stupeň ochrany,
- národný park (§ 19) – III. stupeň ochrany,
- chránený areál (§ 21) – III., IV. alebo V. stupeň ochrany,
- prírodná rezervácia (§ 22) – IV. alebo V. stupeň ochrany,
- prírodná pamiatka (§ 23) – IV. alebo V. stupeň ochrany,
- chránený krajinný prvok (§ 25) – II., III., IV. alebo V. stupeň ochrany,
- chránené vtáčie územie (§ 26).

¹⁴⁷ <http://uzemia.enviroportal.sk/>

¹⁴⁸ <http://stromy.enviroportal.sk/stromy.php>

¹⁴⁹ <http://enviroportal.sk/atlas/online/>

¹⁵⁰ ÚEV sú navrhované na ochranu podľa kritérií stanovených v Smernici o biotopoch. Národný zoznam ÚEV, schválený vládou SR, obsahuje 382 návrhov ÚEV s celkovou rozlohou 587 194,8 ha (11,72 % rozlohy SR). Ministerstvo životného prostredia SR vydalo tento zoznam vo výnose č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004. Po schválení vládou SR bol tento zoznam zaslaný Európskej komisii (EK) na schválenie. Tá ho posúdi do 3 rokov od zaslania. Na základe stanoviska EK sa národný zoznam v prípade potreby bude aktualizovať. Po schválení národného zoznamu Európskou komisiou budú najneskôr do 6 rokov navrhované ÚEV vyhlásené slovenskými orgánmi ochrany prírody za chránené územia podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, resp. ich zóny (<http://uzemia.enviroportal.sk/about>).

¹⁵¹ <http://www.soprs.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4>

¹⁵² Navrhované na ochranu podľa zásad stanovených v Smernici o vtákoch. Vláda Slovenskej republiky svojím uznesením č. 636 zo dňa 9. júla 2003 schválila Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území (nCHVÚ), ktorý obsahuje 38 území. Tento zoznam bol zaslaný Európskej komisii a nie je predmetom schvaľovania EK. Od roku 2005 sú postupne Ministerstvom životného prostredia SR tieto CHVÚ schvaľované.

¹⁵³ <http://www.soprs.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20>

¹⁵⁴ Základom ÚSES sa stala Koncepcia územného systému ekologickej stability, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 394/1991. v nej je ÚSES definovaný ako územný model tvorený štruktúrou ekologicky stabilných prvkov. Táto koncepcia obsahovala principiálne východiská tvorby ÚSES, prvky ÚSES, kritériá ich výberu, hierarchické úrovne a zdôrazňovala potrebu vytvorenia legislatívnych a ekonomických podmienok pre realizáciu ÚSES. Na základe tohto uznesenia bola neskôr spracovaná koncepcia Generelu nadregionálneho ÚSES pre územie Slovenska v mierke 1:200 000 a 1:500 000 ako základný dokument stratégie ochrany geofundu a vytvorenia podmienok pre zachovanie ekologickej stability a biodiverzity v Slovenskej republike. Neskôr po vydaní Metodického pokynu MŽP SR na vypracovanie dokumentov ÚSES a Manuálu k metodickým pokynom na spracovanie dokumentácie ÚSES boli vypracované projekty Regionálnych ÚSES (RÚSES) a miestneho ÚSES (<http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr-2004ext/uses.doc>).

ekologickej stability, územné priemety ochrany prírody a krajiny, programy starostlivosti o prírodu a krajinu; programy ochrany kultúrneho a historického dedičstva; programy odpadového hospodárstva; koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obcí a stratégie a programy regionálneho rozvoja.

Na území Novák sa nachádzajú viaceré prvky ÚSES, ktoré sú spracované v grafickej prílohe ÚPN Nováky: regionálne biocentrum (RBC), lokálne biocentrum, lokálny biokoridor, regionálny biokoridor a iné prvky.¹⁵⁵

7.9.2. ZÁMERY, NÁVRHY, ODPORÚČANIA

Z hľadiska ochrany prírody mesto disponuje len obmedzenými kompetenciami, ktoré mestu prináležia zo zákona o ochrane prírody a krajiny. Mesto Nováky nie je zasiahnuté významnými reguláciami v ochrane prírody.

7.10. ZHRNUTIE

Kvalita životného prostredia obyvateľov má priamy vplyv na potenciál hospodárskeho rozvoja regiónu, v ktorom žijú (a naopak). Preto medzi najdôležitejšie úlohy samosprávy musí patriť i vytváranie dobrých podmienok pre kvalitné životné prostredie. Z hľadiska možností mesta priamo zasahovať do rozvoja životného prostredia v meste prisudzuje súčasný legislatívno-právny stav v SR najdôležitejšie úlohy týmto oblastiam technickej a environmentálnej infraštruktúry: odpadové hospodárstvo, zásobovanie teplom, zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie odpadových vôd.

V oblasti odpadového hospodárstva mesto Nováky zabezpečuje a rozvíja spracovanie odpadu ako aj zhodnocovanie odpadov v zmysle príslušnej legislatívy.

V oblasti technickej infraštruktúry má mesto Nováky rozpracované viaceré návrhy projektov a komplexných odporúčaní pre ďalší rozvoj najmä tepelného a vodného hospodárstva.

Zásadným environmentálnym problémom mesta Nováky je kvalita ovzdušia a hluk, spôsobené predovšetkým prítomnosťou významných priemyselných znečisťovateľov a nevyhovujúcim dopravným riešením v meste.

Možnosti samosprávy ovplyvňovať rozvoj viacerých oblastí environmentálnej a technickej infraštruktúry sú obmedzené a upriamujú sa skôr na nepriame ekonomické a politické nástroje, týkajúce sa regulácií, legislatívnych pravidiel, získavanie zdrojov a podobne.

7.11. ZDROJE

1. Hodnotenie kvality ovzdušia v SR 2005. SHMÚ, 2006.
2. Integrovaný program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia - územie okresu Prievidze. KÚŽP, 2007. <http://www.tn.kuzp.sk/dokumenty/ipzkopd.doc>
3. Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky k č. MF/010175/2004-42 zo dňa 8. decembra a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie
4. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie
5. Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja. Súhrnná správa. http://www.tn.kuzp.sk/dokumenty/plan/kanalizacie/verejne_kanalizacie_suhrnna_sprava.doc
6. Plánov máme veľa... 21. storočie, 3/2005. http://www.envira.sk/03_05_pdf/rf/veposnovaky.pdf
7. Porovnanie vybraných indikátorov životného prostredia v krajoch SR k roku 2002. SAŽP, 2003. http://enviroportal.sk/pdf/spravy_zp/ksk02s_horn.pdf
8. Rizikové faktory v životnom prostredí z roku 2000. <http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/kraje/trencin/FyzRizik.htm>
9. Rozpočet mesta Nováky. http://www.novaky.sk/oznamy/rozp2007pri_vyd.xls
10. Spracované na základe údajov ÚRSO (<http://www.urso.gov.sk>). Rozhodnutie ÚRSO č.: 0075/2007/V
11. Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike 2003. SHMÚ, MŽP SR, 2004. http://oko.shmu.sk/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdusia_SR_2003.pdf
12. Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike 2005. SHMÚ, MŽP SR, 2006. http://oko.shmu.sk/rocnky/!%20SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdusia_SR_2005.pdf
13. Štatistický úrad, <http://www.statistics.sk/webdata/slov/edicny/klas.htm>
14. ÚPN Nováky
15. Všeobecne záväzné nariadenie č. 11/2005 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.
16. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z.z. zo 16. augusta 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.
17. Vyhláška ŠÚ SR č. 195/2003 z 30. mája 2003
18. Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch
19. Zákon č. 276/2001 Z. z. zo 14. júna 2001 o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁵⁵ Podrobnejší popis všetkých navrhovaných prvkov sa nachádza v ÚPN mesta Nováky (aktualizovaná verzia 2005, zmeny a doplnky č. 3).

20. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov
22. <http://enviroportal.sk/atlas/online/>
23. http://oko.shmu.sk/hodnotenie/2005_%20Hodnotenie_kvality_ovzdušia_v_SR.pdf
24. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr-2004ext/uses.doc>
25. <http://stromy.enviroportal.sk/stromy.php>
26. <http://uzemia.enviroportal.sk/>
27. <http://uzemia.enviroportal.sk/about>
28. <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/document/001827.doc>
29. http://www.envira.sk/03_05_pdf/rf/veposnovaky.pdf
30. <http://www.envirofond.sk/archiv.html>
31. <http://www.novaky.sk/?str=firmy&lang=sk>
32. http://www.recfond.sk/index.php?www=ziadosti_obci&filter=n&act_page=1
33. [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2374B8EDA0778240C12570DD00452665/\\$FILE/Priloha_08.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2374B8EDA0778240C12570DD00452665/$FILE/Priloha_08.doc)
34. <http://www.seas.sk/elektrarne/tepelne-elektrarne/elektrarne-novaky/>
35. <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20>
36. <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=3>
37. <http://www.stvps.sk>
38. <http://www.teplo.exo.sk/index.php?web=uvod.php>
39. <http://www.tsk.sk/buxus/docs/regional/zasobnik/PrioritnaOs4OPZP.xls>
40. <http://www.urso.gov.sk/>
41. <http://www.veposnovaky.sk/index.php?list=page&id=14>

8. ŠIRŠIE VZŤAHY – MESTO A ZÁZEMIE

Mesto Nováky je súčasťou okresu Prievidza a taktiež významnou súčasťou prirodzeného zázemia okresného mesta. Okres Prievidza tvorí spolu 52 sídiel, z toho 4 majú štatút mesta (okrem Novák a Prievidze i Handlová a Bojnice). V mestách okresu žije 57,3% a na vidieku 42,7 % obyvateľov okresu¹⁵⁶.

8.1. SÍDELNÁ ŠTRUKTÚRA

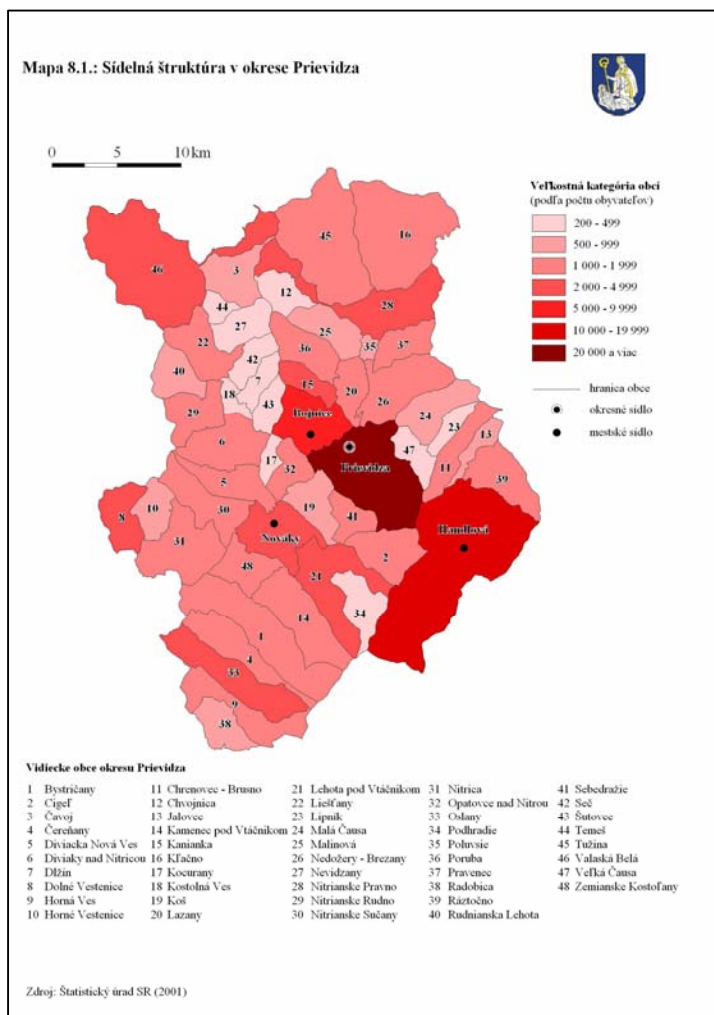
Zázemie Prievidze tvorí okrem už spomínaných troch miest i 48 vidieckych obcí (viď mapa č. 8.1. a tab. č. 8.1.). Hoci pre Slovensko je typická rozdrobenosť sídelnej štruktúry s vysokým počtom malých obcí (67% obcí SR má menej než 1 000 obyvateľov), v zázemí Prievidze sa toto neprejavuje až tak výrazne (menej než 1 000 obyvateľov má 38% obcí okresu Prievidza). Kým priemerná veľkosť vidieckej obce na Slovensku je 860 obyvateľov, v okrese Prievidza je to 1 245 obyvateľov. Sídelnú štruktúru zázemia Prievidze možno výhľadovo hodnotiť ako stabilnejšiu, s prevahou obcí vo veľkostnej kategórii 1 000 až 1 999 obyvateľov (46% obcí okresu), a výrazným centrom osídlenia v meste Prievidza (v samotnej Prievidzi žije 38% obyvateľov okresu).

Okres Prievidza predstavuje ťažisko osídlenia regionálneho významu s centrom v meste Prievidza.¹⁵⁷ Okrem mesta Prievidza (v spojitosti s podružným centrom v Bojniciach ako súčasťou črtajúceho sa súmestia Prievidza - Bojnice) možno na nižšej hierarchickej úrovni v rámci okresu vyčleniť i ďalšie spádové územia, a to s centrami v Novákoch (resp. Nováky - Zemianske Kostolany), Handlovej, Nitrianskom Pravne a v Nitrianskom Rudne.

Tab. č. 8.1.: Sídelná štruktúra okresu Prievidza

veľkostná kategória obcí	počet obcí			počet obyvateľov		
	absolútne	relatívne (v %)	kumulatívne (v %)	absolútne	relatívne (v %)	kumulatívne (v %)
200 - 499	11	21,2	21,2	3 897	2,8	2,8
500 - 999	9	17,3	38,5	6 037	4,3	7,1
1 000 - 1 999	24	46,2	84,6	33 782	24,1	31,2
2 000 - 4 999	5	9,6	94,2	20 207	14,4	45,6
5 000 - 9 999	1	1,9	96,2	5 006	3,6	49,2
10 000 - 19 999	1	1,9	98,1	18 018	12,9	62,1
20 000 a viac	1	1,9	100,0	53 097	37,9	100,0
Spolu	52	100,0	100,0	140 044	100,0	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

¹⁵⁶ Štatistický úrad SR (2001)

¹⁵⁷ AUREX (2001)

8.2. ODCHÁDZKA A DOCHÁDZKA ZA PRÁCOU A DO ŠKÔL

Mestá, ktoré sú prirodzeným centrom pre svoje zázemie, plnia zároveň i viacero obslužných funkcií, z ktorých úžitok tak plyní nielen pre samotných obyvateľov mesta, ale i pre obyvateľov ďalších obcí daného spádového územia. Nováky predstavujú jedno z takýchto prirodzených centier, pričom z hľadiska lokalizácie priemyselných podnikov a nimi poskytovaných pracovných príležitostí sú po okresnom meste Prievidza druhým najvýznamnejším centrom dochádzky za prácou. Zároveň Nováky poskytujú pre obyvateľov mesta a okolitých obcí i centrum služieb a inštitúcií verejného sektora (školské a zdravotnícke zariadenia, úrady), avšak nižšieho rangu, keďže širšiu škálu služieb poskytuje pre Nováky a okolie sídlo okresu v neďalekej Prievidzi. Dôsledkom nerovnomerného, avšak prirodzeného sústredenia (najmä) pracovných príležitostí je denná migrácia obyvateľov medzi mestom a okolitými obcami okresu.

Odchádzka za prácou

K 26. máju 2001, keď sa na Slovensku konalo ostatné sčítanie obyvateľstva, z mesta Nováky do zamestnania odchádzalo 577 osôb, čo predstavuje štvrtinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva mesta.

Tab. č. 8.2.: Odchádzka do zamestnania z mesta Nováky

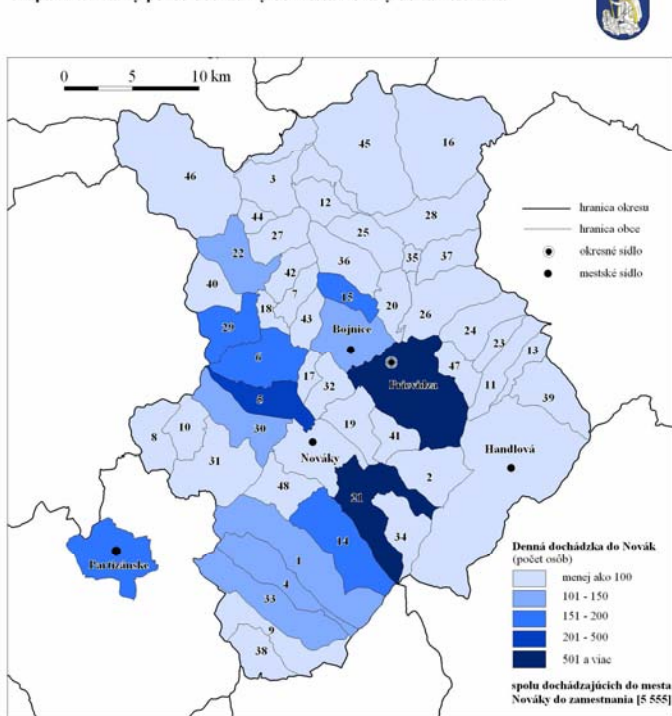
smer odchádzky do zamestnania z mesta Nováky		odchádzajúci z mesta do zamestnania	
		počet	%
Spolu odchádzajúci v rámci okresu		458	79,4
Z toho:	Prievidza	211	36,6
	Zemianske Kostolany	84	14,6
	Dolné Vestenice	46	8,0
	Ostatné obce v okrese Prievidza	117	20,3
Spolu odchádzajúci do iných okresov		95	16,5
Z toho:	Bratislava	36	6,2
	Ostatné obce mimo okres Prievidza	59	10,2
Spolu odchádzajúci do zahraničia		24	4,2
Spolu odchádzajúcich za mesto Nováky		577	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

Hlavný tok odchádzky za prácou z Novák v rámci okresu smeruje do Prievidze – sídla okresu (takmer polovica odchádzajúcich z Novák do obcí a miest v rámci okresu, čo je 36% všetkých odchádzajúcich). Ďalšie hlavné smery odchádzky sú do susedných Zemianskych Kostolian (najmä tam sídliaci podnik Elektráreň Nováky) a Dolných Vesteníc (najmä podnik VEGUM, a. s.), pričom celkovo v rámci odchádzky za prácou z mesta Nováky dominujú obce okresu Prievidza (takmer 80% všetkých odchádzajúcich). Odchádzka za prácou z Novák mimo okres nie je veľmi výrazná (len 10% všetkých odchádzajúcich, pričom hlavným smerom je hlavné mesto Bratislava (viď tab. č. 8.2.). Do zahraničia za prácou odchádzalo v roku 2001 len 24 ľudí, tento počet má však po pristúpení SR k EÚ celkom isto postupne rastúcu tendenciu.

Ak sledujeme odchádzku do zamestnania z Nováky podľa odvetví, najviac odchádzajúcich je za prácou do oblasti priemyslu (takmer 40% všetkých odchádzajúcich, čo predstavovalo 226 pracovníkov), a to najmä do Prievidze, Zemianskych Kostolian a Dolných Vesteníc. S výraznejším odstupom za priemyslom je odchádzka do práce v oblasti verejnej správy, školstva a zdravotníctva (17% odchádzajúcich), pričom Nováčania smerujú najmä do sídla úradov a školstva v Prievidzi a do sídla nemocnice s poliklinikou v Bojniciach. Menej významná je odchádzka za prácou do ostatných odvetví, ako sú obchod a služby

Mapa 8.2.: Hlavný pôvod dochádzky do mesta Nováky do zamestnania

Vidiecke obce okresu Prievidza

1 Bystrčany	11 Chrenovec - Brusno	21 Lehota pod Vtáčnikom	31 Nitrica	41 Sebeďazice
2 Čigef	12 Chvojčica	22 Liešťany	32 Opatovce nad Nitrou	42 Seč
3 Čarov	13 Jalovec	23 Lipník	33 Oslany	43 Šutovec
4 Čereňany	14 Komence pod Vtáčnikom	24 Malá Čausa	34 Podhradie	44 Tameš
5 Diviacka Nová Ves	15 Kantarka	25 Malinová	35 Podhorie	45 Tužina
6 Diviaky nad Nitricou	16 Kľačno	26 Nedožery - Brezany	36 Poruba	46 Valaská Belá
7 Džbán	17 Kocurany	27 Nevidzany	37 Pravce	47 Veľká Čausa
8 Dolné Vestenice	18 Kostolná Ves	28 Nitrianske Pravno	38 Radobica	48 Zemianske Kostolany
9 Horná Ves	19 Koš	29 Nitrianske Rudno	39 Ráztoko	
10 Horné Vestenice	20 Lazany	30 Nitrianske Sučany	40 Rudnianska Lehota	

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001)

(vyše 8%), stavebníctva (6%) a dopravy a spojov (takmer 6%) a najmenej do pôdohospodárstva (3%).

Celkovo možno zhodnotiť, že odchádzajúci za prácou z Novák merajú cestu najmä do obcí okresu Prievidza, a to najmä do odvetvia priemyslu.

Dochádzka do práce

V čase ostatného sčítania obyvateľstva do zamestnania na území mesta Nováky dochádzalo spolu až 5 555 pracovníkov (čo je viac, než je počet obyvateľov Novák), a to najmä z obcí okresu (vyše 90% všetkých dochádzajúcich, čo predstavovalo spolu 5 059 pracovníkov), čo svedčí o tom, že mesto je sídlom podnikov s regionálnym významom na trhu práce. Najviac, až 1 944 ľudí, dochádzalo do mesta z okresného mesta Prievidza. Viac než 500 ľudí dochádzalo do Novák i zo susednej obce Lehota pod Vtáčnikom a vyše 200 ľudí z Diviackej Novej Vsi – ďalšej zo susedných obcí. Z ďalších jedenástich obcí dochádzalo do Novák z každej z nich viac než 100 ľudí. Z obcí a miest iných okresov dochádzalo do Novák takmer 500 ľudí, najviac z nich zo sídla susedného okresu Partizánske (viď tab. č. 8.3. a mapa č. 8.2.).

Tab. č. 8.3.: Dochádzka do zamestnania do mesta Nováky

pôvod dochádzky do zamestnania do mesta Nováky		dochádzajúci do mesta do zamestnania	
		počet	%
Spolu dochádzajúci v rámci okresu		5 059	91,1
Z toho:	Prievidza	1 944	35,0
	Lehota pod Vtáčnikom	534	9,6
	Diviacka Nová Ves	219	3,9
	Diviaky nad Nitricou	182	3,3
	Kamenec pod Vtáčnikom	178	3,2
	Kanianka	169	3,0
	Nitrianske Rudno	157	2,8
	Bystričany	130	2,3
	Čereňany	129	2,3
	Bojnice	113	2,0
	Liešťany	106	1,9
	Nitrianske Sučany	102	1,8
	Oslany	101	1,8
	Ostatné obce v okrese Prievidza	995	17,9
Spolu dochádzajúci z iných okresov		496	8,9
Z toho:	Partizánske	153	2,7
	Ostatné obce mimo okres Prievidza	343	6,2
Spolu dochádzajúcich do mesta Nováky		5 555	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

V dochádzke do zamestnania do mesta Nováky podľa odvetví pochopiteľne dominuje oblasť priemyslu (takmer 70% všetkých dochádzajúcich, čo predstavovalo 3 794 pracovníkov), keďže v meste sídli prevádzky významných priemyselných podnikov (Baňa Nováky – Hornonitrianske Bane Prievidza, a. s., Novácke chemické závody, a. s. a Vojenský opravárenský podnik Nováky, a. s. a ďalšie). Ďalšie odvetvia v Novákoch ponúkajú menej pracovných miest a predstavujú málo významný smer dochádzky – či už je to práca v oblasti verejnej správy, školstva a zdravotníctva (vyše 7%) alebo stavebníctvo, doprava a spoje či obchod a služby (každé z menovaných odvetví má menší než 5%-ný podiel na dochádzke za prácou do mesta).

Celkovo teda platí, že mesto Nováky je významným cieľom dochádzky do práce v priemysle, a to v celookresnom pohľade.

Odchádzka do škôl

Podľa údajov z ostatného cenzu v roku 2001, z mesta Nováky odchádzalo do škôl spolu len 107 osôb. Najviac medzi nimi bolo študentov vysokých škôl (53), ktorí smerovali najmä mimo okres Prievidza (najviac z nich do Bratislavy). Žiakov, ktorí odchádzali do základných škôl bolo 8, odchádzajúcich žiakov navštevujúcich stredné odborné učilištia mimo mesta bolo 14 a 32 študentov navštevovalo stredné školy mimo Novák, avšak najmä v okrese Prievidza (viď tab. č. 8.4.).

Tab. č. 8.4.: Odchádzka do škôl z mesta Nováky

smer odchádzky do škôl z mesta Nováky		odchádzajúci z mesta do škôl				
		počet				
		žiaci ZŠ	žiaci SOU	študenti SŠ	študenti VŠ	spolu
Spolu odchádzajúci v rámci okresu		7	14	26	1	48
Z toho:	Prievidza	4	13	20	1	38
	Ostatné obce v okrese Prievidza	3	1	6	0	10
Spolu odchádzajúci do iných okresov		1	0	6	49	56
Z toho:	Bratislava	0	0	0	27	27
	Ostatné obce mimo okres Prievidza	1	0	6	22	22
Spolu odchádzajúci do zahraničia		0	0	0	3	3
Spolu odchádzajúcich za mesto Nováky		8	14	32	53	107

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

Dochádzka do škôl

Do Novák podľa sčítania v roku 2001 dochádzalo do škôl spolu až 890 žiakov a študentov, teda podstatne viac, než z Novák za štúdiom odchádzalo (pričom počet blízki sa k 1 000 dochádzajúcim je na Slovensku bežný skôr pre mestá vyšších veľkostných kategórií, aj s približne 20 000 obyvateľmi). Najviac dochádzajúcich bolo do stredných škôl v Novákoch (462), ale tiež žiakov smerujúcich do základných škôl (349). Menej významná bola dochádzka žiakov do SOU v meste (79) a do mesta nedochádzali vysokoškooláci, keďže v meste nesídlí vysoká škola. Pôvod dochádzky do škôl do Novák bol najmä v obciach okresu (830), čo potvrdzuje, že Nováky sú nielen priemyselným centrom okresu, ale i významným centrom školstva v regióne hornej Nitry (viď tab. č. 8.5).

Tab. č. 8.5.: Dochádzka do škôl do mesta Nováky

pôvod dochádzky do škôl z mesta Nováky		dochádzajúci do mesta do škôl				
		počet				
		žiaci ZŠ	žiaci SOU	študenti SŠ	študenti VŠ	spolu
Spolu dochádzajúci v rámci okresu		343	71	416	0	830
Z toho:	Prievidza	32	16	177	0	225
	Nitrianske Sučany	54	1	27	0	82
	Diviacka Nová Ves	43	7	10	0	60
	Čereňany	35	6	14	0	55
	Lehota pod Vtáčnikom	35	9	11	0	55
	Ostatné obce v okrese Prievidza	144	32	177	0	353
Spolu dochádzajúci z iných okresov		6	8	46	0	60
Z toho:	Partizánske	4	1	21	0	26
	Ostatné obce mimo okres Prievidza	2	7	25	0	34
Spolu dochádzajúcich do mesta Nováky		349	79	462	0	890

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001), prepočty autori

8.3. MIKROREGIÓNY A ZDRUŽENIA OBCÍ

Na území prievidského okresu v súčasnosti existujú štyri mikroregionálne združenia (Hornonitrie, Handlovská dolina, Medzihorie a Rokoš-Chotoma), ale mesto Nováky nie je členom či súčasťou žiadneho z nich (viď tab. č. 8.6. a mapa č. 8.3.).

Tab. č. 8.6.: Existujúce mikroregióny na území okresu Prievidza

mikroregión	centrum	počet obyvateľov	počet obcí (vrátane centra)
Hornonitrie	Nitrianske Pravno	12 854	10
Handlovská dolina	Ráztočno	4 582	6
Medzihorie	Horná Ves	6 264	5
Rokoš-Chotoma	Dolné Vestenice	13 650	9
Spolu		37 350	30

Zdroj: Slovenská agentúra životného prostredia (2005)

Spoločné obecné úrady

Všetky obce okresu Prievidza sú v súčasnosti zaradené do spoločných obecných úradov (SOU), s výnimkou mesta Prievidza. Sídlnami SOU v okrese sú Bojnice, Handlová a Nováky. Nováky sú pritom sídlom najväčšieho SOÚ v okrese, či už počtom obcí alebo počtom obyvateľov, pre ktorých SOÚ zabezpečuje prenesený výkon kompetencií štátnej správy, a to v oblasti stavebného konania, opatrovateľskej služby a školstva. (viď tab. č. 8.7.).¹⁵⁸

Tab. č. 8.7.: Spoločné obecné úrady na území okresu Prievidza

centrum SOU	počet obyvateľov	počet obcí (vrátane centra)
Bojnice	27 505	18
Handlová	22 600	7
Nováky	37 242	26
Spolu	87 347	51

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR (2006)

¹⁵⁸ Ministerstvo vnútra SR (2006)

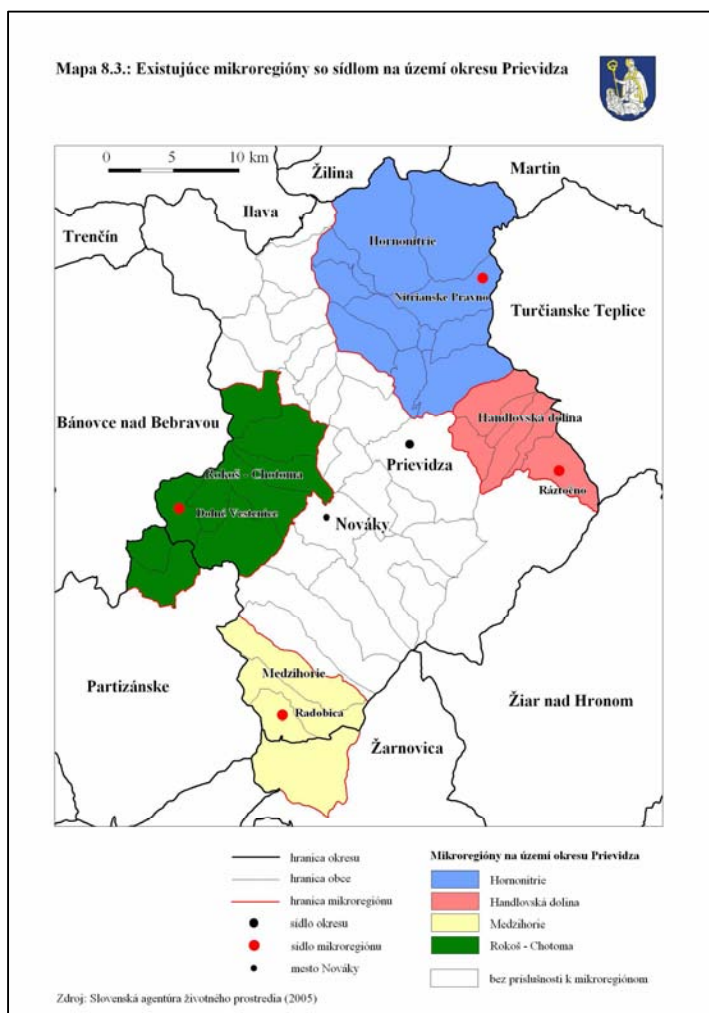
Združenia obcí

Združenie miest a obcí hornej Nitry (ZMOHN) bolo založené v roku 1991 a oficiálne bolo zaregistrované v roku 1994 ako záujmové združenie právnických osôb. ZMOHN pracuje najmä ako poradenský orgán pre členskú základňu. Členmi združenia sú mestá a obce z okresu Prievidza, vrátane mesta Nováky, čo predstavuje spolu 52 členov.

Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra, Regionálna rozvojová agentúra (ZRRHN RRA) je záujmovým združením právnických osôb založené v roku 1994 so sídlom v Prievidzi. Členmi sú mestá a obce, podnikateľské subjekty resp. ich zástupcovia, banky, mimovládne organizácie, agentúry, vzdelávacie a zdravotnícke inštitúcie, kluby (celkom 29 členov). Cieľom združenia je zlepšenie kvality života obyvateľov regiónu horná Nitra. Mesto Nováky je nepriamym členom združenia prostredníctvom *Združenia miest a obcí Hornej Nitry*, ktorého je mesto členom.¹⁵⁹

Regionálne združenie cestovného ruchu horná Nitra so sídlom v Prievidzi pôsobí od roku 1995 a združuje subjekty podnikajúce v cestovnom ruchu a samosprávy miest a obcí regiónu, ktoré majú záujem na rozvoji cestovného ruchu. Cieľom združenia je prezentovať región hornej Nitry na domácich a zahraničných výstavách a workshopoch a získavať ďalších partnerov a osloviť skupinu potenciálnych návštevníkov regiónu. Mesto Nováky je jedným z členov združenia.¹⁶⁰

Regionálne združenie obcí Vtáčnik so sídlom v Prievidzi vzniklo v roku 2003 za účelom pomoci pri revitalizácii poddolovaného územia regiónu Horná Nitra po baníckej činnosti a pri strategickom rozvoji regiónu. Mesto Nováky je jedným z 9 zakladateľov tohto združenia obcí.

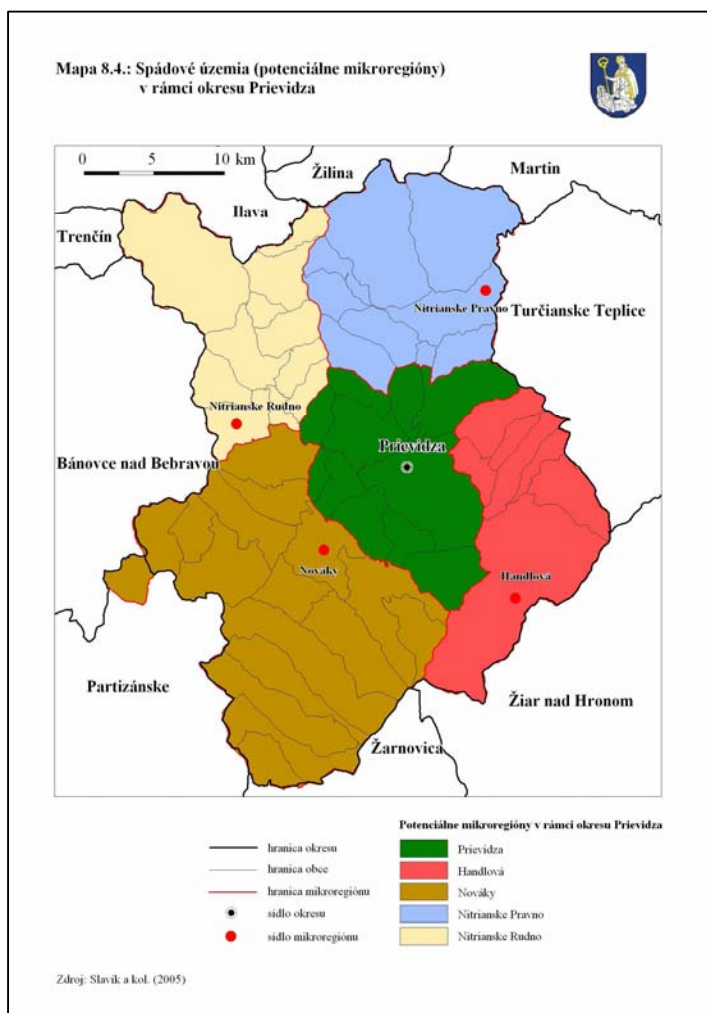

¹⁵⁹ <http://www.zrrhn.sk/>

¹⁶⁰ <http://www.hornanitra-info.sk>

Spádová zóna v zázemí mesta Nováky

Ak pre identifikáciu mikroregiónov zo spektra sídelných väzieb ako kľúčové vyberieme dochádzku za prácou a dochádzku do škôl, tak na území okresu Prievidza možno identifikovať 5 mikroregiónov (viď tab. č. 8.8. a mapa č. 8.4.). Mesto Nováky je centrom jedného z nich. K Novákum prirodzene spáduje 16 ďalších obcí, pričom počet obyvateľov takéhoto mikroregiónu dosahuje takmer 30 000.¹⁶¹

Tab. č. 8.8.: Spádové územia (potenciálne mikroregióny) na území okresu Prievidza

centrum	počet obyvateľov	počet obcí (vrátane centra)
Prievidza	70 315	12
Nováky	29 913	17
Handlová	22 476	7
Nitrianske Pravno	9 644	8
Nitrianske Rudno	8 187	9
Spolu	140 535	53

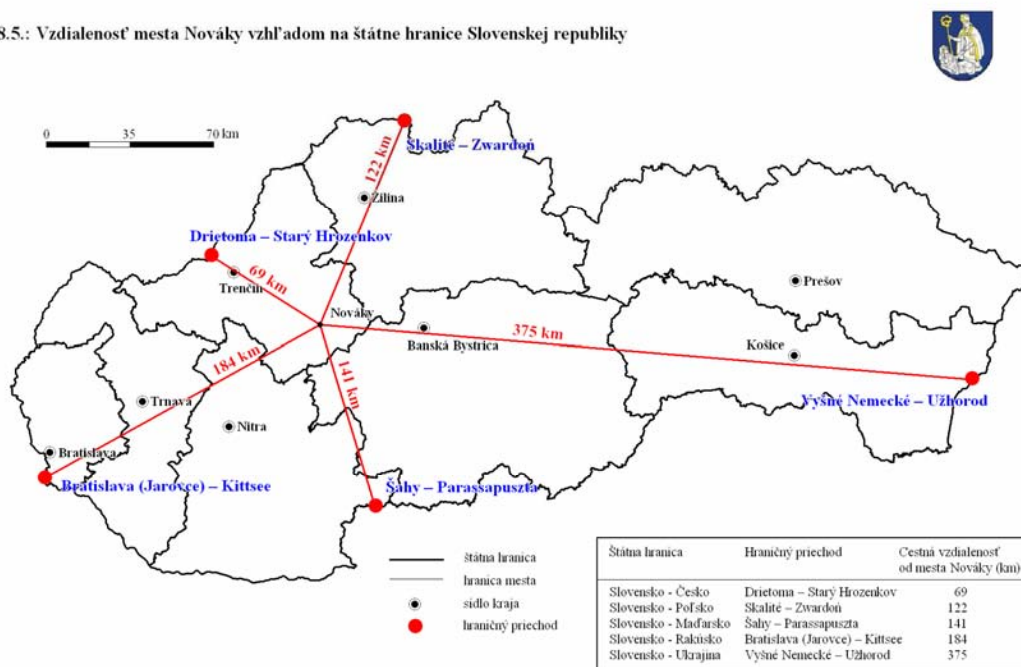
Zdroj: Slavík a kol. (2005)

8.4. EUROREGIÓN Y A CEZHRAHICNÁ SPOLUPRÁCA

Mesto Nováky sa dosiaľ veľmi angažovalo v euroregionálnych združeniach či cezhraničnej spolupráci. Vyplýva to z polohy mesta, relatívne centrálnej vzhľadom k štátnym hraniciam SR. Nováky, a prievidzský okres ako taký, nepredstavujú prihraničný typ regiónu. Najmenej vzdialenou je štátna hranica s Českom vo vzdialenosti 69 km (viď mapa. č. 8.5.).

¹⁶¹ Slavík a kol. (2005)

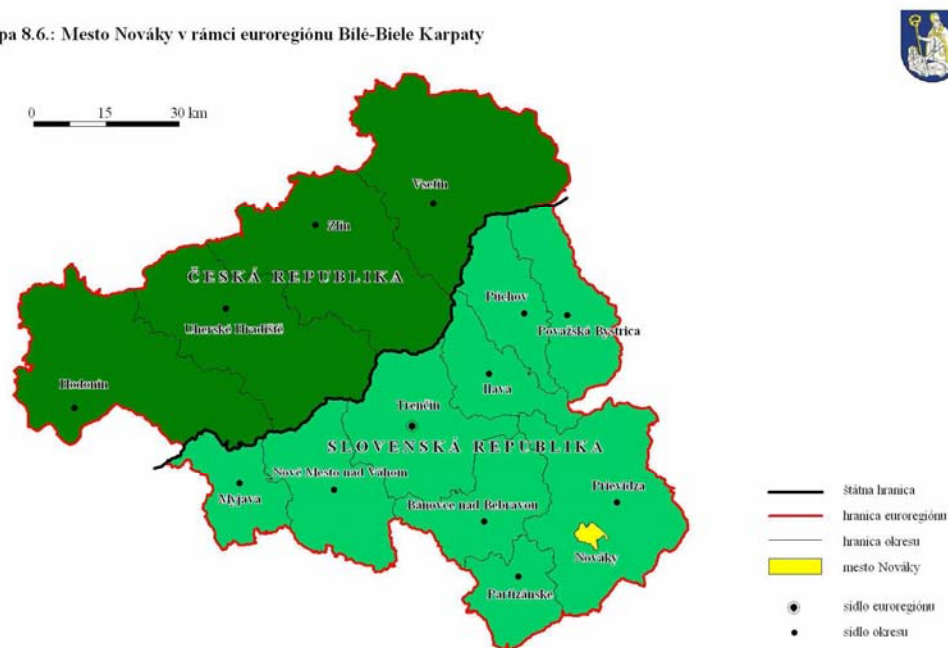
8.5.: Vzdialenosť mesta Nováky vzhľadom na štátne hranice Slovenskej republiky

Euroregióny

Napriek uvedenému, územie mesta Nováky je súčasťou širšie koncipovaného Euroregiónu Bílé – Biele Karpaty (CZ-SK), ktorý zaberá na Slovensku územie Trenčianskeho kraja, sídli v Trenčíne od roka 2000 (viď mapa č. 8.6. a tab. č. 8.9.).

Mapa 8.6.: Mesto Nováky v rámci euroregiónu Bílé-Biele Karpaty

Slovenská časť tohto euroregiónu – Región Biele Karpaty (RBK) – je regionálnym združením právnických osôb, v ktorom na princípe partnerstva spolupracujú tri sektory: verejná správa, podnikatelia a tretí sektor (mimovládne, neziskové organizácie). Združenie bolo zaregistrované koncom roka 1999. V súčasnosti má 19 členov, medzi nimi sú tiež i *Združenie miest a obcí hornej Nitry* a *Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra*, *Rozvojová regionálna agentúra*, ktorých sú Nováky členom, pričom obe sídlia v Prievidzi. Projekty euroregiónu sa však zväčša orientujú na prihraničnú časť územia Trenčianskeho kraja (okresy priamo susediace s ČR).

Tab. č. 8.9.: Charakteristika Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty

	<i>Slovenská časť</i>	<i>Česká časť</i>	<i>Euroregión spolu</i>
	<i>Región Biele Karpaty</i>	<i>Region Bílé Karpaty</i>	<i>Euroregión Bílé-Biele Karpaty</i>
Sídlo sekretariátu	Trenčín	Zlín	Trenčín
Rozloha v km ²	4 501	4 108	8 609
Počet obyvateľov (2002)	609 739	609 608	1 219 347
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	135	151	142

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR (2006)

Cezhraničná spolupráca

Mesto Nováky, ako sme už uviedli, sa vzhľadom na svoju polohu nevelmi zúčastňuje na cezhraničnej spolupráci, avšak má tiež možnosť participovať v projektoch nadnárodnej či medziregionálnej spolupráce v rámci EÚ. Príkladom takýchto spoločných snáh miest a obcí regiónu hornej Nitry je i účasť *Združenia pre rozvoj regiónu horná Nitra* v medzinárodnom projekte READY,¹⁶² ktorý sa zameriava na výmenu skúseností medzi európskymi banskými regiónmi v oblasti ich transformácie a rozvoja po ukončení aktívnej ťažby na ich území a vysporiadania sa s problémami, ako sú chýbajúce investície, vysoká nezamestnanosť a emigrácia ľudí.

Bilaterálna spolupráca

Ďalšou formou cezhraničnej spolupráce mesta vzhľadom na jeho polohu v centrálnej (nie prihraničnej) časti štátu je orientovanie sa na rozvoj bilaterálnych vzťahov s partnerskými mestami v zahraničí. Mesto Nováky však túto možnosť v súčasnosti nevyužíva a nemá inštitucionalizované vzťahy a dohody o spolupráci s mestami v zahraničí. V prípade uzatvorenia partnerstiev by bolo vhodné spolupracovať s takými partnermi, ktorí majú s mestom Nováky identické črty, či už veľkosť mesta a jeho zázemia (podľa počtu obyvateľov), vplyv banskej činnosti na územie (ťažba uhlia), alebo transformácia ekonomiky a prechod od dominance priemyselných aktivít k službám a riešenie sprievodných problémov (nezamestnanosť). Z podobnosti problémov riešených v jednotlivých partnerských mestách je možné získavať cenné skúsenosti.

8.5. ZHRNUTIE

Mestá, ktoré sú prirodzeným centrom pre svoje zázemie, plnia zároveň i viacero obslužných funkcií, z ktorých úžitok tak plyní nielen pre samotných obyvateľov mesta, ale i pre obyvateľov ďalších obcí daného spádového územia. Nováky predstavujú jedno z takýchto prirodzených centier, pričom z hľadiska lokalizácie priemyselných podnikov a nimi poskytovaných pracovných príležitostí sú po okresnom meste Prievidza druhým najvýznamnejším centrom dochádzky za prácou. Zároveň Nováky poskytujú pre obyvateľov mesta a okolitých obcí i centrum služieb a inštitúcií verejného sektora (školské a zdravotnícke zariadenia, úrady), avšak nižšieho rangu, keďže širšiu škálu služieb poskytuje pre Nováky a okolie sídlo okresu v neďalekej Prievidzi. V čase ostatného sčítania obyvateľstva do zamestnania na území mesta Nováky dochádzalo spolu až 5 555 pracovníkov (čo je viac, než je počet obyvateľov Novák), a to najmä z obcí okresu (vyše 90% všetkých dochádzajúcich, čo predstavovalo spolu 5 059 pracovníkov), čo svedčí o tom, že mesto je sídlom podnikov s regionálnym významom na trhu práce. Do Novák podľa sčítania v roku 2001 dochádzalo do škôl spolu až 890 žiakov a študentov, teda podstatne viac, než z Novák za štúdiom odchádzalo (pričom počet blížiaci sa k 1 000 dochádzajúcim je na Slovensku bežný skôr pre mestá vyšších veľkostných kategórií, aj s približne 20 000 obyvateľmi).

Na území prievidzského okresu v súčasnosti existujú štyri mikroregionálne združenia, ale mesto Nováky nie je členom či súčasťou žiadneho z nich. Mesto Nováky je pritom centrom jedného z mikroregiónov, ak pre identifikáciu mikroregiónov zo spektra sídelných väzieb ako kľúčové vyberieme dochádzku za prácou a dochádzku do škôl. K Novákom prirodzene spadá 16 ďalších obcí, pričom počet obyvateľov takéhoto mikroregiónu dosahuje takmer 30 000.

Nováky sú pritom sídlom najväčšieho SOÚ v okrese, či už počtom obcí alebo počtom obyvateľov, pre ktorých SOÚ zabezpečuje prenesený výkon kompetencií štátnej správy, a to v oblasti stavebného konania, opatrovateľskej služby a školstva.

Mesto Nováky sa dosiaľ nevelmi angažovalo v euroregionálnych združeniach či cezhraničnej spolupráci. Vyplýva to z polohy mesta, relatívne centrálnej vzhľadom k štátnym hraniciam SR. Nováky, a prievidzský okres ako taký, nepredstavujú prihraničný typ regiónu.

Ďalšou formou cezhraničnej spolupráce mesta je orientovanie sa na rozvoj bilaterálnych vzťahov s partnerskými mestami v zahraničí. Mesto Nováky však túto možnosť v súčasnosti nevyužíva a nemá inštitucionalizované vzťahy a dohody o spolupráci s mestami v zahraničí.

¹⁶² *Rehabilitation and Development in European Mining Regions (READY)* – projekt, v rámci ktorého spolupracujú regióny a mestá z Nemecka, Česka, Slovenska, Rakúska, Talianska a Rumunska ako členovia *Združenia banských miest a regiónov strednej a východnej Európy (M.I.N.E.C.)*. Spoločným menovateľom je skúsenosť týchto miest a obcí s banskou činnosťou na ich území (<http://www.ready-network.de>).

8.6. ZDROJE

1. AUREX (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KÚRS) 2001. AUREX, s. r. o. pre Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, http://www.enviro.gov.sk/minis/uzemne/kurs_2001/index.htm
2. Ministerstvo vnútra SR (2006): Štátna správa, územná samospráva. Sekcia verejnej správy, Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, <http://www.civil.gov.sk>.
3. Slavík, V. a kol. (2005), Analýza mikroregiónov SR. Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Bratislava, http://www.vlada.gov.sk/decentralizacia/dokumenty/mikroregiony_sr.pdf.
4. Slovenská agentúra životného prostredia (2005): Mikroregióny SR. Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, <http://www.sazp.sk/mikroregiony>
5. Štatistický úrad SR (2001): Sčítanie obyvateľov, bytov a domov v roku 2001. Štatistický úrad SR, Bratislava, CD-ROM.
6. <http://www.hornanitra-info.sk>
7. <http://www.ready-network.de>
8. <http://www.viamichelin.com>
9. <http://www.zrrhn.sk>

9. E-GOVERNMENT A INFORMATIZÁCIA

„Dosahovať neustály rast spokojnosti občanov s verejnou správou prostredníctvom poskytovania služieb atraktívnym a jednoduchým spôsobom za súčasného zvyšovania svojej efektívnosti, kompetentnosti a znižovania nákladov na verejnú správu.“

Vízia e-Governmentu v Slovenskej republike do roku 2013

9.1. INFORMATIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY

Informatizácia spoločnosti je systematický proces zavádzania a využívania informačných a komunikačných technológií do všetkých procesov, v ktorých je vďaka nim možné efektívnejšie využívať všetky dostupné zdroje. Informatizáciou verejnej správy sa zjednodušené označuje zavádzanie informačno-komunikačných technológií do správy vecí verejných.

Informatizácia územnej samosprávy je jedným z kľúčových nástrojov na zefektívnenie procesov, na širšie včlenenie občanov do diania spoločnosti a na zvýšenie transparentnosti práce samosprávy.

V podmienkach mesta ide o zavádzanie on-line služieb pre občanov a podnikateľské subjekty. Množstvo on-line služieb je relevantným meradlom pokroku v informatizácii mesta.

9.1.1. E-GOVERNMENT

Od verejnej správy sa žiada, aby čo možno najviac prispievala k riešeniu základných životných požiadaviek občanov a podnikateľských subjektov prostredníctvom elektronických služieb – *e-Government*.

V rozvoji e-služieb má Slovensko za sebou iba počiatočnú fázu implementácie *Cestovnej mapy zavádzania 20 elektronických služieb verejnej správy*.

Poskytovanie elektronických služieb pre občanov a podnikateľské subjekty je ešte stále na základnej úrovni. Problémom je jednak on-line dostupnosť dátových fondov použiteľných na právne úkony a jednak implementácia elektronického podpisu. Pretrvávajúcou prekážkou využívania elektronického podpisu však nemusí byť jeho cena, ale jednoducho to, že verejná správa neposkytuje také služby, kde by ho bolo možné využiť.

Informatizácia v podmienkach mesta prebieha v dvoch rovinách: Prvou z nich je budovanie všestranných mestských portálov, na ktorých budú informácie o dianí v meste alebo obci vrátane informácií o činnosti samosprávy mesta (programy a rozhodnutia mestského zastupiteľstva, kontakty na poslancov, hlasovania, činnosť mestských komisií). Druhou rovinou je poskytovanie rôznorodých služieb pre občanov a podnikateľské subjekty elektronickou formou – *Front Office*.

Mesto Nováky poskytuje prostredníctvom svojej internetovej stránky informácie o meste a dianí v ňom a istú formu jednosmernej komunikácie. Občan alebo podnikateľský subjekt si môže zo stránky stiahnuť formuláre a tlačivá žiadostí.

V komunikácii s mestom i v samotnej administratíve prevažuje papierová podoba. Väčšinu služieb užívateľ nemôže využiť bez toho, aby tlačivo nemusel vytlačiť, vlastnoručne podpísať a fyzicky doručiť (zanieť alebo poštou poslať) mestskému úradu. Nemôže ani sledovať priebeh vybavovania svojho podania.

Prioritou mesta by malo byť rozširovanie ponuky elektronických služieb fyzickým a právnickým osobám prepojených s informačným systémom mestského úradu:

- výkon úloh štátnej správy samosprávou (matrika, výkon stavebnej správy),
- podpora využívania zaručeného elektronického podpisu pri komunikácii s občanmi a podnikateľmi,
- elektronický systém platenia miestnych poplatkov a daní,
- sociálny systém obce,
- elektronická evidencia psov,
- elektronický systém spoplatňovania parkovného, napríklad prostredníctvom SMS správ,
- digitálna kronika mesta,
- podávanie sťažností – história a výstup,
- ponuka voľných pracovných miest v okolí,
- vybudovanie integrovaných obslužných miest vrátane infokioskov, a to aj na podporu cestovného ruchu,
- webová stránka mesta – riadenie obsahu podľa audiencie a životných situácií, priestor pre webhosting podriadených organizácií,
- personalizovaná webová stránka pre občanov – online prístup občana na svoje konto: pohľadávky, záväzky, platby voči mestu, história komunikácie s mestom, aktuálny stav vybavenia žiadosti, informácie podľa záujmu občana,
- informačný systém riadenia vzťahu s občanom – história interakcie a komunikácie pracovníkov mestského úradu s občanom cez všetky komunikačné kanály (osobná návšteva, elektronické formuláre, telefonické centrum).

Elektronická komunikácia občanov s ich volenými zástupcami – *e-Demokracia*:

- účasť občanov na elektronických petíciách,
- elektronické dotazníky pre občanov a podnikateľov,
- elektronické výskumy verejnej mienky,

- diskusné fórum, e-panel,
- webcasting (web-broadcasting) – elektronické audio a video spravodajstvo zverejňované na stránkach samosprávy, napríklad aj priame prenosy a digitalizované záznamy z rokovaní zastupiteľstva,
- e-mail alebo SMS notifikácia (informovanie) o vybraných udalostiach a aktualitách.

9.1.2. PODMIENKY NA ZAVEDENIE E-GOVERNMENTU

Poskytovanie elektronických služieb si vyžaduje kvalitnú sieťovú infraštruktúru v podobe komplexného informačného systému.

Mnohé činnosti samosprávy mesta vyžadujú interakciu s inými zložkami verejnej správy, najmä štátnej správy, na viacerých úrovniach. Preto proces informatizácie mesta musí byť úzko koordinovaný s budovaním elektronických služieb verejnej správy na centrálnej úrovni, teda ústredných orgánov štátnej správy. Interoperabilita jednotlivých informačných systémov na horizontálnej i vertikálnej úrovni verejnej správy je zatiaľ veľmi problematická.

Sieťová infraštruktúra by mala byť zameraná na:

- regionálne a metropolitné optické siete,
- využitie IP telefónie (telefonovanie cez internet), call-centier, video-konferenčné služby,
- príjem televíznych a rozhlasových programov, miestny teletext, miestna televízia a miestny rozhlas,
- verejné WI-FI hot-spots pre mobilný internet (orientované najmä na turistov a študentov),
- kamerový systém mestskej polície,
- služby pre občanov a podniky,
- riadenie správy infraštruktúry prostredníctvom monitorovania systémov, získavanie informácií pre odstránenie možných problémov,
- inteligentné dopravné systémy,
- riadenie komplexnej správy zmien a konfigurácií, vzdialenej správy a inštalácie softvéru, optimálneho softvérového manažmentu, predvídania požiadaviek na údržbu systémov,
- zabezpečenie informačných systémov pred vírusmi, spamom a neoprávneným vniknutím.

Informatizácia v podmienkach mesta prináša nové nástroje aj v oblasti vzdelávania. Takéto vzdelávanie sa vyznačuje črtami ako vzdelávanie všade, kedykoľvek a bez časového obmedzenia. Toto vzdelávanie môže byť realizované ako vzdelávanie pracovníkov mestského úradu a mestom zriadených organizácií pomocou e-Learningového portálu. Príkladom môže byť vzdelávanie pracovníkov samosprávy v oblasti novej legislatívy, ale tiež v oblasti komunikácie alebo poskytovania služieb občanom.

Elektronické vzdelávanie v územnej samospráve by malo byť zamerané na:

- e-Learningové vzdelávanie pracovníkov úradov samosprávy a zriaďovaných organizácií,
- interaktívne e-Learningové vzdelávanie občanov a podnikateľov o funkciách a práci samosprávy,
- moderné školstvo – zriadenie portálu miestneho či regionálneho školstva, podpora komunikácie učiteľ – rodič,
- elektronizácia knižníc, on-line rezervačný systém kníh, prepojenie knižnice s blízkymi školami.

9.2. LEGISLATÍVNY RÁMEC V OBLASTI INFORMATIZÁCIE

9.2.1. ZÁKON O INFORMAČNÝCH SYSTÉMOCH VEREJNEJ SPRÁVY

Právnym základom informatizácie územnej samosprávy je zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy. Obce ako „povinné osoby“ majú podľa neho niekoľko povinností:

- zabezpečujú plynulú, bezpečnú a spoľahlivú prevádzku informačných systémov verejnej správy,
- zodpovedajú za zabezpečenie informačného systému proti zneužitiu,
- sprístupňujú verejnosti údaje z informačných systémov verejnej správy, ak tento zákon alebo osobitný predpis¹⁶³ neustanovuje inak,
- sprístupňujú alebo na požiadanie poskytujú bezplatne iným povinným osobám údaje z informačných systémov verejnej správy potrebné na ich činnosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- zabezpečujú prevádzku informačných systémov verejnej správy vrátane organizačného, odborného a technického zabezpečenia,
- zabezpečujú uskutočňovanie koncepcie rozvoja informačných systémov verejnej správy vrátane organizačného, odborného a technického zabezpečenia,
- metodicky a administratívne spravujú príslušné centrálné registre a číselníky a zabezpečujú ich zverejnenie na internete,

¹⁶³ Napríklad zákon č. 428/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon č. 311/1999 Z. z. o registri trestov v znení neskorších predpisov, zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

- zverejňujú bez zbytočného odkladu informácie o informačných systémoch verejnej správy, ktoré prevádzkujú, a o službách poskytovaných na internete,
- sú povinné prednostne používať sieťovú infraštruktúru.

9.2.2. KONCEPCIA ROZVOJA INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV MESTA

Mestá a obce, ktoré majú viac ako 1 000 obyvateľov alebo žiadajú finančné prostriedky z verejných zdrojov, majú o povinnosť navyše, a to vypracúvať *konceptie rozvoja informačných systémov*. Konceptie predkladajú ministerstvu financií na schválenie.

Zákon nepredpisuje formu takejto konceptie. Vláda 27. februára 2008 uložila ministrom financií, aby do 30. apríla 2008 v spolupráci so splnomocnencom vlády pre informačnú spoločnosť vypracoval Národnú koncepciu informatizácie verejnej správy. Tá má byť návodom na vypracovanie *Konceptie rozvoja informačných systémov mesta Nováky*. Keď ju schváli ministerstvo financií, mesto môže začať realizovať opatrenia v nej obsiahnuté.

Zákon o informačných systémoch verejnej správy predstavuje iba prvý krok v budovaní konzistentného právneho rámca. Chýba množstvo ostatných zákonov a vykonávacích predpisov, ktoré by umožnili zrovnoprávniť elektronickú a papierovú formu komunikácie a efektívne riadiť rozvoj informačných systémov verejnej správy.

9.3. FINANCOVANIE INFORMATIZÁCIE

V predchádzajúcom programovacom období 2004-2006 Európska únia financovala informatizáciu verejnej správy na Slovensku prostredníctvom Operačného programu *Základná infraštruktúra*. S touto podporou sa realizovali najmä projekty na internetizáciu regiónov, tvorbu verejných prístupových bodov k internetu, internetizáciu výučby, informačné systémy v zdravotníctve a rozvoj elektronických služieb v samospráve. Ide aj o rôzne portály podporujúce e-Government na regionálnej úrovni a zavádzanie širokopásmového internetu v obciach alebo zariadeniach verejnej správy.

Väčšina realizovaných projektov však nebola koordinovaná s rozvojom infraštruktúry, respektíve služieb na centrálnej úrovni.

Možnosti i spôsob podpory projektov smerovaných do oblasti informatizácie verejnej správy v programovacom období 2007-2013 určuje najmä Operačný program *Informatizácia spoločnosti* (OPIS). Na základe neho budú z väčšej časti financované hlavné projekty informatizácie verejnej správy v Slovenskej republike. Informatizáciu samospráva môže financovať aj z vlastných zdrojov či z prostriedkov plynúcich prostredníctvom iných európskych finančných mechanizmov (EHP, Nórsky a Švajčiarsky finančný mechanizmus či iné).

9.4. ZHRNUTIE

V súlade s trendom približovania služieb verejnej správy sa dostáva do popredia možnosť elektronickej komunikácie s občanmi a podnikateľskými subjektmi a elektronicke spracovanie ich žiadostí. Napriek skutočnosti, že mestá a obce priamo poskytujú značné množstvo služieb pre občanov a podnikateľské subjekty, informatizácia v ich podmienkach postupuje nejednotne.

Informatizácia mesta Nováky si vyžaduje:

- zefektívnenie riadiacich a administratívnych procesov vo verejnej správe prechodom na digitálnu samosprávu,
- prepojenie informačného systému na databázy ústredných orgánov štátnej správy,
- uplatnenie komplexných informačných systémov (Back Office),
- uplatnenie komplexných informačných systémov komunikácie (Front Office),
- elektronické vzdelávanie (e-learning) zamestnancov mesta,
- systém podpory riadenia krízových situácií,
- zavedenie štandardov.

9.5. ZDROJE

1. Informácie z Mestského úradu Nováky
2. Úrad vlády SR (2007): *Návrh postupu vypracovania konceptie komunálnej reformy v Slovenskej republike*. Schválené uznesením vlády SR č. 972/2007 zo 14. novembra 2007.
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/63F0FF56C48E7CF6C1257385002B2EEEE?OpenDocument>
4. Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy
5. <http://www.informatizacia.sk/opis/598s>
6. <http://www.nsr.sk/operacne-programy/informatizacia-spolocnosti/>
7. <http://www.roopis.vlada.gov.sk/>

10. SWOT ANALÝZA

10.1. ĽUDSKÝ POTENCIÁL Z MIMOEKONOMICKÉHO HĽADISKA

Silné stránky	Slabé stránky
- od roku 2004 postupný prírastok novonarodených obyvateľov mesta (aj hrubá miera pôrodnosti sa zvyšuje), to však môže súvisieť s časovo obmedzeným odkladom pôrodov do vyššieho veku - umelá potratovosť významne klesá - prírastok tehotenstiev - migračný prírastok obyvateľstva (zisk obyvateľstva sťahovaním) - oproti zvyšku okresu vyššia vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta	- výkyvy celkového pohybu populácie, balansovanie medzi celkovým prírastkom a úbytkom, prevahu má úbytok - nadpriemerná úroveň úmrtnosti - prírastok úmrtí na zhubné nádory priedušnice, priedušiek a pľúc - dlhoročný prirodzený úbytok obyvateľstva, podpriemerná hrubá miera prirodzeného prírastku - vymieranie populácia mesta - starnutie populácie mesta
Príležitosti	Ohrozenia
- prírastok prisťahovaných - zvýšenie počtu novonarodených obyvateľov i rozšírenie reprodukčného a ľudského potenciálu mesta v prípade prisťahovalectva osôb v reprodukčnom veku (mladých ľudí) - ďalší rast vzdelanostnej úrovne celej populácie	- migračný úbytok obyvateľstva - strata ľudského potenciálu v dôsledku vysťahovalectva mladých ľudí (ľudia, ktorí sa z mesta odsťahujú, by sa mohli podieľať na jeho rozvoji, a to duchovne i materiálne) - rast výdavkov na sociálne zabezpečenie a iných potrieb obyvateľstva v poproduktívnom veku v dôsledku jeho prírastku - zhoršenie investičných vyhliadok mesta v dôsledku nepriaznivého vývoja vekového zloženia populácie (starnutie populácie) - prírastok tzv. civilizačných chorôb, obzvlášť srdcovo-cievnych ochorení a nádorov

10.2. EKONOMICKÝ POTENCIÁL

Silné stránky	Slabé stránky
• prevažná časť pracovnej sily na trhu práce úspešná v zamestnávaní sa, tým vysoký podiel pracovnej sily s pracovnými návykmi bez (dlhodobějších) prestávok spôsobovaných nezamestnanosťou • relatívne vysoká miera mobility pracovnej sily z Novák a najmä v rámci okresu Prievidza • ekonomicky úspešný podnik – NCHZ, a. s. v podmienkach SR aj v zahraničí a na neho naviazaných viacerých menších firiem, ktoré sú tiež zamestnávateľmi v meste • prebytkovo hospodáriaca samospráva s minimálnym úverovým zaťažením	• veľká váha ekonomického potenciálu a zamestnanosti odvetvia, ktoré je v značnom útlme a úroveň jeho produkcie a zamestnanosti závisí od poskytnutia štátnej pomoci • nedostatočne využitý potenciál podnikateľskej aktivity fyzických osôb – v rámci okresu napríklad nižší ako vo väčšine ostatných okresov TSK • nedostatok (kvalitných) služieb v cestovnom ruchu, tým nevyužitý vnútorný potenciál mesta a jeho okolia (v rámci hornej Nitry) na získavanie prínosov z rozvoja cestovného ruchu pre mesto, jeho podnikateľov, obyvateľov a návštevníkov • široko a nie striktné vydefinované možnosti poskytovania finančných príspevkov z rozpočtu mesta fyzickým aj právnickým osobám, podnikajúcim aj nepodnikajúcim, dokonca ja na podporu podnikania • finančné a administratívne zaťaženie podnikajúcich a nepodnikajúcich subjektov v meste aj z dôvodu miestnych daní, ktoré mesto vyrubuje, navyše u niektorých daní komplikovaným systémom ich úpravy
Príležitosti	Ohrozenia
• zvyšovanie podnikateľskej aktivity a ekonomickej výkonnosti v meste ako reakcia na zlepšené podmienky na podnikanie v SR a zvyšujúcu sa konkurenciu a aktivitu podnikateľských subjektov v regióne • zníženie miestnych daní (osobitne dane z nehnuteľností) a zjednodušenie ich komplikovaného výberu • rast ekonomickej výkonnosti, príjmov a zamestnanosti z rozvoja obchodu a služieb, najmä cestovného ruchu, dosiahnutý napríklad koordinovanou marketingovou stratégiou s inými obcami a mestami regiónu hornej Nitry a zrušením dane za ubytovanie	• hrozba prepúšťania významného počtu zamestnancov v HBP – Baňa Nováky a následne aj v ďalších výrobných nadväzujúcich podnikoch (osobitne v energetickom a chemickom priemysle) ako dôsledok znižovania ťažby uhlia v HBP, a. s., vyvolávajúc tým i riziko tlakov na vyššie výdavky mesta v oblasti sociálnych vecí • nedostatočná schopnosť podnikateľských subjektov vytvárať pracovné miesta, ktoré by kompenzovali prípadné prepúšťanie zamestnancov vo veľkých podnikoch, (osobitne v HBP, a. s.) • odlev kvalifikovanejšej pracovnej sily mimo región a/alebo neprispôsobenie sa značnej časti ostatnej pracovnej sily v meste zmeneným požiadavkám na trhu práce

10.3. SOCIÁLNY POTENCIÁL

Silné stránky	Slabé stránky
- nízka a znižujúca sa miera nezamestnanosti v meste Nováky (nižšia ako celoslovenský priemer, a tiež nižšia ako miera nezamestnanosti v okrese Prievidza) - nízky podiel dlhodobo nezamestnaných z pracovnej sily - relatívne nízky a znižujúci sa počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi - malý podiel rómskej komunity (navyše integrovanej) - vytvorené podmienky pre určitú adresnosť pri poskytovaní sociálnych služieb a pre vyžadovanie primárnej zodpovednosti od rodiny	- veľký podiel uchádzačov o zamestnanie a celkovo pracovnej sily s úzkou špecializáciou na baníctvo, energetiku a chémiu - zvyšované a nedostatočne uspokojované nároky na služby (dlhodobej) sociálnej a zdravotnej starostlivosti, napríklad v dôsledku významného rastu počtu a podielu obyvateľov v poproduktívnom veku a starnutia populácie v meste - nerozvinuté domáce opatrovateľské a ošetrovateľské služby najmä pre starších - nedostatočne konkretizované nastavenie podmienok postupu a rozhodnutia o nároku opatrovateľskej služby, neadresnosť ich úhrad a nedostatočnosť naviazania úhrad na reálne náklady - nesystémové poskytovanie jednorazovej finančnej pomoci prostredníctvom VZN č. 1/2005 o sociálnej pomoci a VZN č. 1/2007 o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta
Príležitosti	Ohrozenia
- vťahovanie stále viac občanov (dlhodobo) nezamestnaných do zamestnania v súkromných spoločnostiach ako dôsledok systematickej práce neziskových inštitúcií v spolupráci s mestskou samosprávou - zvyšovanie informovanosti verejnosti o formách a alternatívach poskytovania sociálnych služieb v meste Nováky - sformovanie vlastného prístupu mesta k sociálnej politike, osobitne k riešeniu problémov občanov v hmotnej núdzi, postaveného na báze osobnej zodpovednosti, dobrovoľnej solidarity a súkromných zdrojov - ďalšie zvyšovanie záujmu o opatrovateľskú službu o starších v rodinnom prostredí a celkovo vytvorenie podmienok pre rozvoj foriem domácej sociálnej (osobitne opatrovateľskej) a zdravotnej (osobitne ošetrovateľskej) služby, vytlačujúcich služby v inštitucionálnej starostlivosti	- zvyšovanie nezamestnanosti v súvislosti s utlmovaním baníctva a problémami na neho nadväzujúcich podnikov – dané neschopnosťou časti pracovnej sily zamestnať sa, ak dôjde k prepúšťaniu, a ktorá má iba úzku špecializáciu (riziko najmä pre ľudí v strednom a pred dôchodkovom veku) - rastúce tlaky na finančnú a/alebo vecnú pomoc a iné riziká v dôsledku zvyšovania počtu nezamestnaných, spôsobovaného znižovaním ťažby uhlia v HBP, a. s. - rastúci pomer medzi ľuďmi v poproduktívnom veku k obyvateľom v produktívnom veku znamená pomalší rast tvorby zdrojov, okrem iného potrebných aj na sociálnu a zdravotnú starostlivosť pre starších - spoliehanie sa na zodpovednosť štátu za výkon sociálnej politiky a prevažne na verejné zdroje pri financovaní sociálnej sféry - problémy s vytvorením podmienok pre služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti a financovaním rastúcich nárokov na starostlivosť o starších ľudí

10.4. OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- orientácia základnej školy na model otvorenej školy - snaha mestskej samosprávy o efektívny výkon zverených kompetencií v oblasti školstva (existencia spoločného obecného úradu pre viac obcí) - rozvinutá mimoškolská záujmová činnosť a umelecké školstvo - dostatočné kapacity stredného školstva - rozvinuté športové aktivity a infraštruktúra	- slabá vybavenosť a zlý technický stav budov škôl a kultúrnych inštitúcií - neexistencia koncepcie pôsobenia samosprávy v oblasti školstva - nedostatočná previazanosť medzi vzdelávacou sústavou a trhom práce - nedostatočné vybavenie škôl a školských zariadení informačnými a komunikačnými technológiami - neexistencia širšej ponuky vzdelávacích aktivít - nedostatočné využívanie systému podpory aktivít iných subjektov v oblasti vzdelávania a kultúry - nedostatočná kvalita športovísk pre výchovno-vzdelávací proces
Príležitosti	Ohrozenia
- vyššia kvalita poskytovaného vzdelávania na školách, systematická snaha o vytvorenie podmienok pre tvorivý prístup škôl a učiteľov - nové zameranie školy v rámci školského vzdelávacieho programu - viacdrojové financovanie, získanie mimorozpočtových zdrojov pre financovanie školstva - podpora kultúrnych, vzdelávacích a športových aktivít prostredníctvom poukážkového systému - viacdrojové financovanie kultúry a športu	- pokles úrovne vzdelávania - zvyšovanie veku učiteľov a znižovanie ich kvalifikačných predpokladov - neexistencia obsahovej reformy vzdelávania na centrálnej úrovni - poddimezované finančné zdroje pre školstvo z verejných zdrojov - negatívny demografický vývoj a s ním súvisiace problémy so zavádzaním racionalizačných opatrení v oblasti školstva - zaťažovanie rozpočtu samosprávy nákladmi na financovanie športových a kultúrnych aktivít, ktoré by mohli byť financované súkromným sektorom - neefektívne hospodárenie mestom zriadenej organizácie v oblasti kultúry

10.5. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
• poloha na medzinárodnom dopravnom koridore západovýchodného smeru Česká republika – Trenčín – Žiar nad Hronom • poloha na križovatke ciest I/50 Česká republika – Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom – Zvolen – Košice – Ukrajina a I/64 Žilina – Prievidza – Nitra – Komárno • kvalitné cestné spojenie s regionálnym hospodárskym a sídelným centrom Prievidza • priaznivá poloha osobnej železničnej stanice a centrálnej autobusovej stanice – blízkosť centra i niektorých obytných zón • dobré napojenie priemyselných areálov na železničnú stanicu	• absencia priameho napojenia na sieť diaľnic a rýchlostných ciest • absencia výkonného cestného prepojenia s Trenčínom a Nitrou • chýbajúca preložka cesty I/64 • preťaženosť vnútorného cestného systému mesta, predovšetkým ulíc M. R. Štefánika a A. Hlinku • poloha mimo dvojkoľajných železničných magistral • vzdialenosť k najbližšiemu medzinárodnému letisku (Bratislava 146 km) • nedostatočne rozvinutá sieť mestských cyklotrás, predovšetkým prepojení priemyselných areálov mesta s obytnými časťami a centrom
Príležitosti	Ohrozenia
• dobudovanie rýchlostnej cesty R2, napojenie na diaľničnú sieť • významný zdroj a cieľ prepráv v súvislosti s ekonomickými aktivitami na území mesta a v jeho blízkosti, významný tranzit v smeroch východ-západ a sever-juh • zatriktívnenie pešej a cyklistickej dopravy na území mesta na úkor individuálnej automobilovej prepravy • rozvoj siete cyklotrás v regióne Horná Nitra • vybudovanie preložky cesty I/64 mimo intravilán mesta, odvedenie tranzitnej dopravy na obchvat; v súvislosti s vybudovaním obchvatu možnosť získať komunikáciu v súčasnosti tvoriacu priesah cesty I/64 v intraviláne mesta pod správu mesta • blízkosť letiska Úkriská v Prievidzi s možnosťami ďalšieho rozvoja	• nedobudovanie, resp. omeškanie výstavby rýchlostnej cesty R2 • rastúca zaťaženosť cestných komunikácií na území mesta, predovšetkým na ul. M. R. Štefánika a A. Hlinku • nerealizácia preložky cesty I/64, nevybudovanie cestného obchvatu mesta, obmedzené možnosti mesta spravovať komunikáciu priesahu cesty I/64 v intraviláne mesta v prípade jej zotrvania pod správou SSC • nárast nákladnej cestnej dopravy v súvislosti s rozvojom priemyselných aktivít v meste a jeho okolí • rast stupňa automobilizácie obyvateľov mesta • nárast individuálneho motorizmu na úkor environmentálne prijateľnejších foriem prepravy (pešia, cyklistická) • bariérny efekt železničnej trate vedúcej naprieč mestom v severo-južnom smere • bariérny efekt železničnej vlečky východne od intravilánu mesta

10.6. TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- relatívne vyhovujúci stav protipovodňovej ochrany územia - vysoká miera zásobovanosti obyvateľov pitnou vodou - vysoká miera odkanalizovania - vybudovaná čistiareň odpadových vôd	- slabá úroveň regulácie Lelovského potoka - zastaranosť kanalizačnej a vodovodnej siete, spojená splašková a dažďová voda, nedobudovaná kanalizácia (časť Lelovce) - zastaranosť veľkej časti verejných priestranstiev a osvetlenia - kvalita ovzdušia a nadmerný hluk, spôsobený nevyhovujúcim stavom dopravnej infraštruktúry a priemyselného zaťaženia
Príležitosti	Ohrozenia
- snaha mesta o vysporiadanie a transformáciu mestskej kanalizácie - snaha o skvalitnenie tepelného hospodárstva napojením na teplovod ENO-Prievidza - rozvíjajúci sa systém zhodnocovania odpadov - zámery veľkých znečisťovateľov ovzdušia znížiť produkciu škodlivých emisií - prítomnosť veľkých priemyselných podnikov poskytuje príležitosť pre súkromné investície do zlepšenia životného prostredia, t. j. nad rámec rozpočtu mesta	- nevysporiadanosť správy kanalizácie vo vlastníctve mesta (deficit finančného krytia, nevysporiadanosť vlastníctva a pod.) - hlavný cestný ťah prechádzajúci centrom mesta, zvyšujúci riziká hluku a prašnosti - absencia Programu odpadového hospodárstva na ďalšie obdobie - chýbajúca koncepcia starostlivosti o zeleň

10.7. ŠIRŠIE VZŤAHY – MESTO A ZÁZEMIE

Silné stránky	Slabé stránky
- mesto Nováky plní viacero obslužných funkcií, z ktorých úžitok plynie nielen pre samotných obyvateľov mesta, ale i pre obyvateľov ďalších obcí daného spádového územia. Nováky - na území mesta sa nachádzajú stredné školy, ktorých úroveň a záujem o ne potvrdzuje i dochádzka žiakov z iných miest a obcí hornej Nitry (do Novák podľa sčítania v roku 2001 dochádzalo do škôl spolu až 890 žiakov a študentov, teda podstatne viac, než z Novák za štúdiom odchádzalo, pričom počet blížiaci sa k 1 000 dochádzajúcim je na Slovensku bežný skôr pre mestá vyšších veľkostných kategórií, s približne 20 000 obyvateľmi) - mesto predstavuje z hľadiska lokalizácie priemyselných podnikov a nimi poskytovaných pracovných príležitostí po okresnom meste Prievidza druhé najvýznamnejšie centrum dochádzky za prácou v okrese (vyše 5 500 osôb), najmä pre obyvateľov okresu Prievidza - mesto je sídlom najväčšieho SOÚ v okrese, či už počtom obcí alebo počtom obyvateľov, pre ktorých SOÚ zabezpečuje prenesený výkon štátnej správy - k Novákam prirodzene spáduje 16 ďalších obcí, počet obyvateľov takéhoto mikroregiónu sa blíži k 30 000 - mesto je členom viacerých regionálnych združení (ZMOHN, ZRRHN RRA, RZCRHN, RZO Vtáčnik)	- mesto nie je členom či súčasťou mikroregionálnych združení existujúcich na území okresu Prievidza - mesto má v rámci Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty nevýhodnú polohu a postavenie, keďže sa nachádza vo veľkej vzdialenosti od štátnych hraníc a nie je súčasťou prihraničného regiónu, v ktorom sa koncentrujú aktivity euroregionálneho združenia - mesto sa vzhľadom na svoju polohu v jadrovej časti štátu nezúčastňuje cezhraničnej spolupráce - na území mesta sú isté obmedzenia pre výstavbu a investičnú činnosť, v súvislosti s poddolovaním územia v dôsledku banskej činnosti (hlbinná ťažba uhlia) - mesto nemá nadviazané partnerské vzťahy s Európou
Príležitosti	Ohrozenia
- vytváranie takého podnikateľského prostredia (deregulácia a znižovanie daní) na území mesta, ktoré by umožnilo vznik nových pracovných príležitostí pre obyvateľov zamestnať sa v meste - mesto by malo pokračovať v uzatváraní dohôd o utvorení spoločného školského obvodu s okolitým obcami a prilákať tak žiakov do ZŠ v Novákoch - príležitosťou pre mesto by mohlo byť členstvo v Únii miest Slovenska, ktorá je záujmovým združením samosprávy dlhodobo brániacim špecifické postavenie miest v rámci sídelnej štruktúry a ich požiadaviek v rámci prebiehajúceho procesu decentralizácie verejnej správy vo vzťahu k centrálnej vláde - zmena kritérií v rámci fiškálnej decentralizácie v prospech miest, ktoré plnia funkcie nielen pre svojich obyvateľov, ale i pre obyvateľov ďalších obcí zázemia - posilnenie <i>genius loci</i> mesta Nováky, identity a príslušnosti obyvateľov mesta zvyšovaním povedomia o histórii a tradíciách mesta a regiónu - mesto by sa malo usilovať o partnerstvo primárne s takými mestami zo zahraničia, ktoré sú porovnateľnej veľkosti (podľa počtu obyvateľov) či významu a na svojom území riešia podobné problémy (banský priemysel, kvalita životného prostredia, a transformácia ekonomiky a spoločnosti) alebo ich dokázali úspešne na svojom území riešiť - mesto Nováky by malo udržiavať kontakty so sídlami a združeniami v rámci siete READY - mesto je územne súčasťou Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty	- množstvo pracovných príležitostí, ktoré pre Nováčanov a ľudí regiónu hornej Nitry poskytujú Nováky ako centrum ťažkého priemyslu (banský, chemický, energetický) sa môže stať neudržateľným, keďže ide o odvetvia, ktoré sú priamo či nepriamo naviazané na ťažbu hnedého uhlia v regióne hornej Nitry, ktorá je ekonomicky nerentabilná bez pokračovania rozsiahlej štátnej pomoci - prípadné ekonomické problémy priemyselných odvetví „banského komplexu“ na hornej Nitre môžu krátkodobo negatívne ovplyvniť úroveň zamestnanosti a zvýšiť nezamestnanosť v meste Nováky - stredné školy na území mesta a rozhodovanie o ich osude nie je v kompetencii mesta ale je v právomoci Trenčianskeho samosprávneho kraja so sídlom v Trenčíne - počet žiakov v základných školách, ktorých zriaďovateľom je mesto Nováky, bude vzhľadom na demografické trendy postupne klesať - prípadná zmena kritérií v rámci fiškálnej decentralizácie v neprospech miest plniacich funkcie i pre obyvateľov širšieho zázemia a nárast kompetencií bez prislúchajúcich financií

10.8. E-GOVERNMENT A INFORMATIZÁCIA

Silné stránky	Slabé stránky
• pravidelná aktualizácia webstránky mesta • tlačivá rôznych žiadostí a oznámení na webstránke mesta • využívanie informačno-komunikačných technológií zamestnancami mesta • možnosť komunikácie s predstaviteľmi mesta prostredníctvom webstránky mesta („Napište nám“) • televízne diskusie občanov s predstaviteľmi mesta	• absencia uceleného systému krokov v informatizácii mesta • absencia elektronického sprievodcu i elektronickej úradnej tabule • prevaha papierovej komunikácie občanov a podnikateľských subjektov s mestským úradom • heterogénne aplikačné vybavenie - chýba sieťové prepojenie mestského úradu a mestským organizácií v podobe komplexného informačného systému • chýba využívanie intranetu
Príležitosti	Ohrozenia
• pokračovanie krokov v oblasti informatizácie samosprávy mesta • zavádzanie informačno-komunikačných technológií do správy vecí verejných, rozširovanie ponuky elektronických on-line služieb fyzickým a právnickým osobám • vybudovanie metropolitnej optickej siete, dobudovanie vnútornej počítačovej siete • elektronické vzdelávanie (e-learning) zamestnancov mesta • verejné obstarávanie prostredníctvom elektronických aukcií a elektronického obstarávania	• absencia vykonávacích predpisov, ktoré by umožnili zrovnoprávniť elektronickú a papierovú formu komunikácie • inkompatibilita informačného systému mesta s infraštruktúrou ústredných orgánov štátnej správy a nedostatočná interoperabilita jednotlivých informačných systémov • on-line dostupnosť dátových fondov použiteľných na právne úkony a implementácia elektronického podpisu • nezáujem populácie o využívanie informačno-komunikačných technológií na komunikáciu s mestským úradom • nedostatok finančných prostriedkov na finančne náročnú informatizáciu správy mesta

11. STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

11.1. RÁMCOVÉ VÝCHODISKÁ A PRINCÍPY

Stratégia rozvoja mesta Nováky vychádza z analýzy potenciálu mesta a regiónu, z vyhodnotenia jeho silných a slabých stránok, z posúdenia príležitostí a rizík budúceho vývoja, ako aj zo zohľadnenia všeobecne platných princípov usporiadania spoločnosti a fungovania efektívnej verejnej správy v trhovej ekonomike.

Spoločným cieľom stratégie je:

ZVYŠOVANIE ŽIVOTNEJ ÚROVNE A KVALITY ŽIVOTA OBYVATEĽOV MESTA A ZLEPŠOVANIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA V MESTE

Cestou k naplneniu základného cieľa je v jednotlivých oblastiach čo najdôslednejšie uplatňovať nasledovné princípy:

1. OSOBNÁ SLOBODA A OSOBNÁ ZODPOVEDNOSŤ

Pôsobenie samosprávy mesta smeruje k naplneniu potrieb a záujmov obyvateľov mesta. Úlohou verejnej správy však nie je nahrádzať osobnú zodpovednosť jednotlivcov, ale vytvárať čo najlepšie prostredie pre uplatnenie slobodných aktivít a iniciatív jednotlivých ľudí a podnikateľských subjektov.

2. SÚKROMNÉ VLASTNÍCTVO

Rešpektovanie a ochrana súkromného vlastníctva sú nielen vecou uplatňovania vlastníckeho práva ako jedného zo základných ľudských práv, ale aj spôsobom ako dosiahnuť, aby sa individuálne úsilia realizovali čo najúčinnnejšie a prinášali čo najväčší prospech čo najväčšiemu počtu ľudí. Vychádzajúc z poznania o prednosti a vyššej efektivite súkromného vlastníctva v porovnaní s verejným vlastníctvom by mesto malo redukovať svoj majetok na minimálnu mieru, ktorá je potrebná pre naplnenie jeho základných funkcií. Zároveň by malo mesto vytvárať priestor pre zabezpečovanie potrieb občanov službami súkromných poskytovateľov.

3. NEOBMEDZOVANÁ KONKURENCIA

Konkurencia je hnacou silou vývoja a zlepšovania života ľudí. Mesto by prostredníctvom svojej samosprávy malo rešpektovať túto skúsenosť vyspelých krajín a snažiť sa minimalizovať všetky regulačné zásahy do podnikania, ktoré obmedzujú individuálnu iniciatívu a konkurenčné pôsobenie podnikateľských subjektov v trhovom hospodárstve.

4. DOBROVOENÁ SOLIDARITA

Prirodzenou formou zabezpečovania potrieb tých ľudí, ktorí sa nedokážu o seba postarať sami, je uplatňovanie dobrovoľných foriem solidarity, súkromných iniciatív a aktivít „zdola“, najmä pôsobenia mimovládnych, charitatívnych a cirkevných organizácií. Mesto by malo mať záujem vytvárať čo najlepšie podmienky pre ich činnosť, podporovať ich a dopĺňať ich v oblastiach, v ktorých dobrovoľné formy solidarity nedokážu ľuďom v núdzi zabezpečiť základné životné potreby.

5. SUBSIDIARITA

Problémy sa majú riešiť tam, kde existujú, teda čo najbližšie k ľuďom. Verejná správa má mať zodpovednosť za riešenie iba tých problémov, ktoré nemôžu riešiť jednotlivci prostredníctvom svojich aktivít na trhu, či v občianskej spoločnosti. V rámci verejnej správy majú byť na vyššiu úroveň prenášané iba tie kompetencie, ktoré nie je možné efektívne uplatňovať na nižšej úrovni. Mesto by malo preto podporovať ďalšiu decentralizáciu rozhodovania v rámci verejnej správy (vrátane decentralizácie príslušných zdrojov v rámci fiškálnej decentralizácie).

6. EFEKTÍVNOSŤ A KVALITA

Verejná správa je financovaná z prostriedkov, ktoré sú prostredníctvom daní (či už podielovej alebo miestnych) odobraté občanom. Jej pôsobenie musí byť preto čo najefektívnejšie a zároveň čo najkvalitnejšie. Mesto by malo realizovať kroky, ktoré povedú k zvyšovaniu hospodárnosti ním vynakladaných prostriedkov a kvality ním realizovaných činností v záujme spokojnosti obyvateľov mesta.

7. TRANSPARENTNOSŤ ROZHODOVANIA

Transparentnosť a verejná kontrola sú neodmysliteľnou súčasťou modernej verejnej správy. Mesto by sa malo usilovať o otvorenú samosprávu, v ktorej sa všetky dôležité rozhodnutia uskutočňujú na základe vopred stanovených a verejne známych pravidiel a ktorej činnosť je prehľadná a podlieha reálnej občianskej kontrole.

11.2. STRATEGICKÉ ZÁMERY

Stratégia rozvoja mesta sa bude odvíjať od nasledovných zámerov:

SZ 1 PRIAZNIVEJŠIE PODNIKATEĽSKÉ A INVEŠIČNÉ PROSTREDIE

Zámerom je vytvoriť podmienky pre motivačné a konkurenciu nedeformujúce prostredie pre podnikanie, osobitne malé a stredné, so zameraním na tvorbu nových produktívnych pracovných miest v súkromnej sfére, najmä prostredníctvom znižovania neefektívnych výdavkov a zmenou príjmovej (daňovej a poplatkovej) politiky mesta. Súčasťou zámeru je i vytvorenie podmienok pre cestovný ruch, ktorý je potenciálne významnou ekonomickou aktivitou, ktorej rozvoj môže ovplyvňovať i mestská samospráva. Jej aktivity by mali byť zamerané na politiku znižovania príjmov mesta z poplatkov súvisiacich s cestovným ruchom (napr. daň z ubytovania), liberalizáciu a dereguláciu podnikateľských aktivít, ale i racionálnu a efektívnu investičnú politiku do rekonštrukcie tých objektov, ktorých správu alebo vlastníctvo nie je možné previesť na súkromný sektor.

SZ 2 HOSPODÁRNA A FINANČNE UDRŽATEĽNÁ SAMOSPRÁVA

Jedným z ukazovateľov kvality ekonomického prostredia, ale i kvality poskytovaných služieb je efektívnosť vynakladaných prostriedkov a účelnosť ich použitia. Zámerom je dosiahnuť dlhodobú a stabilnú vyrovnanosť rozpočtu mesta, taktiež i prostredníctvom privatizácie majetku (doplnkového – nie nevyhnutného pre plnenie funkcií samosprávy) a outsourcingu služieb mesta, ako aj auditom na mestskom úrade a v mestských rozpočtových a príspevkových organizáciách a z neho vyplývajúcich úsporných opatrení.

SZ 3 RAST ZAMESTNANOSTI

Práca je pre ľudí nielen zdrojom príjmov, ale aj ich vlastnej dôstojnosti. Mesto má záujem podporovať rast zamestnanosti svojich obyvateľov prostredníctvom trhovo konformných postupov. Takými sú opatrenia smerujúce k aktivizácii nezamestnaných k zmysluplnej činnosti a k zvyšovaniu ich motivácie zamestnať sa alebo začať podnikáť. V záujme dosiahnutia tohto zámeru bude mesto spolupracovať nielen so štátnou správou pôsobiacou na úseku práce a sociálnych vecí, ale aj s inými miestnymi samosprávami a súkromnými subjektmi (ziskovými i neziskovými) pôsobiacimi v regióne.

SZ 4 KVALITNÉ SOCIÁLNE SLUŽBY

Poskytovanie kvalitných sociálnych služieb je predpokladom spokojnosti občanov, ktorí tieto služby z objektívnych dôvodov potrebujú. Mesto bude v rámci svojich možností vytvárať podmienky pre čo najkvalitnejšie poskytovanie sociálnych služieb súkromnými poskytovateľmi, rešpektujúc pritom princípy efektivity a hospodárnosti.

SZ 5 KVALITNÉ VZDELÁVANIE A ROZVOJ OBČIANSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Mesto musí prejavovať záujem o zvyšovanie kvalifikácie svojich obyvateľov vo vzťahu k budúcu zamestnaniu, zároveň však musí vnímať potrebu zvyšovať úroveň celkového vzdelania a formovania detí a mládeže posilňovaním osvedčených i alternatívnych spôsobov výučby, so zámerom podpory ich individuálnych zručností a schopností. Dôležitou súčasťou úsilia o stabilizáciu a zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v meste musí byť snaha o posilňovanie lokálpatriotizmu, tradícií a kultúry, informačnú modernizáciu, podporu výučby cudzích jazykov a princípov otvorenej školy. Súčasťou kvalitného vzdelávania je i kvalitné vybavenie infraštruktúrou v oblasti školstva a informačných technológií.

SZ 6 SKVALITNENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Mesto zabezpečí v rámci svojich kompetencií územný rozvoj mesta vo všetkých jeho zložkách, najmä však s dôrazom na rozvoj dopravy a dopravnej infraštruktúry. Strategický zámer bude napĺňaný najmä na základe obstarania územnoplánovacích dokumentácií pre jednotlivé opatrenia, ale i podporou v rámci aktivít územného rozvoja viažucich sa k rekonštrukciám, resp. budovaniu nových zariadení. Mesto sa bude usilovať o vytvorenie vhodného prostredia pre život, ktoré uspokojí potreby obyvateľov mesta, podnikateľov a jeho návštevníkov. Účinný spôsob, ako to dosiahnuť, je vybudovať dobrú dostupnosť mesta a dobudovať infraštruktúru na jeho území. Naplnenie tohto zámeru má priamy pozitívny dosah i na zvyšovanie ekonomického potenciálu mesta, rozvoja cestovného ruchu, ako i na kvalitu životného prostredia.

SZ 7 SKVALITNENIE TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Cieľom strategického zámeru je dosiahnuť skvalitnenie technickej infraštruktúry v meste Nováky. Strategické zábery sa týkajú najmä tých oblastí, ktoré patria do úplnej, alebo aspoň čiastočnej kompetencie samosprávy, resp. oblastí, v ktorých môže samospráva ovplyvňovať ekonomiku spoločností, zabezpečujúcich kvalitu technickej infraštruktúry. Dosiahnutie cieľov sa realizuje najmä prostredníctvom ekonomických nástrojov posilňujúcich konkurenčné prostredie.

SZ 8 ZVÝŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Cieľom strategického zámeru je dosiahnuť zlepšenie stavu životného prostredia obyvateľov v Novákoch. Dosiahnutie tohto zámeru je potrebné realizovať pomocou takých nástrojov, ktoré včlenia ochranu životného prostredia do prosperujúceho ekonomického prostredia.

SZ 9 ROZVOJ MEDZINÁRODNEJ, MEDZIREGIONÁLNEJ A MEDZIOBECNEJ SPOLUPRÁCE

Cieľom zámeru je zefektívniť formy spolupráce medzi mestom a obcami jeho zázemia, ako i posilnením postavenia mesta v regióne. Zapájanie sa do nových iniciatív a partnerstiev smeruje k podpore výmeny informácií, kultúrnych tradícií a skúseností s riešením problémov vznikajúcich na území miest, ako i príprave spoločných aktivít. Intenzívne zapájanie sa mesta do medziregionálnej spolupráce, ako i spolupráce v rámci miest a obcí hornej Nitry okrem iného zvýrazňuje postavenie mesta Nováky ako priemysleného centra regiónu. Potreba rozvoja medziobecnej spolupráce vyplýva z toho, že mesto Nováky je prirodzeným centrom pre svoje zázemie a plní zároveň i viacero obslužných funkcií (a je sídlom najväčšieho Spoločného obecného úradu v okrese), z ktorých úžitok plyní nielen pre samotných obyvateľov mesta, ale i pre obyvateľov ďalších obcí daného spádového územia.

SZ 10 EFEKTÍVNE A TRANSPARENTNE FUNGUJÚCE DIGITÁLNE MESTO

Informatizácia je nevyhnutný proces zavádzania moderných informačno-komunikačných technológií (IKT) do bežného života. Základným cieľom je výrazný posun vo využívaní IKT pri procesoch spracovania dokumentov a pri komunikácii vnútri mestského úradu. Dosiahnutie cieľa v tejto časti je možné vytvorením interného portálu, ktorý slúži ako centrálné úložisko dát potrebných pre zamestnancov MsÚ a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. Kľúčovou úlohou informatizácie v podmienkach miestnej samosprávy je rýchle zavádzanie online služieb, ktoré umožnia občanom mesta, návštevníkom a podnikateľom rýchle vybavenie svojej agendy, získanie informácie a vyriešenia konkrétnej situácie.

Len samospráva otvorená ľuďom, z vôle ktorých vykonáva moc, môže realizovať správu vecí verejných. Ľudia sa voľbou svojich zástupcov nevzdávajú práva byť plnohodnotne informovaní o všetkých záležitostiach obce alebo mesta. Každý obyvateľ obce sa môže zúčastňovať na samospráve obce. Má právo zúčastňovať sa na verejných diskusiách a zhromaždeniach obyvateľov obce a vyjadrovať na nich svoj názor, zúčastňovať sa na zasadnutiach obecného zastupiteľstva, obracať sa so svojimi podnetmi a sťažnosťami na orgány obce atď. Aby tieto práva mohol uplatniť, musí mať dobrý prístup k informáciám. Transparentné rozhodovanie je nevyhnutnou podmienkou na efektívne vynakladanie verejných finančných prostriedkov.

11.3. CIELE A NÁSTROJE

Realizácia strategických zámerov mesta sa bude opierať o nasledovné ciele a nástroje:

SZ 1 PRIAZNIVEJŠIE PODNIKATEĽSKÉ A INVEŠČNÉ PROSTREDIE

Cieľ		Nástroj	
1.1.	Zníženie finančného a administratívneho zaťaženia podnikateľských subjektov v meste	1.1.1.	Koncepčné definovanie prístupu mesta k miestnym daniam
		1.1.2.	Úprava sadzieb dane z nehnuteľností
		1.1.3.	Prehodnotenie ostatných miestnych daní
1.2.	Zlepšenie konkurenčných podmienok pre podnikanie, obchod a služby	1.2.1.	Zrušenie obmedzení času prevádzky v obchode a službách
		1.2.2.	Zamedzenie možnostiam poskytovania finančných prostriedkov z rozpočtu mesta na podporu podnikania
1.3.	Vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu v meste	1.3.1.	Podpora poskytovania ubytovacích kapacít v cestovnom ruchu zrušením dane za ubytovanie

SZ 2 HOSPODÁRNA A FINANČNE UDRŽATEĽNÁ SAMOSPRÁVA

Cieľ		Nástroj	
2.1.	Zvýšenie celkovej hospodárnosti mestskej samosprávy	2.1.1.	Prijatie a dodržiavanie pravidiel každoročne vyrovnaného rozpočtu
		2.1.2.	Prehodnotenie výdavkov samosprávy, ktoré priamo nesúvisia s úlohami samosprávy a zlepšenie informovanosti občanov o výdavkoch samosprávy
		2.1.3.	Transparentnejšie rozpočtovanie a výkazníctvo
2.2.	Stratégia manažovania majetku a dlhu samosprávy mesta	2.2.1.	Manažovanie úverov obce v prepojení na jej výdavkovú politiku a manažovanie majetku mesta
		2.2.2.	Manažovanie majetku mesta

SZ 3 RAST ZAMESTNANOSTI

Cieľ		Nástroj	
3.1.	Uplatňovanie vlastného prístupu mesta k riešeniu problémov na trhu práce	3.1.1.	Definovanie predstavy mestskej samosprávy o vlastnom prístupe k riešeniu problémov nezamestnanosti a hmotnej núdze v súčasnom legislatívnom prostredí

3.2.	Zlepšenie podmienok na trhu práce, osobitne informovanosti subjektov na ňom	3.2.1.	Systematickejšie informovanie o pracovných príležitostiach na regionálnom trhu práce
		3.2.2	Informovanie nezamestnaných o možnostiach získania podpory a pomoci pri rozbiehaní samostatnej zárobkovej činnosti
3.3.	Aktivizovanie dlhodobo nezamestnaných	3.3.1.	Vytváranie podmienok pre organizovanie aktívnej činnosti inými subjektmi v meste

SZ 4 KVALITNÉ SOCIÁLNE SLUŽBY

<i>Cieľ</i>		<i>Nástroj</i>	
4.1.	Definovanie zamerania a zvýšenie adresnosti sociálnej politiky mesta	4.1.1.	Definovanie potrieb jednotlivcov cieľových skupín sociálnej sféry, osobitne sociálnych služieb
		4.1.2.	Definovanie zodpovednosti mestskej samosprávy za zabezpečenie sociálnych služieb (možnosti, priority, formy)
		4.1.3.	Striktnejšie a adresnejšie nastavenie úhrad za poskytovanie opatrovateľskej služby
		4.1.4.	Prehodnotenie poskytovania nesystémovej jednorázovej finančnej pomoci fyzickým osobám
4.2.	Kvalitné a komplexné služby pre starších obyvateľov, najmä v domácom prostredí	4.2.1.	Rozšírenie a rozvoj opatrovateľskej služby
		4.2.2.	Realizácia projektu monitorovacieho komunikačného systému pre seniorov s cieľom rýchlej pomoci v prípade potreby
4.3.	Dobudovanie infraštruktúry sociálnych služieb v meste	4.3.1.	Vybudovanie nových zariadení sociálnych služieb

SZ 5 KVALITNÉ VZDELÁVANIE A ROZVOJ OBČANSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

<i>Cieľ</i>		<i>Nástroj</i>	
5.1.	Skvalitnenie vzdelávania na základnej škole	5.1.1.	Koncepcný a systematický prístup mestskej samosprávy k oblasti školstva
		5.1.2.	Zvyšovanie kvality a úrovne vzdelávania na základnej škole
		5.1.3.	Rozvoj systému hodnotenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom zohľadňovania pohľadu školskej komunity, rodičov, žiakov a učiteľov
5.2.	Otvorená škola a celoživotné vzdelávanie	5.2.1.	Realizácia modelu otvorenej školy
		5.2.2.	Podpora využívania školských priestorov celými rodinami na vzdelávacie, kultúrne a športové aktivity na školách
		5.2.3.	Podpora celoživotného vzdelávania
5.3.	Rozvoj školskej infraštruktúry	5.3.1.	Rekonštrukcia školských budov v meste
		5.3.2.	Zlepšenie vybavenia základnej školy a školských zariadení pomôckami, ich informatizácia a internetizácia
		5.3.3.	Vytváranie podmienok pre viacdrojové financovanie školstva
5.4.	Rozvoj kultúry a kultúrnej infraštruktúry	5.4.1.	Koncepcný a systematický prístup mestskej samosprávy k oblasti kultúry
		5.4.2.	Rekonštrukcia kultúrnych inštitúcií a kultúrnych pamiatok v meste
		5.4.3.	Vytváranie podmienok pre kultúrne aktivity rôznych subjektov
5.5.	Rozvoj športu a športovej infraštruktúry	5.5.1.	Koncepcný a systematický prístup mestskej samosprávy k oblasti športu
		5.5.2.	Dobudovanie športových zariadení
		5.5.3.	Vytváranie podmienok pre viacdrojové financovanie športových aktivít
5.6.	Rozvoj voľnočasových aktivít detí a mládeže	5.6.1.	Koncepcný a systematický prístup mestskej samosprávy k oblasti voľnočasových aktivít detí a mládeže
		5.6.2.	Zefektívnenie systému mimoškolskej záujmovej činnosti
		5.6.3.	Podpora mimoškolských aktivít pre deti a mládeže v meste
		5.6.4.	Podpora športových aktivít detí a mládeže
5.7.	Rozvoj bytovej infraštruktúry	5.7.1.	Vytváranie podmienok pre rozširovanie bytového fondu
		5.7.2.	Vytváranie podmienok pre bytovú výstavbu

SZ 6 SKVALITNENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Cieľ		Nástroj	
6.1.	Dobudovanie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry	6.1.1.	Iniciatíva mesta pri urýchlenní dobudovania rýchlostnej cesty R2 a napojenia mesta na na sieť diaľnic a rýchlostných ciest
		6.1.2.	Iniciatíva mesta pri urýchlenní realizácie preložky cesty I/64 (cestný obchvat mesta)
		6.1.3.	Zníženie bariérneho efektu železničnej siete na území mesta
		6.1.4.	Riešenie cestného dopravného systému na území mesta
		6.1.5.	Rekonštrukcia a údržba miestnych komunikácií a zvýšenie priepustnosti cestných križovatiek v intraviláne mesta
6.2.	Eliminácia cestnej dopravy v centre mesta	6.2.1.	Vytvorenie podmienok pre obmedzenie cestnej dopravy v centre mesta
6.3.	Odľahčenie cestnej dopravy v intraviláne mesta	6.3.1.	Vytvorenie podmienok pre posilnenie cyklistickej dopravy na území mesta (cyklotrasy)

SZ 7 SKVALITNENIE TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Cieľ		Nástroj	
7.1.	Zlepšenie stavu protipovodňovej ochrany územia	7.1.1.	Aktívna politika samosprávy
7.2.	Zvýšenie kvality zásobovania obyvateľstva pitnou vodou	7.2.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie a tvorba zdrojov samosprávy
7.3.	Zvýšenie rozsahu a kvality napojenia obyvateľstva na kanalizačnú sieť	7.3.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie a tvorba zdrojov samosprávy
		7.3.2.	Hospodárenie s aktívami mesta
7.4.	Rozvoj tepelného hospodárstva v meste	7.4.1.	Hospodárenie s aktívami mesta, aktívna politika samosprávy
7.5.	Rozvoj odpadového hospodárstva	7.5.1.	Aktivity samosprávy v rámci jej úloh a kompetencií
		7.5.2.	Hospodárenie s aktívami mesta, aktívna politika samosprávy
		7.5.3.	Informačné aktivity samosprávy
		7.5.4.	Využívanie ekonomických nástrojov v odpadovej politike mesta
7.6.	Rozvoj zásobovania mesta elektrickou energiou a plynom	7.6.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie samosprávy, príp. tvorba zdrojov samosprávy

SZ 8 ZVÝŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Cieľ		Nástroj	
8.1.	Zlepšenie kvality verejných priestranstiev	8.1.1.	Pôsobnosť samosprávy v oblasti spracovania koncepčných a programových materiálov
		8.1.2.	Investície a tvorba zdrojov samosprávy
		8.1.3.	Regulačné kompetencie samosprávy, investície samosprávy

SZ 9 ROZVOJ MEDZINÁRODNEJ, MEDZIREGIONÁLNEJ A MEDZIOBECNEJ SPOLUPRÁCE

Cieľ		Nástroj	
9.1.	Rozvoj medzinárodnej spolupráce	9.1.1.	Spolupráca so samosprávami v zahraničí s cieľom výmeny informácií a skúseností, ako i poznávania tradícií a hodnôt
		9.1.2.	Zapojenie mesta do iniciatív v oblasti medzinárodnej spolupráce v rámci regiónov a krajín EÚ
9.2.	Rozvoj medziregionálnej spolupráce	9.2.1.	Spolupráca a výmena skúseností s mestami a regiónmi dotknutými banskou činnosťou či jej útlmom na ich území či v ich bezprostrednom okolí
		9.2.2.	Zapájanie sa mesta do cezhraničnej spolupráce v rámci Euroregiónu Bíle – Biele Karpaty

9.3.	Rozvoj medziobecnnej spolupráce	9.3.1.	Medziobecná spolupráca mesta s obcami v zázemí mesta v rámci miestnej akčnej skupiny (MAS)
		9.3.2.	Možnosti efektívnej správy vecí verejných a spolupráce samospráv pri plnení prenesených a originálnych kompetencií v rámci spoločných obecných úradov
9.4.	Profilácia územia hornej Nitry ako prirodzeného regiónu	9.4.1.	Užšia spolupráca a presadzovanie spoločných záujmov miest a obcí okresov regiónu hornej Nitry v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja
		9.4.2.	Vnútorne posilnenie <i>genius loci</i> mesta Nováky, identity a príslušnosti obyvateľov mesta zvyšovaním povedomia o histórii a tradíciách mesta a regiónu
		9.4.3.	Propagácia mesta Nováky v rámci spoločnej propagácie regiónu hornej Nitry navonok

SZ 10 EFEKTÍVNE A TRANSPARENTNE FUNGUJÚCE DIGITÁLNE MESTO

Cieľ	Nástroj
10.1. e-Government a informatizácia samosprávy	10.1.1. Koncepčný rozvoj informačných systémov mesta
	10.1.2. Informatizácia komunikácie klienta s úradom (Front Office)
	10.1.3. Informatizácia administratívy (úradu)
	10.1.4. Rozvoj informačných a komunikačných technológií (IKT) v meste
10.2. Transparentná samospráva	10.2.1. Prehľadné nakladanie s verejnými prostriedkami a zabezpečenie informovanosti občanov o aktivitách samosprávy
	10.2.2. Vytvorenie priestoru na diskusiu medzi volenými predstaviteľmi mesta a občanmi

11.4. OPATRENIA

Realizácia nástrojov definovaných v rámci jednotlivých cieľov v strategickej časti sa bude uskutočňovať na základe nasledovného súboru opatrení:

SZ 1 PRIAZNIVEJŠIE PODNIKATEĽSKÉ A INVEŠIČNÉ PROSTREDIE

Cieľ 1.1. Zníženie finančného a administratívneho zaťaženia podnikateľských subjektov v meste

Nástroj	Opatrenie
1.1.1. Koncepčné definovanie prístupu mesta k miestnym daniam	1.1.1.1. Vypracovať analýzu vyhodnocujúcu miestne dane v Novákoch zo vzájomne prepojených pohľadov – schopnosti financovania výdavkov, ktoré sú nevyhnutné pre základné úlohy mesta, opodstatnenosti viacerých miestnych daní (aj vo vzťahu k výdavkom na ich správu), miery ich komplikovanosti a osobitne z pohľadu možnosti zníženia zaťaženia obyvateľov, podnikateľských subjektov a investorov Novák miestnymi daňami
	Zodpovedný za realizáciu: ekonomické oddelenie MsÚ
	Spolupráca na realizácii: ostatné relevantné oddelenia MsÚ
	Termín realizácie: máj až september 2008
	Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje
	1.1.1.2. Predložiť stratégiu reformy miestnych daní mesta Nováky, obsahujúcu odporúčania zmien VZN č. 6/2005 o miestnych daniach v znení neskorších doplnkov a úprav s cieľom zjednodušenia správy miestnych daní, zníženia ich sadzieb a prehodnotenia existencie niektorých z nich
	Zodpovedný za realizáciu: ekonomické oddelenie MsÚ
	Spolupráca na realizácii: ostatné relevantné oddelenia MsÚ
	Termín realizácie: do novembra 2008

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
--	--	--	---------------------------------------	----------------

Nástroj		Opatrenie		
1.1.2.	Úprava sadzieb dane z nehnuteľností	1.1.2.1.	V nadväznosti na koncepčnú analýzu a stratégiu (opatrenia 1.1.1.1 a 1.1.1.2.) upraviť VZN č. 6/2005 o miestnych daniach v znení neskorších doplnkov a úprav tak, aby sa oproti súčasnosti prehodnotilo zaťaženie subjektov daňou z nehnuteľností	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	do decembra 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
1.1.3.	Prehodnotenie ostatných miestnych daní	1.1.3.1.	Zmeniť VZN č. 6/2005 o miestnych daniach v znení neskorších doplnkov a úprav tak, aby mesto Nováky prestalo vyberať daň za nevýherné hracie automaty a za predajné automaty	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	do decembra 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		1.1.3.2.	V nadväznosti na koncepčnú analýzu a reformnú stratégiu miestnych daní (podľa opatrení 1.1.1.1. a 1.1.1.2.) konkretizovať možnosti prehodnotenia vyrubovania dane za užívanie verejného priestranstva a dane za psa a na základe toho upraviť VZN č. 6/2005 o miestnych daniach v znení neskorších doplnkov a úprav	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	do decembra 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Cieľ 1.2. Zlepšenie konkurenčných podmienok pre podnikanie, obchod a služby

Nástroj		Opatrenie		
1.2.1.	Zrušenie obmedzení času prevádzky v obchode a službách	1.2.1.1.	Upraviť VZN č. 1/2002 o predajnej dobe a pravidlách času a predaja v obchode a času prevádzky služieb tak, že prevádzkový čas nebude regulovaný <i>ex ante</i> a regulácia bude upravená iba <i>ex post</i> (napr. v prípade rušenia nočného pokoja prevádzkou)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Termín realizácie:	do decembra 2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
1.2.2.	Zamedzenie možnostiam poskytovania finančných prostriedkov z rozpočtu mesta na podporu podnikania	1.2.2.1.	Upraviť VZN č. 1/2007 o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta tak, aby nebola možná podpora z rozpočtu mesta Nováky fyzickým alebo právnickým subjektom za účelom podpory podnikania
		Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
		Termín realizácie:	do decembra 2008
		Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Cieľ 1.3. Vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu v meste

Nástroj		Opatrenie	
1.3.1.	Podpora poskytovania ubytovacích kapacít v cestovnom ruchu zrušením dane za ubytovanie	1.3.1.1.	Zmeniť VZN č. 6/2005 o miestnych daniach v znení neskorších doplnkov tak, aby sa zrušila daň za ubytovanie
		Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	-
		Termín realizácie:	november 2008
		Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

SZ 2 HOSPODÁRNA A FINANČNE UDRŽATEĽNÁ SAMOSPRÁVA**Cieľ 2.1. Zvýšenie celkovej hospodárnosti mestskej samosprávy**

Nástroj		Opatrenie	
2.1.1.	Prijatie a dodržiavanie pravidiel každoročne vyrovnaného rozpočtu	2.1.1.1.	Prijatie a dodržiavanie pravidiel každoročne vyrovnaného rozpočtu v súlade s prijímaním návratných zdrojov financovania v zmysle zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
		Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	ostatné oddelenia MsÚ
		Termín realizácie:	október 2008
		Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
2.1.2.	Prehodnotenie výdavkov samosprávy, ktoré priamo nesúvisia s úlohami samosprávy	2.1.2.1.	V nadväznosti na vykonané úsporné opatrenia smerované k prehodnoteniu niektorých činností a pozícií na mestskom úrade prehodnotiť výdavky, ktoré nesúvisia priamo s úlohami samosprávy
		Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ, oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	ostatné oddelenia MsÚ
		Termín realizácie:	od januára 2009 priebežne

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
--	--	--	---------------------------------------	----------------

Nástroj		Opatrenie		
2.1.3.	Transparentnejšie rozpočtovanie a výkazníctvo	2.1.3.1.	Pokračovanie prípravy mesta na programové rozpočtovanie, akruálne účtovníctvo, vypracovanie mechanizmu prechodu na programové rozpočtovanie a akruálne účtovníctvo a ďalšie školenia pracovníkov v tejto oblasti.	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	ostatné relevantné oddelenia MsÚ
			Termín realizácie:	máj až september 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Cieľ 2.2. Stratégia manažovania majetku a dlhu samosprávy mesta

Nástroj		Opatrenie		
2.2.1.	Manažovanie úverov obce v prepojení na jej výdavkovú politiku a manažovanie majetku mesta	2.2.1.1.	Vypracovať kritériá na prijímanie úverov tak, aby boli prijímané iba vo výnimočných prípadoch (napríklad nevyhnutných pre zabezpečenie finančnej stability mesta)	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	ostatné relevantné oddelenia MsÚ
			Termín realizácie:	máj až október 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
Nástroj		Opatrenie		
2.2.2.	Manažovanie majetku mesta	2.2.2.1.	Predložiť stratégiu manažovania majetku mesta, vrátane odpredaja jeho prebytočného majetku	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	ostatné relevantné oddelenia MsÚ
			Termín realizácie:	máj až október 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

SZ 3 RAST ZAMESTNANOSTI**Cieľ 3.1. Uplatňovanie vlastného prístupu mesta k riešeniu problémov na trhu práce**

Nástroj		Opatrenie		
3.1.1.	Definovanie predstavy mestskej samosprávy o vlastnom prístupe k riešeniu problémov nezamestnanosti a hmotnej núdze v súčasnom legislatívnom prostredí	3.1.1.1.	Príprava a schválenie <i>Koncepcie riešenia problémov nezamestnanosti a hmotnej núdze v meste Nováky</i> , so zameraním na úzko špecifickú pracovnú silu (na baníctvo, energetiku,...)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi), mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	december 2008

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
--	--	--	---------------------------------------	----------------

Cieľ 3.2. Zlepšenie podmienok na trhu práce, osobitne informovanosti subjektov na ňom

Nástroj		Opatrenie		
3.2.1.	Systematickejšie informovanie o pracovných príležitostiach na regionálnom trhu práce	3.2.1.1	Spolupráca s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v Novákoch, regionálnou samosprávou a inými mestskými samosprávami v regióne pri získavaní a sprostredkovaní informácií o pracovných príležitostiach a analýza možností vytvorenia regionálneho partnerstva za účelom systematického zhromažďovania a výmeny informácií o vývoji na regionálnom trhu práce a sprostredkovania informácií uchádzačom o prácu	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi), TSK, podnikateľské subjekty
			Termín realizácie:	od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		3.2.1.2.	Sprístupnenie nezamestnaným a iným občanom elektronicky spracovávaných informácií o voľných pracovných miestach v regióne na jednom kontaktnom mieste s počítačom na MsÚ, najmä v súčinnosti a po dohode s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi)
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	štátny rozpočet, vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
3.2.2.	Informovanie nezamestnaných o možnostiach získania podpory a pomoci pri rozbiehaní samostatnej zárobkovej činnosti	3.2.2.1.	Vypracovanie letáku o možnostiach získania príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a distribúcia letáku uchádzačom o zamestnanie v meste	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi)
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	štátny rozpočet
		3.2.2.2.	Systematická spolupráca s inštitúciami zaoberajúcimi sa podporou malého a stredného podnikania za účelom zabezpečenia informovanosti začínajúcich podnikateľov o možnostiach získania podpory a pomoci pri rozbiehaní podnikania	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ

			Spolupráca na realizácii:	podnikateľské združenia, podnikateľské subjekty, inštitúcie zaoberajúce sa podporou malého a stredného podnikania
			Termín realizácie:	od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje, vlastné zdroje

Cieľ 3.3. Aktivizovanie dlhodobo nezamestnaných

Nástroj		Opatrenie		
3.3.1.	Vytváranie podmienok pre organizovanie aktívnej činnosti inými subjektmi v meste	3.3.1.1.	Spolupráca s právnickými a fyzickými osobami, vykonávajúcimi všeobecne prospešné činnosti, pri organizovaní dobrovoľníckych prác v súlade so zákonom o službách zamestnanosti (najmä organizácie poskytujúce sociálne služby, mimovládne organizácie, cirkvi a nimi zriadené organizácie, zdravotnícke zariadenia)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi), MPSVaR SR
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	štátny rozpočet, vlastné zdroje
		3.3.1.2.	Príprava a vytvorenie partnerstva zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov s mimovládnymi organizáciami a ďalšími subjektmi v meste za účelom spolupráce pri organizovaní aktívnych prác a rozvoji zamestnanosti	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	mimovládne organizácie, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi), MPSVaR SR
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, iné externé zdroje

SZ 4 KVALITNÉ SOCIÁLNE SLUŽBY**Cieľ 4.1. Definovanie zamerania a zvýšenie adresnosti sociálnej politiky mesta**

Nástroj		Opatrenie		
4.1.1.	Definovanie potrieb jednotlivcov cieľových skupín sociálnej sféry, osobitne sociálnych služieb	4.1.1.1.	Realizácia prieskumu potrieb obyvateľov Novák v sociálnej núdzi (v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
4.1.2.	Definovanie zodpovednosti mestskej samosprávy za zabezpečenie sociálnych služieb (možnosti, priority, formy)	4.1.2.1.	Príprava a schválenie <i>Koncepcie rozvoja sociálnych služieb do roku 2013</i>
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Novákoch (detašované pracovisko ÚPSVaR v Prievidzi), mimovládne organizácie
			Termín realizácie: 2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
4.1.3.	Striktnejšie a adresnejšie nastavenie úhrad za opatrovateľskú službu	4.1.3.1.	Upraviť a doplniť ustanovenia VZN č. 7/2004 tak, aby úhrady boli viac naviazané na reálne náklady, náročnosť rôznych úkonov a finančné možnosti klientov
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: október 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
4.1.4.	Prehodnotenie poskytovania nesystémovej jednorázovej finančnej pomoci fyzickým osobám	4.1.4.1.	Vhodnotiť opodstatenosť poskytovania finančnej jednorázovej pomoci fyzických osôb a podľa toho upraviť VZN č. 1/2007
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: október 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Cieľ 4.2. Kvalitné a komplexné služby pre starších obyvateľov, najmä v domácom prostredí

Nástroj		Opatrenie	
4.2.1.	Rozšírenie a rozvoj opatrovateľskej služby	4.2.1.1.	Systematické monitorovanie záujmu obyvateľov mesta Nováky poskytovanie opatrovateľskej služby a ďalších podporných služieb pre starších
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje
		4.2.1.2.	Priorizácia opatrovateľskej služby pri zostavovaní rozpočtu mesta v rámci sociálnej oblasti
			Zodpovedný za realizáciu: ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ

		4.2.1.3.	Termín realizácie:	od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje
			Zabezpečenie dostatočnej informovanosti občanov mesta Nováky o poskytovaní opatrovateľskej služby a ďalších podporných služieb	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	sociálna, zdravotná a bytová komisia MsZ, mimovládne organizácie, sekretariát primátora mesta (referát marketingu a komunikácie mesta)
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
4.2.2.	Realizácia projektu monitorovacieho komunikačného systému pre starších občanov s cieľom rýchlej pomoci v prípade potreby	4.2.2.1.	Príprava projektu monitorovacieho komunikačného systému pre starších občanov s cieľom rýchlej pomoci v prípade potreby
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: ostatné relevantné oddelenia
			Termín realizácie: 2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		4.2.2.2.	Prevádzka monitorovacieho komunikačného systému pre starších občanov s cieľom rýchlej pomoci v prípade potreby
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: ostatné relevantné oddelenia
			Termín realizácie: od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Cieľ 4.3. Dobudovanie infraštruktúry sociálnych služieb v meste

Nástroj		Opatrenie	
4.3.1.	Vybudovanie nových zariadení sociálnych služieb	4.3.1.1.	Zriadenie Domu sociálnych služieb
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Termín realizácie: 2009-2011
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

SZ 5 KVALITNÉ VZDELÁVANIE A ROZVOJ OBČIANSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Cieľ 5.1. Skvalitnenie vzdelávania na základnej škole

Nástroj		Opatrenie	
5.1.1.	Koncepčný a systematický prístup samosprávy k oblasti školstva	5.1.1.1.	Vypracovanie <i>Koncepcie pôsobenia mesta Nováky</i> v oblasti školstva zohľadňujúcej zámer skvalitnenia vzdelávania s ohľadom na potreby trhu práce
			Zodpovedný za realizáciu: komisia sociálna a školstva MsZ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, základná škola a školské zariadenia, mimovládne organizácie
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje
		5.1.1.2.	Každoročné vypracovanie a prerokovanie správy o stave školstva sledujúcej napĺňanie <i>Koncepcie pôsobenia mesta Nováky</i> v oblasti školstva
			Zodpovedný za realizáciu: komisia sociálna a školstva MsZ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky
			Termín realizácie: každoročne od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.1.2.	Zvyšovanie kvality a úrovne vzdelávania na základnej škole	5.1.2.1.	Príprava mestskej samosprávy a škôl na zmeny vyplývajúce z reformy vzdelávania
			Zodpovedný za realizáciu: komisia sociálna a školstva MsZ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, základná škola a školské zariadenia, mimovládne organizácie
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje
		5.1.2.2.	Vypracovanie školského vzdelávacieho programu Základnej školy v Novákoch
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet
		5.1.2.3.	Školská politika mesta zameraná na podporu uplatňovania tvorivosti učiteľov pri formovaní obsahu vzdelávania
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ

			Termín realizácie:	priebežne	
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet	
		5.1.2.4.	Vzdelávacie programy pre manažment školy a učiteľ'ov zamerané na prípravu na tvorbu vzdelávacieho programu školy a inovatívne formovanie obsahu vzdelávania		
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola	
			Spolupráca na realizácii:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky , komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie	
			Termín realizácie:	2008	
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátnv rozpočet	

Nástroj		Opatrenie		
5.1.3.	Rozvoj systému hodnotenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom zohľadňovania pohľadu školskej komunity, rodičov, žiakov a učiteľov	5.1.3.1.	Vypracovanie systému hodnotenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu základnej školy zohľadňujúceho pohľad školskej komunity, rodičov, žiakov a učiteľov	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	Rada školy, Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ
			Termín realizácie:	2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet
		5.1.3.2.	Uplatňovanie nového systému hodnotenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu na základnej škole	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	Rada školy, Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ
			Termín realizácie:	od školského roku 2009/2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet

Cieľ 5.2. Otvorená škola a celoživotné vzdelávanie

Nástroj		Opatrenie		
5.2.1.	Realizácia modelu otvorenej školy	5.2.1.1.	Rozvíjanie modelu otvorenej školy	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet
		5.2.1.2.	Vzdelávacie programy pre manažment školy a učiteľov zamerané na rozvíjanie modelu otvorenej školy a zlepšenie manažérskych zručností a komunikačných schopností vo vzťahu k školskej komunite	

			Zodpovedný za realizáciu:	komisia sociálna a školstva MsZ
			Spolupráca na realizácii:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, základná škola, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet
		5.2.1.3.	Zintenzívnenie spolupráce mesta so strednými školami a ich väčšie zaangažovanie do života mesta	
			Zodpovedný za realizáciu:	komisia sociálna a školstva MsZ,
			Spolupráca na realizácii:	stredné školy
			Termín realizácie:	priebežne, od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje

Nástroj		Opatrenie		
5.2.2.	Podpora využívania školských priestorov celými rodinami na vzdelávacie, kultúrne a športové aktivity na školách	5.2.2.1.	Využívanie školských priestorov a školských zariadení na vzdelávacie, kultúrne a športové aktivity celú komunitou	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje,
		5.2.2.2.	Poskytnutie školských priestorov pre činnosť materského centra a aktivity pre matky s malými deťmi za zvýhodnených podmienok. Spolupráca s Úniou materských centier. Podpora aktivít pre matky s malými deťmi.	
			Zodpovedný za realizáciu:	Mestský úrad
			Spolupráca na realizácii:	ZUŠ, materská škola, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, externé zdroje, prostriedky EÚ, štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie		
5.2.3	Podpora celoživotného vzdelávania	5.2.4.1.	Využívanie základnej a stredných škôl ako základu systému ďalšieho vzdelávania, podpora vzdelávacích inštitúcií a mimovládnych organizácií pri realizácii projektov celoživotného vzdelávania	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky stredné školy, CVČ, ZUŠ
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

		5.2.4.2.	Zvýšenie informovanosti občanov o potrebách trhu práce a o možnostiach celoživotného vzdelávania	
			Zodpovedný za realizáciu:	Spoločný obecný úrad – školský úrad Nováky
			Spolupráca na realizácii:	vzdelávacie inštitúcie, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.2.4.3.	Spolupráca s klubom dôchodcov a združeniami seniorov pri realizácii vzdelávacích aktivít seniorov. Poskytnutie priestorov vo vlastníctve mesta, vrátane školských priestorov, na vzdelávacie aktivity pre seniorov za zvýhodnených podmienok	
			Zodpovedný za realizáciu:	Mestský úrad
			Spolupráca na realizácii:	vzdelávacie inštitúcie, mimovládne organizácie, základná škola
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

Cieľ 5.3. Rozvoj školskej infraštruktúry

Nástroj		Opatrenie	
5.3.1.	Rekonštrukcia školských budov v meste	5.3.1.1.	Rekonštrukcia budov a areálov Základnej školy Nováky, vrátane rekonštrukcie školskej jedálne
			Zodpovedný za realizáciu:
			oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:
			základná škola
		5.3.1.2.	Rekonštrukcia budovy a areálu Materskej školy Nováky
			Zodpovedný za realizáciu:
			oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:
			materská škola
		5.3.1.3.	Rekonštrukcia budovy a areálu Základnej umeleckej školy Nováky
			Zodpovedný za realizáciu:
			oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:
			základná umelecká škola
		5.3.1.4.	Skvalitňovanie a modernizácia priestorov pre voľnočasové aktivity detí, mládeže a dospelých v rámci CVC
			Termín realizácie:
			2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu:
			fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje

			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	CVČ
			Termín realizácie:	2009-2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		5.3.1.5.	Rekonštrukcia školských ihrísk a areálov škôl a školských zariadení a telocviční	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	školy a školské zariadenia
			Termín realizácie:	2009-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.3.2.	Zlepšenie vybavenia základnej školy a školských zariadení pomôckami, ich informatizácia a internetizácia	5.3.2.1.	Modernizácia zariadenia škôl a školských zariadení, postupné zvyšovanie a skvalitňovanie vybavenia škôl a školských zariadení školskými a inými pomôckami, technikou a ďalším potrebným zariadením
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola, materská škola, ZUŠ, CVČ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie, sponzori
			Termín realizácie: priebežne, od roku 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.3.2.2.	Realizácia projektov zameraných na informatizáciu a internetizáciu škôl a školských zariadení, vybavenie škôl počítačmi
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola, materská škola, ZUŠ, CVČ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, komisia sociálna a školstva MsZ, mimovládne organizácie, sponzori
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.3.3.	Vytváranie podmienok pre viaczdrojové financovanie školstva	5.3.3.1.	Nastavenie motivačného prostredia pre získavanie prostriedkov pre základnú školu a školské zariadenia ich vlastnou činnosťou a získavaním sponzorov; vrátane ponechania prostriedkov získaných vlastnou činnosťou škole a školským zariadeniam
			Zodpovedný za realizáciu: komisia sociálna a školstva MsZ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, školy a školské zariadenia
			Termín realizácie: priebežne, od roku 2009

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, iné externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
--	--	--	---------------------------------------	--

Cieľ 5.4. Rozvoj kultúry a infraštruktúry kultúry

Nástroj		Opatrenie	
5.4.1.	Koncepčný a systematický prístup samosprávy k oblasti kultúry	5.4.1.1.	Vypracovanie <i>Koncepcie rozvoja kultúry mesta Nováky</i>
			Zodpovedný za realizáciu: komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii: kultúrne inštitúcie a organizácie
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje
		5.4.1.2.	Každoročné vypracovanie a prerokovanie správy o stave kultúry sledujúcej napĺňanie <i>Koncepcie rozvoja kultúry mesta Nováky</i>
			Zodpovedný za realizáciu: komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii: kultúrne inštitúcie a organizácie
			Termín realizácie: každoročne od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.4.2.	Rekonštrukcia kultúrnych inštitúcií a kultúrnych pamiatok v meste	5.4.2.1.	Rekonštrukcia budovy a areálu a modernizácia vybavenia Kultúrneho centra mesta Nováky
			Zodpovedný za realizáciu: Kultúrne centrum mesta Nováky
			Spolupráca na realizácii: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ, komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie: 2009-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.4.2.2.	Rekonštrukcia kúrie
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie: 2012
			Finančné zdroje na realizáciu: fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.4.3.	Vytváranie podmienok pre kultúrne aktivity rôznych subjektov	5.4.3.1.	Podpora kultúrnych aktivít iných subjektov mestskou samosprávou (priestory, dotácie)
			Zodpovedný za realizáciu: komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii: kultúrne inštitúcie, mimovládne organizácie
			Termín realizácie: priebežne

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.4.3.2.	Analýza možnosti zavedenia podpory kultúrnych aktivít prostredníctvom poukážkového systému (prenesenie rozhodnutia o podpore aktivít na občanov)	
			Zodpovedný za realizáciu:	komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii:	kultúrne inštitúcie, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, iné externé zdroje

Cieľ 5.5. Rozvoj športu a športovej infraštruktúry

Nástroj		Opatrenie		
5.5.1.	Koncepčný a systematický prístup mestskej samosprávy k oblasti športu	5.5.1.1.	Vypracovanie <i>Koncepcie rozvoja športu mesta Nováky</i>	
			Zodpovedný za realizáciu:	komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii:	športové kluby
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		5.5.1.2.	Systematické vyhodnocovanie a aktualizovanie <i>Koncepcie rozvoja športu mesta Nováky</i>	
			Zodpovedný za realizáciu:	komisia kultúry a športu MsZ
			Spolupráca na realizácii:	športové kluby
			Termín realizácie:	každoročne od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		5.5.1.3.	Vypracovanie školského vzdelávacieho programu so zameraním na šport	
			Zodpovedný za realizáciu:	základná škola
			Spolupráca na realizácii:	komisia kultúry a športu MsZ, športové kluby
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie		
5.5.2.	Dobudovanie športových zariadení	5.5.2.1.	Príprava podmienok pre realizáciu zámeru rekreačného územia na severozápadnom okraji zastavaného územia	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	komisa výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	2008-2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje

		5.5.2.2.	Realizácia integrovaných športových zariadení v areáloch škôl pre celodenné využívanie	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	komisa výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	2008-2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje
		5.5.2.3.	Vybudovanie regionálnych cyklotrás a etapovej vybavenosti cykloturistiky	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	komisa výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	2008-2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje
		5.5.2.4.	Rekonštrukcia a revitalizácia športového areálu	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	komisa výstavby a rozvoja mesta MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	2009-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.5.3.	Vytváranie podmienok pre viaczdrojové financovanie športových aktivít	5.5.3.1.	Podpora športových klubov mestskou samosprávou (priestory, dotácie), spresnenie VZN o poskytovaní dotácií z hľadiska kritérií, termínov a lehôt
			Zodpovedný za realizáciu:
			Spolupráca na realizácii:
			Termín realizácie:
			Finančné zdroje na realizáciu:
		5.5.3.2.	Analýza možnosti zavedenia podpory športových aktivít prostredníctvom poukážkového systému (prenesenie rozhodnutia o podpore aktivít na občanov)
			Zodpovedný za realizáciu:
			Spolupráca na realizácii:
			Termín realizácie:
			Finančné zdroje na realizáciu:
		5.5.3.3.	Systematická snaha o využívanie externých finančných zdrojov (športové zväzy, ministerstvo školstva, asignácia 2%, sponzoring) na financovanie športových aktivít v meste
			Zodpovedný za realizáciu:
			Spolupráca na realizácii:
			Termín realizácie:
			Finančné zdroje na realizáciu:

			Zodpovedný za realizáciu:	športové kluby
			Spolupráca na realizácii:	komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	externé zdroje

Cieľ 5.6. Rozvoj voľnočasových aktivít detí a mládeže

Nástroj		Opatrenie		
5.6.1.	Koncepčný a systematický prístup samosprávy k oblasti voľnočasových aktivít detí a mládeže	5.6.1.1.	Vypracovanie <i>Koncepcie práce s deťmi a mládežou mesta Nováky</i>	
			Zodpovedný za realizáciu:	CVČ
			Spolupráca na realizácii:	komisia sociálna školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ, základná škola a školské zariadenia, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		5.6.1.2.	Každoročné vyhodnocovanie naplňania <i>Koncepcie práce s deťmi a mládežou mesta Nováky</i>	
			Zodpovedný za realizáciu:	CVČ
			Spolupráca na realizácii:	komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie:	každoročne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
5.6.2.	Zefektívnenie systému mimoškolskej záujmovej činnosti	5.6.2.1.	Audit mimoškolskej záujmovej činnosti v meste	
			Zodpovedný za realizáciu:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky
			Spolupráca na realizácii:	komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ, základná škola, Základná umelecká škola, Centrum voľného času, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		5.6.2.2.	Realizácia projektov na zefektívnenie a skvalitnenie mimoškolskej záujmovej činnosti v meste	
			Zodpovedný za realizáciu:	Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky
			Spolupráca na realizácii:	komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ, základná škola, Základná umelecká škola, Centrum voľného času, mimovládne organizácie
			Termín realizácie:	priebežne, od roku 2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.6.3.	Podpora mimoškolských aktivít pre deti a mládež v meste	5.6.3.1.	Zlepšenie ponuky krúžkovej činnosti, prispôsobenie ponuky krúžkov a príležitostnej záujmovej činnosti reálnemu záujmu detí a mladých ľudí
			Zodpovedný za realizáciu: CVČ, ZUŠ, základná škola a školské zariadenia
			Spolupráca na realizácii: komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje
		5.6.3.2.	Vytvorenie klubovni pre deti a mládež v priestoroch základnej školy
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola
			Spolupráca na realizácii: komisia sociálna a školstva MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.6.4.	Podpora športových aktivít detí a mládeže	5.6.4.1.	Finančná a ekonomická podpora športových aktivít detí a mládeže
			Zodpovedný za realizáciu: CVČ
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, základná škola, materské školy, športové kluby
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje
		5.6.4.2.	Spolupráca škôl so športovými klubmi formou turnajov a súťaží, prezentácia športových klubov na školách, nábor nových členov
			Zodpovedný za realizáciu: základná škola, stredné školy
			Spolupráca na realizácii: Spoločný obecný úrad - školský úrad Nováky, športové kluby, komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, externé zdroje
		5.6.4.3.	Rekonštrukcia detských ihrísk, budovanie nových detských ihrísk a modernizácia ich vybavenia
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia sociálna a školstva MsZ, komisia kultúry a športu MsZ
			Termín realizácie: 2009-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: fondy EÚ a štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné externé zdroje

Cieľ 5.7. Rozvoj bytovej infraštruktúry

Nástroj		Opatrenie	
5.7.1.	Vytváranie podmienok pre rozširovanie bytového fondu	5.7.1.1.	Preskúmanie možnosti využitia časti v súčasnosti neobývaných bytov pre účely trvalého bývania po ich rekonštrukcii
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.7.1.2.	Podpora využívania získavanie bytov formou prestavby, nadstavby, podkrovných bytov a pod.
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
5.7.2.	Vytváranie podmienok pre bytovú výstavbu	5.7.2.1.	Príprava nových lokalít na bytovú výstavbu realizovanú súkromnými stavebníkmi
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, iné externé zdroje
		5.7.2.2.	Výstavba nových mestských nájomných bytov
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: komisia výstavby a rozvoja mesta MsZ
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: Štátny fond rozvoja bývania, Fond rozvoja bývania mesta Nováky, vlastné zdroje, iné externé zdroje

SZ 6 SKVALITNENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY**Cieľ 6.1. : Dobudovanie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry**

Nástroj		Opatrenie	
6.1.1.	Iniciatíva mesta pri urýchlení dobudovania rýchlostnej cesty R2 a napojenia mesta na sieť diaľnic a rýchlostných ciest	6.1.1.1.	Vytvorenie predpokladov pre súlad trasy rýchlostnej cesty R2 (v trase Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom) s ÚPN mesta Nováky
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií

				SR
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje (v rámci prípadnej potreby aktualizovať ÚPN mesta)
		6.1.1.2.	Koordínácia prípravy územia pre výstavbu rýchlostnej cesty R2 v katastrálnom území mesta (sprostredkovanie výkupu pozemkov v trase R2 pre NDS, a. s.)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Národná diaľničná spoločnosť, a. s.
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	Národná diaľničná spoločnosť, a. s.
		6.1.1.3.	Aktívne vystupovanie mesta voči centrálnym inštitúciám v procese urýchlenia realizácie výstavby rýchlostnej cesty R2 v spolupráci s orgánmi ostatných samospráv dotknutých miest a obcí v regióne, vrátane Trenčianskeho samosprávneho kraja	
			Zodpovedný za realizáciu:	primátor mesta
			Spolupráca na realizácii:	Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, samosprávy dotknutých miest a obcí regiónu, Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
6.1.2.	Iniciatíva mesta pri urýchlení realizácie preložky cesty I/64 (cestný obchvat mesta)	6.1.2.1.	Vytvorenie predpokladov pre súlad trasy preložky cesty I/64 s ÚPN mesta
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Slovenská správa ciest, a. s.
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje (v rámci prípadnej potreby aktualizovať ÚPN mesta)
		6.1.2.2.	Koordínácia prípravy územia pre výstavbu cestného obchvatu mesta v jeho katastrálnom území (sprostredkovanie výkupu pozemkov v trase obchvatu pre SSC)
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Slovenská správa ciest, a. s.
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: Slovenská správa ciest, a. s.
		6.1.2.3.	Aktívne pôsobenie mesta v rokovaniach s centrálnymi inštitúciami v procese urýchlenia realizácie cestného obchvatu mesta (v spolupráci s orgánmi samospráv susediacich obcí a Trenčianskeho samosprávneho kraja)
			Zodpovedný za primátor mesta

			realizáciu:	
			Spolupráca na realizácii:	Slovenská správa ciest, a. s., Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, samosprávy susediacich obcí, Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
6.1.3.	Zníženie bariérneho efektu železničnej siete na území mesta	6.1.3.1.	Zabezpečenie (v spolupráci so správcom východnej železničnej vlečky smerujúcej k Bani Nováky) podmienok pre elimináciu bariérneho efektu železničnej vlečky v rozvoji mesta i v jeho cestnej sieti (vo východnej časti mesta) v prípade útlmu jej hospodárskeho využitia	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Hornonitrianske bane Prievidza a. s. ŽSR, a. s.
			Termín realizácie:	po ukončení ťažby v Bani Nováky
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, adekvátne príspevky ostatných dotknutých správcov predmetnej železničnej vlečky

Nástroj		Opatrenie		
6.1.4.	Riešenie cestného dopravného systému na území mesta	6.1.4.1.	Vytvorenie návrhu a realizácia dopravného systému mesta s cieľom regulovať a usmerniť dynamickú cestnú dopravu tak, aby sa zvýšila priespustnosť cestných komunikácií cestnej dopravy na území mesta (vrátane dopravného značenia a informačného systému mesta)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		6.1.4.2.	Zvýšiť bezpečnosť dopravy v miestach stretu cestnej a pešej (resp. cyklistickej) dopravy vytvorením systému retardérov a ostrovčekov pre chodcov v miestach prechodov (v nadväznosti na opatrenie 6.1.4.1.)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Slovenská správa ciest, a. s., Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, adekvátne príspevky ostatných dotknutých správcov cestných komunikácií, fondy EÚ
		6.1.4.3.	V nadväznosti na opatrenia 6.1.4.1. a 6.1.4.2. rozvíjať možnosti statickej dopravy v centre mesta a obytných zónach	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na	-

			realizácii:	
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie		
6.1.5.	Rekonštrukcia a údržba miestnych komunikácií a zvýšenie priepustnosti cestných križovatiek v intraviláne mesta	6.1.5.1.	Zabezpečenie postupnej rekonštrukcie a pravidelnej údržby miestnych komunikácií (vrátane chodníkov)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Slovenská správa ciest, a. s., Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, adekvátne príspevky ostatných dotknutých správcov ciest, fondy EÚ a štátny rozpočet
		6.1.5.2.	Zabezpečenie (v spolupráci so správcami ciest vyššieho rádu) odstránenia kolíznych úsekov (bodových závad) v cestnej sieti mesta, s preferenciou rekonštrukcie úrovňových križovatiek na kruhové tam, kde je takéto riešenie opodstatnené (z hľadiska záťaže)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Slovenská správa ciest, a. s., Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, adekvátne príspevky ostatných dotknutých správcov ciest, fondy EÚ a štátny rozpočet

Cieľ 6.2.: Eliminácia cestnej dopravy v centre mesta

Nástroj		Opatrenie		
6.2.1.	Vytvorenie podmienok pre obmedzenie cestnej dopravy v centre mesta	6.2.1.1.	Vytvorenie podmienok pre preradenie úseku dnešnej cesty I/64, ležiaceho v intraviláne mesta, do kategórie miestnej komunikácie s cieľom regulovať cestnú dopravu smerujúcu do centra mesta po dobudovaní obchvatu mesta (preložky cesty I/64)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Slovenská správa ciest, a. s.
			Termín realizácie:	po dobudovaní obchvatu mesta (preložky cesty I/64)
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		6.2.1.2.	V nadväznosti na realizáciu opatrenia 6.2.1.1. prehodnotiť reguláciu cestnej dopravy na cestnej sieti ústiacej do centra mesta (Nám. SNP) tak, aby boli vytvorené predpoklady pre realizáciu zóny pre peších (v súlade s ÚPN mesta)	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Trenčiansky samosprávny kraj, Slovenská správa ciest, a.s.
			Termín realizácie:	po realizácii opatrenia 6.2.1.1.
			Finančné zdroje	vlastné zdroje

			na realizáciu:	
--	--	--	-----------------------	--

Cieľ 6.3.: Odľahčenie cestnej dopravy v intraviláne mesta

Nástroj		Opatrenie	
6.3.1.	Vytvorenie podmienok pre posilnenie cyklistickej dopravy na území mesta (cyklotrasy)	6.3.1.1.	Systematická príprava a budovanie cyklistických chodníkov tak, aby boli navzájom prepojené priemyselné areály, obytné zóny, mestské centrum ako i zóny rekreácie a športu; zabezpečiť napojenie na regionálne cyklistické trasy a informovať verejnosť
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Slovenský cykloklub, Trenčiansky samosprávny kraj, orgány ostatných miestnych samospráv v okolí mesta
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		6.3.1.2.	Výber lokalít bezpečného parkovania, resp. úschovy bicyklov v centre mesta, zónach koncentrácie obchodu a služieb a priemyselnej zóne mesta tak, aby možnosť bezpečného uzamykania (príp. úschovy) zatriktívnila tento spôsob prepravy v meste
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: súkromní spoluinvestori
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, súkromný kapitál

SZ 7 SKVALITNENIE TECHNICKÉJ INFRAŠTRUKTÚRY**Cieľ 7.1. Zlepšenie stavu protipovodňovej ochrany územia**

Nástroj		Opatrenie	
7.1.1.	Aktívna politika samosprávy	7.1.1.1.	Spolupráca so správcom vodných tokov, Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p., v presadzovaní uvažovaných investičných zámerov – kooperácia pri príprave projektov, iniciovanie rokovaní v záujme presadenia cieľov vodohospodárskych plánov, najmä týkajúcich sa investičných zámerov súvisiacich s riekou Nitra, Lehotským a Lelovským potokom (regulácia Lelovského potoka)
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: SVP, š.p.
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Cieľ 7.2. Zvýšenie kvality zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

Nástroj		Opatrenie	
7.2.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie a tvorba zdrojov samosprávy	7.2.1.1.	Spolupráca so správcom vodovodnej siete, Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. (resp. s jej dcérskou spoločnosťou StVPS a.s.) pri zlepšení informovanosti občanov a správe a údržbe vodovodnej siete, ako aj v presadzovaní prípadných investičných zámerov, súvisiacich namä s rekonštrukciou sietí a ich rozširovaním pre novú výstavbu: kooperácia pri príprave projektových podkladov a pod.
		Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	SVP, š.p.
		Termín realizácie:	priebežne
		Finančné zdroje na realizáciu:	SVP, š.p., vlastné zdroje

Cieľ 7.3. Zvýšenie rozsahu a kvality napojenia obyvateľstva na kanalizačnú sieť

Nástroj		Opatrenie	
7.3.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie a tvorba zdrojov samosprávy	7.3.1.1.	Spolupráca s majiteľom väčšiny kanalizačných sietí, StVS, a.s., pri plánovaní a v presadzovaní plánovaných investičných zámerov, najmä: - rekonštrukcia kanalizácie, - oddelenie splaškových a dažďových vôd, - dobudovanie kanalizácie a vybudovanie malej ČOV pre nenapojených obyvateľov a pre novú výstavbu, - dobudovanie splaškovej kanalizácie v meste, - ďalšie opatrenia v zmysle návrhov ÚPN
		Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	StVS, a. s. resp. SVPS, a. s.
		Termín realizácie:	priebežne
		Finančné zdroje na realizáciu:	StVS, a. s., vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
7.3.2.	Hospodárenie s aktívami mesta	7.3.2.1.	Vytvorenie ekonomických a právnych predpokladov pre uskutočnenie transformácie časti kanalizačných sietí vo vlastníctve a správe mesta do správy StVS, a. s.
		Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	StVS, a. s. resp. SVPS, a. s.
		Termín realizácie:	priebežne
		Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Cieľ 7.4. Rozvoj tepelného hospodárstva v meste

Nástroj		Opatrenie	
7.4.1.	Hospodárenie s aktívami mesta, aktívna politika samosprávy	7.4.1.1.	Príprava a realizácia investičných aktivít, predovšetkým: - vybudovanie výmenníkovej stanice v mestskom kultúrnom centre, - dobudovanie regulácie ÚK v jednotlivých domoch, - prechod na napájač ENO-Prievidza
		Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	BENET, s. r. o.
		Termín realizácie:	priebežne
		Finančné zdroje na realizáciu:	predovšetkým z aktív správcov a vlastníkov teplovodných sietí a tepelných zariadení, externé zdroje

Cieľ 7.5. Rozvoj odpadového hospodárstva

Nástroj		Opatrenie	
7.5.1.	Aktivity samosprávy v rámci jej úloh a kompetencií	7.5.1.1.	Vypracovanie nového <i>Programu odpadového hospodárstva</i> (POH), v súlade so zákonom o odpadoch a v nadväznosti na POH Trenčianskeho samosprávneho kraja
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		7.5.1.2.	Spracovanie strategickej koncepcie odpadového hospodárstva mesta, stanovujúcej ciele, nástroje, mechanizmy a finančné zabezpečenie rozvoja odpadového hospodárstva v meste
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: 2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie	
7.5.2.	Hospodárenie s aktívami mesta, aktívna politika samosprávy	7.5.2.1.	Príprava a realizácia aktivít pre rozvoj odpadového hospodárstva, predovšetkým: - obnova smetných nádob v meste, - rekonštrukcia areálu VEPOS s. r. o. - dovybavenie kompostárne - zavedenie zhodnocovania kuchynského odpadu
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: VEPOS s. r. o.
			Termín realizácie: 2008-2013

			Finančné zdroje na realizáciu:	aktíva správcov a vlastníkov nehnuteľností a zariadení odpadového hospodárstva, externé zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, Recyklačný fond
--	--	--	---------------------------------------	---

Nástroj		Opatrenie		
7.5.3.	Informačné aktivity samosprávy	7.5.3.1.	Zabezpečenie pravidelnej informovanosti občanov o spôsoboch nakladania s odpadmi a zhodnocovania odpadov (najmä so zameraním na umiestnenie nádob, harmonogram vývozov, alternatívy spracovania a efektívneho využívania odpadov atď.) v záujme zníženia výskytu nepovolených skládok a skladišiek	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
7.5.4	Využívanie ekonomických nástrojov v odpadovej politike mesta	7.5.4.1.	Postupné znižovanie výdavkov z rozpočtu mesta na odpadové hospodárstvo, presúvanie váhy výdavkov na odpadového hospodárstvo výhradne na príjmy z poplatkov za zber komunálneho odpadu a externé zdroje (Recyklačný fond, fondy EÚ a ďalšie), s cieľom dosiahnutia ekonomickej „sebestačnosti“ odpadového hospodárstva v meste	
			Zodpovedný za realizáciu:	ekonomické oddelenie MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Termín realizácie:	priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Cieľ 7.6. Rozvoj zásobovania mesta elektrickou energiou a plynom

Nástroj		Opatrenie		
7.6.1.	Spolupráca, komunikácia, aktívne zapojenie samosprávy, príp. tvorba zdrojov samosprávy	7.6.1.1.	Spolupráca s dodávateľmi elektrickej energie a plynu pri vytváraní ekonomických a právnych predpokladov pre realizáciu rekonštrukcie a ďalšej výstavby sietí, v súlade s územným plánom mesta a ďalšími koncepčnými zámermi	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

SZ 8 ZVÝŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**Cieľ 8.1. Zlepšenie kvality verejných priestranstiev**

Nástroj		Opatrenie	
8.1.1.	Pôsobnosť samosprávy v oblasti spracovania koncepčných a programových materiálov	8.1.1.1.	Spracovanie generelu zelene a Dokumentu starostlivosti o dreviny (DSD), ktorý poskytne prehľad o rozmiestnení, kvalite a ekologickom, krajinotvornom, estetickom a kultúrno-historickom význame drevín v katastrálnom území mesta a bude podkladom na zabezpečenie starostlivosti o dreviny
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: 2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie	
8.1.2.	Investície a tvorba zdrojov samosprávy	8.1.2.1.	Vytvorenie ekonomických a právnych predpokladov a následné zabezpečenie realizácie investičných zámerov mesta, predovšetkým revitalizácie parku Š. Moyzeša, rekonštrukcie námestia, detských ihrísk, verejného osvetlenia, mestského rozhlasu, obnovy značenia ulíc a informačných tabúl a pod.
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: -
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet, iné externé zdroje

Nástroj		Opatrenie	
8.1.3.	Regulačné kompetencie samosprávy, investície samosprávy	8.1.3.1.	Adresnejšie použitie príjmov z dane za psa v prospech prevencie pred znečistením verejných priestranstiev a odstraňovania tohto znečistenia; riešenie problematiky verejných výbehov pre psov (vyčlenenie a označenie priestorov, vybavenie zariadením na hygienické odstraňovanie exkrementov atď.); zaktívnenie sankčnej politiky za znečisťovanie exkrementami (mestská polícia)
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Mestská polícia
			Termín realizácie: 2008-2010
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

SZ 9 ROZVOJ MEDZINÁRODNEJ, MEDZIREGIONÁLNEJ A MEDZIOBECNEJ SPOLUPRÁCE

Cieľ 9.1. Rozvoj medzinárodnej spolupráce

Nástroj		Opatrenie		
9.1.1.	Spolupráca so samosprávami v zahraničí s cieľom výmeny informácií a skúseností, ako i poznávania tradícií a hodnôt	9.1.1.1.	Analyzovať možnosti rozvoja bilaterálnych partnerských vzťahov mesta Nováky so samosprávami (porovnateľnej veľkosti, významu, či so skúsenosťami s riešením podobných problémov, s akými sa stretáva mesto Nováky) v zahraničí (najmä z krajín EÚ) a následne pripraviť dohody o spolupráci a partnerstve a časový a obsahový plán bilaterálnej spolupráce mesta na roky 2008-2010	
			Zodpovedný za realizáciu:	sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	samosprávy potenciálnych partnerských miest v zahraničí, Združenie miest a obcí Slovenska, Rada európskych obcí a regiónov (Council of European Municipalities and Regions)
			Termín realizácie:	2008-2010
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
9.1.2.	Zapojenie mesta do iniciatív v oblasti medzinárodnej spolupráce v rámci regiónov a krajín EÚ	9.1.2.1.	Sledovať možnosti zapojenia sa mesta Nováky do spoločných medzinárodných projektov a následná realizácia projektov (napr. v rámci Európskej územnej spolupráce počas programovacieho obdobia 2007-2013)	
			Zodpovedný za realizáciu:	sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Euroregión Bílé – Biele Karpaty, Trenčiansky samosprávny kraj
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Cieľ 9.2. Rozvoj medziregionálnej spolupráce

Nástroj		Opatrenie		
9.2.1.	Spolupráca a výmena skúseností s mestami a regiónmi dotknutými banskou činnosťou či jej útlmom na ich území či v ich bezprostrednom okolí	9.2.1.1.	Zapojiť intenzívnejšie mesto Nováky a región hornej Nitry do aktivít siete READY (Connecting Rehabilitation & Development in European Mining Regions) a siete MINEC (Central and Eastern European Network of Mining Cities and Regions) a ďalších medziregionálnych štruktúr banských miest a regiónov počas obdobia 2008-2013	
			Zodpovedný za realizáciu:	sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra, Regionálna rozvojová agentúra a Združenie miest a obcí horná Nitra
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie	
9.2.2.	Zapájanie sa mesta do cezhraničnej spolupráce v rámci Euroregiónu Bílé – Biele Karpaty	9.2.2.1.	Angažovať sa v rámci orgánov Euroregiónu Bílé – Biele Karpaty prostredníctvom Združenia miest a obcí hornej Nitry (resp. Združenia pre rozvoj regiónu horná Nitra, Regionálna rozvojová agentúra) a v spolupráci s ďalšími členmi euroregiónu aktivizovať samosprávy obcí a miest tých regiónov (okresov), ktoré nemajú charakter prihraničných (nesusedia priamo so štátnou hranicou s ČR), pri zapájaní sa do prípravy spoločných projektov v rámci euroregiónu v súlade so <i>Spoločným programovým dokumentom Euroregiónu Bílé – Biele Karpaty o cezhraničnej spolupráci na roky 2007-2013</i>
			Zodpovedný za realizáciu: sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Združenie miest a obcí hornej Nitry (resp. Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra, Regionálna rozvojová agentúra), členovia Euroregiónu Bílé – Biele Karpaty
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet

Cieľ 9.3. Rozvoj medziobecnéj spolupráce

Nástroj		Opatrenie	
9.3.1.	Medziobecná spolupráca mesta s obcami v zázemí mesta v rámci miestnej akčnej skupiny (MAS)	9.3.1.1.	Spolupráca mesta Nováky a okolitých obcí v rámci miestnej akčnej skupiny (MAS) pre prístup programu LEADER a následnom zapájaní sa MAS do aktivít pri realizácii <i>Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na roky 2007-2013</i>
			Zodpovedný za realizáciu: prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: MAS Rozvoj hornej Nitry, o. z.
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje
		9.3.1.2.	Realizovať v Novákoch a okolí <i>Integrovanú stratégiu rozvoja regiónu v pôsobnosti MAS</i> v rámci obcí zapojených do MAS Rozvoj hornej Nitry, o. z.
			Zodpovedný za realizáciu: prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: MAS Rozvoj hornej Nitry, o. z.
			Termín realizácie: 2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, zdroje MAS Rozvoj hornej Nitry, o. z. , fondy EÚ a štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie	
9.3.2.	Možnosti efektívnej správy vecí verejných a spolupráce samospráv pri plnení prenesených a originálnych kompetencií v rámci spoločných obecných úradov	9.3.2.1.	Na pravidelných stretnutiach Rady štatutárov zástupcov (obcí zapojených do SOÚ) zisťovať záujem o spoločnú správu ďalších vybraných prenesených a originálnych kompetencií samosprávy v rámci spoločného obecného úradu so sídlom v Novákoch
			Zodpovedný za realizáciu: sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Rada štatutárov zástupcov
			Termín realizácie: od roku 2008 priebežne

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, zdroje jednotlivých obcí v zázemí mesta združených v rámci SOÚ
		9.3.2.2.	V nadväznosti na realizáciu opatrenia 9.3.2.1. analyzovať prípadné dopady (vrátane finančných) na rozpočet mesta súvisiace s potenciálnym rozšírením spoločného obecného úradu o ďalšie spoločne spravované kompetencie (resp. o ďalšie obce zázemia Novák)	
			Zodpovedný za realizáciu:	sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	ekonomické oddelenie MsÚ a SOÚ, jednotlivé obce v zázemí mesta
			Termín realizácie:	v nadväznosti na realizáciu opatrenia 9.3.2.1.
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, zdroje jednotlivých obcí v zázemí mesta
		9.3.2.3.	V prípade záujmu o spoločnú správu ďalších vybraných kompetencií zo strany obcí zázemia mesta (na základe výsledkov prieskumu v rámci opatrenia 9.3.2.1) a za predpokladu nie negatívnych dopadov na rozpočet mesta Nováky (na základe výsledkov analýzy v rámci opatrenia 9.3.2.2) rozšíriť spoločný obecný úrad v Novákoch	
			Zodpovedný za realizáciu:	sekretariát primátora mesta a prednosta MsÚ, SOÚ
			Spolupráca na realizácii:	jednotlivé obce v zázemí mesta
			Termín realizácie:	v nadväznosti na realizáciu opatrenia 9.3.2.1. a opatrenia 9.3.2.2.
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, zdroje jednotlivých obcí v zázemí mesta

Cieľ 9.4. Profilácia územia hornej Nitry ako prirodzeného regiónu

Nástroj	Opatrenie
9.4.1. Užšia spolupráca a presadzovanie spoločných záujmov miest a obcí okresov regiónu hornej Nitry v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja	9.4.1.1. Rokovať o možnostiach pravidelných stretnutí zástupcov samospráv obcí a miest regiónu horná Nitra s poslancami Trenčianskeho samosprávneho kraja zvolených za obvod Prievidza do krajského zastupiteľstva s cieľom presadzovať spoločne záujmy regiónu v rámci kraja
	Zodpovedný za realizáciu: primátor mesta
	Spolupráca na realizácii: Združenie miest a obcí hornej Nitry, poslanci Trenčianskeho samosprávneho kraja zvolení za obvod Prievidza
	Termín realizácie: 2008-2009
	Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje

Nástroj	Opatrenie
9.4.2. Vnútorné posilnenie <i>genius loci</i> mesta Nováky, identity a príslušnosti obyvateľov mesta zvyšovaním povedomia o histórii a tradíciách mesta a regiónu	9.4.2.1. Vyhradiť v rámci vyučovacieho procesu na ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Nováky časť výučby pre oblasť regionálnej identity a histórie o hornej Nitre (vrátane exkurzií)
	Zodpovedný za realizáciu: školský úrad
	Spolupráca na realizácii: ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Nováky, Kultúrne centrum mesta Nováky
	Termín realizácie: priebežne

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
--	--	--	---------------------------------------	----------------

Nástroj		Opatrenie		
9.4.3.	Propagácia mesta Nováky v rámci spoločnej propagácie regiónu hornej Nitry navonok	9.4.3.1.	Pripraviť obsahový, časový a marketingový plán pre propagáciu mesta Nováky navonok a zapojenie sa mesta do spoločných aktivít v rámci rozvoja cestovného ruchu v regióne horná Nitra na roky 2008-2013	
			Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra, Regionálna rozvojová agentúra, Regionálne združenie cestovného ruchu horná Nitra
			Termín realizácie:	2008-2009
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ, štátny rozpočet

SZ 10 EFEKTÍVNE A TRANSPARENTNE FUNGUJÚCE DIGITÁLNE MESTO

Cieľ 10.1. e-Government a informatizácia samosprávy

Nástroj		Opatrenie		
10.1.1.	Koncepčný rozvoj informačných systémov mesta	10.1.1.1.	Vypracovanie <i>Koncepcie rozvoja informačných systémov mesta Nováky</i> podľa zákona 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy § 3 ods. 2 písm. a)	
			Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ a webmaster
			Termín realizácie:	do 6 mesiacov od schválenia návrhu <i>Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy</i> vládou SR
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		10.1.1.2.	Vypracovanie a prerokovanie informácie o plnení <i>Koncepcie rozvoja informačných systémov mesta Nováky</i>	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ a mestské zastupiteľstvo
			Spolupráca na realizácii:	Webmaster
			Termín realizácie:	každoročne od roku nasledujúcom po roku, v ktorom bude <i>Koncepcie rozvoja informačných systémov mesta Nováky</i> schválená Ministerstvom financií SR
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie / Súbor opatrení	
10.1.2.	Informatizácia komunikácie klienta s úradom (Front Office)	10.1.2.1.	Zjednodušenie elektronickej komunikácie občana s mestským úradom prostredníctvom webstránky mesta: - vytvorenie elektronického sprievodcu (návod pre občana, ako postupovať, keď chce na úrade niečo vybaviť, alebo splniť nejakú povinnosť) - umožnenie vyhľadávania na webstránke mesta - prepojenie navzájom súvisiacich informácií na webstránke mesta hypertextovými odkazmi - nastavenie automatických odpovedí z e-mailových adries zamestnancov úradu v čase ich neprítomnosti a automatického presmerovania na e-mailovú adresu prítomného zamestnanca zodpovedného za predmetnú oblasť
			Zodpovedný za realizáciu: oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii: Webmaster
			Termín realizácie: 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje
		10.1.2.2.	Príprava na rozširovanie ponuky elektronických on-line služieb fyzickým a právnickým osobám prostredníctvom webstránky mesta (v rozsahu podľa finančných možností mesta): - zavedenie interaktívnej elektronickej podateľne – možnosť sledovať vývoj (história interakcie) a aktuálny stav vybavovania žiadosti - príprava na postupný prechod na elektronizáciu povinností občana alebo firmy, ako je platenie miestnych daní a poplatkov, evidencie psov, platenie parkovného (napríklad prostredníctvom SMS správ) a pod. - umožnenie on-line prístupu občana k údajom o svojich záväzkoch a o plnení svojich povinností voči mestu (miestne dane, poplatok za komunálny odpad atď.)
			Zodpovedný za realizáciu: prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii: všetky oddelenia MsÚ a webmaster
			Termín realizácie: po roku 2008
			Finančné zdroje na realizáciu: vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Nástroj		Opatrenie / Súbor opatrení	
10.1.3.	Informatizácia administratívy (úradu)	10.1.3.1.	Postupné vytvorenie komplexného informačného systému s implementáciou geografických informačných systémov: - sieťové prepojenie počítačov mestského úradu a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta - usporiadanie vnútornej počítačovej siete na zavedenie interaktívnej elektronickej podateľne - zavedenie intranetu na zdieľanie interných dokumentov, údajov, pošty, okamžitých správ či kalendára úloh prostredníctvom internetového prehliadača a archiváciu dokumentov či údajov - preškolenie pracovníkov úradu a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta v súvislosti so zavedením komplexného informačného systému
			Zodpovedný za realizáciu: prednosta MsÚ

			Spolupráca na realizácii:	všetky oddelenia MsÚ a webmaster
			Termín realizácie:	2010-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet
		10.1.3.2.	Postupný prechod na internú komunikáciu (medzi mestským úradom, zastupiteľstvom a komisiami) výlučne v elektronickej forme	
			Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ a webmaster
			Termín realizácie:	po roku 2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje

Nástroj		Opatrenie		
10.1.4.	Rozvoj informačných a komunikačných technológií (IKT) v meste	10.1.4.1.	Podpora internetizácie a zavádzania informačných a komunikačných technológií v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta	
			Zodpovedný za realizáciu:	oddelenie vnútornej správy a sociálnych vecí MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	fondy EÚ, vlastné zdroje, iné externé zdroje
		10.1.4.2.	Príprava na vybudovanie metropolitnej optickej siete (v rozsahu podľa finančných možností mesta)	
			Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	mestské zastupiteľstvo
			Termín realizácie:	2008-2013
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje, fondy EÚ a štátny rozpočet

Cieľ 10.2. Transparentná samospráva

Nástroj		Opatrenie / Súbor opatrení		
10.2.1.	Prehľadné nakladanie s verejnými prostriedkami a zabezpečenie informovanosti občanov o aktivitách samosprávy	10.2.1.1.	Pripraviť Zásady zverejňovania informácií mestom Nováky a uverejniť ich na úradnej tabuli mesta a elektronickej tabuli na webstránke mesta	
			Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	všetky oddelenia MsÚ
			Termín realizácie:	2008
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		10.2.1.2.	Zverejňovanie informácií nad rámec zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám na webstránke mesta:	
			- vyhodnotenia hospodárenia mesta	

		- koncepcie, správy, informácie a iné materiály, ktoré má prerokovať mestské zastupiteľstvo	
		- uznesenia mestského zastupiteľstva, mestskej rady a komisií mestského zastupiteľstva	
		Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	kancelária primátora a všetky oddelenia MsÚ
		Termín realizácie:	od roku 2008 priebežne
		Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
	10.2.1.3.	Príprava na prechod zabezpečovania verejného obstarávania vybraných tovarov a služieb obstarávaných mestom Nováky (MsÚ, rozpočtové organizácie mesta a ďalšie subjekty v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta) prostredníctvom využívania elektronických aukcií a elektronického obstarávania (e-Procurement)	
		Zodpovedný za realizáciu:	prednosta MsÚ
		Spolupráca na realizácii:	všetky oddelenia MsÚ, rozpočtové organizácie mesta a ostatné subjekty v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta
		Termín realizácie:	priebežne od roku 2009
Finančné zdroje na realizáciu:		vlastné zdroje	

Nástroj		Opatrenie		
10.2.2.	Vytvorenie priestoru na diskusiu medzi volenými predstaviteľmi mesta a občanmi	10.2.2.1.	Organizovanie verejných diskusií obyvateľov mesta na aktuálne témy	
			Zodpovedný za realizáciu:	kancelária primátora a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	občania mesta
			Termín realizácie:	od roku 2009 priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		10.2.2.2.	Pokračovanie v organizácii TV diskusií s predstaviteľmi samosprávy mesta	
			Zodpovedný za realizáciu:	kancelária primátora a prednosta MsÚ
			Spolupráca na realizácii:	RTV Prievidza
			Termín realizácie:	Priebežne
			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
		10.2.2.3.	Prevádzkovanie anketového fóra na webstránke mesta (výmena názorov obyvateľov mesta na vybrané témy) a odkazového formulára na webstránke mesta	
			Zodpovedný za realizáciu:	webmaster
			Spolupráca na realizácii:	-
			Termín realizácie:	od roku 2009

			Finančné zdroje na realizáciu:	vlastné zdroje
--	--	--	---------------------------------------	----------------

11.5. MOŽNOSTI SPOLUFINANCOVANIA OPATRENÍ Z FONDŮ EÚ

Vyššie popísané opatrenia je možné počas programovacieho obdobia 2007-2013 spolufinancovať z fondov EÚ a štátneho rozpočtu. V nasledovných tabuľkách sú na základe programových manuálov k operačným programom popísané možné zdroje spolufinancovania opatrení, ktoré by mohla samospráva mesta Nováky realizovať ako oprávnený žiadateľ, a to podľa príslušnosti opatrení k jednotlivým strategickým zámerom definovaným v stratégii rozvoja mesta:

SZ 3 RAST ZAMESTNANOSTI

Operačný program:	Zamestnanosť a sociálna inklúzia
Prioritná os:	1. Podpora rastu zamestnanosti
Opatrenie:	1.1. Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
Podporované aktivity:	podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	neuvádzajú sa
Doba realizácie:	neuvádza sa
PHSR Nováky:	opatrenia 3.2.1.1. a 3.2.1.2.

SZ 4 KVALITNÉ SOCIÁLNE SLUŽBY

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
Opatrenie:	2.1. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
Podporované aktivity:	rekonštrukcia, rozširovanie, modernizácia a budovanie zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon sociálnoprávnej ochrany a zariadení sociálnej kurately, vrátane obstarania ich vybavenia (aj IKT)
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 8 000 000 Sk a max. 100 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 4.3.1.1. a 10.1.4.1. (IKT)

SZ 5 KVALITNÉ VZDELÁVANIE A ROZVOJ OBČIANSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Operačný program:	Vzdelávanie
Prioritná os:	1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1. Premena tradičnej školy na modernú
Podporované aktivity:	podpora reformy a rozvoj všeobecného a odborného vzdelávania na ZŠ; podpora výchovného a kariérového poradenstva na ZŠ; podpora systému otvorenej školy; podpora a rozvoj nástrojov hodnotenia výchovno-vzdelávacích činností škôl a školských zariadení
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	nie sú stanovené (až vo výzvach)
Doba realizácie:	nie je stanovená (až vo výzvach)
PHSR Nováky:	opatrenia 5.1.2.1. až 5.2.2.2. a 5.5.1.3.

Operačný program:	Vzdelávanie
Prioritná os:	2. Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov
Opatrenie:	2.1. Podpora ďalšieho vzdelávania
Podporované aktivity:	zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania; rozvoj ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní; podpora učiacich sa regiónov a vytvárania sietí v ďalšom vzdelávaní; podpora ďalšieho vzdelávania v jednotlivých sektoroch; uľahčenie prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu; podpora diverzifikácie foriem financovania ďalšieho vzdelávania; rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom ďalšieho vzdelávania; zlepšenie priechodnosti medzi sektormi a úrovňami formálneho a neformálneho vzdelávania
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	nie sú stanovené (až vo výzvach)
Doba realizácie:	nie je stanovená (až vo výzvach)
PHSR Nováky:	opatrenia 5.2.4.1. až 5.2.4.3.

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	1. Infraštruktúra vzdelávania
Opatrenie:	1.1. Infraštruktúra vzdelávania
Podporované aktivity:	rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia predškolských zariadení a základných škôl, vrátane obstarania ich vybavenia (aj IKT)
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 8 000 000 Sk a max. 100 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 18 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 5.3.1.1. až 5.3.2.2. a 10.1.4.1. (IKT)

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie:	3.1. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov
Podporované aktivity:	rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových a fondových inštitúcií, obnova kultúrnych pamiatok na kultúrno-spoločenské účely, revitalizácia historických parkov v areáloch kultúrnych pamiatok, vrátane obstarania ich vybavenia (aj IKT)
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 75 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 5.4.2.1. a 5.4.2.4. a 10.1.4.1. (IKT)

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie:	3.2. Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu
Podporované aktivity:	rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok, vrátane dopravných subsystémov, parkoviská, cyklotrasy, lyžiarske trasy, orientačné tabule, chodníky, verejné sociálne zariadenia, verejné priestranstvá a zeleň, verejné osvetlenie, autobusové zastávky, vytváranie a podpora existujúcich TIK

Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 50 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenie 5.5.2.3.

SZ 6 SKVALITNENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie:	3.2. Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu
Podporované aktivity:	rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok, vrátane dopravných subsystémov, parkoviská, cyklotrasy, orientačné tabule, chodníky, verejné sociálne zariadenia, verejné priestranstvá a zeleň, verejné osvetlenie, autobusové zastávky, vytváranie a podpora existujúcich TIK
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 50 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 6.1.4.1. až 6.1.5.2. a 6.3.1.1. a 6.3.1.2.

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	4. Regenerácia sídiel
Opatrenie:	4.1. Regenerácia sídiel
Podporované aktivity:	úprava verejných priestranstiev a prvkov zelene, verejné osvetlenie, chodníky a cyklotrasy, rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok, vrátane dopravných subsystémov, zastávky, verejné hygienické zariadenia, úprava a regulácia povodí, rekonštrukcia vodovodov a kanalizácií
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 70 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 6.1.4.1. až 6.1.5.2. a 6.3.1.1. a 6.3.1.2.

SZ 7 SKVALITNENIE TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	2. Ochrana pred povodňami
Operačný cieľ:	2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami
Podporované aktivity:	opatrenia vyplývajúce z pripravovanej smernice Európskeho parlamentu a Rady o hodnotení a manažmente povodňových rizík; realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami v nadväznosti na Program protipovodňovej ochrany SR do roku 2010
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.1.1.1.

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	4. Regenerácia sídiel
Opatrenie:	4.1. Regenerácia sídiel
Podporované aktivity:	úprava verejných priestranstiev a prvkov zelene, verejné osvetlenie, chodníky a cyklotrasy, rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok, vrátane dopravných subsystémov, zastávky, verejné hygienické zariadenia, úprava a regulácia povodí, rekonštrukcia vodovodov a kanalizácií
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 70 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenia 7.1.1.1. a 7.2.1.1. a 7.3.1.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
Operačný cieľ:	1.1. Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov
Podporované aktivity:	výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov; dobudovanie, rozšírenie resp. zvýšenie kapacity vybudovaných vodárenských sústav
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.2.1.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
Operačný cieľ:	1.2. Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ
Podporované aktivity:	výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd a odstraňovanie nutričov
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.3.1.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy
Operačný cieľ:	3.1. Ochrana ovzdušia
Podporované aktivity:	znižovanie emisií základných a ostatných znečisťujúcich látok v ovzduší; zmena palivovej základne na environmentálne prijateľnejšie palivo (v danom prípade okrem obnoviteľných zdrojov energie); opatrenia investičného charakteru určené v integrovanom povolení v spaľovacích energetických zariadeniach
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)

Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.4.1.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy
Operačný cieľ:	3.2. Minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
Podporované aktivity:	znižovanie emisií skleníkových plynov spolu so znižovaním emisií základných znečisťujúcich látok v oblasti výroby tepla, vrátane zmeny palivovej základne energetických zdrojov v prospech využívania obnoviteľných zdrojov (biomasa, slnečná energia, geotermálna energia); výstavba alebo rekonštrukcia primárnych a diaľkových rozvodov pre systémy centrálného zásobovania teplom
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.4.1.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	4. Odpadové hospodárstvo
Operačný cieľ:	4.1. Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu
Podporované aktivity:	zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálnych odpadov na základe vytvorenia koncepčných východísk separovaného zberu, dotriedňovanie vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.5.2.1.

Operačný program:	Životné prostredie
Prioritná os:	4. Odpadové hospodárstvo
Operačný cieľ:	4.2. Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov
Podporované aktivity:	úprava vyseparovaných zložiek odpadov pred ich zhodnotením alebo environmentálne vhodným zneškodnením; zhodnocovanie odpadov; zvýšenie miery recyklácie; energetické zhodnocovanie odpadov
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. sa nestanovuje (až vo výzve)
Doba realizácie:	nestanovuje sa
PHSR Nováky:	opatrenie 7.5.2.1.

SZ 8 ZVÝŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie:	3.2. Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu
Podporované aktivity:	rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane dopravných subsystémov, parkoviská, cyklotrasy, orientačné tabule, chodníky, verejné sociálne zariadenia, verejné priestranstvá a zeleň, verejné osvetlenie, autobusové zastávky, vytváranie a podpora existujúcich TIK
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 50 000 000 Sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenie 8.1.2.1.

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	4. Regenerácia sídiel
Opatrenie:	4.1. Regenerácia sídiel
Podporované aktivity:	úprava verejných priestranstiev a prvkov zelene, verejné osvetlenie, chodníky a cyklotrasy, rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok, vrátane dopravných subsystémov, zastávky, verejné hygienické zariadenia, úprava a regulácia povodí, rekonštrukcia vodovodov a kanalizácií
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	min. 5 000 000 Sk a max. 70 000 000 sk (dopytové) resp. min. 8 000 000 Sk a max. 150 000 000 Sk (integrované stratégie rozvoja mestských oblastí)
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenie 8.1.2.1.

Operačný program:	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
Opatrenie:	2.2. Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetických úspor
Podporované aktivity:	podpora verejného sektora pri budovaní a modernizácii verejného osvetlenia v mestách a obciach
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hrađených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	max. 250 000 eur
Doba realizácie:	max. 36 mesiacov
Poznámka:	žiadateľ musí byť 100%-ným vlastníkom nehnuteľného majetku súvisiaceho s projektom
PHSR Nováky:	opatrenie 8.1.2.1.

SZ 9 ROZVOJ MEDZINÁRODNEJ, MEDZIREGIONÁLNEJ A MEDZIOBECNEJ SPOLUPRÁCE

Operačný program:	Regionálny operačný program
Prioritná os:	3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie:	3.2. Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu
Podporované aktivity:	investičné: rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane dopravných subsystémov, parkoviská, cyklotrasy, orientačné tabule, chodníky, verejné sociálne zariadenia, verejné priestranstvá a zeleň, verejné osvetlenie, autobusové zastávky, vytváranie a podpora existujúcich TIK neinvestičné: propagácia regiónov, marketingové štúdie a analýzy, tvora propagačných materiálov, podpora prezentácie doma i v zahraničí, budovanie partnerstiev medzi aktérmi CR, ponuky produktov CR
Finančné zdroje:	95% výdavkov na projekt hradených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
Limity na výdavky:	investičné: min. 5 000 000 Sk a max. 50 000 000 Sk neinvestičné: min. 1 000 000 Sk a max. 15 000 000 sk
Doba realizácie:	max. 20 mesiacov
PHSR Nováky:	opatrenie 9.4.3.1.

SZ 10 EFEKTÍVNE A TRANSPARENTNE FUNGUJÚCE DIGITÁLNE MESTO

Operačný program:	Informačná spoločnosť
Prioritná os:	1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb
Opatrenie:	1.2. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb na regionálnej a miestnej úrovni
Podporované aktivity:	rozvoj zdieľaných služieb eGovernmentu na regionálnej a miestnej úrovni rozvoj špecializovaných služieb eGovernmentu na regionálnej a miestnej úrovni zamerané na vytvorenie a udržateľný rozvoj kvalitného back office samosprávy prostredníctvom investícií do zdieľaného HW, SW a integrácia IKI a vybraných procesov verejnej správy do jedného bodu – front office
Finančné zdroje:	85% výdavkov na projekt hradených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
PHSR Nováky:	opatrenie 10.1.2.2.

Operačný program:	Informačná spoločnosť
Prioritná os:	3. Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu
Opatrenie:	Rozvoj a podpora trvalo udržateľného využívania infraštruktúry širokopásmového prístupu
Podporované aktivity:	zavádzanie, rozvoj a prevádzka moderných sieťových platforiem zabezpečujúcich komunikáciu systémov štátnej správy v rozsahu potrebnom pre rozvoj eGovernmentu; budovanie a rozvoj optických, metalických či bezdrôtových prístupových širokopásmových sietí
Finančné zdroje:	85% výdavkov na projekt hradených z fondov EÚ a štátneho rozpočtu
PHSR Nováky:	opatrenia 10.1.3.1. a 10.1.4.1. a 10.1.4.2.